

CVRIA

EUROOPA LIIDU KOHUS

Aastaaruanne
2012

EUROOPA LIIDU KOHUS

AASTAARUANNE 2012

Ülevaade Euroopa Kohtu, Üldkohtu ja
Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst

Luxembourg, 2013

www.curia.europa.eu

Euroopa Kohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303 1

Üldkohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303 1

Avaliku Teenistuse Kohus
2925 Luxembourg
Tel +352 4303 1

Euroopa Liidu Kohus internetis: <http://www.curia.europa.eu>

Koostamise lõpp: 1. jaanuar 2013

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud. Fotosid võib reprodutseerida ainult seoses käesoleva trükisega. Kõikidel muudel juhtudel tuleb küsida luba Euroopa Liidu Väljaannete Talitusest.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2013

ISBN 978-92-829-1268-3

doi:10.2862/8605

© Euroopa Liit, 2013

Printed in Luxembourg

TRÜKITUD VALGELE ELEMENTAARKLOORIVABALE PAPERILE (ECF)

Sisukord

	Lk
Eessõna. Vassilios Skouris, Euroopa Kohtu president	5

I peatükk

Euroopa Kohus

A. Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2012. aastal	9
B. Euroopa Kohtu praktika 2012. aastal	13
C. Euroopa Kohtu koosseis	57
1. Euroopa Kohtu liikmed	59
2. Muudatused Euroopa Kohtu koosseisus 2012. aastal	75
3. Protokolliline järjestus	77
4. Euroopa Kohtu endised liikmed	79
D. Euroopa Kohtu statistika	83

II peatükk

Üldkohus

A. Üldkohtu tegevus 2012. aastal	115
B. Üldkohtu koosseis	151
1. Üldkohtu liikmed	153
2. Muudatused Üldkohtu koosseisus 2012. aastal	163
3. Protokolliline järjestus	165
4. Üldkohtu endised liikmed	169
C. Üldkohtu statistika	171

III peatükk

Avaliku Teenistuse Kohus

A. Avaliku Teenistuse Kohtu tegevus 2012. aastal	195
B. Avaliku Teenistuse Kohtu koosseis	205
1. Avaliku Teenistuse Kohtu liikmed	207
2. Muudatused Avaliku Teenistuse Kohtu koosseisus 2012. aastal	211
3. Protokolliline järjestus	213
4. Avaliku Teenistuse Kohtu endised liikmed	215
C. Avaliku Teenistuse Kohtu statistika	217

IV peatükk

Kohtumised ja külastused

A. Ametlikud külastused ja üritused Euroopa Kohtus, Üldkohtus ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtus 2012. aastal	231
B. Õppekülastused	235
C. Pidulikud istungid	239
D. Külastused ja osalemine ametlikel üritustel	241
<i>Kokkuvõtlik struktuur</i>	<i>246</i>

Eessõna

1952–2012. Möödunud aastal täitus Euroopa Kohtul 60 aastat tegevust ja Euroopa projektis osalemist. Seda aastapäeva, mis ei ole väga suure sümboolse väärtusega, tähistas Euroopa Kohus pigem sisulisi aspekte kui pidulikkust rõhutades. Euroopa Kohus andis sellel puhul välja koguteose, mis käsitleb Euroopa Kohtu ja kohtupraktika rolli Euroopa integratsioonis. Teost esitleti kohtunike foorumil, kuhu olid kutsutud Euroopa Liidu liikmesriikide konstitutsioonikohtute ja kõrgemate kohtute esimehed.

Pikaajalise, ent viljaka õigusloomeprotsessi tulemusel võeti 2012. aastal vastu ka Euroopa Kohtu uus kodukord ja muudeti tema põhikirja. Nende muudatuste eesmärk on ajakohastada menetlust Euroopa Kohtus ja võimaldada tal jätkuvalt oma efektiivsust parandada.

Nagu varasematel aastatel, nii võis ka 2012. aastal täheldada efektiivsuse paranemist. Eelotsusetaotluste menetlemise kestus oli nii lühike, nagu see ei ole olnud 1980. aastate lõpust saadik, ja Üldkohtul õnnestus pärast erakordselt produktiivset aastat vähendada nii pooleliolevate kohtuasjade arvu kui ka menetlemise kestust, mis lühenes sel aastal kahe kuu võrra.

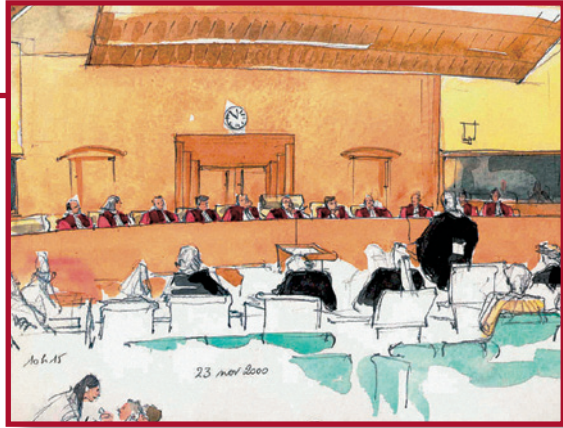
Aastal 2012 toimus ka Euroopa Kohtu koosseisu osaline uuendamine ja ametist lahkus neli kohtu liiget. Osalise uuendamise raames toimunud ametissenimetamistel võtsid liikmesriikide valitsused taas arvesse soovi korraldada see viivitusteta ja säilitada võimaluste piires institutsiooni stabiilsus, võimaldades tal niiviisi jätkata sujuvalt oma ülesannete täitmist. Euroopa Kohtule valmistab see vaid heameelt.

Käesolev aruanne annab täieliku ülevaate institutsiooni arengust ja tegevusest 2012. aastal. Lugejale selgituseks, et oluline osa aruandest pühendatakse kokkuvõtlikele, ent ammendavatele ülevaadetele Euroopa Kohtu, Üldkohtu ja Avaliku Teenistuse Kohtu õigustmõistvast tegevusest. Analüüsi õigustmõistva tegevuse kohta täiendavad ja illustreerivad iga kohtuinstantsi kohta välja toodud statistilised andmed.

Lõpetuseks sooviksin kasutada võimalust avaldada siirast tänu kolleegidele kõigis kolmes kohtus ning kogu Euroopa Kohtu personalile märkimisväärse töö eest sellel erakordsel ja töörohkel aastal.

V. Skouris
Euroopa Kohtu president

I peatükk

Euroopa Kohus

A. Euroopa Kohtu areng ja tegevus 2012. aastal

President Vassilios Skouris

Aastaruande esimeses osas esitatakse kokkuvõtte Euroopa Liidu Kohtu tegevusest 2012. aastal. Esiteks annab aruanne ülevaate institutsiooni arengust möödunud aastal, tuues välja Euroopa Kohut puudutanud institutsioonilised muudatused ning selle sisemise korralduse ja töömeetoditega seotud arengud. Teiseks sisaldab aruanne statistika analüüsi, mis käsitleb Euroopa Kohtu töökoormuse osas toimunud arenguid ning keskmist menetlusaega. Kolmandaks esitatakse aruandes, nagu igal aastal, teemade järgi jagatud kohtupraktika põhiarengud.

1. Institutsiooni arengus olid 2012. aastal tähtsaks versta-postiks Euroopa Kohtu 60. aastapäeva tähistamine ja olulised muudatused kodukorras.

Euroopa Liidu Kohus tähistas oma 60. aastapäeva 4. detsembril 2012. Kuigi kuuskümmend aastat ei ole pool või kolmveerand sajandit, otsustas Euroopa Kohus seda aastapäeva siiski mitte tähelepanuta jätta. Euroopa Liidu kohtusüsteemis on viimase kümne aasta jooksul toimunud olulisi reforme, mis koos võetuna tähendavad tõelist muutust. Nimetada võib Nice'i lepingu jõustumist, kahte laienemist, mille tulemusel on institutsiooni personali arv peaaegu kahekordistunud, menetlus- ja töökeelte mitmekordistumist, Avaliku Teenistuse Kohtu loomist, sisemiste töömeetodite ulatuslikku kaasajastamist, Lissaboni lepingu jõustumist, mis tõi kaasa Euroopa Kohtu pädevuse suurenemise, eelotsuse kiirmenetluse kehtestamist ja elektroonilise menetluse kasutuselevõttu e-curia süsteemi käivitamisega. Seda muutust tundus olevat sobiv meenutada kahel viisil: esiteks kohtunike foorumi korraldamisega, kuhu kutsuti Euroopa Liidu liikmesriikide konstitutsioonikohtute ja kõrgemate kohtute esimehed, ning teiseks koguteose väljaandmisega, mis käsitleb Euroopa Kohtu ja kohtupraktika rolli Euroopa integratsioonis. Koguteosesse, mille toimetuskolleegiumi kuulusid peatoimetajana kohtunik Allan Rosas ning liikmetena kohtunik Egils Levits ja kohtujurist Yves Bot, koondati kaastööd autorite rühmalt, mis on esinduslik nii geograafiliselt kui ka autorite ameti- ja akadeemilise profiili poolest.

Õigusemõistmise osas olgu märgitud, et Euroopa Kohtu liikmeskonna osalise uuendamise käigus 7. oktoobril 2012 moodustati üks uus viiest kohtunikust koosnev koda ja üks uus kolmest kohtunikust koosnev koda. Üheaegselt kümne koja töötamine võimaldab Euroopa Kohtul oma efektiivsust hoida ja parandada.

Kodukorraga seoses väärivad möödunud aastal toimunud arengud erilist tähelepanu. Kõigepealt olgu märgitud, et võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. augusti 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 741/2012, millega muudetakse protokollu Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta ja selle I lisa (ELT L 228, lk 1), mis jõustus 1. septembril 2012. Selle määrusega põhikirjas tehtud muudatused hõlmavad muu hulgas Euroopa Kohtu asepresidendi ametikoha loomist, suurkoja kohtunike arvu suurendamist viieteistkümneni, viiest kohtunikust koosneva koja esimeeste suurkojas osalemise vähendamist¹ ning loobumist kohtuasja ettekandja-kohtuniku kohustusest koostada kohtuistungil ettekanne.

¹ Nüüdsest koosneb suurkoda presidendist, asepresidendist, kolmest viiest kohtunikust koosneva koja presidendist, kes nimetatakse rotatsiooni korras, ja kümnest kohtunikust, kes nimetatakse teiste kohtunike hulgast samuti rotatsiooni korras.

Veel on oluline lisada, et Euroopa Kohtu uus 25. septembri 2012. aasta kodukord (ELT L 265, lk 1) jõustus 1. novembril 2012. Uus kodukord kujutab endast varasema kodukorra täielikku uuestisõnastamist. Selle peamised eesmärgid on vanas kodukorras sisaldunud reeglite ümberkorraldamine, et anda edaspidi eelotsusetaotlustele tähtsam koht, vähendada menetlusaega ning muuta vana kodukorra teatud sätted selgemaks ja lihtsamaks. Peale selle on uue kodukorra artiklitele antud vana kodukorraga võrreldes uued numbrid.

Uue kodukorra vastuvõtmise järel kohandati juhiseid siseriiklikele kohtutele eelotsuse taotlemiseks ning neile anti uus pealkiri: „[Euroopa Kohtu s]oovitused siseriiklikele kohtutele eelotsuse taotlemiseks“ (ELT C 338, lk 1). Ära märkida tuleb ka Euroopa Kohtu 23. oktoobri 2012. aasta otsus Euroopa Kohtu asepresidendi kohtunikuülesannete kohta (ELT L 300, lk 47), millega anti asepresidendile üle osa kohtulikust pädevusest, mis varem kuulus presidendile.

2. Euroopa Kohtu 2012. aasta kohtustatistika näitab üldjoontes jätkuvat produktiivsust ja efektiivsuse olulist paranemist menetluse kestuse osas. Mõnevõrra vähenes saabunud kohtuasjade arv, kuid võttes arvesse vaidluste arengut viie viimase aasta jooksul, tuleb kohtuasjade arvu vähenemist pidada ajutiseks.

Euroopa Kohus menetles 2012. aastal lõpuni 527 kohtuasja (netoarv, mille hulka on arvatud kohtuasjade liitmised nende seotuse tõttu), mis on pisut väiksem võrreldes eelmise aastaga (2011. aastal menetleti lõpuni 550 kohtuasja). Neist 357 kohtuasja lõppesid kohtuotsuse ja 168 kohtumääruse tegemisega.

Euroopa Kohtusse saabus 632 uut kohtuasja (välja arvatud üksteisega seotud kohtuasjade liitmised), mis on umbes 8% vähem kui 2011. aastal (mil saabus 688 kohtuasja), kuid on siiski suuruselt teine ühel aastal saabunud kohtuasjade arv Euroopa Kohtu ajaloos. Saabunud kohtuasjade koguarvu vähenemist tuleb eeskätt seostada esitatud apellatsioonkaebuste arvu mõningase vähenemisega võrreldes eelmise aastaga. Saabunud eelotsusetaotluste arv oli 2012. aastal suuruselt teine Euroopa Kohtu ajaloos.

Menetlusaega puudutavad statistilised andmed on vägagi positiivsed. Eelotsusetaotluste menetlusaeg ulatub 15,7 kuuni. Perioodi jooksul, mille kohta on Euroopa Kohtul usaldusväärsed statistilised andmed, on eelotsusetaotluste keskmine menetlusaeg olnud 2012. aastal kõige lühem. Hagide ja apellatsioonkaebuste keskmine menetlusaeg oli vastavalt 19,7 kuud ja 15,3 kuud.

Euroopa Kohtu suurenenud efektiivsus kohtuasjade menetlemisel on lisaks eelnevatel aastatel toimunud töömeetodite uuendustele tingitud ka asjaolust, et kasutatakse rohkem kohtu käsutuses olevaid menetluslikke võimalusi teatud kohtuasjade kiiremaks menetlemiseks (eelotsuse kiirmenetlus, eelisjärjekorras menetlemine, kiirendatud menetlus, lihtsustatud menetlus ja võimalus teha otsus ilma kohtujuristi ettepanekuta).

Eelotsuse kiirmenetlust taotleti viies kohtuasjas ning määratud koda leidis, et kodukorra artiklis 104b (uue kodukorra artikkel 107 jj) nõutud tingimused olid neist täidetud neljas. Nendes kohtuasjades viidi menetlus lõpuni keskmise menetlusajaga 1,9 kuud.

Kiirendatud menetlust taotleti käesoleval aastal viiel korral, kuid kodukorras nõutud tingimused olid neist täidetud vaid kahel juhul. Vastavalt 2004. aastal väljakujunenud praktikale rahuldatakse kiirendatud menetluse taotlused või lükatakse need tagasi Euroopa Kohtu presidendi põhistatud määrusega. Lisaks anti kahes kohtuasjas luba eelisjärjekorras menetlemiseks.

Samuti kasutas Euroopa Kohus talle esitatud teatavatele eelotsuse küsimustele vastamisel kodukorra artikli 104 lõikes 3 (uue kodukorra artikkel 99) ette nähtud lihtsustatud menetlust. Nimetatud sätte alusel lõpetas kohus määrusega kokku 26 kohtuasja.

Euroopa Kohus kasutas üsna sageli ka põhikirja artiklis 20 sätestatud võimalust teha otsus ilma kohtujuristi ettepanekuta, kui kohtuasi ei tõstata ühtegi uut õigusküsimust. 2012. aastal tehti umbes 53% kuulutatud kohtuotsustest ilma kohtujuristi ettepanekuta.

Kohtuasjade jagunemise kohta eri kohtukoosseisude vahel võib märkida, et suurbeskohtu menetles umbes 9%, viiest kohtunikust koosnevad kojad 54% ja kolmest kohtunikust koosnevad kojad ligi 34% kohtuasjadest, mis lahendati 2012. aastal kohtuotsusega või õigustmõistva sisuga kohtumäärusega. Võrreldes eelmise aastaga on langenud suurkojas menetletud kohtuasjade proportsioon (11% 2011. aastal) ning tõusnud kolmest kohtunikust koosnevates kodades menetletud kohtuasjade protsent (32% 2011. aastal).

Üksikasjalikumad statistilised andmed 2012. aasta kohta leiab lugeja käesolevas aruandes kohtustatistikale pühendatud osast.

B. Euroopa Kohtu praktika 2012. aastal

Konstitutsioonilised ja institutsionaalsed küsimused

Euroopa Kohtus menetletud kohtuasjadest, eeskätt liikmesriigi kohustuste rikkumise asjadest tuleb mainida kohtuasja *komisjon vs. Hispaania* (11. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-610/10), mis käsitles olukorda, kus Hispaania Kuningriik oli jätnud täitmata Euroopa Kohtu otsuse, milles tuvastati, et see liikmesriik on rikkunud oma kohustusi, kuna ta ei ole võtnud vajalikke meetmeid, et täita komisjoni otsust, millega on riigiabi tunnistatud ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks.

Esiteks otsustas Euroopa Kohus, millised sätted on kohaldatavad kohtueelsele menetlusele, mis peab eelnema hagi esitamisele selle kohta, et liikmesriik ei ole täitnud liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastavat Euroopa Kohtu otsust. Lissaboni lepinguga muudeti selle menetluse käiku, jättes ära põhjendatud arvamuse esitamise staadiumi. Euroopa Kohus leidis oma otsuses, et enne selle muudatuse jõustumise kuupäeva alustatud kohtueelset menetlust, mis jätkub pärast seda kuupäeva, reguleerivad uued, ETL artikli 260 lõikes 2 ette nähtud sätted. Seoses küsimusega, milline kuupäev tuleb põhjendatud arvamuse puudumisel võtta aluseks selle hindamisel, kas tegemist on liikmesriigi kohustuste rikkumisega, otsustas Euroopa Kohus, et selleks on kuupäev, mil lõpeb ETL artikli 260 lõike 2 alusel esitatud märgukirjas määratud tähtaeg.

Teiseks võttis Euroopa Kohus seisukoha seoses liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastava kohtuotsuse täitmata jätmise eest määratava karistusmaks kindlaksmääramisega. Kohus otsustas, et selline karistus tuleb määrata lähtuvalt sellest, milline sunnijõud on vajalik, et veenda kohustusi rikkunud liikmesriiki täitma kohtuotsust, millega tuvastatakse liikmesriigi kohustuste rikkumine, ning muutma oma käitumist, et lõpetada etteheidetav rikkumine, ning võttes seejuures üldjuhul arvesse rikkumise kestust, selle raskusastet ja asjaomase liikmesriigi maksevõimet. Nende kriteeriumide kohaldamisel arvestab Euroopa Kohus eelkõige täitmata jätmise tagajärgi avalikele ja erahuvidele ning seda, kuivõrd kiireloomuline on vajadus, et asjaomane liikmesriik täidaks oma kohustusi.

Normihierarhiat liidu õiguskorras ja sellega seonduvat pädevuse jaotust institutsioonide vahel käsitlev kohtuasi *parlament vs. nõukogu* (5. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-355/10) võimaldas Euroopa Kohtul võtta seisukoha selle kohta, kui ulatuslikud on komisjoni rakendusvolitused kontrolliga regulatiivmenetluses. Seoses sellega meenutas Euroopa Kohus, et Euroopa õiguse mingi valdkonna põhinormide kehtestamine on üksnes liidu seadusandja pädevuses, mistõttu peavad põhinormid olema sätestatud alusaktides ning nende kehtestamist ei saa delegeerida. Seega ei saa delegeerida niisuguste sätete kehtestamist, mille vastuvõtmiseks on vaja teha liidu seadusandja vastutusalasse kuuluvaid poliitilisi valikuid. Järelikult ei või rakendusmeetmed alusakti olulisi sätteid muuta ega seda uute oluliste sätetega täiendada.

Niisuguse rakendusmeetme kohta nagu otsus 2010/252¹, millega täiendatakse Schengeni piirieskirju² seoses välistel merepiiridel toimuva patrull- ja vaatlustegevusega, märkis Euroopa

¹ Nõukogu 26. aprilli 2010. aasta otsus 2010/252/EL, millega täiendatakse Schengeni piirieskirju seoses välistel merepiiridel toimuva patrull- ja vaatlustegevusega, mis toimub Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri kooskõlastatavas operatiivkoostöös (ELT L 111, lk 20).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus nr 562/2006/EÜ, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 105, lk 1).

Kohus, et kuigi asjaomase valdkonna alusakti, s.o Schengeni piirieskirjade artikli 12 lõikes 4 on mainitud, et patrull- ja vaatlustegevuse eesmärk on pidada kinni ebaseaduslikult piiri ületavad isikud, ei sisalda need eeskirjad norme selle kohta, mis meetmeid – kas näiteks sunnimeetmete kohaldamist, relvajõu kasutamist või kinnipeetud isikute saatmist kindlaksmääratud kohta või ka inimkaubanduses kahtlustatavate isikute suhtes kohaldatavaid meetmeid – on piirivalveametnikel isikute või laevade kinnipidamisel ja pärast seda nende suhtes lubatud rakendada. Sellest lähtuvalt otsustas Euroopa Kohus, et kuna otsus 2010/252/EL on rakendusmeede, mis on vastu võetud määruse nr 562/2006³ artikli 12 lõike 2 alusel, ei või see sisaldada piirivalveametnikele sunnimeetmete rakendamise õiguse andmist puudutavaid eeskirju, mille vastuvõtmine eeldab liidu seadusandja vastutusalasusse kuuluvaid poliitilisi valikuid, sest seejuures tuleb asjaomaseid lahknevaid huve kaaluda mitme hinnangu põhjal. Lisaks võimaldavad piirivalveametnikele avaliku võimu volituste andmist käsitlevad sätted asjaomaste isikute põhiõiguste riivamist määral, mis muudab vajalikuks liidu seadusandja sekkumise. Seetõttu tühistas Euroopa Kohus otsuse 2010/252 tervikuna.

Regulaarselt on õigusvaidlustes kõne all üldsuse õigus tutvuda liidu institutsioonide dokumentidega ning selles valdkonnas tuleks esile tõsta kaks samal päeval tehtud kohtuotsust.

Kohtuasjad *komisjon vs. Éditions Odile Jacob* (28. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-404/10 P) ja *komisjon vs. Agrofert Holding* (28. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-477/10 P) andsid Euroopa Kohtule võimaluse käsitleda esmakordselt suhteid kahe määruse vahel: määrus nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele⁴ ning määrus nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle⁵.

Neis kahes kohtuasjas esitas komisjon Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse kahe Üldkohtu otsuse peale⁶, millega Üldkohus oli tühistanud komisjoni otsused dokumentidele juurdepääsu keelamise kohta kahes ettevõtjate koondumiste kontrolli menetluses.

Euroopa Kohus otsustas, et dokumendiga tutvumise võimaldamisest keeldumise õigustamiseks ei piisa põhimõtteliselt sellest, et dokument on hõlmatud määruse nr 1049/2001⁷ artikli 4 lõikes 2 nimetatud tegevuse või huviga, näiteks uurimise eesmärgi kaitsega, sest asjaomane institutsioon peab samuti selgitama, kuidas dokumendiga tutvumine võiks selles artiklis sätestatud erandiga kaitstud huve konkreetselt ja tegelikult kahjustada. Institutsioon võib siiski võtta aluseks teatud liiki dokumentidele kohaldatavad üldised eeldused, kuna ühesuguste dokumentide avalikustamise taotluste suhtes saab kohaldada sarnaseid üldist laadi kaalutlusi. Ettevõtjate koondumiste kontrolli menetluse valdkonnas on sellised üldised eeldused kohaldatavad seetõttu, et õigusnormid, mis

³ Vt 2. joonealune märkus.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

⁵ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) (ELT L 24, lk 1; ELT eriväljaanne 08/03, lk 40). Selle määrusega tunnistati kehtetuks nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT L 395, lk 1; parandus EÜT L 257, lk 13). Viimati nimetatud määrus jääb siiski kohaldatavaks enne 1. maid 2004 toimunud koondumiste suhtes, millega on tegemist ka kohtuasjas C-404/10 P.

⁶ Üldkohtu 9. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas T-237/05: *Éditions Jacob vs. komisjon* ja 7. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas T-111/07: *Agrofert Holding vs. komisjon*.

⁷ Vt 4. joonealune märkus.

reguleerivad seda menetlust, eelkõige määrus nr 139/2004⁸, näevad samuti ette ranged reeglid menetluse raames saadud või koostatud teabe töötlemiseks.

Seetõttu kahjustaks üldine õigus tutvuda määruse nr 1049/2001 alusel dokumentidega, mida komisjon ja teatist esitavad osalised või kolmandad isikud vahetavad, tasakaalu, mida liidu seadusandja soovis koondumisi käsitlevas määruses tagada ühelt poolt asjaomaste ettevõtjate kohustuse vahel edastada komisjonile potentsiaalselt tundlikku äriteavet selleks, et komisjonil oleks võimalik hinnata kavandatava koondumise kokkusobivust ühisturuga, ning teiselt poolt tugevdatud kaitse tagatise vahel selle teabe osas, mida ameti- ja ärisaladusena nii komisjonile edastati. Niisugune dokumentidega tutvumise keeldu õigustav üldine eeldus kehtib sõltumata sellest, kas dokumentidega tutvumise taotlus puudutab juba läbiviidud või käimasolevat kontrollimenetlust. See üldine eeldus ei välista siiski õigust tõendada, et asjaomane dokument, mille avalikustamist taotletakse, ei kuulu selle eelduse alla või et dokumendi avalikustamiseks esineb ülekaalukas üldine huvi määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 alusel.

Põhiõiguste kaitse temaatika, mis on selle valdkonna paljude allikate tõttu paratamatult keeruline, leidis käsitlemist kohtuasjas *Kamberaj* (24. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-571/10), mis puudutas direktiivi 2003/109⁹ tõlgendamist. Euroopa Kohus täpsustas ELL artikli 6 lõike 3 ulatust, märkides, et viide selles artiklis Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile ei pane juhul, kui siseriiklik õigusnorm on selle konventsiooniga vastuolus, siseriiklikule kohtule kohustust kohaldada vahetult konventsiooni sätteid ning jätta nendega vastuolus olev siseriiklik õigusnorm kohaldamata.

Selles EL lepingu sättes kajastub põhimõte, mille kohaselt on põhiõigused lahutamatu osa õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimise tagab Euroopa Kohus. Nimetatud artikkel ei reguleeri siiski Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning liikmesriikide õiguskordade vahelist suhet ega määra kindlaks, millised järeldused peab siseriiklik kohus tegema juhul, kui konventsiooniga tagatud õigused ja siseriiklik õigusnorm on omavahel vastuolus.

Arvestades seda, kui tähtsal kohal on praegu õigusvaidlustes liidu kodakondsus, ei ole kõiki liidu kodakondsuse ulatuse ja selle kehtestamise tagajärgedega seonduvaid aspekte kaugeltki veel käsitletud. See nähtub reast kohtuotsustest, mida tuleks mainida.

Kohtuotsuses P. I. (22. mai 2012. aasta otsus kohtuasjas C-348/09) leidis Euroopa Kohus, et kuriteod, mis kuuluvad eriti ohtlike kuriteoliikide alla, nagu laste seksuaalne ärakasutamine, võivad anda alust üle 10 aasta vastuvõtvast liikmesriigis elanud liidu kodaniku väljasaatmiseks.

Vastavalt direktiivi 2004/38¹⁰ artikli 28 lõikele 3 võib vastuvõttev liikmesriik teha tema territooriumil vähemalt 10 aastat järjest elanud liidu kodaniku suhtes väljasaatmisotsuse vaid „avaliku korra või julgeoleku huvides“¹¹. Seoses kohtuasjaga, milles oli vaidlustatud alaealise vägistamise eest

⁸ Vt 5. joonealune märkus.

⁹ Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnustatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; parandused ELT L 229, lk 35 ja ELT L 197, lk 34; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46).

¹¹ Direktiivi 2004/38 artikli 28 lõige 3.

mõistetud vangistuse ära kandnud liidu kodaniku suhtes tehtud väljasaatmisotsus, otsustas Euroopa Kohus, et liikmesriikidel on lubatud asuda seisukohale, et ELTL artiklis 83 loetletud kuriteod kujutavad endast ühiskonna põhihuvile eriti tõsist ohtu, mis võib otseselt ähvardada rahvastiku rahu ja füüsilist julgeolekut ning seetõttu kuuluda mõiste „avaliku julgeoleku huvides hädavajalik” alla. Need kuriteod saavad aga anda alust väljasaatmiseks vaid siis, kui need pandi toime eriti raskel viisil. Lisaks kehtib liidu õiguse kohaselt väljasaatmisotsuse puhul tingimus, et asjaomase isiku käitumine peab kujutama endast tõelist ja vahetut ohtu, mis kahjustab mõnd ühiskonna või vastuvõtva liikmesriigi põhihuvit, ning see eeldab üldjuhul asjaomase isiku kalduvust sellist käitumist tulevikus jätkata. Vastuvõttev liikmesriik peab enne väljasaatmisotsuse tegemist võtma arvesse muu hulgas seda, kui kaua on asjaomane isik tema territooriumil elanud, tema vanust, tervislikku seisundit, perekondlikku ja majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist integratsiooni sellesse riiki ning sidemeid päritoluriigiga.

Kohtuotsuses *Rahman jt*¹² täpsustas Euroopa Kohus oluliselt õigust säilitada perekonna ühtsus direktiivi 2004/38 tähenduses. Kõne all oli peamiselt direktiivi artikli 3 lõige 2, mille kohaselt peab liidu kodanikku vastuvõttev liikmesriik kooskõlas oma õigusaktidega hõlbustama asjaomase isiku „laiendatud perekonna” liikmete riiki sisenemist ja seal elamist¹³. Kõigepealt toonitas Euroopa Kohus, tuginedes direktiivi sõnastusele ja ülesehitusele, et direktiiv ei kohusta liikmesriike rahuldama kõiki riiki sisenemise või seal elamise taotlusi, mille on esitanud välismaalase „laiendatud perekond”. Kuid see direktiiv paneb liikmesriikidele kohustuse laiendatud perekonda teataval määral soodustada, võrreldes taotlustega, mida on esitanud kolmanda riigi muud kodanikud, kellel pole liidu kodanikuga mingit seost. Nende soodustuste hulka kuulub võimalus nõuda vastuvõtvalt riigilt oma taotluse kohta otsust, mis põhineb taotleja isikliku olukorra põhjalikul uurimisel ja mida peab keeldumise korral põhjendama. Asjaolud, mida tuleb uurida, on näiteks rahalise või füüsilise sõltuvuse aste ning taotleja ja liidu kodaniku sugulusaste. Igal liikmesriigil on arvesse võetavate tegurite valikul ulatuslik kaalutusõigus, kuid seejuures tuleb järgida taotlejate eeliskohtlemise põhimõtet ning direktiivi artiklilt 3 ei või võtta selle kasulikkude mõju. Lisaks on taotlejal õigus paluda kohtul kontrollida, kas siseriiklik õigusnorm ja selle kohaldamine on püsinud direktiiviga määratud kaalutusruumi piires. Veel kontrollis Euroopa Kohus, kas direktiiviga liikmesriikidele jäetud tegutsemisruum võimaldab neil kehtestada nõudeid laiendatud perekonna liikme liidu kodanikust sõltuvuse olemuse ja kestuse suhtes. Kohus täpsustas, et liidu kodanikust sõltuvus peab esinema asjaomase pereliikme lähteriigis ajal, mil ta taotleb teda ülal pidava liidu kodanikuga ühinemist. Kuid küsimuse kohta, kas direktiivi artikli 3 lõike 2 alusel soodustatud isikutele võib keelduda vastuvõtvas liikmesriigis elamisloa andmisest põhjusel, et nad ei ole pärast vastuvõttvasse liikmesriiki sisenemist enam liidu kodanikust sõltuvad, märkis Euroopa Kohus, et niisugune küsimus „ei kuulu selle direktiivi kohaldamisalasse”.

Kohtuotsuses *Byankov* (4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-249/11) võttis Euroopa Kohus seisukoha küsimuses, kas kodakondsust käsitlevate EL toimimise lepingu sätetega ja direktiiviga 2004/38 on vastuolus Bulgaaria normistik, mille kohaselt on kehtestatud maksmata eraõigusliku võla tõttu riigi territooriumilt lahkumise keeld. Euroopa Kohus otsustas, et isegi kui eeldada, et

¹² 5. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-83/11: *Rahman jt*.

¹³ Direktiivi 2004/38/EÜ artikli 2 punkt 2 annab ulatuslikud õigused esimesele soodustatud isikute ringile, kuhu kuuluvad välismaalase abikaasa või registreeritud partner, tema enda ja tema abikaasa või registreeritud partneri otsejoones alanejad sugulased, kes on alla 21-aastased või ülalpeetavad, ning tema enda ja tema abikaasa või registreeritud partneri ülalpeetavad otsejoones ülenejad sugulased. Direktiivi artikli 3 lõike 2 punkt a käsitleb teist soodustatud isikute ringi, nn laiendatud perekonda, mille all mõeldakse järgmist: „muud pereliikmed, sõltumata nende kodakondsusest, kes ei kuulu artikli 2 punkti 2 määratluse alla ja kes on esimese elamisõigusega liidu kodaniku ülalpeetavad või leibkonna liikmed lähteriigis, või kui tõsised tervislikud põhjused nõuavad vältimatult, et liidu kodanik peab pereliiget isiklikult hooldama”.

niisuguse normistikuga taotletava võlausaldajate kaitsmise eesmärgi taga on teatav avaliku korra kaitsmise idee, ei saa välistada, et selle normistiku põhjal kehtestatud riigi territooriumilt lahkumise keelul on ainult majanduslik eesmärk. Direktiivi 2004/38 artikli 27 lõige 1 välistab aga sõnaselgelt liikmesriigi võimaluse tugineda avaliku korraga seotud põhjustele majanduslikel eesmärkidel. Normistiku proportsionaalsusega seoses toonitas Euroopa Kohus, et liidu õigusest leiab norme, mis kaitsevad võlausaldajat, ilma et need seejuures tingimata piiraks võlgniku liikumisvabadust. Kohus leidis, et liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi normistik, mille kohaselt saab haldusmenetluse – mille tulemusena kehtestati riigi territooriumilt lahkumise keeld, mida ei ole kohtulikult vaidlustatud ja mis on jõustunud – uuendada vaid juhul, kui see keeld on ilmselgelt vastuolus liidu õigusega, ning ainult ühe kuu jooksul pärast keelu kehtestamist ja ainult teatud organite algatusel, kuigi see keeld avaldab adressaadi suhtes jätkuvalt õiguslikke tagajärgi. Niisugune keeld eitab liidu kodaniku staatusena antud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil.

Kohtuasjas *Ungari vs. Slovakkia* (16. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-364/10) esitas Euroopa Kohtule liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi üks liikmesriik teise liikmesriigi vastu¹⁴, mida tuleb ette harva¹⁵. Kohus võttis seisukoha delikaatses küsimuses, kas teise liikmesriigi riigipeal riigi territooriumile sisenemise keelamine on vastuolus liidu kodakondsust käsitlevate ELTL sätetega.

Euroopa Kohus tõdes, et riigipeal, kellel on liikmesriigi kodakondsus, on vaieldamatult olemas liidu kodaniku staatus, mis annab vastavalt ELTL artiklile 21 esmase ja individuaalse õiguse liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti. Niisugused piirangud võivad põhineda ka rahvusvahelise õiguse normidel, sest rahvusvaheline õigus on osa liidu õiguskorrast. Sellega seoses meenutas Euroopa Kohus, et üldise rahvusvahelise tavaõiguse ja mitmepoolsete konventsioonide reeglite alusel on riigipeal rahvusvahelistes suhetes eriline seisund, mis tähendab peamiselt privileege ja immunitete. Niisiis on riigipea staatusel tulenevalt asjaolust, et seda reguleerib rahvusvaheline õigus, erisus, mistõttu kuulub riigipea tegevus rahvusvahelisel tasandil – nagu tema viibimine välisriigis – rahvusvahelise õiguse ja eelkõige diplomaatiliste suhete õiguse alla. Niisuguse erisuse tõttu erineb selle staatusena isik kõikidest teistest liidu kodanikest ning selle isiku sisenemise suhtes teise liikmesriigi territooriumile ei kehti samad tingimused, mis teiste liidu kodanike suhtes. Järelikult asjaolu, et liidu kodanik täidab riigipea ülesandeid, võib õigustada talle ELTL artikliga 21 antud liikumisõiguse kasutamise piiramist rahvusvahelise õiguse alusel. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et liidu õigusest ei tulene Slovaki Vabariigile kohustust tagada Ungari presidendile juurdepääs tema territooriumile, ning jättis hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtuasjas *lida* (8. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-40/11) käsitles Euroopa Kohus küsimust, kas kolmanda riigi kodanik, kes elab seaduslikult oma tütre ja abikaasa päritoluliikmesriigis, kuid kelle tütar ja abikaasa on asunud elama teise liikmesriiki, võib saada elamisloa direktiivi 2004/38 või liidu kodakondsust käsitlevate ELTL sätete alusel.

Kõigepealt meenutas kohus, et see direktiiv annab elamisõiguse ainult sellistele ülenejatele sugulastele, kes on liidu kodanikust lapse ülalpidamisel. Kohus toonitas aga, et liidu kodaniku lahuselavat, kuid lahutamata abikaasat tuleb pidada pereliikmeks direktiivi artikli 2 punkti 2 mõttes.

¹⁴ ELTL artikkel 259.

¹⁵ Euroopa integratsiooni ajaloos on see alles kuues kord, kui liikmesriik esitab otse teise liikmesriigi vastu kohustuste rikkumise hagi. Viies varasemast kohtuasjast lõppes vaid kolm kohtuotsusega (4. oktoobri 1979. aasta otsus kohtuasjas C-141/78: Prantsusmaa vs. Ühendkuningriik; 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-388/95: Belgia vs. Hispaania, vt ka pressiteade nr 36/00, ja 12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-145/04: Hispaania vs. Ühendkuningriik, vt ka pressiteade nr 70/06).

Direktiiv annab tuletatud elamisõiguse siiski ainult sellistele liidu kodaniku pereliikmetele, kes on temaga kaasas või ühinevad temaga. Veel meenutas Euroopa Kohus, et kolmanda riigi kodanik saab liidu kodakondsust käsitlevate ELTL sätete¹⁶ alusel nõuda elamisõigust vaid siis, kui elamisloa andmisest keeldumine võib jätta liidu kodaniku ilma reaalsest võimalusest kasutada põhilisi õigusi, mida liidu kodaniku staatus talle annab, või takistada tal kasutada õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil. Liidu kodaniku vabalt liikumise õiguse takistamise puhthüpoteesilisel võimalusel ei ole piisavat sidet liidu õigusega, et õigustada nende sätete kohaldamist.

Põllumajandus

Põllumajandustoetuste kavade valdkonnas võimaldas kohtuasi *Bonda* (5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-489/10) võtta Euroopa Kohtul seisukoha määruse nr 1973/2004¹⁷ artikli 138 lõike 1 teises ja kolmandas lõigus sätestatud meetmete õigusliku olemuse osas. Nende meetmetega arvatakse põllumajandustootja toetuse saajate hulgast välja sellel aastal, mille eest ta esitas abikõlbliku maa kohta valeandmeid, ning vähendatakse toetust, mida tal oli õigus taotleda, kolmeks järgnevaks kalendriaastaks summas, mis vastab deklareeritud ja tegeliku pindala vahele. Euroopa Kohus meenutas kõigepealt, et ühise põllumajanduspoliitika eeskirjade alusel kehtestatud sanktsioonid – näiteks ettevõtja ajutine väljaarvamine abikavast – ei ole kriminaalõiguslikud. Kohus lisas, et kuna toetust liidu abikava raames antakse ainult siis, kui selle saaja puhul on täielikult tagatud ausus ja usaldusvärsus, siis karistus, mida kõnealuste nõuete eiramise korral kohaldatakse, kujutab endast eriomast haldusinstrumenti, mis on abikava osa ja mille eesmärk on tagada liidu avalike vahendite nõuetekohane haldamine. Selle põhjal otsustas kohus, et põllumajandustootja väljaarvamine toetuse saajate hulgast sellel aastal, mille eest ta esitas abikõlbliku maa kohta valeandmeid, ei kujuta endast kriminaalõiguslikku karistust. Seetõttu ei välista niisugune väljaarvamine samade tegude eest kriminaalkaristuse määramist.

Isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine

Isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumise valdkonnas väärivad tähelepanu mitu kohtuotsust. Selguse huvides on otsused rühmitatud käsitletava vabaduse järgi ja seejärel vajaduse korral asjassepuutuva tegevusvaldkonna järgi.

Töötajate vaba liikumise valdkonnas tuleks mainida kahte otsust. Esiteks kohtuotsus *Hudzinski ja Wawrzyniak* (12. juuni 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-611/10 ja C-612/10), mis käsitleb määrusega nr 647/2005 muudetud määruse nr 1408/71¹⁸ ning ELTL artiklite 45 ja 48 tõlgendamist. Antud juhul keeldusid Saksamaa ametiasutused kahele Saksamaal hooajatöötajana ja lähetatud töötajana töötanud Poola kodanikule, kes elavad Poolas ning kellel on selle riigi sotsiaalkindlustuskate, peretoetuste andmisest põhjendusel, et analoogilisi peretoetusi võib saada Poolas. Selles kontekstis otsustas Euroopa Kohus, et määruse nr 1408/71 artikli 14 punkti 1 alapunktiga a ja artikli 14a punkti 1 alapunktiga a ei ole vastuolus see, kui liikmesriik,

¹⁶ ELTL artiklid 20 ja 21.

¹⁷ Komisjoni 29. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 1973/2004, millega sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 IV ja IVa jaotises sätestatud toetuskavade rakendamiseks ja tootmisest kõrvaldatud maa kasutamine tooraine tootmiseks (ELT L 345, lk 1).

¹⁸ Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35), muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. aprilli 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 647/2005 (ELT L 117, lk 1).

kes nimetatud sätete kohaselt ei ole määratletud kui pädev riik, maksab oma siseriikliku õiguse kohaselt lapsetoetusi võõrtöötajale, kes teeb ajutist tööd nimetatud liikmesriigi territooriumil ja on selles riigis üldise tulumaksukohustusega, ent kellel on pädeva liikmesriigi sotsiaalkindlustus, sealhulgas juhul, kui on tuvastatud, et esiteks ei ole asjaomane töötaja sattunud vaba liikumise õiguse kasutamise tõttu ebasoodsamasse õiguslikku olukorda, kuna tal on säilinud õigus saada pädevas liikmesriigis sama liiki perehüvitisi, ning teiseks ei ole selle töötaja ega lapse, kelle eest toetust taotletakse, alaline elukoht selle liikmesriigi territooriumil, kus ajutist tööd tehakse. Kohus täpsustas siiski, et töötajate vaba liikumist käsitlevate EL toimimise lepingu sätetega on vastuolus, kui olukorras, kus töötaja on ajutiselt lähetatud muusse liikmesriiki kui pädev liikmesriik, kohaldatakse lapsetoetuste kumuleerumise vastu suunatud siseriikliku õigusnormi, juhul kui see toob kaasa mitte hüvitiselise vähendamise teises riigis saadava sarnase hüvitise summa võrra, vaid selle hüvitise maksmise välistamise.

Teiseks tuleb mainida kohtuotsust *Prete* (25. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-367/11), milles käsitletakse oma esimest töökohta otsivatele noortele makstavat ootetoetust. Selles asjas otsustas Euroopa Kohus, et EÜ artikliga 39 on vastuolus selline siseriiklik õigusnorm, mis seab õiguse saada ootetoetust sõltuvusse tingimusest, et asjaomane isik on vähemalt kuus aastat õppinud vastuvõtva liikmesriigi haridusasutuses, kui nimetatud tingimus ei võimalda arvesse võtta teisi olulisi asjaolusid, mis võiksid tõendada reaalse sideme olemasolu toetuse taotleja ja kõnealuse geograafilise tööturu vahel, ning läheb seetõttu kaugemale, kui on vajalik selle sättega taotletava eesmärgi saavutamiseks, milleks on tagada sellise seose olemasolu. Euroopa Kohtu arvates võib selline eelkõige teiste liikmesriikide kodanikke kahjustada ähvardav tingimus olla õigustatud vaid juhul, kui siseriiklik seadusandja on selle tingimuse kehtestamisega soovinud tagada reaalse sideme nimetatud toetuste taotleja ja asjaomase geograafilise tööturu vahel. Nii ei ole see aga regulatsiooni puhul, mis ei võimalda seesuguse sideme olemasolu hindamisel arvesse võtta asjaolu, et taotleja on kasutanud liidu kodanikele EÜ artikliga 18 tagatud liikumisvabadust, selleks et asuda pärast vastuvõtva liikmesriigi kodanikuga abiellumist sellesse riiki oma abikaasa juurde elama, ning on seal teatava aja jooksul elanud, ega ka mitte asjaolu, et ta on olnud selle liikmesriigi tööhõivetalituses töötajana arvele võetud ning on selge, et ta püüab seal tegelikult aktiivselt tööd leida. Need erinevad asjaolud võimaldavad niisuguse sideme olemasolu tuvastada.

Asutamisvabaduse valdkonnas täpsustas Euroopa Kohus oma praktikat seoses piirangutega, mis kehtivad äriühingu asukoha üleviimisel liidu piires.

Esiteks käsitles Euroopa Kohus kohtuasjas *VALE Építési* (12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-378/10) Ungari ametiasutuste keeldumist kanda Itaaliast pärit äriühing äriregistrisse pärast tema kustutamist Itaalia äriregistrist ja rahuldada tema taotlus kujundada äriühing ümber Ungari õiguse alusel tegutsevaks äriühinguks. Selles kontekstis otsustas Euroopa Kohus, et ETL artiklitega 49 ja 54 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis näevad siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingute puhul küll ette ümberkujundamise võimaluse, kuid ei võimalda üldiselt teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingut ümber kujundada siseriikliku õiguse kohaseks äriühinguks sellise äriühingu asutamise kaudu. Euroopa Kohtu sõnul ei saa ülekaalukate üldiste huvidega, nagu võlausaldajate, vähemusaktsionäride ja töötajate huvide kaitse ning maksukontrolli tõhususe ja äritehingute aususe tagamine, niisuguseid õigusnorme õigustada, kui need õigusnormid keelavad üldiselt piiriülese ümberkujundamise, mille tagajärjel on selliste toimingute tegemine võimatu, samas kui viidatud huvid ei ole ohus. Igal juhul läheb selline keeld kaugemale sellest, mis on vajalik kõnealuste huvide kaitsmise eesmärgi saavutamiseks. Veel meenutas Euroopa Kohus, et vastuvõttev liikmesriik võib kindlaks määrata sellise toimingute suhtes kohaldatavad siseriiklikud õigusnormid ja kohaldada seega riigisisest ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis reguleerivad äriühingu asutamist ja tegevust. Võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtetega on siiski vastuolus, kui liikmesriik keeldub tegemast kannet ümberkujundamist taotlenud äriühingu

kui „õiguseellase” kohta, kui selline kanne eelneja äriühingu kohta tehakse äriregistrisse riigisese ümberkujundamise korral, ja keeldub võtmast äriühingu registreerimise menetluse raames nõuetekohaselt arvesse päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumente.

Teiseks, kohtuasjas *DI VI Finanziaria di Diego della Valle* (6. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-380/11) otsustas Euroopa Kohus, et äriühingu registrijärgse asukoha teise liikmesriiki üleviimisel on ETL artikliga 49 vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt on võimalik kapitalimaksumaksu vähendamise õigust saada tingimusel, et maksukohustuslane jääb järgmise viie maksustamisaja jooksul selles liikmesriigis kapitalimaksumaksu kohustuslaseks. Euroopa Kohtu sõnul ei saa niisugust piirangut õigustada liikmesriikide maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotuse tagamise vajadusega. See, kui äriühingult võetakse talle varem antud kapitalimaksumaksu vähendamise õigus ja talt nõutakse selle maksu tasumist kohe pärast registrijärgse asukoha üleviimist teise liikmesriiki, ei taga selle teise liikmesriigi maksustamispädevust ega asjaomaste liikmesriikide maksustamispädevuse tasakaalustatud jaotust, kuna maksusoodustuse äravõtmise kord eeldab, et liikmesriik oli varem nõustunud seda maksusoodustust andma ja järelikult lubanud residendist maksukohustuslastel kapitalimaksumaksu vähendada, kui siseriiklike õigusnormidega kehtestatud tingimused on täidetud. Kõnealust piirangut ei saa õigustada ka liikmesriigi maksusüsteemi ühtsuse tagamise vajadusega.

Asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust käsitlevate aluslepingu sätetega seoses olgu mainitud kohtuotsust *Costa ja Cifone* (16. veebruari 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-72/10 ja C-77/10), mida võib pidada jätkuks kohtuasjale *Placanica* (6. märtsi 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-338/04, C-359/04 ja C-360/04). Käsitledes küsimusi, mis puudutasid meetmeid, mida Itaalia Vabariik oli võtnud, et heastada teatud hasartmängukorraldajate hankemenetlusest väljajätmist, mille Euroopa Kohus oli 2007. aastal tunnistanud õigusvastaseks, otsustas Euroopa Kohus, et EÜ artiklitega 43 ja 49 ning võrdse kohtlemise ja tõhususe põhimõtetega on vastuolus see, kui liikmesriik, kes liidu õiguse rikkumise heastamiseks korraldab konkursi suurele hulgale uutele tegevuslubadele, kaitseb olemasolevate ettevõtjate saavutatud ärilisi positsioone, kehtestades eelkõige minimaalsed vahemaad uute tegevusloa omanike tegevuskohtade ja olemasolevate ettevõtjate tegevuskohtade vahel. Kohtu sõnul võib müügipunktidevahelise minimaalse kauguse kord olla õigustatud ainult juhul, kui selliste eeskirjade tõeline eesmärk ei ole mitte olemasolevate ettevõtjate äriliste positsioonide kaitsmine, vaid pigem hasartmängualase tegevuse koondamine kontrollitud süsteemi. Kohus lisas, et EÜ artiklitega 43 ja 49 on vastuolus see, kui ilma tegevusloa või politsei loata kihlveosummade kogumise eest kohaldatakse karistusi isikutele, kes on seotud ettevõtjaga, kes jäeti liidu õigust rikkudes varasemast hankemenetlusest välja, isegi pärast uue hankemenetluse korraldamist, mille eesmärk oli seda liidu õiguse rikkumist heastada, kui see uus hankemenetlus ja sellest tulenev uute tegevuslubade andmine ei heastanud tegelikult selle ettevõtja ebaseaduslikku väljajätmist varasemast hankemenetlusest. Kohtu arvates tuleneb EÜ artiklitest 43 ja 49, võrdse kohtlemise põhimõttest, läbipaistvuskohustusest ja õiguskindluse põhimõttest, et muudel üritustel kui hobuste võiduajamistel korraldatavaid hasartmänge puudutava hankemenetluse tingimused ja eeskirjad ning iseäranis sätted, mis näevad ette hankemenetluses antud tegevusloa kehtetuks tunnistamise, peavad olema sõnastatud selgelt, täpselt ja ühemõtteliselt.

Asutamisevabaduse ja kapitali vaba liikumise valdkonnas tuleb nimetada kohtuasja *Test Claimants in the FII Group Litigation* (13. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-35/11), mis on jätkuks 2006. aastal kuulutatud esimesele otsusele (12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-446/04). Käsitledes uuesti eelotsuse küsimusi, mis puudutasid Ühendkuningriigi maksustamissüsteemi, mille kohaselt kohaldatakse samast riigist saadud dividendidele maksust vabastamise meetodit ja välisriigist saadud dividendidele mahaarvamise meetodit, selgitas Euroopa Kohus oma 2006. aasta otsuse ulatust. Ta leidis, et selline maksustamissüsteem on ETL artiklitega 49 ja 63 vastuolus, kui on tuvastatud esiteks, et maksu ümberarvutus, mida võimaldatakse dividendide saavale äriühingule

mahaarvamise meetodi raames, on võrdne maksusummaga, mida tasuti tegelikult kasumilt, millest neid dividende jaotati, ja teiseks, et selles liikmesriigis on äriühingute kasumi tegelik maksumäär üldjuhul väiksem selles riigis kehtestatud nominaalsest maksumäärast. Veel täpsustas Euroopa Kohus ELTL artikli 63 kohaldamisala. Selle kohta märkis ta, et liikmesriigi residendist äriühing, kellele kuulub kolmanda riigi residendist äriühingus niisugune osalus, mis annab talle kindla mõju selle äriühingu otsuste üle ja võimaldab tal otsustada tema tegevuse üle, võib tugineda ELTL artiklile 63, et seada kahtluse alla see, kas viidatud sättega on kooskõlas kolmandast riigist saadud dividendide maksustamise korda puudutavad liikmesriigi õigusnormid, mida ei kohaldata ainult olukordades, kus emaettevõtjal on otsustav mõju dividendide jaotava äriühingu üle.

Kapitali vaba liikumist käsitlevad aluslepingu sätted leidsid tõlgendamist seoses sõiduauto tasuta laenamisega piiriüleseks kasutamiseks. Kohtuotsuses *van Putten jt* (26. aprilli 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-578/10–C-580/10) tõdes Euroopa Kohus, et sellise laenamise puhul on tegemist kapitali liikumisega EÜ artikli 56 (nüüd ELTL artikkel 63) tähenduses, ning otsustas, et nimetatud artikliga on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, millega pannakse kõnealuse riigi elanikule, kes on mõnes muus liikmesriigis registreeritud sõiduki laenanud viimati nimetatud riigi elanikult, sellise sõiduki riigi territooriumil esmakordsel kasutusele võtmisel kohustus täies ulatuses tasuda maks, mida tavaliselt tuleb maksta sõiduki esimeses liikmesriigis registreerimisel, ilma et arvesse võetaks sõiduki kasutamise kestust nendel teedel ning ilma et see isik saaks tugineda maksust vabastamise või maksu tagasinõudmise õigusele, kui sama sõiduk ei ole mõeldud alaliselt kasutamiseks peamiselt esimeses liikmesriigis ning seda tegelikult niimoodi ei kasutata. Euroopa Kohtu sõnul ei ole sellistel asjaoludel nende sõidukite side liikmesriigi territooriumiga piisav, et põhjendada sellise maksu kogumist, mida tavaliselt tuleb tasuda sõiduki registreerimisel selles riigis.

Viisad, varjupaik ja sisseränne

Tähelepanu tasub pöörata mitmele otsusele neis valdkondades. Kohtuasjas *Kastrati* (3. mai 2012. aasta otsus kohtuasjas C-620/10) küsiti Euroopa Kohtult tagajärgede kohta, mis on varjupaigataotluse tagasivõtmisel määruse nr 343/2003¹⁹ mõttes. Kohus leidis, et määrust tuleb tõlgendada nii, et kui määruse artikli 2 punktis c määratletud varjupaigataotlus võetakse tagasi enne, kui taotluse läbivaatamise eest vastutav liikmesriik on nõustunud taotleja vastu võtma, ei ole määrus selle tagajärjel enam kohaldatav. Niisugusel juhul peab liikmesriik, kelle territooriumil taotlus esitati, tegema taotluse tagasivõtmisega seonduvad otsused ja eelkõige lõpetama taotluse läbivaatamise, tehes vastava märkuse taotleja toimikusse.

Juhul, kui taotleja võtab oma ainsa varjupaigataotluse tagasi enne, kui palve saajaks olev liikmesriik on tema vastuvõtmisega nõustunud, jääb saavutamata määruse nr 343/2003 põhieesmärk, milleks on varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi väljaselgitamine, et tagada taotlejale tegelik juurdepääs pagulasseisundi hindamisele.

Kohtuasjas *Y ja Z* (5. septembri 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-71/11–C-99/11) käsitles Euroopa Kohus pagulasseisundi andmise tingimusi ja konkreetsemalt usu tõttu tagakiusamise

¹⁹ Nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määrus (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest (ELT L 50, lk 1, ELT eriväljaanne 19/06, lk 109).

mõistet direktiivi 2004/83²⁰ artikli 2 punkti c ja artikli 9 lõike 1 punkti a tähenduses. Pakistanist pärit Y ja Z elasid Saksamaal, kus nad taotlesid varjupaika ja kaitset pagulastena. Nad väitsid, et Pakistanist sundis neid lahkuma asjaolu, et nad kuuluvad islami Ahmadiyya usurühmitusse.

Euroopa Kohus tõdes kõigepealt, et mitte igasugune usuvabaduse riive, vaid üksnes teatavad rasked usuvabaduse rikkumised saavad kujutada endast tagakiusamisakti, mis kohustab pädevaid ametiasutusi andma pagulasseisundi. Esiteks ei saa pidada tagakiusamiseks seaduses ette nähtud piiranguid usuvabaduse teostamisele, kui need arvestavad selle vabaduse olemust. Teiseks kujutab usuvabaduse rikkumine endast tagakiusamist vaid siis, kui see on piisavalt raske ning riivab asjaomast isikut märkimisväärselt.

Seejärel märkis kohus, et teod, mis võivad endast kujutada rasket rikkumist, hõlmavad raskeid tegusid, mis riivavad asjaomase isiku vabadust mitte ainult oma usku eraviisiliselt praktiseerida, vaid ka avalikult oma usutavade kohaselt elada.

Kohus leidis, et juhul, kui on tõendatud, et pärast päritoluriiki tagasipöördumist teeb asjaomane isik usulisi toiminguid, mille tõttu esineb tegelik tagakiusamise oht, tuleks talle anda pagulasseisund. Euroopa Kohus oli seisukohal, et pagulasseisundi taotluse individuaalsel hindamisel ei saa siseriiklikud ametiasutused taotlejalt mõistlikult oodata, et ta tagakiusamise ohu vältimiseks loobub usu tunnistamisest või usuliste toimingute tegemisest.

Euroopa Kohus täpsustas veel, et selle ohu suuruse hindamisel, mis ähvardab taotlejat tema päritoluriigis tema usu tõttu, on asjakohaseks elemendiks subjektiivne asjaolu, et teatud usutoimingute avalik tegemine, millele on kehtestatud vaidlustatud piirangud, on asjaomase isiku jaoks eriti tähtis oma usulise identiteedi säilitamiseks.

Kohtuasjas *K* (6. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-245/11) otsustas Euroopa Kohus, et määruse nr 343/2003²¹ artikli 15 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigis varjupaiga saanud isik sõltub eelkõige raske haiguse tõttu oma sellise pereliikme abist, kes on varjupaigataotleja, ent kelle varjupaigataotlust vaatab määruse III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt läbi teine liikmesriik, siis muutub liikmesriik, kus need isikud elavad, varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavaks riigiks.

Euroopa Kohus leidis, et nimetatud liikmesriik peab võtma sellise vastutusega seotud kohustused ja teavitama sellest varem vastutanud liikmesriiki ka siis, kui viimati nimetatud liikmesriik ei ole esitanud sellesisulist palvet vastavalt sama artikli lõike 1 teisele lausele.

Määruse nr 343/2003 artikli 15 lõige 2 on kohaldatav niisuguses sõltuvussuhte olukorras, kus varjupaigataotleja ise ei sõltu sellise sugulase abist, kes asub muus liikmesriigis kui määruse nr 343/2003 III peatükis sätestatud kriteeriumide alusel vastutav liikmesriik, vaid varjupaigataotleja abist sõltub hoopis selles muus liikmesriigis asuv pereliige.

See säte on kohaldatav ka juhul, kui selles nimetatud humanitaarsed põhjused on täidetud selle sätte tähenduses ühe sõltuva isiku puhul, kusjuures sellel isikul on – ilma et ta oleks pereliige

²⁰ Nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, lk 12, parandus ELT L 204, lk 24; ELT eriväljaanne 19/07, lk 96).

²¹ Vt 19. joonealune märkus.

selle määruse artikli 2 punkti i tähenduses – perekondlikud sidemed varjupaigataotlejaga ning viimati nimetatut suudab tegelikult anda sellele isikule vajalikku abi vastavalt komisjoni määruse nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele nr 343/2003,²² artikli 11 lõikele 4.

Samuti varjupaigaõiguse valdkonda kuuluvas kohtuasjas *Abed El Karem El Kott jt* (19. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-364/11) tõlgendas Euroopa Kohus direktiivi 2004/83²³ artikli 12 lõike 1 punkti a teist lauset kooskõlas Genfi konventsiooniga²⁴, mis on pagulaste kaitse alase rahvusvahelise õiguskorra nurgakivi. Kohus leidis, et muu ÜRO organi või agentuuri kui ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kaitse või abi „mingil põhjusel” lakkamine hõlmab ka sellise isiku olukorda, kes pärast seda, kui ta on kõnealust kaitset või abi tõepoolest saanud, lakkab seda saamast põhjusel, mis ei allu tema kontrollile ning on tema tahtest sõltumatu. Sellise isiku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi pädevad ametiasutused peavad taotlust individuaalsetel alustel läbi vaadates kontrollima, kas see isik oli sunnitud lahkuma selle organi või agentuuri tegevuspiirkonnast; sellise olukorraga on tegu, kui tema isiklik seisund oli äärmiselt ebaturvaline ning asjaomasel organil või agentuuril ei olnud võimalik tagada talle selles piirkonnas elutingimusi, mis vastavad sellele organile või agentuurile seatud ülesandele.

Veel otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2004/83 artikli 12 lõike 1 punkti a teist lauset tuleb tõlgendada nii, et kui varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi pädevad ametiasutused on tuvastanud, et Palestiina pagulasi Lähis-Idas toetava ÜRO abiorganisatsiooni (UNRWA) kaitse või abi lakkamisega seonduv tingimus on taotleja puhul täidetud, siis tingib asjaolu, et taotlejal „on [...] *ipso facto* õigus [sellest] direktiivist tulenevatele hüvitistele” selle liikmesriigi poolt pagulaseks tunnustamise selle direktiivi artikli 2 punkti c tähenduses ning pagulasseisundi andmise sellele taotlejale, välja arvatud siiski juhul, kui taotleja kuulub selle artikli 12 lõike 1 punkti b või lõigete 2 ja 3 kohaldamisalasse.

Sisserännet puudutavas kohtuasjas *Kamberaj* (24. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-571/10) uuris Tribunale di Bolzano Euroopa Kohtult, kas direktiiviga 2003/109²⁵ on kooskõlas kodutoetuste maksmiseks ette nähtud eelarvevahendite jagamise mehhanism, mille puhul koheldakse pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanikke ebasoodsamalt kui liidu kodanikke.

Euroopa Kohus märkis kõigepealt, et liikmesriigis pikaajalise elaniku staatuse saanud kolmanda riigi kodaniku olukord on kodutoetuse osas võrreldav samasugust majanduslikku toetust vajava liidu kodaniku olukorraga.

Euroopa Kohtu arvates on siseriikliku kohtu ülesanne direktiivis taotletud integratsiooni eesmärki ja põhiõiguste harta sätteid arvesse võttes hinnata, kas kodutoetus kuulub direktiiviga hõlmatud valdkondade alla. Direktiivi enda sõnastuse kohaselt võivad liikmesriigid sotsiaalabi ja sotsiaalkaitse osas piirduda võrdsel kohtlemisel põhitoetustega. Euroopa Kohus täpsustas, et mõiste „põhitoetused” sisu ja ulatuse kindlakstegemiseks tuleb võtta arvesse direktiiviga taotletud eesmärki, milleks on liikmesriigis seaduslikult ja pikaajaliselt elavate kolmandate riikide kodanike

²² Komisjoni 2. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1560/2003, millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad määrusele nr 343/2003 (ELT L 222, lk 3; ELT eriväljaanne 19/06, lk 200).

²³ Vt 20. joonealune märkus.

²⁴ Genfis 28. juulil 1951 allkirjastatud pagulasseisundi konventsioon (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954)).

²⁵ Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (EÜT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272).

integratsioon. Selle mõiste tõlgendamisel peab arvestama hartas ette nähtud põhimõtteid²⁶, mille kohaselt liit tunnustab ja austab õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid.

Euroopa Kohus lisas, et kuna kolmandate riikide kodanike õigus võrdsele kohtlemisele direktiivis loetletud valdkondades on üldreegel, tuleb iga erandit sellest tõlgendada kitsalt ning erandile saab tugineda vaid juhul, kui direktiivi rakendamiseks pädevad asutused asjaomases liikmesriigis on selgelt teatanud, et nad soovivad seda erandit kasutada.

Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2003/109 artikli 11 lõike 1 punktiga d on vastuolus siseriiklikud või maakonna tasandi õigusnormid, millega koheldakse kodutoetuse maksmiseks ette nähtud eelarvevahendite jagamisel kolmandate riikide kodanikke samas liikmesriigis elavate liikmesriigi kodanikega võrreldes erinevalt, kui see kodutoetus kuulub valdkonda, mida hõlmab pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike suhtes direktiiviga ette nähtud võrdsuse põhimõte, ning kui tegemist on direktiivi mõttes põhitoetusega, mida tuleb kontrollida siseriiklikul kohtul.

Piirikontrolli valdkonnas tõlgendas Euroopa Kohus kohtuasjadest *Melki ja Abdeli*²⁷ rohkem kui kaks aastat hiljem kohtuasjas *Adil* (19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-278/12 PPU) määruse nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad)²⁸, artikleid 20 ja 21 seoses eelotsusetaotlusega, mille esitas Madalmaade Kuningriigi Raad van State kolmanda riigi kodaniku – kes oli Saksamaaga külgneval piiril toimunud kontrolli käigus kinni võetud ja seejärel halduskorras kinni peetud seetõttu, et ta viibis Madalmaades ebaseaduslikult – ning Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel'i (sisserände-, integratsiooni- ja varjupaigaküsimuste minister) vahelises vaidluses nimetatud kontrolli õiguspärasuse ning sellest tulenevalt kodaniku kinnipidamise õiguspärasuse üle.

Euroopa Kohus otsustas, et määruse artiklitega 20 ja 21 ei ole vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis lubab piirivalvega või välismaalaste kontrolliga seotud ülesandeid täitvatel ametnikel viia geograafilises piirkonnas, mis ulatub kuni 20 kilomeetrini liikmesriigi ja teiste Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni osalisriikide vahelisest maismaapiirist, läbi kontrollle, et teha kindlaks, kas kinnipeetud isikud viibivad riigis seaduslikult vastavalt asjaomases liikmesriigis kehtivatele tingimustele, kui need kontrollid põhinevad üldistel andmetel ja kogemusel isikute ebaseadusliku viibimise kohta kontrolli teostamise kohas, kui neid võib niisuguste üldiste andmete ja kogemusega seotud teabe saamiseks teostada ka piiratud ulatuses ja kui nende kontrollide teostamisel kohaldatakse teatavaid piiranguid eelkõige kontrollide intensiivsuse ja sageduse osas. Esiteks ei ole nende kontrollide puhul tegemist määruse nr 562/2006 artiklis 20 keelatud kontrollidega piiril ja teiseks keelab määruse artikli 21 punkt a need kontrollid vaid siis, kui nende toime on samaväärne nagu kontrollidel piiril.

Kohtuasjas *Vo* (10. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-83/12 PPU) täpsustas Euroopa Kohus oma praktikat viisapoliitika alal seoses eelotsusetaotlusega, mille esitas Bundesgerichtshof kriminaalmenetluses, mis oli algatatud Vietnami kodaniku suhtes selliste kolmandate riikide kodanike Saksamaa territooriumile sisenemisele kaasaaitamise eest, kes on saanud viisad pettuse teel. Euroopa Kohus otsustas, et määruse nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse

²⁶ Põhiõiguste harta artikkel 34.

²⁷ Euroopa Kohtu 22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 105, lk 1).

viisaeeskiri (viisaeeskiri)²⁹ artiklitega 21 ja 34 ei ole vastuolus siseriiklikud sätted, mis muudavad ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamise kriminaalkorras karistatavaks juhtudel, kui riiki sisenenud isikutel, kes on kolmandate riikide kodanikud, on viisa, mille nad on saanud pettuse teel, eksitades viisa väljastanud liikmesriigi pädevaid ametiasutusi oma reisi tegelikust eesmärgist, ning kui viisat ei ole eelnevalt tühistatud.

Õiguslane koostöö tsiviilasjades ja rahvusvaheline eraõigus

2012. aastal tegi Euroopa Kohus mitu lahendit õiguslase koostöö kohta tsiviilasjades.

Kohtuotsuses *Health Service Executive* (26. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-92/12 PPU), mis tehti eelotsuse kiirmenetluses, võttis Euroopa Kohus seisukoha mitmes küsimuses seoses määrusega nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega³⁰. Euroopa Kohus otsustas kõigepealt, et liikmesriigi kohtuotsus, mis näeb ette lapse paigutamise teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse ravi- ja kasvatusasutusse, millega kaasneb kindlaksmääratud aja jooksul lapselt tema enda kaitseks vabaduse võtmine, kuulub määruse nr 2201/2003 esemelisse kohaldamisalasse. Seejärel leidis kohus, et määruse nr 2201/2003 artikli 56 lõikes 2 ette nähtud nõusoleku peab enne lapse hooldeasutusse paigutamise otsuse tegemist andma pädev avalik-õiguslik asutus. Kohus täpsustas, et juhul, kui ei ole kindel, kas taotluse saanud liikmesriigis on nõusolek antud õiguspäraselt, kuna selles riigis pädevat asutust ei olnud võimalik kindlaks teha, siis on võimalik õigusvastasus kõrvaldada, et tagada määruse artiklis 56 ette nähtud nõusoleku nõude täies ulatuses järgimine.

Niisuguse otsuse täidetavuse kohta, mille on teinud liikmesriigi kohus lapse sundkorras paigutamiseks teises liikmesriigis asuvasse kinnisesse asutusse, otsustas Euroopa Kohus, et selline otsus peab enne selle otsuse täitmist taotluse saanud liikmesriigis olema selles riigis täidetavaks tunnistatud. Määruselt kasuliku mõju võtmise vältimiseks peab tegema täidetavaks tunnistamise taotluse kohta otsuse väga kiiresti ning taotluse saanud riigi kohtu sellise otsuse peale esitatud kaebusel ei või olla peatavat toimet. Veel otsustas Euroopa Kohus, et nõusolek taotluse saanud riigis hooldeasutusse paigutamiseks kehtib vaid ajaks, mis on märgitud taotleja riigi kohtu otsuses, ning pikendamisotsuse tegemisel tuleb taotleda uut nõusolekut taotluse saanud liikmesriigi kohtult. Kindlaksmääratud ajaks hooldeasutusse paigutamise otsust, mis on teises liikmesriigis täidetavaks tunnistatud, saab täita selles teises liikmesriigis samamoodi üksnes paigutamisotsuses märgitud ajavahemikul.

Kohtuasjas *ERSTE Bank Hungary* (5. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-527/10) tuli Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas maksejõuetusmenetlust käsitleva määruse nr 1346/2000³¹ artikli 5 lõige 1 – mis käsitleb kolmandate isikute asjaõigusi võlgniku varade suhtes, mis asuvad muus liikmesriigis kui riik, kus algatati maksejõuetusmenetlus – on kohaldatav ka juhul, kui kõnesolev vara asub sellise riigi territooriumil, mis on saanud liidu liikmeks alles pärast võlgniku vastu maksejõuetusmenetluse algatamist. Euroopa Kohus meenutas esmalt, et määruse artikkel 4 näeb ette üldpõhimõtte, et maksejõuetusmenetluse ja selle mõjude suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi seadust, kelle

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, lk 1).

³⁰ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243).

³¹ Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191).

territooriumil menetlus on algatatud. Õiguspärase ootuse ja tehingute õiguskindluse kaitsmiseks teistes liikmesriikides peale selle, kus maksejõuetusmenetlus on algatatud, näeb aga määrus ette mitu erandit sellest põhimõttest. Nende erandite hulgas on artikli 5 lõige 1, mis näeb ette, et maksejõuetusmenetluse algatamine ei mõjuta võlausaldaja asjaõigusi, mis on seotud võlgnikule kuuluva varaga, mis asub menetluse algatamise ajal teise liikmesriigi territooriumil. Euroopa Kohtu sõnul tuleb määruse artikli 5 lõiget 1 käsitada sättena, mis maksejõuetusmenetluse algatanud riigi seaduse üldnormist erandit tehes võimaldab kohaldada asjaõigustele, mis võlausaldajatel või kolmandatel isikutel on võlgnikule kuuluvale teatavale varale, selle liikmesriigi seadust, kelle territooriumil asjaomane vara asub. Euroopa Kohus otsustas, et see säte on kohaldatav ka enne uue liikmesriigi liiduga ühinemist algatatud maksejõuetusmenetluste suhtes, kui võlgniku – kes on vanas liikmesriigis asuv maksejõuetu äriühing – vara, millel asjaomane asjaõigus põhines, asus ühinemiskuupäeval selle uue liikmesriigi territooriumil.

Mitmes teises lahendis tõlgendas Euroopa Kohus määrust nr 44/2001³², eeskätt kohtuasjas *G* (15. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-292/10), milles kohus otsustas, et selle määruse artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see ei takista sama määruse artikli 5 punkti 3 kohaldamist veebilehe haldamisest tuleneva kahju hüvitamise hagi suhtes, mis on esitatud kostja vastu, kes on tõenäoliselt liidu kodanik, ent kelle viibimiskoht on teadmata, kui asja menetleval kohtul ei ole tõendeid, mis lubaksid tal järeldada, et kõnealune kostja elab tööpoolest väljaspool liidu territooriumi. Veel otsustas Euroopa Kohus, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus tagaseljaotsuse tegemine kostja suhtes, kellele on tema viibimiskoha kindlakstegemise võimatuse tõttu vastavalt siseriiklikule õigusele hagi kätte toimetatud avalikult, tingimusel et asja menetlev kohus on eelnevalt veendunud, et kostja leidmiseks on tehtud kõik järelepärimised, mida nõuavad hoolsuse ja heausksuse põhimõte. Samas otsuses täpsustas Euroopa Kohus seoses määrusega nr 805/2004³³, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus sellise tagaseljaotsuse kinnitamine Euroopa täitekorraldusena määruse nr 805/2004 tähenduses, mis on tehtud kostja suhtes, kelle aadress ei ole teada.

Kohtuotsuses *Folien Fischer ja Fofitec* (25. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-133/11) täpsustas Euroopa Kohus määruse nr 44/2001 artikli 5 punkti 3 ulatust ning otsustas, et lepinguvälise vastutuse puudumise tuvastamiseks esitatud lepinguvälise võlasuhte puudumise tuvastamise hagi kuulub selle sätte kohaldamisalasse.

Kohtuasjas *Trade Agency* (6. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-619/10) oli Euroopa Kohtul võimalus tõlgendada tagaseljaotsuste tunnustamisest ja täitmisest keeldumise aluseid, mis on ette nähtud määruse nr 44/2001 artikli 34 punktides 1 ja 2.

Artikli 34 punkt 2 lubab taotluse saanud riigi kohtul keelduda tagaseljaotsuse tunnustamisest ja täitmisest, kui kostjale ei olnud menetluse algatamist käsitlevat dokumenti või võrdväärset dokumenti kätte toimetatud piisavalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta. Nimetatud määruse artikli 54 kohaselt peab kohtuotsuse täitmist taotlev liikmesriik esitama riigile, kus täitmist taotletakse, tunnistuse, milles on märgitud menetluse algatamist käsitleva dokumendi kättetoimetamise kuupäev. Euroopa Kohus meenutas, et niisuguse tunnistuse ülesanne seisneb selles, et hõlbustada päritoluliikmesriigis tehtud otsuse täitmismääruse vastuvõtmist määrusega ette nähtud menetluse esimeses staadiumis. Siiski ei tohi kavandatud eesmärki saavutada

³² Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 38).

kaitseõigusi ükskõik millisel viisil nõrgendades. Kaitseõiguse austamine tähendab, et kostjal peab olema võimalus esitada täitmismääruse peale võistlevas menetluses kaebus, kui tema arvates on olemas mõni põhjus täitmata jätmiseks. Kui kostja esitab sellise kaebuse ja väidab, et ta ei ole menetluse algatamist käsitlevat dokumenti kätte saanud, on selle liikmesriigi kohus, kus täitmist taotletakse, pädev iseseisvalt hindama kõiki tõendeid ning kontrollima nende tõendite ja tunnistuses sisalduva teabe vastavust, et teha kindlaks, kas menetluse algatamist käsitlev dokument toimetati kätte või tehti teatavaks kohtusse ilmumata jätnud kostjale ning kas kõnealune kättetoimetamine või teatavakstegemine toimus piisavalt aegsasti ja nii, et ta oleks saanud end kaitsta.

Euroopa Kohus käsitles ka määruse artikli 34 punktis 1 ette nähtud võimalust viidata avaliku korra klauslile põhjendusel, et täidetav otsus rikub kostja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele. Euroopa Kohtu sõnul ei või selle liikmesriigi kohus, kus täitmist taotletakse, jätta avaliku korra tingimuse alusel täitmisele pööramata tagaseljaotsust, millega lahendatakse vaidluse sisu ja mis ei sisalda hinnangut nõude eseme ega selle aluse kohta ning milles ei esitata ühtki argumenti nõude sisulise põhjendatuse kohta, välja arvatud juhul, kui menetlust tervikuna hinnates ja kõiki olulisi asjaolusid arvestades ilmneb, et see kohtuotsus kahjustab ilmselgelt ja ülemäära kostja õigust õiglasele kohtulikule arutamisele.

Kohtuasjas *Mühlleitner* (6. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-190/11) otsustas Euroopa Kohus, et tarbija võimalus algatada siseriiklikes kohtutes ettevõtja vastu menetlus määruse nr 44/2001 artikli 15 lõike 1 punkti c alusel ei eelda, et vaidlusalune leping oleks sõlmitud sidevahendite teel. Nii on see eeskätt juhul, kui tarbija läheb lepingu allkirjutamiseks ettevõtja liikmesriiki. Euroopa Kohus toonitas, et selle sätte kohaldamise peamine tingimus on seotud tarbija elukohajärgsesse liikmesriiki suunatud äri- või kutsetegevusega. Seoses sellega on nii sidevahendi teel ühenduse võtmine kui ka asja või teenuse broneerimine sidevahendi teel või veelgi enam tarbijalepingu sõlmimine sidevahendi teel tunnistuseks lepingu seotusest sellise tegevusega.

Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades

Selles valdkonnas väärivad esiletõstmist kaks kohtuasja, mis puudutavad raamotsust 2002/584³⁴ ja Euroopa vahistamismäärust.

Kohtuotsuses *West* (28. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-192/12 PPU) käsitles Euroopa Kohus mõistet „vahistamismäärust täitev liikmesriik” raamotsuse artikli 28 lõike 2 mõttes. Selle artikli kohaselt võib isiku, kes on Euroopa vahistamismääruse alusel üle antud vahistamismääruse teinud liikmesriigile, anda Euroopa vahistamismääruse alusel, mis on tehtud seoses enne üleandmist toime pandud süüteoga, üle muule liikmesriigile kui vahistamismäärust täitev liikmesriik üksnes vahistamismäärust täitva liikmesriigi nõusolekul. Kohtuasjas *West* oli probleemiks sellise vahistamismäärust täitva liikmesriigi kindlakstegemine, kes peab andma oma nõusoleku järgnevas üleandmiseks teisele liikmesriigile, kui tagaotsitava suhtes on tehtud mitu järjestikust üleandmistootlust. Lähtudes vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise eesmärgist, mida taotletakse raamotsusega, ning vastavalt vastastikusele usaldusele, mis peab liikmesriikide vahel olema, otsustas Euroopa Kohus, et raamotsuse artikli 28 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui isik on järjestikuste Euroopa vahistamismääruste alusel rohkem kui korra antud ühest liikmesriigist teise üle, siis selle isiku järgnevas üleandmiseks muule kui tema viimasena üle andnud liikmesriigile on vaja üksnes selle isiku viimasena üle andnud liikmesriigi nõusolekut.

³⁴ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34).

Kohtuasjas *Lopes Da Silva Jorge* (5. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-42/11) tõlgendas Euroopa Kohus raamotsuse artikli 4 punkti 6, mille kohaselt võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui karistuse täitmiseks tagaotsitav viibib vahistamismäärust täitvas liikmesriigis või on selle kodanik või omab seal elukohta ning see riik kohustub karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitma vastavalt oma siseriiklikule õigusele. Euroopa Kohtul tuli võtta seisukoht, kas sellega on kooskõlas Prantsuse rakendussäte, mis absoluutsel ja automaatsel viisil välistab Prantsusmaal elavate või viibivate teiste liikmesriikide kodanike puhul võimaluse kanda karistust selles liikmesriigis. Lähtudes ELTL artiklis 18 sätestatud keelust diskrimineerida kodakondsuse alusel, otsustas Euroopa Kohus, et liikmesriik ei või näha üksnes enda kodanike suhtes ette Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise võimalust, selleks et täita teises liikmesriigis mõistetud vangistus oma territooriumil.

Konkurents

Konkurentsi valdkonnas tegi Euroopa Kohus ka sel aastal palju tähelepanuväärseid otsuseid.

Kartellikokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse alal tuleb kõigepealt mainida kohtuasja *Toshiba Corporation jt* (14. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-17/10), mis käsitleb liidu konkurentsieeskirjade kohaldamist kartellikokkuleppele, mille mõju avaldus liikmesriigis enne selle riigi ühinemist Euroopa Liiduga. Euroopa Kohus otsustas, et EÜ artikli 81 ja määruse nr 1/2003 artikli 3 lõike 1 sätted ei ole pärast 1. maid 2004 algatatud menetluses kohaldatavad kartelli suhtes, mis avaldas Euroopa Liiduga 1. mail 2004 ühinenud riigi territooriumil mõju sellele kuupäevale eelnenud perioodil. Kui Euroopa Komisjon algatab kartelli suhtes menetluse määruse nr 1/2003 III peatüki alusel, ei kaota asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutus määruse nr 1/2003 artikli 11 lõike 6 kohaselt koostoimes sama määruse artikli 3 lõikega 1 oma pädevust määrata siseriikliku konkurentsioiguse alusel karistus konkurentsivastase mõju eest, mida kartell avaldas liikmesriigi territooriumil riigi Euroopa Liiduga ühinemisele eelneval perioodil. *Ne bis in idem*-põhimõtte kohta täpsustas Euroopa Kohus, et see põhimõtte ei takista kartellis osalenud ettevõtjatele asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt trahvi määramist karistuseks mõju eest, mida kartell riigi territooriumil enne selle riigi Euroopa Liiduga ühinemist avaldas, kui enne liikmesriigi konkurentsiasutuse otsuse vastuvõtmist komisjoni otsusega kartelli liikmetele määratud trahvide eesmärk ei olnud karistamine nimetatud mõju eest.

Teiseks tuleb nimetada liidetud kohtuasju *Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ning komisjon vs. Alliance One International jt* (19. juuli 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-628/10 P ja C-14/11 P), milles Euroopa Kohus täpsustas oma praktikat seoses eeldusega, et emaettevõtjal on tütarettvõtjale, milles talle kuulub 100% osalus, otsustav mõju. Selle kohta otsustas Euroopa Kohus, et miski ei takista komisjoni tuvastamast emaettevõtja tegelikku otsustavat mõju tütarettvõtjale muude tõendite alusel või kogumis nende tõendite ja selle eelduse alusel, kusjuures võrdse kohtlemise põhimõtte nõuab siiski, et kui komisjon otsustab kasutada erimeetodit, et kindlaks teha, kas emaettevõtjad vastutavad tütarettvõtjate osalemise eest keelatud kokkuleppes, on ta kohustatud kõigi emaettevõtjate puhul lähtuma samadest kriteeriumidest, kui ei esine erilisi asjaolusid. Kui väidetakse diskrimineerimise esinemist, ei anna komisjoni kaitseõigused talle võimalust kaitsta oma otsuse õiguspärasust sellega, et ta esitab kohtumenetluse käigus tõendeid, millega ta püüab emaettevõtja vastutust tõendada, ent millele tema otsuses ei viidatud. Euroopa Kohus täpsustas, et emaettevõtjat ja tema tütarettvõtjat, kes on ise rikkumise toime pannud äriühingu emaettevõtja, võib mõlemaid pidada viimati nimetatud äriühinguga üheks majandusüksuseks. Ainuüksi asjaolu, et sel emaettevõtjal ja tema tütarettvõtjal oli teatud perioodil vaid ühine kontroll rikkumise toime pannud äriühingu üle, ei ole vastuolus järeldusega, et need äriühingud moodustasid ühe majandusüksuse, kui on tõendatud,

et need kaks emattevõtjat tegelikult otsustavalt mõjutasid rikkumise toime pannud äriühingu kaubandusstrateegiat.

Kolmandaks olgu viidatud kohtuotsusele *Otis jt* (6. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-199/11), mis käsitleb tsiviilasja, milles komisjon esitas Belgia kohtutesse nõude hüvitada kahju, mis tekitati liidule liftisektori kartellikokkuleppega, mis võis mõjutada teatavaid liidu erinevate institutsioonide ja organite korraldatud hankemenetlusi. Vastates eelotsuse küsimustele, mis puudutasid komisjoni pädevust ja seda, kas on järgitud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, otsustas Euroopa Kohus esiteks, et liidu õigusega ei ole vastuolus see, et Euroopa Komisjon esindab Euroopa Liitu siseriiklikus kohtus niisuguses tsiviilasjas, ilma et komisjonil oleks selleks vaja nendelt institutsioonidelt ja organitelt volitust. Teiseks leidis Euroopa Kohus, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 ei ole vastuolus see, et Euroopa Komisjon esitab liidu nimel siseriiklikule kohtule hagi sellise kahju hüvitamise nõudes, mida liit on kandnud kartellikokkuleppe või tegevuse tõttu, mille vastuolu EÜ artikliga 81 või ELTL artikliga 101 on tuvastatud selle institutsiooni otsusega. Olles meenutanud, et õigus tõhusale kohtulikule kaitsele hõlmab muu hulgas õigust pöörduda kohtusse ja poolte võrdsuse põhimõtet, märkis Euroopa Kohus, et reegel, et siseriiklikele kohtutele on siduv komisjoni otsus õigusvastase tegevuse tuvastamise kohta, ei tähenda seda, et pooltel puudub õigus pöörduda kohtusse, sest liidu õigus näeb ette komisjoni konkurentsivastaste kohtuliku kontrolli süsteemi, milles järgitakse kõiki põhiõiguste hartas nõutud tagatisi. Euroopa Kohus lisas, et kuigi on tõsi, et komisjoni otsused konkurentsivastase käitumise tuvastamise kohta on siseriiklikele kohtutele siduvad, on siseriiklikud kohtud siiski ainsana pädevad hindama kahju ulatust ning otsese põhjusliku seose esinemist niisuguse käitumise ja tekkinud kahju vahel. Isegi kui komisjon määratles oma otsuses rikkumise täpsed tagajärjed, on siiski siseriikliku kohtu ülesanne määrata kindlaks individuaalselt igale kahju hüvitamist nõudvale isikule tekitatud kahju. Seetõttu ei ole komisjon ei kohtunik ega pool iseenda kohtuasjas. Seoses poolte võrdsuse põhimõttega meenutas Euroopa Kohus, et selle põhimõtte eesmärk on tagada pooltevaheline tasakaal kohtumenetluses, võimaldades nii kõikidel kohtumenetluse osalistel kõiki kohtule esitatud dokumente hinnata ja neile vastu vaielda. Euroopa Kohus tõdes, et komisjon ei ole siseriiklikule kohtule esitanud teavet, mida ta rikkumismenetluse käigus kogus. Euroopa Kohtu sõnul keelab liidu õigus komisjonil kasutada läbiviidud konkurentsiasja uurimise raames kogutud teavet muul eesmärgil.

Turgu valitseva seisundi kuritarvitamise valdkonnas küsiti Euroopa Kohtult kohtuasjas *Post Danmark* (27. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-209/10) selgitust selle kohta, millised on asjaolud, mille esinemisel saab madalate hindade poliitikat, mida turgu valitsevas seisundis ettevõtja – antud juhul postiturul pika ajalooga ettevõtja – kohaldas konkurendi teatud endiste klientide suhtes, pidada EÜ artikliga 82 vastuolus olevaks kuritarvitavaks väljatõrjumiseks. Euroopa Kohus leidis oma otsuses, et EÜ artikkel 82 keelab muu hulgas turgu valitseval ettevõtjal rakendada strateegiat, millel võib olla sama tõhusate konkurentide jaoks väljatõrjuv mõju, tugevdades tema turgu valitsevat seisundit muude vahenditega kui need, mis põhinevad toodete omaduste konkurentsil. Konkreetselt kõne all olnud tegevuse osas otsustas Euroopa Kohus, et EÜ artiklit 82 tuleb tõlgendada nii, et madalate hindade poliitikat, mida turgu valitsevas seisundis ettevõtja kohaldas konkurendi teatavatele endistele olulistele klientidele, ei saa pidada kuritarvitavaks väljatõrjumiseks ainult põhjusel, et hind, mille see ettevõtja kehtestas ühele nendest klientidest, on madalam kui asjassepuutuva tegevusega seostatav keskmine kogukulu, ent suurem kui selle tegevusega seotud keskmine täiendkulu, mis on määratletud kui kulu, mis kaoks lühikese või keskmise aja jooksul, kui ettevõtja lõpetaks asjassepuutuva tegevuse. Selleks et niisugustel asjaoludel hinnata konkurentsivastase mõju olemasolu, tuleb uurida, kas see hinnapoliitika põhjustab ilma objektiivse õigustuseta selle konkurendi tegeliku või potentsiaalse väljatõrjumise, kahjustades konkurentsi ja seega tarbijate huve. Veel otsustas kohus, et kuritarvitava väljatõrjumise esinemisele ei saa viidata ainult asjaolu, et turgu valitseva ettevõtja hinnapoliitika saab kvalifitseerida hinnadiskrimineerimiseks. Euroopa Kohus lisas, et turgu valitsev ettevõtja võib õigustada oma käitumist, mis jääb tõenäoliselt EÜ

artikli 82 keelu kohaldamisalasse. Eelkõige võib niisugune ettevõtja tõendada seda, et tema tegevus on objektiivselt vajalik, või seda, et selle tegevusega kaasnevat väljatõrjuvat mõju võivad tasakaalustada või isegi ületada tõhususest tulenevad eelised, millest võidab ka tarbija.

Veel väärrib turgu valitseva seisundi kuritarvitamise valdkonnas mainimist kohtuasi *AstraZeneca vs. komisjon* (6. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-457/10 P), milles oli tegemist apellatsioonkaebusega Üldkohtu otsuse peale, millega jäeti põhiosas muutmata ravimiettevõtja AstraZeneca kuritarvituste tuvastamist käsitlev komisjoni otsus. Komisjon heitis oma otsuses ravimiettevõtjale ette tahtlikult eksitavate avalduste esitamist teatud liikmesriikide patendiametitele, et saada või pikendada täiendava kaitse tunnistusi, mis pikendaksid patendikaitset, ja seda eesmärgiga hoida geneeriliste ravimite tootjaid turult eemal. Teine etteheidetav kuritarvitus seisnes teatud liikmesriikides ravimi turuleviimise lubade tühistamises, et aeglustada või raskendada geneeriliste ravimite turustamist ning takistada paralleelimporti.

Esimese, täiendava kaitse tunnistusi puudutava kuritarvitusega seoses meenutas Euroopa Kohus, et liidu õigus keelab turgu valitsevat seisundit omaval ettevõtjal konkurente kõrvaldada ja selle kaudu tugevdada oma seisundit, kasutades muid vahendeid kui need, mis põhinevad toodete omaduste konkurentsil. Selle kohta märkis Euroopa Kohus, et Üldkohus leidis õigesti, et ravimiettevõtja pidev ja lineaarne tegevus, mida iseloomustas patendiametitele valede avalduste esitamine ning läbipaistvuse ilmne puudumine, millega ettevõtja üritas patendiameteid ja kohtuasutusi tahtlikult eksiteele viia, et säilitada võimalikult kaua oma monopol ravimiturul, ei kujutanud endast toodete omadustel põhinevat konkurentsi, mistõttu oli tegemist turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega. Valitseva seisundi teise kuritarvitusega seoses tõdes Euroopa Kohus, et niisuguse konkurentsi juurde ei kuulu ka ravimi turuleviimise lubade objektiivsete põhjendusteta tühistamine pärast liidu õiguses tunnustatud ainuõiguste kehtivuse lõppemist, et häirida geneeriliste toodete turuletulekut ja paralleelimporti. Ettevõtjatele määratud trahvi osas leidis Euroopa Kohus, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta otsustas, et kergendavate või eriliste asjaolude puudumise tõttu tuleb kuritarvitusi pidada raskeks rikkumiseks. Järelikult ei olnud alust trahvisumma vähendamiseks.

Koondumiste valdkonnas esitati Euroopa Kohtule apellatsioonkaebused kahe Üldkohtu otsuse peale, mis käsitlesid tehingut, millega Vivendi Universal andis Lagardère'ile üle oma kirjastuse vara, kasutades selleks hoidmise lepingut, millesse oli kaasatud Natexis Banques Populaires. Osa varast võõrandati komisjoni heakskiidul edasi äriühingule Wendel seoses kohustuste täitmisega, mis äriühing Lagardère oli koondumisloa saamiseks endale võtnud.

Esimeses kohtuasjas *Éditions Odile Jacob vs. komisjon* (6. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-551/10 P) jättis Euroopa Kohus muutmata Üldkohtu otsuse, millega jäeti rahuldamata hagi, milles paluti tühistada komisjoni otsus tunnistada koondumine ühisturuga kokkusobivaks. Euroopa Kohus otsustas, et asjaolu, et tehing teostati enne sellest komisjonile teatamist, ei oma komisjoni otsuse õiguspärasuse seisukohast mingit tähtsust. Kuigi niisugune asjaolu võib kaasa tuua liidu õiguses sätestatud karistusi, muu hulgas trahvi määramise, ei saa need põhjustada komisjoni otsuse tühistamist, kuna neil ei ole mingit mõju koondumise kokkusobivusele ühisturuga.

Teises kohtuasjas *komisjon vs. Odile Jacob* (6. novembri 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-553/10 P ja C-554/10 P) jättis Euroopa Kohus muutmata Üldkohtu otsuse, millega tühistati komisjoni otsus anda nõusolek, et äriühing Wendel omandab pärast koondumist osa Lagardère'i varadest. Euroopa Kohus otsustas, et kui komisjon on tunnistanud koondumise ühisturuga kokkusobivaks tingimusel, et omandaja täidab endale võetud teatud kohustusi, sealhulgas kohustust vara edasi võõrandada ja kohustust nimetada edasivõõrandamise üle järelevalvet teostav isik, peab järelevalveisik esiteks olema pooltest sõltumatu ja lisaks tegutsema nendest sõltumatult, mistõttu piisab komisjoni otsuse tühistamiseks sõltumatuse puudumisest. Küsimus,

kas järelevalveisik tegutses sõltumatult, tekib vaid juhul, kui kõigepealt tuvastatakse, et ta oli pooltest tõesti sõltumatu. Niisiis juhul, kui liidu kohus tuvastab õigesti, et järelevalveisik ei olnud sõltumatu, ei ole ta kohustatud uurima, kas järelevalveisik tegutses konkreetsetel teatud viisil, millest nähtus selle sõltumatuse puudumine.

Liikmesriikidele omistatavate konkurentsivastaste meetmete, täpsemalt riigiabi valdkonnas tuleb mainida kohtuasja *komisjon vs. EDF* (5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-124/10 P), milles komisjon kvalifitseeris riigiabiks selle, et Prantsuse Vabariik loobus maksunõudest Électricité de France'i vastu, mis oli sel ajal 100% riigi osalusega ettevõtja. Euroopa Kohtul tuli uurida küsimust, kas liikmesriik, kes on ühtaegu riigi osalusega ettevõtja maksuvõlausaldaja ja ainuaktsionär, võib tugineda turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori kriteeriumi kohaldamisele ja välistada seega abi riigiabiks kvalifitseerimise, kui ta suurendab selle ettevõtja kapitali kõnealusest maksunõudest loobumise kaudu, või tuleb jätta see kriteerium kohaldamata, nagu antud juhul komisjon tegi, arvestades nõude maksuõiguslikku iseloomu ja asjaolu, et riik teostas sellest nõudest loobudes avalikku võimu.

Euroopa Kohus meenutas oma otsuses, et meetet ei saa riigiabiks kvalifitseerida, kui riigi osalusega ettevõtja, kes sai abi, võiks saada sama eelise nagu see, mille ta sai riigi vahenditest, tavapärastele turutingimustele vastavatel asjaoludel. Selleks et hinnata, kas erainvestor oleks samadel asjaoludel andnud samasuguse eelise, tuleb Euroopa Kohtu sõnul arvesse võtta üksnes eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui aktsionäri olukorraga, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat. Järelkult sõltub erainvestori kriteeriumi kohaldamine sellest, kas riik annab talle kuuluvale ettevõtjale majandusliku eelise aktsionärina, mitte aga avaliku võimu kandjana. Lisaks toonitas Euroopa Kohus, et riigi osalusega abisaaja ettevõtja rahaline olukord ei sõltu selle eelise kättesaadavaks tegemise vormist, ükskõik milline see ka oleks, vaid lõplikult saadud summast. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et erainvestori kriteerium võib olla kohaldatav isegi juhul, kui kasutatakse maksuõiguslikke meetmeid.

Euroopa Kohus täpsustas siiski, et kui liikmesriik tugineb erainvestori kriteeriumi kohaldatavusele, peab ta tõendama üheselt ning lähtudes objektiivsetest ja kontrollitavatest tõenditest, et rakendatav meede pärineb temalt kui aktsionäriilt. Eeskätt peab nendest tõenditest selgelt nähtuma, et asjaomane liikmesriik otsustas enne majandusliku eelise andmist või samal ajal sellega investeerida tegelikult rakendatud meetme abil riigi kontrollitavasse ettevõtjasse. Kui liikmesriik niisugused tõendid esitab, peab komisjon andma üldhinnangu, võttes arvesse kõiki tõendeid, mis võimaldavad tal tuvastada, kas kõnealune meede pärineb liikmesriigilt kui aktsionäriilt või kui avaliku võimu kandjalt. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et arvesse võib võtta Prantsuse Vabariigi taotletavat eesmärki, et tuvastada, kas see riik tegutses tõepoolest aktsionärina.

Samuti riigiabi valdkonnas oli kohtuasjas *komisjon vs. Hispaania* (11. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-610/10) tegemist sellega, et Hispaania Kuningriik jättis täitmata Euroopa Kohtu otsuse, milles tuvastati, et see liikmesriik rikkus oma kohustusi, kuna ta ei võtnud vajalikke meetmeid, et täita komisjoni otsust, millega tunnustati abi ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks.

Ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks tunnustatud abi tagasinõudmise küsimust lahendades meenutas Euroopa Kohus, et juhul, kui on välja kuulutatud abi saanud ettevõtja pankrot, võib varasema olukorra taastamise ja ebaseaduslikult antud abist tuleneva konkurentsimooneutuse kõrvaldamise üldjuhul saavutada asjaomase abi tagastamisega seonduva nõude kandmisega võlanimekirja. Ent niisuguse nõude kandmine võlanimekirja võimaldab lugeda abi tagasinõudmise kohustuse täidetuks üksnes siis, kui olukorras, kus riigi ametiasutustel ei olnud võimalik tagasi nõuda kogu abisummat, päädib pankrotimenetlus ebaseaduslikku abi saanud ettevõtja likvideerimisega, see tähendab tema tegevuse lõpliku lõpetamisega. Seetõttu otsustas

Euroopa Kohus, et kui abi saanud ettevõtja on pankrotis ja kui selle pankrotis ettevõtja tegevusest osa jätkamiseks on asutatud äriühing, võib selline tegevuse jätkamine – ilma et asjaomast abi oleks täies ulatuses tagasi makstud – tingida selle konkurentsimoontonuse edasikestmise, mis tuleneb konkurentsieelisest, mille see äriühing sai turul võrreldes oma konkurentidega. Nii võib selline äsja asutatud äriühing olla kohustatud kõnealuse abi tagasi maksma, kui see eelis kestab tema kasuks edasi. Sellisel juhul ei ole kõnesoleva abiga seonduva võlanõude kandmine võlanimekirja iseenesest piisav selleks, et kõrvaldada sel moel esilekutsutud konkurentsimoontonus.

Maksusätted

Käibemaksu valdkonnas väärrib tähelepanu kohtuotsus *Belvedere Costruzioni* (29. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-500/10). Selles kohtuasjas oli kõne all käibemaksuvaldkonnas sellise Itaalia erisätte kohaldamine, mis näeb ette kolmanda astme maksukohtus pooleli olevate menetluste automaatse lõpetamise, kui nende menetluste algatamiseks esitati kaebus esimeses kohtuastmes rohkem kui 10 aastat enne selle sätte jõustumise kuupäeva ja kui maksuhaldur on kahes esimeses kohtuastmes vaidluse kaotanud, ning automaatse lõpetamise tulemusel omandab teise astme kohtu otsus seadusjõu ja maksuhalduri võlanõue langeb ära. Euroopa Kohus otsustas, et niisugune regulatsioon ei ole vastuolus EL lepingu artikli 4 lõikega 3 ega kuuenda direktiivi 77/388 kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta³⁵ artiklitega 2 ja 22. Euroopa Kohtu sõnul ei või kohustus tagada liidu omavahendite tõhus kogumine minna vastuollu kohtuasja arutamise mõistliku aja põhimõttega, mille näeb liikmesriikidele, kes rakendavad liidu õigust, ette Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teine lõik ning mille kaitse tuleneb ka Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 6 lõikest 1.

Transport

Lennutranspordi valdkonnas oli Euroopa Kohtul võimalus tõlgendada kolmes otsuses määrust nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta³⁶.

Pärast kohtuotsust *Sturgeon jt*³⁷ andsid liidetud kohtuasjad *Nelson jt* ning *TUI Travel jt* (23. oktoobri 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-581/10 ja C-629/10) Euroopa Kohtule võimaluse kinnitada oma praktikad, et pikaajaliselt hilinenud lendude reisijatel on õigus saada hüvitist. Euroopa Kohus leidis, et määruse nr 261/2004³⁸ artikleid 5–7 tuleb tõlgendada selliselt, et hilinenud lendude reisijatel on õigus saada selle määruse alusel hüvitist, kui nad kaotavad nende lendude tõttu aega kolm või rohkem tundi ehk kui nad jõuavad oma lõppsihtkohta kolm või rohkem tundi lennuettevõtja poolt esialgu kavandatust hiljem. Samas ei anna niisugune hilinemine reisijatele õigust saada hüvitist, kui lennuettevõtja on võimeline tõendama, et pikaajaline hilinemine on tingitud erakorralistest asjaoludest, mida ei oleks suudetud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik vajalikud meetmed, ehk asjaoludest, mis väljuvad lennuettevõtja tegeliku kontrolli

³⁵ Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuues direktiiv 77/388/EMÜ kumuleerivate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10).

³⁷ 19. novembri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/07 ja C-432/07. Vt aastaaruanne 2009, lk 29.

³⁸ Vt eelmine joonealune märkus.

alt. Euroopa Kohus lisas, et kohustus maksta hilinenud lendude reisijatele hüvitist on kooskõlas Montréali konventsiooniga³⁹. Samuti leidis kohus, et nimetatud kohustus ei riku õiguskindluse ega proportsionaalsuse põhimõtet.

Kaks samal päeval otsustatud kohtuasja andsid Euroopa Kohtule võimaluse täpsustada mõiste „lennureisist mahajätmine“ ulatust.

Kohtuasjas *Finnair* (4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-22/11) otsustas Euroopa Kohus, et mõistet „lennureisist mahajätmine“ määruse nr 261/2004⁴⁰ artikli 2 punkti j ja artikli 4 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et lisaks lennureisist mahajätmisele ülemüüdnud lennu korral on sellega hõlmatud ka lennureisist mahajätmine muudel põhjustel, näiteks operatiivsed põhjused. Kohus märkis, et kui piirata mõiste „lennureisist mahajätmine“ ulatust nii, et hõlmatud on vaid ülemüümise juhud, siis vähendatakse tegelikult oluliselt reisijate kaitset, mis tuleneb määrusest nr 261/2004, ja seega oleks see vastuolus määruse eesmärgiga, milleks vastavalt määruse põhjendusele 1 on tagada reisijate kaitstuse kõrge tase, mis omakorda õigustab reisijatel olevate õiguste laia tõlgendamist. Kohus lisas, et määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti j ja artikli 4 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et „erakorralised asjaolud“, mis ajendavad lennuettevõtjat korraldama ümber oma järgnevad lennud, ei õigusta nende hilisemate lendude puhul „lennureisist mahajätmist“ ega vabasta lennuettevõtjat määruse artikli 4 lõikest 3 tulenevast hüvitamiskohustusest reisijate osas, kelle ta jätab maha mõnest sellisest pärast nimetatud asjaolude esinemist korraldatud lennust.

Kohtuasjas *Rodríguez Cachafeiro ja Martínez-Reboredo Varela-Villamor* (4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-321/11) otsustas Euroopa Kohus, et määruse nr 261/2004⁴¹ artikli 2 punkti j koostoimes määruse artikli 3 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „lennureisist mahajätmine“ hõlmab olukorda, kus üheainsa veolepingu raames, mis katab mitut broneeringut vahetult järgnevatele lendudele, millele reisija on ennast samal ajal registreerinud, jätab lennuettevõtja teatavad reisijad lennureisist maha seetõttu, et nende broneeritud lennu esimene osa hilines lennuettevõtjast tulenevatel põhjustel ning viimane eeldas ekslikult, et reisijad ei jõua õigeaegselt teisele lennule.

Õigusaktide ühtlustamine

Arvestades seda, et õigusaktide ühtlustamine toimub väga erinevates valdkondades, ei ole üllatav, et seda käsitlev kohtupraktika on heterogeenne. Kahel juhul on Euroopa Kohus teinud otsuse arvutiprogrammide õiguskaitse kohta, tõlgendades seesugust kaitset käsitlevaid 1991. aasta⁴² ja 2009. aasta⁴³ direktiive esiteks kaitse eseme aspektist ning teiseks sellest aspektist, milline on arvutiprogrammi koopia levitamise õiguse ammendumise ulatus. Euroopa Kohtu lahendatud esimese kohtuasja (2. mai 2012. aasta otsus kohtuasjas C-406/10: *SAS Institute*) aluseks olevad asjaolud ajendasid Ühendkuningriigi kohut esitama Euroopa Kohtule mitu eelotsuse küsimust. Täpsustada paluti arvutiprogrammide autoriõigusega kaitsmise eset, konkreetsemalt seda, kas niisugune kaitse laieneb arvutiprogrammi funktsionaalsusele ja programmeerimiskeeltele.

³⁹ Rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsioon, mis kirjutati alla 9. detsembril 1999 Montréalis ja kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks 5. aprilli 2001. aasta otsusega 2001/539/EÜ (EÜT L 194, lk 38; ELT eriväljaanne 07/05, lk 491).

⁴⁰ Vt 37. joonealune märkus.

⁴¹ Vt eelmine joonealune märkus.

⁴² Nõukogu 14. mai 1991. aasta direktiiv 91/250/EMÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (EÜT L 122, lk 42; ELT eriväljaanne 17/01, lk 114).

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/24/EÜ arvutiprogrammide õiguskaitse kohta (ELT 2009, L 116, lk 16).

Euroopa Kohus leidis kõigepealt, et ei arvutiprogrammi funktsionaalsus ega arvutiprogrammis selle teatavate funktsioonide käitamiseks kasutatav programmeerimiskeel ja andmefailide vorming ei kujuta endast selle programmi avaldumisvormi. Seetõttu ei ole need autoriõigusega kaitstud. Kohus täpsustas siiski, et kui kolmas isik hangiks selle osa lähte- või objektкодист, mis puudutab arvutiprogrammis kasutatavat programmeerimiskeelt või andmefailide vormingut, ja kui ta looks selle koodi abil sarnaseid elemente oma arvutiprogrammis, võiks programmi autor seesuguse tegevuse keelata. Kohus märkis, et vastavalt direktiivile 91/250 on tarkvaralitsentsi ostjal õigus jälgida, uurida ja katsetada programmi funktsioneerimist, et teha kindlaks programmi elementide aluseks olevad ideed ja põhimõtted, ning järelikult on õigustühised kõik lepingutingimused, mis on vastuolus selle õigusega. Euroopa Kohus lisas, et neid ideid ja põhimõtteid võib kindlaks teha litsentsi alusel lubatud toimingutega. Sellest tulenevalt leidis kohus, et arvutiprogrammi puudutavate autoriõiguste omanik ei või litsentsilepingule tuginedes takistada litsentsisaajat tegemast kindlaks programmi mis tahes elemendi aluseks olevad ideid ja põhimõtteid, kui litsentsisaaja teeb toiminguid, milleks tal on litsentsi alusel õigus, ning arvutiprogrammi kasutamiseks vajalikke laadimis- ja käivitamistoiminguid, tingimusel et sellised toimingud ei riku programmi puudutavate autoriõiguste omaniku ainuõigust. Euroopa Kohtu sõnul ei ole autoriõigust rikutud, kui – nagu 2. mai 2012. aasta otsuse aluseks olevas kohtuasjas – litsentsi õiguspäraselt saanud isikul puudus juurdepääs litsentsi esemeks oleva arvutiprogrammi lähtekoodile ning ta piirdus selle programmi jälgimise, uurimise ja katsetamisega, eesmärgiga reprodutseerida selle funktsionaalsus teises programmis. Seejärel tõdes Euroopa Kohus, et see, kui arvutiprogrammis või selle programmi kasutusjuhendis reprodutseeritakse teatavaid elemente, mis on kirjeldatud teise arvutiprogrammi kasutusjuhendis, mis on autoriõigusega kaitstud, kujutab endast viimati nimetatud kasutusjuhendit puudutava autoriõiguse rikkumist, kui nende elementide reprodutseerimine on autoriõigusega kaitstud arvutiprogrammi kasutusjuhendi autori enda intellektuaalse loomingu väljendus. Sellega seoses leidis kohus, et antud juhul koosnevad märksõnad, süntaks, käsud ja käsukombinatsioonid, suvandid, vaikevalikud ning iteratsioonid sõnadest, arvudest ja matemaatilistest mõistetest, mis eraldi võetuna ei ole iseenesest arvutiprogrammi autori enda intellektuaalne loomingu, sest need ei väljenda autori loomevõimet. Seetõttu peab Euroopa Kohtu arvates kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas põhikohtuasjas kõne all olev reprodutseerimine on autoriõigusega kaitstud arvutiprogrammi kasutusjuhendi autori enda intellektuaalse loomingu väljendus.

Teises kohtuasjas (3. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-128/11: *UsedSoft*), milles esitas eelotsusetaotluse Bundesgerichtshof, täpsustas Euroopa Kohus, et levitamiseõiguse ammendumise põhimõte ei kohaldu mitte üksnes juhul, kui autoriõiguse omanik turustab tarkvara koopiald materiaalsele andmekandjale (CD-ROM või DVD) salvestatuna, vaid ka siis, kui ta levitab seda oma veebilehelt allalaadimise teel. Kui autoriõiguse valdaja teeb oma kliendile kättesaadavaks koopia kas materiaalses või immateriaalses vormis ning sõlmib hinna tasumise korral samaaegselt litsentsilepingu, millega annab kliendile tähtajatu õiguse seda koopiat kasutada, siis müüb autoriõiguse omanik selle koopia kliendile ja ammendab niiviisi oma ainuõiguse levitamisele. Niisugune tehing toob kaasa arvutiprogrammi koopia omandiõiguse ülemineku. Seetõttu ei saa õiguste omanik, olenemata hilisemat võõrandamist keelavate lepingutingimuste esinemisest, enam kõnealuse koopia edasimüüki välistada.

Muu hulgas märkis Euroopa Kohus, et kui kohaldada levitamiseõiguse ammendumise põhimõtet ainult materiaalsel andmekandjal müüdavatele arvutiprogrammide koopiatele, võimaldaks see autoriõiguse omanikul kontrollida internetist alla laaditud koopiate edasimüüki ja nõuda iga edasimüügi korral uut tasu, samas kui asjaomase koopia esmamüügist on omanik juba nõuetekohase tasu saanud. Niisugune internetist alla laaditud arvutiprogrammide koopiate edasimüügi piiramine läheneb kaugemale sellest, mis on vajalik asjaomase intellektuaalomandi konkreetse eseme kaitsmiseks. Pealegi hõlmab levitamiseõiguse ammendumine müüdüd

arvutiprogrammi koopiat, nii nagu seda on õiguste omanik parandanud ja ajakohastanud. Isegi juhul, kui tarkvara hooldusleping on sõlmitud kindlaksmääratud ajaks, moodustavad sellise lepingu alusel parandatud, muudetud või lisatud funktsionaalsused algselt alla laaditud koopia lahutamatu osa ja klient võib neid kasutada ajalise piiranguta.

Euroopa Kohus rõhutas siiski, et kui esimese omandaja omandatud litsents ületab tema jaoks vajalikku kasutajate arvu, ei ole sellel omandajal lubatud levitamiseõiguse ammendumise alusel litsentsi tükeldada ja osadena edasi müüa. Kohus täpsustas, et isik, kes on arvutiprogrammi sellise materiaalse või immateriaalse koopia algne omandaja, mille suhtes on autoriõiguste omaniku levitamiseõigus ammendunud, peab muutma oma arvutisse laaditud koopia selle edasimüügi hetkel kasutamatuks. Kui ta jätkab selle kasutamist, rikub ta autoriõiguste omanikule kuuluvat ainuõigust oma arvutiprogrammi reprodutseerida. Erinevalt levitamise ainuõigusest ei ammendu reprodutseerimise ainuõiguse esmamüügi. Direktiiv 2009/24 lubab siiski reprodutseerimist, mis on vajalik selleks, et arvutiprogrammi õiguspäraselt omandanud isik saaks seda vastavalt selle otstarbele kasutada. Niisugust reprodutseerimist ei või lepinguga keelata.

Selles kontekstis vastas Euroopa Kohus eelotsuse küsimusele, et iga hilisem sellise koopia omandaja, mille suhtes on autoriõiguste omaniku levitamiseõigus ammendunud, on arvutiprogrammi õiguspäraselt omandanud isik. Järelikult võib ta laadida oma arvutisse koopia, mille esimene omandaja on talle müünud. Niisugust laadimist tuleb käsitada arvutiprogrammi reprodutseerimisena, mis on vajalik selleks, et uus omandaja saaks programmi vastavalt selle otstarbele kasutada. Niisiis võib kasutuslitsentsi uus omandaja arvutiprogrammi parandatud ja ajakohastatud koopia „õiguspäraselt omandanud isikuna“ selle koopia autoriõiguste omaniku veebilehelt alla laadida.

Samamoodi autoriõiguste kontekstis võttis Euroopa Kohus – käsitledes dokumentaalfilmi peamise režissööri ja selle filmi tootja vahelist vaidlust, mis puudutas sellise lepingu täitmist, millega esimene loovutas teisele kõnealuse filmi suhtes oma autoriõigused ja teatavad kasutusõigused – seisukoha autoriõiguste omaniku ja autoriõigusega kaasnevate õiguste mõiste kohta. Austria kohtu esitatud eelotsusetaotlus puudutas mitut liidu õigusakti, konkreetsemalt direktiive 92/100⁴⁴, 93/83⁴⁵, 93/98⁴⁶ ja 2001/29⁴⁷.

Euroopa Kohus otsustas (9. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-277/10: *Luksan*), et ühelt poolt direktiivi 93/83 artikleid 1 ja 2 ning teiselt poolt direktiivi 2001/29 artikleid 2 ja 3 koostoimes direktiivi 2006/115 artiklitega 2 ja 3 ning direktiivi 2006/116⁴⁸ artikliga 2 tuleb tõlgendada nii, et kinematograafilise teose kasutusõigused (reprodutseerimise õigus, satelliidi kaudu edastamise õigus ja mis tahes muu üldsusele kättesaadavaks tegemise kaudu üldsusele edastamise õigus) kuuluvad automaatselt, vahetult ja algusest peale peamisele režissöörile. Järelikult tuleb neid

⁴⁴ Nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiiv 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120).

⁴⁵ Nõukogu 27. septembri 1993. aasta direktiiv 93/83/EMÜ teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavate autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta (EÜT L 248, lk 15; ELT eriväljaanne 17/01, lk 134).

⁴⁶ Nõukogu 29. oktoobri 1993. aasta direktiiv 93/98/EMÜ autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtsaja ühtlustamine (EÜT L 290, lk 9; ELT eriväljaanne 17/01, lk 141).

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/116/EÜ autoriõiguste ja sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtsaja kohta (ELT L 372, lk 12).

sätteid tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, millega on nimetatud kasutusõigused automaatselt ja eranditult antud kõnealuse teose tootjale. Sellega seoses märkis Euroopa Kohus, et direktiivi 93/83 artiklit 2 ja direktiivi 2001/29 artikleid 2 ja 3 ei saa Ülemaailmse Intellektuaalomandi Organisatsiooni autoriõiguse lepingu artikli 1 lõiget 4 silmas pidades tõlgendada nii, et liikmesriik võib oma siseriiklikes õigusnormides Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni artikli 14a alusel, tuginedes konventsiooni selle artikliga talle antud õigusele, jätta peamise režissööri ilma kinematograafilise teose kasutusõigustest, sest niisugune tõlgendus ei arvesta kõigepealt liidu pädevusega selles valdkonnas, ei ole lisaks kooskõlas direktiivi 2001/29 eesmärgiga ega vasta lõpuks intellektuaalomandi kaitset tagavast Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõikest 2 tulenevatele nõuetele.

Seejärel leidis kohus, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on jäetud liikmesriikidele õigus kehtestada eeldus, et kinematograafilise teose tootjale lähevad üle kinematograafilise teose kasutusõigused (satelliidi kaudu edastamise õigus, reprodutseerimise õigus ja mis tahes muu üldsusele kättesaadavaks tegemise kaudu üldsusele edastamise õigus), tingimusel et niisugune eeldus ei ole ümberlükkamatu ega välista nimetatud teose peamise režissööri võimalust teisiti kokku leppida.

Samas otsustas Euroopa Kohus, et kinematograafilise teose autorina peab selle peamisel režissööril automaatselt, vahetult ja algusest peale olema õigus õiglasele hüvitisele, mis on ette nähtud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b.

Euroopa Kohus on seisukohal, et liidu õigusega ei ole liikmesriikidele jäetud õigust kehtestada eeldus, et kinematograafilise teose tootjale läheb üle selle teose peamise režissööri õigus õiglasele hüvitisele, olenemata sellest, kas eeldus on sõnastatud ümberlükkamatu või võib sellest kõrvale kalduda. Selleks et direktiivi 2001/29 autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 5 lõike 2 punkt b ei kaotaks igasugust kasulikku mõju, kohustab see liikmesriiki, kes on oma siseriiklikus õiguses kehtestanud isikliku koopia erandi, saavutama sellise tulemuse, et see riik tagab oma pädevuse piires sellise õiglase hüvitise tegeliku saamise, mille eesmärk on heastada õiguste valdajatele tekitatud kahju. Liikmesriikidele pandud niisugune kohustus saavutada õiguste valdajatele õiglase hüvitise maksmine osutub põhimõtteliselt kokkusobimatuks õiguste valdaja võimalusega õiglasest hüvitisest loobuda, samuti liikmesriikide õigusega kehtestada niisugune ülemineku eeldus.

Ühes teises kohtuasjas (21. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-5/11: *Donner*) tuli Euroopa Kohtul võtta seisukoht võimaluse osas piirata kaupade vaba liikumist autoriõiguse kaitsega seotud põhjustel. Landgericht München II oli mõistnud Saksamaa kodaniku süüdi autoriõigusega kaitstud teoste loata kauplemisele kaasaitamises ja kihutamises. Landgerichti hinnangul oli nimetatud kodanik aidanud aastatel 2005–2008 levitada Saksamaal selliste mööbliesemete koopiaid, mis olid Saksamaal autoriõigusega kaitstud. Need teoste koopiaid olid pärit Itaaliast, kus need ei olnud autoriõigusega kaitstud aastatel 2002–2007 või ei olnud täielikult kaitstud asjaolude asetleidmise ajal, sest Itaalia kohtupraktika alusel ei saanud kaitset tulemuslikult jõustada tootjate suhtes, kes olid esemeid reprodutseerinud ja/või turustanud alates teatavast ajast. Koopiaid pakuti Saksamaal asuvatele klientidele müügiks reklaamteadetes, ajakirjade lisades, nimelistes reklaamkirjades ja saksakeelsel veebisaidil.

Itaalias asuv müüja soovitas ostjatel kasutada sellise Itaalia veoettevõtja teenuseid, mille juhatuse esimees oli kõnesolev Saksamaa kodanik. Kauba üleandmisel klientidele Saksamaal nõudsid veoettevõtja autojuhid neilt teoste koopiade ostuhinna ja kohaletoimetamistasu maksmist. Õiguslikult läks müüdüd esemete omand Saksamaa klientidele üle Itaalias. Seevastu valduse üleminek klientidele toimus alles vedaja abil eseme üleandmisel Saksamaal. Landgerichti arvates

ei toimunud seetõttu levitamine autoriõiguse mõttes mitte Itaalias, vaid Saksamaal, kus see oli ilma autoriõiguse omaniku loata keelatud.

Bundesgerichtshof, kellele esitati apellatsioonkaebus, soovis teada, kas Saksa karistusõiguse kohaldamine kujutab antud juhul endast liidu õigusega tagatud kaupade vaba liikumise õigustamatut piirangut.

Euroopa Kohus märkis esiteks, et antud juhul eeldab karistusõiguse kohaldamine, et riigi territooriumil oleks toimunud „üldsusele levitamine“ liidu õiguse mõttes⁴⁹. Seoses sellega tõdes kohus, et ettevõtja, kes suunab oma reklaami isikutele üldsuse seast, kes elavad teatavas liikmesriigis, ja loob või pakub neile kasutada spetsiifilist kättetoimetamise ja tasumise süsteemi või võimaldab kolmandal isikul seda teha, et isikutel üldsuse seast oleks võimalik saada selles liikmesriigis autoriõigusega kaitstud teoste koopiaid, tegeleb liikmesriigis, kus kättetoimetamine aset leiab, üldsusele levitamisega. Seega jättis Euroopa Kohus siseriikliku kohtu hinnata, kas esineb tõendeid, mis võimaldavad järeldada, et ettevõtja on tegelenud niisuguse üldsusele levitamisega.

Teiseks tõdes Euroopa Kohus, et kriminaalõigusliku karistusega tagatud keeld teost Saksamaal levitada on kaupade vaba liikumise piirang. Selline piirang võib siiski olla õigustatud tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Kõnesolev piirang tuleneb vastava autoriõiguse kaitse tingimuste erinevusest eri liikmesriikides. Need erinevused on ainuõiguste olemasoluga lahutamatu seotud. Antud juhul ei saa levitamiseõiguse kaitset pidada eaproportsionaalseks või kunstlikuks turgude eraldamiseks. Karistusõiguse kohaldamist saab pidada autoriõiguse spetsiifilise eseme – milleks on eelkõige kasutamise ainuõigus – kaitseks vajalikuks. Kõnesolev piirang on seetõttu õigustatud ja taotletava eesmärgiga proportsionaalne.

Seetõttu vastas Euroopa Kohus, et liidu õigusega ei ole vastuolus see, et liikmesriik esitab vedajale siseriikliku karistusõiguse alusel süüdistuse autoriõigusega kaitstud teoste koopiatega loata kauplemisele kaasaaitamises, kui selliste teoste koopiaid on asjaomase liikmesriigi territooriumil üldsusele levitatud konkreetselt selle riigi üldsusele suunatud müügitehingute teel, mis on sõlmitud muus liikmesriigis, kus need teosed ei ole autoriõigusega kaitstud või nende kaitset ei saa kolmandate isikute suhtes tulemuslikult jõustada.

Euroopa Kohtul oli kahel korral võimalus võtta seisukoht üldsusele edastamise mõiste kohta direktiivi 2006/115⁵⁰ raames, mille kohaselt tuleb muudel kui eraotstarbelise kasutamise juhtudel maksta edastatava teose kasutusõiguste omanikule tasu. Need kaks kohtuasja käsitlesid edastamist kutsetegevuse käigus – esimeses kohtuasjas majutusettevõtte käitaja poolt ja teises kohtuasjas hambaarsti poolt oma tööruumides. Kahes samal päeval tehtud kohtuotsuses (15. märtsi 2012. aasta otsused kohtuasjas C-135/10: *SCF* ja kohtuasjas C-162/10: *Phonographic Performance (Ireland)*) käsitles Euroopa Kohus kriteeriume, mida kasutada selle kindlakstegemisel, kas teos edastati üldsusele või mitte.

Kõigepealt meenutas Euroopa Kohus, et ta on juba otsustanud, et üldsusele edastamise mõiste eeldab juhtumipõhist hindamist ning niisugusel hindamisel tuleb arvesse võtta paljusid

⁴⁹ Vt 47. joonealune märkus.

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (ELT L 376, lk 28). See direktiiv jõustus 16. jaanuaril 2007 ning sellega kodifitseeriti ja tunnistati kehtetuks nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiiv 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120).

täiendavaid kriteeriume, mis ei ole autonoomsed ja on üksteisest sõltuvad. Nende kriteeriumide hulgas on eeskätt kasutaja roll, mida ei saa tähelepanuta jätta. Nimelt tegeleb kasutaja üldsusele edastamisega, kui ta oma tegevuse tagajärgedest täielikult teadlikuna tegutseb eesmärgiga teha kaitstud teost sisaldav ülekantud saade oma klientidele kättesaadavaks. Euroopa Kohus täpsustas mõningaid üldsuse mõistele omaseid elemente. Üldsus viitab määratlemata arvule potentsiaalsetele adressaatidele ning eeldab peale selle ka piisavalt suurt arvu isikuid. Kohus lisas, et üldsusele edastamise tulusus ei ole samuti tähtsusetu asjaolu. Seega on üldsus, kellele edastamine toimub, esiteks kasutaja valitud sihtrühm ja teiseks on ta ühel või teisel viisil edastatu suhtes vastuvõtlik, mitteedastamine ei „taba” teda juhuslikult.

Potentsiaalsete adressaatide suure arvu kohta on Euroopa Kohus juba leidnud, et majutusettevõtte kliendid on piisavalt suur arv inimesi, nii et neid võib pidada üldsuseks, ning majutusettevõtja poolt fonogrammide edastamine on tulus tegevus. Majutusettevõtja tegevust, mille eesmärk on teha teos oma klientidele kättesaadavaks, tuleb käsitada lisateenuse osutamisenä, mis avaldab mõju asjaomase hotelli klassile ning seega ka numbritubade hinnale. Pealegi võib sellega tõmmata ligi lisakliente, kes on asjaomasest täiendavast teenusest huvitatud.

Järelikult on niisugune hotellipidaja liidu õiguse tähenduses „kasutaja”, kes „edastab üldsusele” fonogrammi, mida kantakse üle ringhäälingus.

Seetõttu on hotellipidaja kohustatud maksma õiglast tasu ringhäälingus ülekantud fonogrammi edastamise eest lisaks õiglasele tasule, mida maksab ringhäälinguorganisatsioon. Kui hotellipidaja edastab ülekantud fonogrammi oma klientide numbritubadesse, siis kasutab ta fonogrammi iseseisvalt ning edastab selle algse edastamisega võrreldes eraldiseisvale ja täiendavale üldsusele. Lisaks saab hotellipidaja sellisest edastamisest majanduslikku kasu, mis ei sõltu ringhäälinguorganisatsiooni ja fonogrammitootja saadavast majanduslikust kasust.

Euroopa Kohus otsustas samuti, et hotellipidaja, kelle numbritubades ei ole mitte teler või raadio, vaid muu seade ja fonogrammid füüsilisel või digitaalsel kujul, mida saab sellise seadme abil edastada või kuulata, on liidu õiguse tähenduses „kasutaja”, kes „edastab üldsusele” fonogrammi. Seetõttu on ta kohustatud maksma asjaomaste fonogrammide edastamise eest „õiglast tasu”.

Euroopa Kohus lisas, et kuigi liidu õigus piirab õigust õiglasele tasule, kui tegemist on „eraotstarbelise kasutamisega”, ei luba see liikmesriikidel vabastada sellise tasu maksmise kohustusest hotellipidajaid, kes „edastavad üldsusele” fonogrammi.

Selles kontekstis täpsustas Euroopa Kohus, et selle kindlakstegemisel, kas hotellipidaja saab tugineda „eraotstarbelise kasutamise” piirangule, on ebaoluline, kas hotellipidaja kliendid kasutavad teost eraotstarbeliselt või mitte, vaid tähtis on see, kas teose kasutamine hotellipidaja enda poolt on eraotstarbeline või mitte. Samas sisaldab üldsusele edastatud kaitstud teose „eraotstarbeline kasutamine” asjaomase kasutaja poolt endas mõistete vastuolu, kuna „üldsus” on oma määratluse poolest „mitte era”.

Samu kriteeriume arvestades ja sama põhjenduskäiku järgides otsustas Euroopa Kohus, et erinevalt hotellipidajast ei tegele hambaarst, kes kannab oma kabinetis tasuta üle fonogramme oma patsientide jaoks, kes kuulavad neid oma tahtest sõltumata, „üldsusele edastamisega” liidu õiguse mõttes.

Isegi kui hambaarst kannab fonogramme üle tahtlikult, moodustavad tema patsiendid tavaliselt isikute kogumi, mille koosseis on enamasti stabiilne, ning nad kujutavad endast seega määratletud hulka potentsiaalseid adressaate, mistõttu ei ole tegemist inimestega üldiselt. Mis puudutab nende

isikute arvu suurust, kellele hambaarst sama edastatud fonogrammi kuuldavaks teeb, siis tödes kohus, et hambaarsti patsientide puhul on isikute hulk väike või isegi tähtsusetu, arvestades et tema kabinetis samal ajal viibivate isikute ring on üldjuhul väga piiratud. Pealegi kui patsiendid saavad üksteise järel, siis kuna nad viibivad kohal üksteise järel, ei ole nad üldjuhul samade fonogrammide adressaadid, eriti kui need on üle kantud raadio teel. Niisugune ülekandmine ei ole ka tulus. Hambaarsti patsiendid lähevad hambaravikabinetti ainsa eesmärgiga saada ravi, kuna fonogrammide ülekandmine ei ole hambaraviteenuse osutamise olemuslik osa. Patsientidele tehakse teatud fonogrammid kättesaadavaks juhuslikult ja sõltumata nende soovidest, olenevalt nende kabinetis saabumise hetkest ja ooteaja kestusest ning neile pakutava raviteenuse laadist. Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohus, et ei saa eeldada, et hambaarsti tavapärased patsiendid oleksid kõnealuse ülekande suhtes vastuvõtlikud, ning niisugune levitamine ei anna fonogrammitootjatele õigust saada tasu.

Euroopa Kohus käsitles korduvalt ka küsimust ebaõiglastest tingimustest tarbijalepingutes, muu hulgas kolmes kohtuasjas (15. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-453/10: *Pereničová ja Perenič*; 26. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-472/10: *Invitel* ja 14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-618/10: *Banco Español de Crédito*), milles esitatud eelotsuse küsimused puudutasid kahes kohtuasjas siseriiklike õigusaktide kooskõla liidu õigusega ning kolmandas kohtuasjas siseriikliku kohtu pädevust.

Esimeses kohtuasjas palus Slovakkia kohus Euroopa Kohtul direktiivi 93/13⁵¹ sätteid arvesse võttes analüüsida eraõiguslike isikute vahel sõlmitud krediidilepingut, et saada vastus küsimusele, kas selle direktiivi sätted lubavad tuvastada ebaõiglasi tingimusi sisaldava tarbijalepingu tühisuse, kui selline lahendus oleks tarbijale soodsam. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et lühiaegse krediidilepingu tervikuna tühiseks tunnistamine mõne ebaõiglase lepingutingimuse tõttu oleks hagejatele soodsam kui nimetatud lepingu nende tingimuste kehtivuse säilitamine, mis ei ole ebaõiglasel. Esimesel juhul oleksid asjaomased tarbijad kohustatud maksma üksnes 9% määraga viivitusintressi, mitte aga kõiki antud krediidiga kaasnevaid makseid, mis oleks palju kõrgemad kui see intress.

Oma otsuses meenutas Euroopa Kohus kõigepealt, et direktiivi eesmärk on tarbijalepingutesse võetud ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamine, säilitades samas võimaluste piires lepingu kui terviku kehtivuse, mitte aga kõigi ebaõiglasi tingimusi sisaldavate lepingute kehtetuks tunnistamine. Kriteeriumide kohta, mis võimaldavad hinnata, kas leping saab tegelikult kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta, märkis Euroopa Kohus, et tuleks kohaldada objektiivset lähenemist, mis tähendab, et ühe lepingupoole, antud juhul tarbija olukorda ei saa käsitada määrava kriteeriumina, mis otsustab lepingu edasise saatuse. Järelikult on direktiiviga vastuolus, kui selle hindamisel, kas leping, milles on üks või mitu ebaõiglast tingimust, saab kehtida ilma nende tingimusteta, võetakse arvesse ainult seda, et lepingu kui terviku tühistamine on tarbijale soodne.

Euroopa Kohus tödes siiski, et direktiiv 93/13 piirdub ebaõiglasi lepingutingimusi käsitlevate siseriiklike õigusnormide osalise ja minimaalse ühtlustamisega, jättes liikmesriikidele võimaluse kindlustada tarbijatele kõrgem kaitstuse tase kui see, mis on ette nähtud direktiivis. Järelikult ei ole direktiiviga 93/13 vastuolus see, kui liikmesriik näeb liidu õigust järgides ette siseriikliku regulatsiooni, mis võimaldab juhul, kui see tagab tarbijale parema kaitse, tunnistada tervikuna tühiseks ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu, mis sisaldab ühe või mitu ebaõiglast tingimust.

⁵¹ Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288).

Lõpetuseks vastas Euroopa Kohus, et kaubandustava, mis seisneb selles, et krediidilepingus märgitakse tegelikust krediidi kulukuse aastamäärast madalam määr, kujutab endast valeandmeid krediidi üldkulude kohta ning seda tuleb käsitada eksitava kaubandustavana ebaausate kaubandustavade direktiivi⁵² tähenduses, kui see paneb või tõenäoliselt paneb keskmise tarbija tegema tehinguotsust, mida ta ei oleks muul juhul teinud. Euroopa Kohtu sõnul võib seda asjaolu küll võtta muude tegurite hulgas arvesse direktiivi 93/13 järgi lepingutingimuste ebaõigluse tuvastamisel, kuid see asjaolu ei tõenda siiski automaatselt ja iseenesest, et lepingutingimused on ebaõiglased. Enne lepingutingimuste kvalifitseerimist tuleb analüüsida kõiki juhtumiga seotud asjaolusid. Samuti ei mõjuta ebaausa kaubandustava tuvastamine otseselt seda, kas leping on tervikuna kehtiv.

Teises kohtuasjas, milles esitas eelotsusetaotluse Ungari kohus, otsustas Euroopa Kohus (26. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-472/10: *Intel*) selle üle, kas siseriiklik regulatsioon, mis käsitleb ebaõiglasi tingimusi tarbijalepingutes, on liidu õigusega kooskõlas.

Ungari tarbijakaitseamet võib kohtult nõuda tarbijalepingu ebaõiglase tingimuse tühisuse tuvastamist, kui sellise tingimuse kasutamine müüja või teenuseosutaja poolt puudutab suurt hulka tarbijaid või tekitab olulist kahju. Ungari õigusaktides on sätestatud, et kui niisuguse üldistes huvides esitatud hagi (*popularis actio*) tulemusel tuvastab kohus ebaõiglase lepingutingimuse tühisuse, kehtib see kõigi tarbijate suhtes, kes on sõlminud müüja või teenuseosutajaga niisugust tingimust sisaldava lepingu.

Ungari tarbijakaitseametile esitas hulk tarbijaid kaebuse tavatelefoniga operaatori peale, kes oli ühepoolset lisanud kasutajalepingu tüüptingimustesse tingimuse, mis annab operaatorile õiguse tagantjärele nõuda tarbijatelt rahakaardi abil arve tasumise korral sellega seonduva täiendava tasu maksmist. Lisaks sellele ei olnud lepingus täpsustatud rahakaardi tasu arvutamise meetodit.

Tarbijakaitseamet pidas seda tingimust ebaõiglaseks lepingutingimuseks ning palus Ungari kohtutel tuvastada selle tingimuse tühisus ja mõista telefonioperaatori klientidele välja hüvitis alusetult sissenõutud summade eest.

Vaidlust lahendav Ungari esimese astme kohus küsis Euroopa Kohtult, kas direktiiviga 93/13⁵³ on kooskõlas siseriiklik säte, mis näeb ette, et kui üldistes huvides esitatud hagi tulemusel on tuvastatud ebaõiglase lepingutingimuse tühisus, siis laienevad selle tuvastamise õiguslikud tagajärjed kõigile asjaomastele tarbijatele.

Euroopa Kohus meenutas oma otsuses kõigepealt, et nimetatud direktiiv kohustab liikmesriike nägema ette võimaluse, et isikud ja organisatsioonid, kellel on õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad pöörduda kohtusse rikkumise lõpetamise hagiga, et tuvastada, kas üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimused on ebaõiglased, ning saavutada vajaduse korral nende kasutamise keelamine. Euroopa Kohus täpsustas selle kohta siiski, et direktiivi eesmärk ei ole ühtlustada sanktsioone, mida kohaldatakse siis, kui kõnesolevate isikute või organisatsioonide esitatud hagi alusel algatatud kohtumenetluse raames tuvastatakse, et lepingutingimus on ebaõiglane.

⁵² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, lk 22).

⁵³ Vt 51. joonealune märkus.

Seejärel märkis Euroopa Kohus, et üldistes huvides esitatud hagide pärssiva eesmärgi tõhusaks elluviimiseks on nõutav, et tarbijalepingute need tüüptingimused, mis on tunnustatud ebaõiglaseks asjaomase müüja või teenuste osutaja vastu esitatud hagi raames, ei ole siduvad tarbijatele, kes on menetluse pooled, ega ka tarbijatele, kes on sõlminud asjaomase müüja või teenuste osutajaga lepingu, mille suhtes on kohaldatavad need samad tüüptingimused. Selles kontekstis rõhutas Euroopa Kohus, et üldistes huvides hagnosisid ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamiseks võib esitada ka enne selliste tingimuste kasutamist lepingutes.

Neil asjaoludel tõdes Euroopa Kohus, et vaidlustatud Ungari õigusnormid on samasuguse suunitlusega nagu direktiiv, mille kohaselt liikmesriigid on kohustatud tagama piisavate ja tõhusate vahendite olemasolu, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste kehtestamine tarbijalepingutes. Järelikult on need õigusnormid direktiiviga kooskõlas.

Euroopa Kohus lisas, et siseriiklikud kohtud peavad omal algatusel ka tulevikus kohaldama tagajärgi, mis tulenevad tühisuse tuvastamisest rikkumise lõpetamist nõudva hagi alusel, nii et ebaõiglane lepingutingimus ei oleks siduv tarbijatele, kes on sõlminud lepingu, mis sisaldab sellist tingimust ja mille suhtes on kohaldatavad need samad tüüptingimused.

Euroopa Kohtule hinnata antud lepingutingimuse ebaõigluse hindamise osas vastas Euroopa Kohus, et see hindamine on siseriikliku kohtu pädevuses. Sellise hindamise raames peab Ungari kohus eelkõige kontrollima, kas osutatava teenusega seonduva tasu muutmise põhjused või viis on kõiki lepingutingimusi ning kohaldatavaid siseriiklikke õigusnorme arvestades määratletud selgelt ja arusaadavalt ning kas vajaduse korral on tarbijatel õigus leping üles öelda.

Kolmas ebaõiglasi tingimusi tarbijalepingutes käsitlev kohtuasi sai alguse Hispaanias, kus võib esitada kohtusse maksekäsu nõude sellise rahalise võla tasumiseks, mille tasumise tähtpäev on möödunud, mis on sissenõutav ja mille summa ei ületa 30 000 eurot, kui selle võla summa on tõendatud. Kui selliste tingimuste kohaselt nõue esitatakse, peab võlgnik võla tasuma või esitama vastuväite 20 päeva jooksul ja asi lahendatakse tavapärase tsiviilmenetluse raames. Hispaania õigusnormid ei anna aga kohtule, kellele on esitatud maksekäsu nõue, õigust tunnustada omal algatusel tühiseks ebaõiglasi tingimusi lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud. Sellise lepingu tingimuste ebaõiglust võib analüüsida vaid siis, kui tarbija vaidleb maksmisele vastu.

Lisaks lubavad siseriiklikud õigusnormid Hispaania kohtul, kui ta tuvastab tarbijalepingu ühe ebaõiglase tingimuse tühisuse, täiendada seda lepingut nimetatud tingimuse sisu muutes, nii et see ei oleks enam ebaõiglane.

Isik oli sõlminud Hispaania pangaga laenulepingu 30 000 eurole, et osta sõiduauto. Kuigi laenu tähtajaks oli määratud 2014. aasta, leidis võlausaldajaks olev pank, et leping oli lõppenud enne seda kuupäeva, kuna 2008. aasta septembris ei olnud veel teostatud seitset kuumakset. Niisiis esitas pank esimese astme kohtule maksekäsu nõude, mis vastas tasumata kuumaksetele, lepingujärgsetele intressidele ja kuludele. Kohus tunnistas viivitusintressi puudutava sätte omal algatusel tühiseks põhjendusel, et see on ebaõiglane, sest viivitusintressiks oli määratud 29%, ning kehtestas ise selle intressi määraks 19%, viidates seadusjärgse intressi ja viivitusintressi määrale. Peale selle nõudis ta, et krediidasutus arvutaks intressisumma uuesti välja.

Selle otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse menetlemise raames küsis Hispaania kohus Euroopa Kohtult esiteks, kas ebaõiglasi tingimusi käsitleva direktiiviga 93/13⁵⁴ on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaatluse all kõnesolevas asjas ja mis ei võimalda kohtul, kellele on esitatud maksekäsu nõue, omal algatusel hinnata tarbijalepingus sisalduva tingimuse ebaõiglast laadi, ning teiseks soovis Hispaania kohus teada, kas nimetatud direktiiviga on kooskõlas Hispaania õigusnormid, mis lubavad kohtul mitte üksnes jätta ebaõiglased lepingutingimused kohaldamata, vaid ka muuta nende sisu. Euroopa Kohus tõdes oma otsuses esiteks, et siseriiklik kohus peab omal algatusel hindama, kas tarbijalepingu tingimus on ebaõiglane, niipea kui tema käsutuses on selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud. Euroopa Kohus märkis, et Hispaania õigusnormid ei võimalda kohtul, kellele on esitatud maksekäsu nõue, hinnata omal algatusel ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus sisalduvate tingimuste ebaõiglast laadi, ehkki talle on juba teada kõik vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud. Neil asjaoludel leidis Euroopa Kohus, et niisugune menetluskord võib kahjustada ebaõiglasi tingimusi käsitleva direktiiviga taotletud tarbijakaitse tõhusust. Euroopa Kohus otsustas, et Hispaania menetlusnormid ei ole nimetatud direktiiviga kooskõlas, kuna nendega tehakse võimatuks või ülemäära raskeks kohaldada sama direktiiviga tarbijatele ette nähtud kaitset menetlustes, mille on algatanud ettevõtjad ja milles need tarbijad on kostjateks. Teiseks meenutas Euroopa Kohus siiski, et selle direktiivi kohaselt ei ole ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu ebaõiglane tingimus tarbijale siduv ning niisugust tingimust sisaldav leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ilma ebaõiglase tingimusega. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et nimetatud direktiiviga on vastuolus Hispaania õigusnormid, mis lubavad siseriiklikul kohtul, kui see tuvastab ebaõiglase tingimuse tühisuse, muuta nimetatud tingimuse sisu.

Euroopa Kohus leidis, et kui anda siseriiklikule kohtule niisugune õigus, võib see kõrvaldada hoiatava mõju, mida avaldatakse ettevõtjatele pelgalt sellega, et tarbija suhtes ei kohaldata ebaõiglasi tingimusi. Seetõttu tagaks niisugune õigus tarbijatele vähem tõhusa kaitse kui ebaõiglaste tingimuste kohaldamata jätmisest tulenev kaitse. Kui siseriiklik kohus võiks muuta ebaõiglaste tingimuste sisu, võivad ettevõtjad üritada endiselt kasutada ebaõiglasi tingimusi, teades, et isegi kui need tühistatakse, võib siseriiklik kohus lepingut siiski täiendada, tagades sellega ettevõtjate huvid.

Järelikult kui siseriiklikud kohtud tuvastavad ebaõiglase lepingutingimuse, peavad nad üksnes jätma ebaõiglase lepingutingimuse kohaldamata, et see ei tekitaks tarbijale siduvaid tagajärgi, ilma et neil oleks õigust muuta selle tingimuse sisu. Nimelt peab leping, milles see tingimus sisaldub, jääma põhimõtteliselt kehtima ilma ühegi muudatuseta – välja arvatud muudatus, mis tuleneb ebaõiglaste tingimuste kõrvaldamisest –, kui siseriiklike õigusnormide kohaselt on lepingu selline püsijäämine õiguslikult võimalik.

Hoopis teises valdkonnas tuli Euroopa Kohtul käsitleda geneetiliselt muundatud organisme puudutavat kohtuasja (6. septembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-36/11: *Pioneer Hi Bred Italia*), mille aluseks oli Itaalia kohtus lahendatav vaidlus seoses loaga kasvatada geneetiliselt muundatud organisme (edaspidi „GMO“).

Direktiivi 90/220⁵⁵ alusel andis komisjon äriühingule Monsanto Europe loa maisiliinist MON 810 saadud puhasliinide ja hübriidide turuleviimiseks. See äriühing teatas komisjonile eelkõige määruse

⁵⁴ Vt 51. joonealune märkus.

⁵⁵ Nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiiv 90/220/EMÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta (EÜT L 117, lk 15),

nr 1829/2003⁵⁶ sätete alusel maisi MON 810 sortidest kui „olemasolevatest toodetest”, mille järel kiitis komisjon heaks maisist MON 810 aretatud 17 sordi kandmise ühisesse kataloogi. Äriühing Monsanto Europe ei esitanud siiski ettenähtud tähtaja jooksul siseriiklikule pädevale asutusele taotlust direktiivi 2001/18⁵⁷ alusel, vaid esitas hiljem taotluse maisi MON 810 sortide turuleviimise loa kehtivuse pikendamiseks määruse nr 1829/2003 alusel.

Äriühing, kelle põhitegevuseks on tavapäraste ja geneetiliselt muundatud seemnete tootmine ja turustamine kogu maailmas, kavatses kasvatada maisi MON 810 sorte, mis on kantud ühisesse kataloogi. Ta palus pädevalt Itaalia ministriumilt nende sortide kasvatamiseks luba vastava siseriikliku õigusnormi alusel. Ministrium edastas äriühingule teate, et ta ei saa vaadata läbi tema loataotlust ühisesse kataloogi juba kantud geneetiliselt muundatud hübriidmais kasvatamiseks „*seni, kuni maakonnad ei ole vastu võtnud asjakohaseid õigusnorme, mis tagavad tavapäraste, mahepõllunduse ja geneetiliselt muundatud kultuuride samaaegse viljelemise, nagu on ette nähtud Mipaaf'i [põllumajandus-, toidu- ja metsanduspoliitika ministrium] 31. märtsi 2006. aasta ringkirjas*”.

Selle teate tühistamiseks esitatud kaebuse raames vaidlustas äriühing nõude taotleda siseriiklikku luba selliste toodete nagu ühisesse kataloogi kantud GMO-de kasvatamiseks. Ta vaidlustas muu hulgas direktiivi 2001/18 artikli 26a tõlgenduse, mille kohaselt ei ole GMO kasvatamine Itaalias lubatud seni, kuni maakonnad ei ole vastu võtnud õigusnorme, mis on mõeldud tavapäraste, mahepõllunduse ja geneetiliselt muundatud kultuuride samaaegse viljelemise tagamise meetmete rakendamiseks.

Selles kontekstis otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse GMO-de kasvatamiseks siseriikliku loa väljastamise korra kohta.

Euroopa Kohus otsustas, et selliste GMO-de nagu maisi MON 810 sortide kasvatamisele ei või kohaldada siseriiklikku loamenetlust, kui nende sortide kasutamine ja turustamine on lubatud määruse nr 1829/2003 artikli 20 alusel ning kui need sordid on kantud direktiivis 2002/53 ühise põllumajandustaimsortide kataloogi kohta⁵⁸ (muudetud määrusega nr 1829/2003) ette nähtud ühisesse põllumajandustaimsortide kataloogi. Nii määruse nr 1829/2003 kui ka direktiivi 2002/53 eesmärk on võimaldada geneetiliselt muundatud organismide vaba kasutamist ja turustamist kogu liidu territooriumil, kui neile on antud luba vastavalt esimesele aktile ning need on teist akti kohaldades ühisesse kataloogi kantud. Lisaks leidis Euroopa Kohus, et nende kahe aktiga kehtestatud tingimused loa saamiseks või ühisesse kataloogi kandmiseks hõlmavad inimeste tervise ja keskkonna kaitse nõudeid.

Seejärel täpsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2001/18 artikkel 26a ei luba liikmesriigil üldiselt keelata selliste geneetiliselt muundatud organismide kasvatamist oma territooriumil, kuni ei ole võetud samaaegse viljelemise meetmeid geneetiliselt muundatud organismide muudesse kultuuridesse tahtmatu sattumise vältimiseks. Mainitud artikli tõlgendamine nii, et see võimaldab liikmesriikidel sellise keelu kehtestada, oleks vastuolus määrusega nr 1829/2003 kehtestatud süsteemiga, mis tagab ühenduse tasandil lubatud ning ühisesse kataloogi kantud toodete

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta (ELT L 268, lk 1; ELT eriväljaanne 13/32, lk 432).

⁵⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, lk 1, ELT eriväljaanne 15/06, lk 77).

⁵⁸ Nõukogu 13. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/53/EÜ ühise põllumajandustaimsortide kataloogi kohta (EÜT L 193, lk 1; ELT eriväljaanne 03/36, lk 281).

kohese vaba liikumise pärast seda, kui tervise- ja keskkonnakaitse nõudeid on nõusoleku andmise ning ühisesse kataloogi kandmise menetlustes arvesse võetud. Euroopa Kohtu sõnul võib direktiivi 2001/18 artikkel 26a viia piirangute või isegi geograafiliselt piiratud keeldudeni ainult samaaegse viljelemise meetmete kaudu, mis on nende eesmärki arvestades tegelikult võetud.

Valdkonnas, millel puudub seos eelnevatega, küsis Audiencia Provincial de Barcelona (Hispaania) Euroopa Kohtult, kas liikmesriikidel on direktiivi 2002/20⁵⁹ (loadirektiiv) alusel võimalik nõuda munitsipaalomandile telekommunikatsiooniteenuste osutamiseks vajalike infrastruktuuride paigaldamise eest tasu telekommunikatsioonivõrgu kasutajatelt. Euroopa Kohus tões oma otsuses (12. juuli 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-55/11, C-57/11 ja C-58/11: *Vodafone España ja France Telecom España*), et loadirektiivi raames ei ole liikmesriikidel õigust kehtestada sidevõrkude pakkumise ja elektroonilise side teenuste eest muid makse või tasusid kui need, mis on ette nähtud selles direktiivis. Selles kontekstis märkis Euroopa Kohus, et liikmesriikidel on muu hulgas õigus kehtestada tasu õiguse eest paigaldada seadmeid avaliku või eraomandi peale, kohale või alla. Euroopa Kohus täpsustas, et direktiivis ei ole määratletud mõistet „seadmete paigaldamine riigivara või eraomandi peale, kohale või alla” ega ka mõistet „isik, kes on kohustatud maksma sellise paigaldamise eest tasu”. Euroopa Kohus märkis siiski, et direktiiv 2002/21⁶⁰ näeb ette, et õigus paigaldada seadmeid – st füüsiline infrastruktuur – avaliku või eraomandi peale, kohale või alla antakse ettevõtjale, kellel on üldkasutatavate sidevõrkude pakkumise luba ja sellest tulenevalt õigus paigaldada vajalikke seadmeid. Järelikult võib seadmete paigaldamise eest tasu nõuda vaid selliste õiguste omanikult, s.o avaliku või eraomandi peale, kohale või alla paigaldatud infrastruktuuride omanikult.

Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohus, et liidu õigus ei võimalda liikmesriikidel nõuda tasu operaatoritelt, kes ei ole infrastruktuuride omanikud, kuid kasutavad neid mobiiltelefoniteenuste osutamiseks. Veel tões kohus, et kuna tasu võtmist käsitlev loadirektiivi artikkel 13 on sõnastatud tingimusteta ja täpselt, võivad isikud sellele artiklile siseriiklikus kohtus otseselt tugineda, et vaidlustada avaliku võimu organi sellise otsuse kohaldamine, mis on selle artikliga vastuolus.

Viimaks palus Bundesgericht Euroopa Kohtul selgitada mõistet „täpset laadi teave”, mida on kasutatud direktiivis 2003/6⁶¹, mis keelab Euroopa Liidu finantsturgude terviklikkuse tagamiseks ja nende turgude vastu investorite usalduse suurendamiseks sisingitehingud ja kohustab finantsinstrumentide emitente teavitama võimalikult kiiresti üldsust nende emitentidega otse seotud siseteabest. Siseteave on määratletud kui täpset laadi avaldamata teave, mis on otse või kaudselt seotud ühe või mitme finantsinstrumentide emitendiga või ühe või mitme finantsinstrumendiga ning millel on avaldamise korral tõenäoliselt märkimisväärne mõju nende finantsinstrumentide hinnale või seotud tuletisinstrumentide hinnale. Direktiivis 2003/124⁶² on antud mõistele „täpne teave” kitsam määratlus. Teave peab eelkõige viitama ilmnenu või mõistliku eelduse kohaselt ilmnevatele asjaoludele või toimunud või mõistliku eelduse kohaselt toimuda võivale sündmusele.

⁵⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (loadirektiiv) (EÜT L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 337).

⁶⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (EÜT L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349).

⁶¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/6/EÜ sisingitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta (ELT L 96, lk 16; ELT eriväljaanne 06/04, lk 367).

⁶² Komisjoni 22. detsembri 2003. aasta direktiiv 2003/124/EÜ, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/6/EÜ seoses siseteabe määratluse ja avalikustamisega ning turuga manipuleerimise määratlusega (EÜT L 339, lk 70; ELT eriväljaanne 06/06, lk 348).

Saksa kohus esitas eelotsusetaotluse kohtuasjas, mille pooled olid Saksamaa kodanik ja äriühing Daimler AG ning milles vaieldi kahju üle, mida esimene väitis olevat kandnud seoses sellega, et nimetatud äriühing avaldas väidetavalt hilinemisega teavet oma juhatuse esimehe ennetähtaegse lahkumise kohta. Äriühingu aktsia hind kerkis märkimisväärselt pärast seda, kui avaldati Daimleri nõukogu otsus, et juhatuse esimees lahkub ametist aasta lõpus ja ta asendatakse, ent nimetatud Saksamaa kodanik oli natuke aega varem müünud talle kuulunud Daimleri aktsiad.

Siseriiklik kohus soovis eeskätt teada, kas täpne teave juhatuse esimehe ametist lahkumise kohta sai olla olemas enne nõukogu otsust, kuivõrd juhatuse esimees oli oma lahkumissoovist äriühingu nõukogu esimehele juba rääkinud, mille järel teavitati sellest ka teisi nõukogu ja juhatuse liikmeid.

Euroopa Kohus vastas (28. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-19/11: *Geltl*), et teatava aja kestva protsessi puhul, mille tulemusel peab teatav asjaolu ilmne või teatav sündmus toimuma, võib täpseks teabeks pidada mitte ainult seda asjaolu või sündmust, vaid ka selle protsessi vaheetappe, mis on nende ilmnenemisega seotud. Teatava aja kestva protsessi vaheetapp võib ise olla käsitatav asjaolude või sündmusena nendele sõnadele tavakasutuses antud tähenduses. See tõlgendus ei kehti mitte ainult juba ilmnenu või toimunud etappide kohta, vaid ka mõistliku eelduse kohaselt ilmne või toimuda võivate etappide kohta.

Mis tahes muu tõlgendus võib kahjustada selle direktiivi eesmärki tagada liidu finantsturgude terviklikkus ning suurendada investorite usaldust nendel turgudel. Kui välistada, et teave teatava aja kestva protsessi vaheetapi kohta võib olla täpne teave, muutuks sisutühjaks kohustus see teave avalikustada, isegi kui see on täiesti konkreetne ja kui esinevad ka siseteabe muud tunnused. Selles olukorras võivad niisuguse teabe valdajad olla võrreldes teiste investoritega eeliseisundis ja saada sellest kasu, kahjustades isikuid, kes seda teavet ei valda.

Seoses mõistega „ilmnenud või mõistliku eelduse kohaselt ilmnevad asjaolud või toimunud või mõistliku eelduse kohaselt toimuda võiv sündmus” täpsustas Euroopa Kohus, et sellega peetakse silmas eelseisvaid asjaolusid ja sündmusi, mille suhtes võib teadaolevatele asjaoludele antava üldise hinnangu põhjal väita, et nende ilmnenemise või toimumise võimalus on reaalne. Seetõttu ei ole vaja tõendada asjassepuutuvate asjaolude või sündmuste asetleidmise suurt tõenäosust. Kõnesoleva mõiste tõlgendamisel ei ole oluline ka mõju ulatus, mida need võivad avaldada asjassepuutuvate finantsinstrumentide hinnale.

Kaubamärgid

Kaubamärgiõigust käsitlevas kohtuasjas (19. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-307/10: *Chartered Institute of Patent Attorneys*) vaagis Euroopa Kohus nõudeid selliste kaupade ja teenuste määratlemisel, millele taotletakse kaubamärgi õiguskaitsset.

Ühendkuningriigis esitati taotlus nimetuse registreerimiseks siseriikliku kaubamärgina ning registreeringuga hõlmatud teenuste määratlemiseks kasutas taotleja üldnimetusi, mis vastasid täpselt asjassepuutuva teenusteklassi päisele. Kaubamärkide registreerimise pädevusega siseriiklik amet jättis selle taotluse rahuldamata, tuginedes siseriiklikele sätetele, millega võeti üle direktiiv 2008/95⁶³. Amet järeldas, et taotlus hõlmab mitte üksnes registreeringu taotleja märgitud teenuseid, vaid ka kõiki muid asjaomasesse klassi kuuluvaid teenuseid. Seetõttu puudub kõnesoleval nimetusel esiteks eristusvõime ja teiseks on see kirjeldav. Lisaks ei ole tõendatud,

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 299, lk 25).

et vastav sõnamärk oleks enne registreerimistaotluse kuupäeva omandanud kasutamise käigus eristusvõime asjassepuutuvate teenuste osas. Taotleja ei ole ka taotlenud, et need teenused arvataks tema kaubamärgi registreerimistaotlusest välja.

Registreeringu taotleja esitas registreerimisest keeldumise otsuse peale kaebuse High Court of Justice'ile, kes esitas Euroopa Kohtule küsimuse seoses selguse ja täpsuse nõuetega selliste kaupade ja teenuste määramisel, millele taotletakse kaubamärgi õiguskaitset, ning seoses võimalusega kasutada selleks kaupade ja teenuste ametliku klassifikatsiooni klassipäiste üldnimetusi.

Euroopa Kohus rõhutas oma otsuses esiteks, et direktiivi tuleb tõlgendada nii, et see nõuab, et taotleja määratleks piisava selguse ja täpsusega need kaubad ja teenused, mille jaoks kaubamärgi õiguskaitset taotletakse, et pädevad ametiasutused ja ettevõtjad saaksid taotletava õiguskaitse ulatuse kindlaks teha üksnes sel alusel. Ühelt poolt peavad pädevad ametiasutused selgelt ja täpselt teadma, millised tähised moodustavad kaubamärgi, et olla võimelised täitma oma kohustusi, mis on seotud registreerimistaotluste eelkontrolliga ning õige ja täpse kaubamärgiregistri avaldamise ja pidamisega. Teiselt poolt peavad ettevõtjad saama selgelt ja täpselt teada toimunud registreeringutest ning praeguste või tulevaste konkurentide esitatud registreerimistaotlustest, saades niimoodi asjakohast informatsiooni kolmandate isikute õiguste kohta.

Teiseks otsustas Euroopa Kohus, et direktiiviga ei ole vastuolus Nizza klassifikatsiooni klassipäistes olevate üldnimetuste kasutamine nende kaupade ja teenuste määramisel, mille suhtes kaubamärgi õiguskaitset taotletakse. Niisugune määramine peab siiski olema piisavalt selge ja täpne, et pädevad ametiasutused ja ettevõtjad saaksid kindlaks teha taotletava õiguskaitse ulatuse. Selles kontekstis märkis Euroopa Kohus, et mõned ametliku klassifikatsiooni klassipäistes olevad üldnimetused on iseenesest piisavalt selged ja täpsed, samas kui mõned teised nimetused on liiga üldised ning hõlmavad kaupu ja teenuseid, mis erinevad üksteisest liialt selleks, et kaubamärk võiks täita päritolutähise ülesannet. Selleks et kindlaks määrata, kas kõnealused nimetused vastavad selguse ja täpsuse nõuetele, tuleb pädevatel ametiasutustel seega läbi viia juhtumipõhine hindamine nende kaupade ja teenuste osas, mille suhtes taotleja soovib kaubamärgi õiguskaitset saada.

Euroopa Kohus täpsustas, et siseriikliku kaubamärgi taotleja, kes kasutab nende kaupade ja teenuste määramisel, mille suhtes ta kaubamärgi õiguskaitset taotleb, kõiki konkreetse klassi päises olevaid üldnimetusi, peab täpsustama, kas tema taotlus hõlmab kõiki selle klassi alfaabetilisse loendisse kuuluvaid kaupu ja teenuseid või üksnes teatavat osa neist kaupadest ja teenustest. Kui taotlus puudutab vaid teatavaid kaupu ja teenuseid, peab taotleja täpsustama, milliseid vastavasse klassi kuuluvaid kaupu ja teenuseid on mõeldud.

Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kindlaks teha, kas registreeringu taotleja täpsustas oma taotluses, kui ta kasutas kõiki Nizza klassifikatsiooni ühe klassi päises olevaid üldnimetusi, kas taotlus hõlmab kõiki selle klassi teenuseid või mitte.

Majandus- ja rahapoliitika

Euroopa Kohus, kes sai 3. augustil 2012 Iirimaa Supreme Courti eelotsusetaotluse, otsustas täiskogus, kohaldades kiirendatud menetlust, 27. novembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas C-370/12: *Pringle*, et liidu õigusega ei ole vastuolus see, kui liikmesriigid, mille rahaühik on euro, sõlmivad ja ratifitseerivad Euroopa stabiilsusmehhanismi (edaspidi „ESM”) asutamislepingu.

Kohaldades aluslepingute läbivaatamise lihtsustatud menetlust, mis on ette nähtud Lissaboni lepinguga⁶⁴, võttis Euroopa Ülemkogu 25. märtsil 2011 vastu otsuse 2011/199⁶⁵, mis näeb ette, et Euroopa Liidu toimimise lepingusse lisatakse uus säte⁶⁶, mille kohaselt liikmesriigid, mille rahaühik on euro, võivad luua stabiilsusmehhanismi, mis võetakse kasutusele, kui see on kogu euroala stabiilsuse tagamiseks hädavajalik. Seejärel sõlmisid euroalasse kuuluvad riigid 2. veebruaril 2012 ESM lepingu.

Otsuse 2011/199 kehtivust käsitledes meenutas Euroopa Kohus, et lihtsustatud läbivaatamismenetlust võib kohaldada vaid liidu sise poliitika ja -meetmete puhul ning sellega ei või suurendada liidule aluslepingutega antud pädevust.

Esimese nimetatud tingimuse osas märkis Euroopa Kohus, et vaidlusalune muutmine ei mõjuta liidule antud ainupädevust nende liikmesriikide, mille rahaühik on euro, rahapoliitika valdkonnas. Kui liidu rahapoliitika esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus, siis ESM lepinguga taotletakse selgelt eraldiseisvat eesmärki – säilitada kogu euroala stabiilsus. Pelk asjaolu, et sellel majanduspoliitika meetmel võib olla kaudne mõju euro stabiilsusele, ei võimalda seda võrdsustada rahapoliitika meetmega. Pealegi täiendab ESM leping liidu majandusliku juhtimise tugevdamiseks loodud uut regulatiivset raamistikku, mis kehtestab liikmesriikide majandus- ja eelarvepoliitika vahetuma kooskõlastamise ja järelevalve. ESM lepingu vastuvõtmise eesmärk on ohjata finantskriise, mis võivad tekkida hoolimata nende ennetamiseks uue regulatiivse raamistiku kohaselt võetud meetmetest. Järelikult kuulub ESM leping majanduspoliitika, mitte rahapoliitika valdkonda. Vaidlusalune muutmine ei mõjuta ka liidu pädevust liikmesriikide majanduspoliitika koordineerimisel. Kuna ELL ja ELTL sätted ei anna liidule eripädevust asutada sellist stabiilsusmehhanismi, nagu näeb ette otsus 2011/199, on liikmesriigid, mille rahaühik on euro, pädevad sõlmima omavahel lepingu stabiilsusmehhanismi asutamiseks. Rangete tingimustega, millele on ESM lepingu alusel finantsabi andmine allutatud vastavalt vaidlusalusele ELTL muudatusele, püütakse tagada, et see mehhanism järgib oma tegevuses liidu õigust, sealhulgas meetmeid, mida liit on võtnud liikmesriikide majanduspoliitika koordineerimisel.

Lihtsustatud läbivaatamismenetluse kohaldamise teise tingimuse osas leidis Euroopa Kohus, et ELTL muudatus ei loo õiguslikku alust, mis annaks liidule õiguse teha toiminguid, mida tal ei olnud võimalik enne teha, ega suurenda järelikult liidule aluslepingutega antud pädevust.

Veel otsustas Euroopa Kohus, et sellise lepingu sõlmimine nagu ESM leping ei ole vastuolus Supreme Courti viidatud ELL ja ELTL sätetega ega tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega.

Muu hulgas tõdes Euroopa Kohus, et „majanduslikku väljaaitamist keelustava” klausli⁶⁷ – mille kohaselt ei liit ega liikmesriik ei kanna vastutust ega võta enda peale liikmesriikide kohustusi – eesmärk on tagada, et liikmesriigid järgiksid usaldusväärset eelarvepoliitikat, tagades, et nad on kohustatud laenu võtmisel järgima turuloogikat. Seetõttu ei keela kõnesolev klausel ühel või mitmel liikmesriigil anda finantsabi liikmesriigile, kes jääb oma võlausaldajate ees ise oma kohustuste eest vastutama, eeldusel et asjaomase finantsabiga seotud tingimused innustavad seda viimast liikmesriiki rakendama usaldusväärset eelarvepoliitikat. Pealegi on komisjonile, Euroopa Keskpankale ja Euroopa Kohtule ESM lepinguga uute ülesannete andmine kooskõlas

⁶⁴ ELL artikli 48 lõige 6.

⁶⁵ Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2011. aasta otsus 2011/199/EL, millega muudetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 136 seoses stabiilsusmehhanismiga liikmesriikide jaoks, mille rahaühik on euro (ELT L 91, lk 1).

⁶⁶ ELTL artikli 136 uus lõige 3.

⁶⁷ ELTL artikkel 125

nende volitustega, nii nagu need on aluslepingutes määratletud⁶⁸. Kui liikmesriigid asutavad sellise stabiilsusmehhanismi nagu ESM, mille asutamiseks ELL ega ELTL liidule eripädevust ei anna, ei kohalda liikmesriigid liidu õigust, mistõttu ei kohaldu Euroopa Liidu põhiõiguste harta⁶⁹, mis tagab igale isikule tõhusa kohtuliku kaitse.

Sotsiaalpoliitika

Sotsiaalpoliitika valdkonnas tuleb esile tõsta kaks kohtuotsust, millest esimene käsitleb põhipuhkust ja teine vanuselise diskrimineerimise keeldu.

Seoses õigusega tasustatud põhipuhkusele andis kohtuasi *Dominguez* (24. jaanuari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-282/10) Euroopa Kohtule võimaluse tõlgendada direktiivi 2003/88 tööaja korralduse teatavate aspektide kohta⁷⁰ artikli 7 lõiget 1. Esiteks leidis Euroopa Kohus, et direktiivi 2003/88 artikli 7 lõikega 1 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid või tavad, mis näevad ette, et õigus tasulisele põhipuhkusele sõltub tingimusest, et arvestusperioodil oleks tegelikult töötatud vähemalt kümme päeva või üks kuu. Kuigi liikmesriigid võivad siseriiklikus õiguses määrata kindlaks tasulise põhipuhkuse õiguse kasutamise ja rakendamise tingimused, on neil siiski keelatud kehtestada mis tahes tingimusi selle õiguse tekkimise suhtes. Teiseks täpsustas Euroopa Kohus, et eraõiguslike isikute vahelises vaidluses, kus siseriiklik õigus on direktiivi 2003/88 artikliga 7 vastuolus, kuna ei samasta tasulise põhipuhkuse õiguse tekkimiseks töötaja töölt puudumist tööteel juhtunud õnnetuse tõttu puudumisega tööõnnetuse tõttu, on siseriikliku kohtu ülesanne kontrollida – võttes arvesse siseriiklikku õigust tervikuna, eelkõige asjassepuutuvat tööõigust, ja kasutades siseriiklikus õiguses tunnustatud tõlgendusmeetodeid, et tagada direktiivi 2003/88 täieulatuslik rakendamine ja saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus –, kas ta võib siseriiklikku õigust tõlgendada nii, et töötaja töölt puudumist tööteel juhtunud õnnetuse tõttu saab käsitada ühe olukorrana, mis on ette nähtud siseriikliku tööõiguse asjassepuutuvas sättes. Juhul kui niisugune tõlgendamine ei ole võimalik, siis on siseriikliku kohtu ülesanne kontrollida, kas põhikohtuasja vastustajate õiguslikku olemust arvestades saab nende vastu tugineda direktiivi 2003/88 artikli 7 lõike 1 vahetule õigusmõjule. Kui siseriiklik kohus ei saavuta nimetatud artiklis 7 ette nähtud tulemust, võib isik, kelle huve on kahjustatud sellega, et siseriiklik õigus ei ole liidu õigusega kooskõlas, siiski tugineda kohtuotsusele *Francovich jt*⁷¹, et võimaluse korral saada talle tekitatud kahju eest hüvitist. Kolmandaks otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 2003/88 artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus siseriiklik õigusnorm, mis sõltuvalt haiguspuhkusel viibiva töötaja puudumise põhjusest näeb ette tasulise põhipuhkuse kestusega vähemalt neli nädalat, mis on kõnealuse direktiiviga tagatud.

Kohtuasjas *komisjon vs. Ungari* (6. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-286/12) olid kõne all siseriiklikud õigusnormid, mille kohaselt peavad kohtunikud, prokurörid ja notarid 62-aastaseks saamisel teenistusest lahkuma. Kõigepealt leidis Euroopa Kohus, pidades silmas direktiivi 2000/78⁷² artikli 2 lõiget 1, et niisugused õigusnormid kehtestavad erineva kohtlemise isikutele, kes töötavad neil erialadel ja on saanud 62-aastaseks, ning isikutele, kes on neist nooremad ja töötavad samal erialal, sest esimesena nimetatud isikud on sunnitud oma vanuse tõttu automaatselt

⁶⁸ ELL artikkel 13.

⁶⁹ Põhiõiguste harta artikkel 47.

⁷⁰ Euroopa parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT L 299, lk 9; ELT eriväljaanne 05/04, lk 381).

⁷¹ 19. novembri 1991. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90.

⁷² Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79).

teenistusest lahkuma. Euroopa Kohtu hinnangul ei ole selline diskrimineerimine õigustatud, sest need õigusnormid ei ole õigustatud eesmärkide saavutamiseks sobivad ja vajalikud. On tõsi, et kohustusliku teenistusest lahkumise vanusepiiri ühtlustamine avaliku teenistuse alla kuuluvatel erialadel võib direktiivi 2000/78 artikli 6 lõike 1 kohaselt olla õigustatud eesmärk. Kuid sätted, millega langetatakse järsult ja märkimisväärselt kohustusliku teenistustest lahkumise vanusepiiri, ilma et oleks ette nähtud üleminekusätteid huvitatud isikute õiguspärase ootuse kaitseks, lähevad kaugemale sellest, mis on nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalik. Eesmärk kehtestada tasakaalustatum vanuseline struktuur, mis soodustab noorte juristide pääsu kohtuniku, prokuröri või notari ametikohtadele, võib samuti kujutada endast tööhõive- ja tööturupoliitika õigustatud eesmärki. Selle eesmärgi saavutamiseks ei sobi siiski niisugused sätted, mis toovad kaasa lühiajalises perspektiivis positiivsetena näivad tagajärjed, kuid võivad seada kahtluse alla võimaluse jõuda keskmises ja pikas perspektiivis tegelikult tasakaalustatud „vanuselise struktuurini“. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et Ungari on rikkunud direktiivi 2000/78 artiklist 2 ja artikli 6 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Keskkond

Euroopa Kohtul tuli nagu varasematelgi aastatel korduvalt käsitleda Euroopa Liidu keskkonnakaitsepoliitikaga seotud küsimusi.

Kõigepealt andis jäätmekorralduse valdkonnas kohtuasi *Interseroh Scrap and Metals Trading* (29. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-1/11) Euroopa Kohtule võimaluse võtta seisukoht selles osas, millise ulatusega on õigus ärisaladuse kaitsele, kui tegemist on teabega, mis peab olema kaasas tavajäätmete saadetistega. Euroopa Kohus otsustas, et määruse nr 1013/2006⁷³ artikli 18 lõige 4 – mis sätestab, et teavet, mis peab olema kaasas teatud jäätmete saadetistega, tuleb käsitleda konfidentsiaalsena, kui seda nõuavad ühenduse ja liikmesriigi õigusaktid – ei võimalda jäätmesaadetist korraldaval vahendajal jätta jäätmetekitaja isik saadetise vastuvõtjale avaldamata, nagu nõuab määrus nr 1013/2006, isegi kui avaldamata jätmine on vajalik vahendaja ärisaladuse hoidmiseks. Veel otsustas Euroopa Kohus, et määruse nr 1013/2006 artikli 18 lõike 1 alla kuuluvate jäätmesaadetiste kontekstis on vahendaja kohustatud täitma saatekirja lahtri 6, milles ta peab märkima jäätmetekitaja nime, ja edastama selle vastuvõtjale, ilma et õigus ärisaladuse kaitsele saaks selle kohustuse ulatust piirata. Isegi juhul, kui kohustus avaldada jäätmesaadetise vastuvõtjale jäätmetekitaja isik kujutab endast ohtu vahendajate ärisaladuse kaitsele, ei saa selline järeldus piirata teisese õiguse selge ja tingimusteta sätte ulatust.

Mitmes kohtuasjas täpsustati, millise ulatusega on õigus olla informeeritud ja üldsuse õigus olla kaasatud keskkonnaalaste otsuste tegemisse.

⁷³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (ELT L 190, lk 1), muudetud komisjoni 15. aprilli 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 308/2009, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/2006 (jäätmesaadetiste kohta) IIIA ja VI lisa, et kohandada neid teaduse ja tehnika arenguga (ELT L 97, lk 8).

Kohtuasjas *Solvay* (16. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-182/10) käsitles Euroopa Kohus keskkonnamõju hindamist käsitleva direktiivi 85/337⁷⁴, direktiivi 92/43⁷⁵ ja Århusi konventsiooni⁷⁶ rakendamist seoses infrastruktuuriprojektidega, mida peab kinnitama seadusandlik organ, ning reegleid, mida kohaldatakse projektidele, mis avaldavad kaitseala terviklikkusele negatiivset mõju, kuid millel on üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused.

Kõigepealt kinnitas Euroopa Kohus, et direktiivi 85/337 ja Århusi konventsiooni kohaldamisalast jäävad välja üksnes projektid, mis vastavad kahele tingimusele: esiteks, nende üksikasjad on võetud vastu konkreetse seadusandliku aktiga, ning teiseks on need vastu võetud sellisel viisil, et nimetatud õigusaktide eesmärgid on saavutatud seadusandliku menetluse kaudu, ning seejärel meenutas Euroopa Kohus, et seda, kas seadusandlik akt vastab neile tingimustele, peab saama kontrollida kohus või seaduse alusel asutatud sõltumatu ja erapooletu organ. Kui see nii ei ole, siis peab mis tahes siseriiklik kohus, kes asja menetleb, oma pädevuse raames teostama sellist kontrolli, tegema vajaduse korral sellest tulenevalt oma järeldused ja jätma seadusandliku akti kohaldamata.

Seejärel otsustas Euroopa Kohus seoses direktiiviga 92/43, et see ei luba siseriiklikul asutusel, sealhulgas seadusandlikul organil, anda luba kavale või projektile, ilma et oleks tagatud see, et kava või projekt ei avalda negatiivset mõju asjaomase kaitseala terviklikkusele. Nimelt ei näe see direktiiv ette ühtegi konkreetset eeskirja kavade ja projektide kohta, mida peab kinnitama seadusandlik organ. Järelikult tuleb nende puhul läbi viia direktiivi 92/43 artikli 6 lõikes 3 ette nähtud hindamismenetlus.

Veel täpsustas Euroopa Kohus seoses direktiiviga 92/43 seda, millistel tingimustel on üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel õigustatud kaitseala terviklikkusele negatiivset mõju avaldava projekti elluviimine direktiivi artikli 6 lõike 4 alusel. Euroopa Kohus leidis, et projekti elluviimine peab olema õigustatud nii „üldiste huvide seisukohast” kui ka „eriti mõjuvatel põhjustel”, mis tähendab, et selline huvi on nii kaalukas, et võib tasakaalustada direktiiviga ette nähtud looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse eemärgi. Ettevõtte rajamiseks või laiendamiseks tehtud tööd vastavad neile tingimustele põhimõtteliselt üksnes teatud erandlikel asjaoludel. Välistada ei saa seda, et niisuguse olukorraga on tegemist siis, kui projekt, mis on küll eraõiguslik, viiakse realselt ellu üldistes huvides nii projekti olemusest kui ka sellest majanduslikust ja sotsiaalsest raamistikust tulenevalt, mille osa projekt on, ja kui on tõendatud, et alternatiivseid võimalusi ei ole olemas. Siiski ei saa halduskeskuse asukohaks mõeldud infrastruktuuri loomist üldjuhul pidada ellu viiduks üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsel või majanduslikel põhjustel, mis õigustaks sellise kava või projekti teostamist, mis avaldab asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju.

Kohtuasjas *Flachglas Torgau* (14. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-204/09) oli kõne all liikmesriikide võimalus piirata avalikku juurdepääsu keskkonnateabele, võttes arvesse

⁷⁴ Nõukogu 27. juuni 1985. aasta direktiiv 85/337/EMÜ teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 175, lk 40; ELT eriväljaanne 15/01, lk 248), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. mai 2003. aasta direktiiviga 2003/35/EÜ (ELT L 156, lk 17; ELT eriväljaanne 15/07, lk 466).

⁷⁵ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, lk 7; ELT eriväljaanne 15/02, lk 102).

⁷⁶ Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamise üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon, mis on Euroopa Ühenduse nimel kinnitatud nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT L 124, lk 1).

direktiivi 2003/477. Oma otsuses leidis Euroopa Kohus kõigepealt, et liikmesriigid võivad ette näha, et ministeeriumid, kes osalevad õigusloomes eelkõige seaduseelnõude või arvamuste esitamise kaudu, keelavad avaliku juurdepääsu teabele. Ent kui õigusloomeprotsess on lõppenud, ei või selles osalenud ministeerium enam nimetatud erandile tugineda, sest keskkonnateabe kättesaadavaks tegemine ei saa õigusloomeprotsessi laitmatut kulgemist üldjuhul enam takistada. Samas ei ole välistatud, et ministeerium võib teabe edastamisest keelduda muudel liidu õiguses tunnustatud põhjustel. Näiteks võivad liikmesriigid sätestada keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada riigiasutuste töö konfidentsiaalsust, kui niisugune konfidentsiaalsus on seadusega sätestatud. Euroopa Kohus otsustas, et niisugust tingimust võib pidada täidetuks, kui asjaomase liikmesriigi siseriiklikus õiguses leidub niisugune säte, mis üldisel viisil näeb ette, et riigiasutuste töö konfidentsiaalsus on alus nende asutuste valduses olevale keskkonnateabele juurdepääsu keelamiseks, eeldusel et siseriiklikus õiguses on see mõiste „töö” selgelt määratletud. Lisaks meenutas Euroopa Kohus, et riigiasutus, kes soovib keskkonnateabe taotluse tagasilükkamisel tugineda oma töö konfidentsiaalsusele, peab kaaluma igal üksikjuhtumil esinevaid huve.

Kohtuasjas *Inter-Environnement Bruxelles jt* (22. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-567/10) selgitas Euroopa Kohus direktiivis 2001/42⁷⁸ kasutatud mõistet „kavad ja programmid” ning direktiivis ette nähtud keskkonnamõju hindamise eeskirjade kohaldamisala. Kõigepealt täpsustas kohus, et mõiste „kavad ja programmid”, „mida nõutakse siseriiklike õigusnormidega”, hõlmab ka maakorralduskavasid, mille vastuvõtmine ei ole kohustuslik. Seejärel sedastas kohus, et maakasutuse kava täieliku või osalise kehtetuks tunnistamise siseriiklik menetlus kuulub põhimõtteliselt direktiivi 2001/42 kohaldamisalasse. Euroopa Kohus märkis siiski, et põhimõtteliselt ei ole see nii juhul, kui kehtetuks tunnistatud akt kuulub ruumilise planeerimise aktide hierarhiasse, tingimusel et nendes aktides on sätestatud piisavalt täpsed maakorralduse eeskirjad, nende aktide keskkonnamõju on hinnatud ning on võimalik asuda põhjendatult seisukohale, et selles raamistikus on piisavalt võetud arvesse huve, mida direktiiviga 2001/42 soovitakse kaitsta.

Kohtuasjas *Inter-Environnement Wallonie ja Terre wallonne* (28. veebruari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-41/11) küsiti Euroopa Kohtult, kas siseriiklik kohus, kellele on esitatud kaebus siseriikliku õigusakti peale, mille vastuvõtmisel ei ole järgitud direktiivis 2001/42⁷⁹ ette nähtud kohustust viia teatud kavade ja programmide puhul läbi eelnev keskkonnamõju hindamine, võib niisuguse akti tühistada, kui sellega on üle võetud teine keskkonnadirektiiv, antud juhul direktiiv 91/676⁸⁰ (nitraadidirektiiv). Oma otsuses meenutas Euroopa Kohus kõigepealt, et kui liikmesriigi kohtule on esitatud kaebus niisuguse siseriikliku õigusakti tühistamiseks, mis kujutab endast „kava” või „programmi” direktiivi 2001/42 tähenduses ja mille vastuvõtmisel on eiratud selles direktiivis ettenähtud kohustust viia läbi eelnev keskkonnamõju hindamine, siis on see kohus kohustatud võtma kõik oma siseriiklikus õiguses ettenähtud meetmed niisuguse hindamise läbiviimata jätmise heastamiseks, kaasa arvatud vaidlustatud „kava” või „programmi” peatamine või tühistamine. Kuid Euroopa Kohus otsustas, et menetletava asja konkreetseid asjaolusid arvestades võib eelotsusetaotluse esitanud kohtul erandkorras olla lubatud kohaldada siseriikliku õiguse sätet, mis

⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375).

⁷⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, lk 30; ELT eriväljaanne 15/06, lk 157).

⁷⁹ Vt eelmine joonealune märkus.

⁸⁰ Nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (EÜT L 375, lk 1; ELT eriväljaanne 15/02, lk 68).

võimaldab säilitada tühistatud õigusakti teatava mõju, tingimusel et siseriikliku õigusakti puhul on tegemist meetmega, mis võtab nõuetekohaselt üle direktiivi 91/676, et vahepealsel ajal uue siseriikliku õigusakti – mis võtab üle selle direktiivi – vastuvõtmine ja jõustumine ei võimalda vältida vaidlustatud õigusakti tühistamisest tulenevat kahjulikku keskkonnamõju, et vaidlustatud õigusakti tühistamise tagajärjeks oleks keskkonnale kahjulikuma õiguslõnga tekitamine seoses direktiivi 91/676 ülevõtmisega, kuna tühistamisega kaasneks vee kaitse vähenemine reostuse eest, mis läheks vastuollu kõnealuse direktiivi põhieesmärgiga, ning et niisuguse õigusakti mõju erandkorras säilitamine hõlmab üksnes ajavahemikku, mis on tingimata vajalik niisuguste meetmete vastuvõtmiseks, mis võimaldavad tuvastatud rikkumise heastada.

Euroopa avalik teenistus

Otsuses *Itaalia vs. komisjon* (27. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-566/10 P) võttis Euroopa Kohus seisukoha seoses keeltega, mida kasutab Euroopa Personalivaliku Amet (edaspidi „EPSO”)⁸¹, kui ta avaldab Euroopa Liidu Teatajas konkursiteateid eesmärgiga leida Euroopa institutsioonidesse ametnikke. Itaalia Vabariik esitas Üldkohtusse hagi konkursiteadete peale, mis olid avaldatud üksnes saksa, prantsuse ja inglise keeles⁸². Eelvalikutestidele lubamise ja eelvalikutestide läbiviimise osas oli konkursiteadetes ette nähtud nõue vallata põhikeelena väga heal tasemel üht liidu ametlikku keelt ja rahuldaval tasemel saksa, inglise või prantsuse keelt teise keelena, mis on tingimata erinev põhikeelest. Lisaks oli ette nähtud, et kutsed, EPSO ja kandidaatide vaheline kirjavahetus ning eelvalikutestid koostatakse üksnes saksa, inglise või prantsuse keeles. Samad tingimused olid ette nähtud kirjalikele katsetele lubamiseks ja nende läbiviimiseks. Kuna Üldkohus jättis selle hagi rahuldamata⁸³, esitas Itaalia Vabariik Euroopa Kohtusse apellatsioonkaebuse.

Kõigepealt meenutas Euroopa Kohus, et Euroopa Liidu keeltekasutuse kord määrab, et liidu ametlikud keeled ning selle institutsioonide töökeeled on 23 praegust liidu keelt, Euroopa Liidu Teataja avaldatakse kõigis ametlikes keeltes⁸⁴ ning liidu ametnike personalieeskirjade kohaselt tuleb avalike konkursside teated avaldada Euroopa Liidu Teatajas⁸⁵. Seega tuleneb nimetatud sätetest nende koostoimes, et vaidlusalused konkursiteated oleks tulnud tervikuna avaldada kõikides ametlikes keeltes.

Teiseks uuris Euroopa Kohus konkursil osalemiseks teise keele valiku piiramist. Kohus leidis, et konkreetsete keelte oskust puudutavad nõuded konkursiteates võivad olla põhjendatud teenistuse huvidega, mis võivad kujutada endast õiguspärast eesmärki. Euroopa Kohus täpsustas, et siiski on tähtis, et need teenistuse huvid oleksid objektiivselt põhjendatud ning et nõutud keelteoskuse tase oleks proportsionaalne teenistuse tegelike vajadustega. Personalieeskirjade artikli 27 esimese lõigu alusel lähtutakse ametnike töölevõtmisel eesmärgist saada institutsiooni teenistusse võimalikult võimekad, tulemuslikud ja sõltumatud ametnikud. Kuna seda eesmärki saab paremini saavutada, kui kandidaadid teevad valikukatsed oma emakeeles või teises keeles, mida nad arvavad kõige

⁸¹ European Personnel Selection Office (Euroopa Personalivaliku Amet) asutati Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni, kohtu, kontrollikoja, majandus- ja sotsiaalkomitee, regioonide komitee ja Euroopa ombudsmani 25. juuli 2002. aasta otsusega 2002/620/EÜ (EÜT L 197, lk 53; ELT eriväljaanne 01/04, lk 46).

⁸² Konkursid EPSO/AD/94/07, EPSO/AST/37/07 ja EPSO/AD/95/07.

⁸³ 13. septembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-166/07 ja T-285/07: *Itaalia vs. komisjon*.

⁸⁴ Määrus nr 1, milles määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT 1958, L 17, lk 385; ELT eriväljaanne 01/01, lk 3).

⁸⁵ Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja ühenduste muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 5).

paremini oskavat, siis institutsioonid peavad selles osas saavutama tasakaalu konkursside keelte arvu piiramist põhjendava õiguspärase eesmärgi ning eesmärgi vahel teha kindlaks kandidaadid, kes on kõige võimekamad. Seetõttu tühistas Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse ja vaidlusalused konkursiteated.

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas väärivad tähelepanu neli 2012. aastal langetatud kohtuotsust.

Seoses Iraani Islamivabariigi suhtes võetud piiravate meetmetega, mille eesmärk on tõkestada tuumarelvade levikut, esitas Euroopa Kohtusse apellatsioonkaebuse Melli Bank – Ühendkuningriigis asuv pank, kelle kapitalis on 100% osalus Iraani riigi kontrollitaval Bank Melli Iranil. Selles apellatsioonkaebuses (13. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-380/09 P: *Melli Bank vs. nõukogu*) paluti tühistada Üldkohtu otsus⁸⁶, millega kohus jättis rahuldamata Melli Banki hagi otsuse 2008/475/EÜ⁸⁷ tühistamiseks teda puudutavas osas. Mõni kuu varem oli Euroopa Kohtule esitanud apellatsioonkaebuse (16. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-548/09 P: *Bank Melli Iran vs. nõukogu*)⁸⁸ Melli Banki emaettevõtja Bank Melli Iran, paludes tühistada Üldkohtu otsuse,⁸⁹ millega kohus jättis rahuldamata tema hagi otsuse 2008/475/EÜ tühistamiseks teda puudutavas osas. Euroopa Kohus jättis selle apellatsioonkaebuse rahuldamata ega muutnud seega otsust külmutada Melli Bank Irani rahalised vahendid.

Kohtuasjas *Melli Bank vs. nõukogu* otsustas Euroopa Kohus, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta leidis, et Iraani Islamivabariigi vastu suunatud piiravaid meetmeid käsitleva määruse nr 423/2007⁹⁰ artikli 7 lõike 2 punkt d kohustab nõukogu külmutama sellise üksuse „omanduses või kontrolli all” oleva üksuse rahalised vahendid, keda on nimetatud tuumarelvade levikus osalejana. Seetõttu ei pea Melli Banki – kelle kapitalis on 100% osalus Bank Melli Iranil, kelle puhul on tuvastatud tuumarelva levikus osalemine – rahaliste vahendite külmutamist põhjendama asjaoluga, et see üksus ise osaleb tuumarelvade levikus. Lisaks ei saa sellise üksuse rahaliste vahendite külmutamine, kelle kapitalis on ainuosalus üksusel, keda käsitatakse tuumarelvade levikus osalevana, rikkuda süütuse presumptsiooni. Rahaliste vahendite külmutamise meetme võtmine määruse nr 423/2007 artikli 7 lõike 2 punkti d alusel ei puuduta sugugi niisuguse üksuse autonoomset tegevust ega eelda, et viimase tegevus oleks vastuolus selle määruse nõuetega.

Euroopa Kohtu arvates otsustas Üldkohus õigesti, et Melli Banki rahaliste vahendite külmutamine oli kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, kuna see oli sobiv ja vajalik, et saavutada õiguspärane eesmärk – rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamine. Kui tuumarelvade levikus osaleva üksuse rahalised vahendid külmutatakse, siis valitseb märkimisväärne oht, et see üksus avaldab enda omanduses või kontrolli all olevatele üksustele survet, selleks et tema suhtes võetud meetmete tagajärgedest kõrvale hoida. Neil asjaoludel on sellise üksuse omanduses või kontrolli all olevate üksuste rahaliste vahendite külmutamine, kelle puhul on tuvastatud, et ta

⁸⁶ 9. juuli 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-246/08 ja T-332/08: *Melli Bank vs. nõukogu*.

⁸⁷ Konkreetsemalt nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsuse 2008/475/EÜ, millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 423/2007 (mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid) artikli 7 lõiget 2 (ELT L 163, lk 29), lisa tabeli B punkt 4.

⁸⁸ Vt aastaaruanne 2011, lk 66.

⁸⁹ 14. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-390/08: *Bank Melli Iran vs. nõukogu*.

⁹⁰ Nõukogu 19. aprilli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 423/2007, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (ELT L 103, lk 1).

osaleb tuumarelvade levikus, vajalik ja sobiv, et tagada kõnealuse üksuse suhtes võetud meetmete tõhusus ja see, et nendest meetmetest ei hiilita kõrvale. Euroopa Kohus nõustus ka Üldkohtu järeldusega, et puuduvad alternatiivsed meetmed, mis oleksid sama eesmärgi saavutamiseks sobivad. Rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamise ülimalt olulisust arvestades ei ole rahaliste vahendite külmutamisest tingitud piirangud majandustegevuse viljelemisele ning krediitiasutuse omandiõigusele ebaproportsionaalsed võrreldes seatud eesmärkidega.

Euroopa Kohus meenutas veel seda, et ühelt poolt Julgeolekunõukogu resolutsioonid ning teiselt poolt nõukogu ühised seisukohad ja määrused kuuluvad eraldiseisvatesse õiguskordadesse. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni raames ja liidu raames vastu võetud õigusaktid on vastu võetud organite poolt, kellel on autonoomne pädevus, mis on neile antud nende alusdokumentides, milleks on lepingud, millega need organid asutati. Kuid ühenduse nende meetmete väljatöötamise käigus, millega rakendatakse ühises seisukohas nimetatud Julgeolekunõukogu resolutsioon, peab liit nõuetekohaselt arvesse võtma asjaomase resolutsiooni tingimusi ja eesmärgi. Samuti tuleb Julgeolekunõukogu resolutsiooni rakendava määruse tõlgendamisel arvesse võtta selle resolutsiooni sõnastust ja eesmärki.

Kohtuotsuses *Tay Za vs. nõukogu* (13. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-376/10 P) paluti Euroopa Kohtul apellatsioonkaebuse raames selgitada, millistel tingimustel võivad nõukogu poolt kolmanda riigi suhtes kehtestatud sanktsioonid olla suunatud füüsiliste isikute vastu, ning kui tihe seos peab sellistel isikutel valitseva režiimiga olema. Euroopa Kohus meenutas, et selleks, et füüsiliste isikute vastu saaks võtta meetmeid EÜ artiklite 60 ja 301 alusel kui piiravaid meetmeid kolmandate riikide suhtes, peavad need olema suunatud üksnes selliste riikide juhtide ja nende juhtidega seotud isikute vastu. Euroopa Kohus täpsustas, et kui ta leidis kohtuotsuses *Kadi*⁹¹, et kolmanda riigi vastu kehtestatud piiravad meetmed ei või olla suunatud selle riigiga „muul viisil“ seotud isikute vastu, soovis Euroopa Kohus kitsendada suunatud piiravate meetmete sihtmärgiks olla võivate füüsiliste isikute ringi, nii et see hõlmaks vaid isikuid, kelle seos kolmanda riigiga on ilmselge, st kolmanda riigi juhte ja nendega seotud isikuid. Seetõttu leidis kohus, et niisuguste meetmete kohaldamine füüsilistele isikutele üksnes nende perekondliku seotuse tõttu isikutega, kes on seotud kolmanda riigi juhtidega, ja sõltumata nende endi käitumisest, läheb vastuollu liidu õigusega. Järelikult võib *Pye Phyö Tay Za* rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise meetme võtta ainult täpsete ja konkreetsete asjaolude põhjal, mis võimaldavad tuvastada, et ta saab kasu Myanmar juhtide majanduspoliitikast.

Kohtuasjas *parlament vs. nõukogu* (19. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-130/10) esitas Euroopa Parlament Euroopa Kohtule hagi, paludes tühistada määruse nr 1286/2009, millega muudetakse määrust nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud⁹².

Hagi põhjendamiseks väitis parlament esmalt, et vaidlustatud määrus põhineb ekslikult ELTL artiklil 215, samas kui sobiv õiguslik alus on ELTL artikkel 75. Seetõttu analüüsis Euroopa Kohus, selleks et otsustada, kas ELTL artikli 215 lõige 2 on vaidlustatud määruse eesmärki ja sisu silmas pidades selle määruse sobiv õiguslik alus, nimetatud sätte sõnastust, konteksti ja sellega taotletavaid eesmärgi, võrreldes ELTL artikli 75 eesmärkidega.

⁹¹ 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vs. nõukogu ja komisjon*.

⁹² Nõukogu 22. detsembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1286/2009, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 881/2002, millega kehtestatakse teatavate Osama bin Ladeni, Al-Qaida võrgu ja Talibaniga seotud isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangud (ELT L 346, lk 42).

Selle analüüsi tulemusel otsustas Euroopa Kohus, et ETL artikli 215 lõige 2 saab olla õiguslik alus piiravatele meetmetele, sealhulgas meetmetele, mille eesmärk on võidelda terrorismi vastu ja mis on võetud füüsiliste või juriidiliste isikute ning rühmituste või mitteriiklike üksuste suhtes, kui nende meetmete võtmise otsus kuulub liidu tegevuse alla ÜVJP valdkonnas. Kuigi võitlus terrorismi ja selle rahastamise vastu võib küll kuuluda vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala eesmärkide hulka, nagu need tulenevad ELL artikli 3 lõikest 2, vastab eesmärk võidelda rahvusvahelise terrorismi ja selle rahastamise vastu, et säilitada rahvusvaheline rahu ja julgeolek, siiski aluslepingute nende sätete eesmärkidele, mis käsitlevad liidu välistegevust, nagu need on määratletud ELL artikli 21 lõike 2 punktis c. Seetõttu võib ÜVJP alla kuuluvate liidu tegevuste kui ka selle poliitika kohaldamiseks liidu välistegevuse raames võetud meetmete, eelkõige ETL artikli 215 lõike 2 tähenduses piiravate meetmete eesmärk olla terrorismi vastu võitlemine. Järelikult on ETL artikli 215 lõige 2 sobiv õiguslik alus määrusele nr 1286/2009. Seega võib selle määruse – mis sisaldab loetelusse kantud isikute põhiõiguste järgimise tagatise – vastu võtta ETL artikli 215 lõike 2 alusel, mitte ETL artikli 75 alusel. Parlamendi osalust puudutav ETL artiklite 75 ja 215 vaheline erinevus tuleneb Lissaboni lepingu koostajate valikust anda parlamendile piiratum roll liidu tegevuses ÜVJP raames. Pealegi kehtib põhiõiguste järgimise kohustus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 51 lõike 1 kohaselt kõikide liidu institutsioonide, organite ja asutuste suhtes.

Asjaolu, et EL lepingus ei ole enam ette nähtud ühiseid seisukohti, vaid on ette nähtud ÜVJP valdkonda kuuluvad otsused, ei muuda kehtetuks enne Lissaboni lepingu jõustumist vastu võetud ühiseid seisukohti. Ühiseid seisukohti, nagu ühine seisukoht 2002/402⁹³, mida ei ole pärast Lissaboni lepingu jõustumist kehtetuks tunnistatud, tühistatud või muudetud, võib pidada ETL artikli 215 rakendamisel vastavaks EL lepingu V jaotise 2. peatüki alusel vastu võetud otsustele, millele kõnealune artikkel viitab.

Seoses eripiirangutega, mis kehtestati terrorismivastase võitluse raames teatavate isikute ja üksuste suhtes, esitasid Euroopa Kohtule kaks apellatsioonkaebust Madalmaade sihtasutus Stichting Al-Aqsa ja Madalmaade Kuningriik. Nende kahe apellatsioonkaebusega (15. novembri 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-539/10 P ja C-550/10 P: *Al-Aqsa vs. nõukogu ja Madalmaad vs. Al-Aqsa*) paluti tühistada Üldkohtu otsus⁹⁴, millega Üldkohus tühistas mitu nõukogu meedet, millega Stichting Al-Aqsa kanti selliste isikute ja üksuste nimekirja, kelle rahalised vahendid külmutatakse.

Kõigepealt jättis Euroopa Kohus vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata Stichting Al-Aqsa apellatsioonkaebuse, kuna sellega nõuti vaid Üldkohtu otsuse teatavate põhjenduste muutmist.

Madalmaade Kuningriigi apellatsioonkaebuse osas tõdes Euroopa Kohus, et Üldkohus rikkus õigusnorme, kui ta leidis, et pärast Sanctieregelingi⁹⁵ kehtetuks tunnistamist ei esinenud siseriiklikus õiguses enam „substraati”, mis õigustaks Stichting Al-Aqsa edasi jätmist loetellu, ilma et Üldkohus oleks seejuures nõuetekohaselt arvestanud sellise kehtetuks tunnistamise põhjust. Sellise kehtetuks tunnistamise ainus põhjus oli eesmärk vältida, et Sanctieregelingiga kehtestatud

⁹³ Nõukogu 27. mai 2002. aasta ühine seisukoht 2002/402/ÜVJP, mis käsitleb Osama bin Ladeni, organisatsiooni Al-Qaida, Talibani ja teiste nendega seotud isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste vastu suunatud piiranguid ja millega tunnistatakse kehtetuks ühised seisukohad 96/746/ÜVJP, 1999/727/ÜVJP, 2001/154/ÜVJP ja 2001/771/ÜVJP (EÜT L 139, lk 4; ELT eriväljaanne 18/01, lk 292).

⁹⁴ 9. septembri 2010. aasta otsus kohtuasjas T-348/07: *Al-Aqsa vs. nõukogu*.

⁹⁵ Terrorismi valdkonnas Stichting Al-Aqsa suhtes sanktsioonide kohaldamiseks Madalmaade Kuningriigi võetud määrus.

rahaliste vahendite külmutamise siseriiklik meede ja liidu tasandil määrusega nr 2580/2001⁹⁶ ette nähtud rahaliste vahendite külmutamise meede kattuksid Stichting Al-Aqsa loetellu kandmise tõttu. Seetõttu tühistas Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse. Tühistamise järel tegi Euroopa Kohus ise lõpliku kohtuotsuse hagi kohta, mille Stichting Al-Aqsa oli Üldkohtule esitanud ja millega ta taotles rahaliste vahendite külmutamist käsitlevate nõukogu otsuste tühistamist.

Kõigepealt tõdes Euroopa Kohus, et nõukogu käsutuses olid täpsed andmed ja toimikus sisalduvad tõendid, millest nähtub, et Madalmaade pädev asutus oli Stichting Al-Aqsa suhtes teinud otsuse, mis vastas liidu õiguses kehtestatud kriteeriumidele. Selles kontekstis toonitas Euroopa Kohus, et vastavalt liidu õigusele tähendab selline viide siseriiklikule otsusele seda, et isiku seotuse kohta terroriaktidega leidub kaalukaid ja usaldusväärseid tõendeid, mida pädevad siseriiklikud asutused peavad usaldatavaks. Seejärel leidis Euroopa Kohus, et nõukogu ei rikkunud oma kohustust vaadata uuesti läbi, kas esinevad põhjused, mis õigustavad rahaliste vahendite külmutamise otsuseid. Kohus tõdes, et Sanctieregelingi kehtetuks tunnistamine ei ole piisav selleks, et tunnistada Stichting Al-Aqsa jätmise loetellu liidu õigusega vastuolus olevaks. Puuduvad kaudsed tõendid, mille põhjal oleks nõukogu võinud järeldada, et Stichting Al-Aqsa on peatanud või lõpetanud terroriaktide rahastamise, ja seda olenemata asjaolust, kas tema rahaliste vahendite külmutamine muutis sellise rahastamise raskemaks või suisa võimatuks. Veel otsustas Euroopa Kohus, et nõukogu otsused ei riku Stichting Al-Aqsa omandiõigust. Rahaliste vahendite külmutamise meede kujutab endast alalhoidlikku meedet, mis ei jäta isikuid nende omandist ilma. Arvestades seda, et alternatiivsed või vähem piiravad meetmed ei võimalda sama tõhusalt saavutada liidu taotletavat eesmärki, mis seisneb võitluses terrorismi rahastamisega, on nõukogu poolt Stichting Al-Aqsa omandiõigusele kehtestatud piirangud vajalikud. Arvestades sellise võitluse olulisust, ei ole need piirangud taotletavate eesmärkidega ebaproportsionaalsed. Seetõttu jättis Euroopa Kohus Stichting Al-Aqsa esitatud hagi rahuldamata.

⁹⁶ Nõukogu 27. detsembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT L 344, lk 70; ELT eriväljaanne 18/01, lk 207).

C. Euroopa Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 28. novembril 2012)

Esimene rida, vasakult paremale:

Peakohtujurist N. Jääskinen; koja presidendid L. Bay Larsen ja R. Silva de Lapuerta; Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts; Euroopa Kohtu president V. Skouris; koja presidendid A. Tizzano, M. Ilešič, T. von Danwitz ja A. Rosas.

Teine rida, vasakult paremale:

Kohtunikud U. Löhmus ja E. Juhász; koja presidendid E. Jarašiūnas, J. Malenovský, G. Arestis ja M. Berger; kohtujurist J. Kokott; kohtunikud A. Borg Barthet ja E. Levits.

Kolmas rida, vasakult paremale:

Kohtunikud J.-J. Kasel ja A. Arabadjiev; kohtujuristid Y. Bot ja E. Sharpston; kohtunik A. Ó Caoimh; kohtujurist P. Mengozzi; kohtunikud J.-C. Bonichot, C. Toader ja M. Safjan.

Neljas rida, vasakult paremale:

Kohtujuristid N. Wahl ja M. Wathelet; kohtunik C. G. Fernlund; kohtujurist P. Cruz Villalón; kohtunikud D. Šváby, A. Prechal, J. L. da Cruz Vilaça ja C. Vajda; kohtusekretär A. Calot Escobar.

1. Euroopa Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Vassilios Skouris

Sündinud 1948; Berliini vaba ülikooli diplom õigusteaduste erialal (1970); Hamburgi ülikooli riigi- ja haldusõiguse doktor (1973); Hamburgi ülikooli professor (1972–1977); Bielefeldi ülikooli avaliku õiguse professor (1978); Thessaloníki ülikooli avaliku õiguse professor (1982); siseminister (1989 ja 1996); Kreeka ülikooli haldusnõukogu liige (1983–1987); Thessaloníki Rahvusvahelise ja Euroopa Majandusõiguse Keskuse juhataja (1997–2005); Kreeka Euroopa õiguse ühingu juhataja (1992–1994); Kreeka riikliku teaduskomitee liige (1993–1995); Kreeka ametnike kõrgema valimiskomisjoni liige (1994–1996); Trieri Euroopa õiguse akadeemia teadusnõukogu liige (alates 1995); Kreeka kohtunike kooli haldusnõukogu liige (1995–1996); välisministeeriumi teadusnõukogu liige (1997–1999); Kreeka majandus- ja sotsiaalnõukogu esimees (1998); Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. juunist 1999; Euroopa Kohtu president alates 7. oktoobrist 2003.

Koen Lenaerts

Sündinud 1954; lõpetanud õigusteaduste eriala, õigusteaduste doktor, Katholieke Universiteit Leuven; *Master of Laws, Master in Public Administration* (Harvard University); assistent (1979–1983), seejärel (alates 1983) Euroopa õiguse professor, Katholieke Universiteit Leuven; Euroopa Kohtu õigusnõunik (1984–1985); professor, Collège d'Europe, Brugge (1984–1989); Brüsseli advokatuuri liige (1986–1989); *visiting professor* (külalisprofessor) Harvard Law School'is (1989); Esimese Astme Kohtu kohtunik alates 25. septembrist 1989 kuni 6. oktoobrini 2003; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003; Euroopa Kohtu asepresident alates 9. oktoobrist 2012.

Antonio Tizzano

Sündinud 1940; Rooma La Sapienza ülikooli Euroopa Liidu õiguse professor; Napoli „Istituto Orientale“ ülikooli (1969–1979) ja Federico II ülikooli (1979–1992), Catania ülikooli (1969–1977) ning Muqdisho (1967–1972) ülikooli professor; advokaat Itaalia kassatsioonikohtus; õigusnõunik Itaalia alalises esinduses Euroopa ühenduste juures (1984–1992); Itaalia delegatsiooni liige Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi Euroopa ühendustega ühinemise, ühtse Euroopa akti ja Euroopa Liidu lepingu läbirääkimistel; mitme kirjutise, sh Euroopa lepingute kommentaaride autor ja Euroopa Liidu õiguse kogumiku toimetaja; väljaande „Il Diritto dell’Unione“ asutaja ja juht alates 1996; mitme õigusväljaande juhatuse või toimetuse liige; mitme rahvusvahelise kongressi raportöör; konverentsid ja kursused erinevates rahvusvahelistes institutsioonides, sealhulgas Haagi Rahvusvahelise Õiguse Akadeemias (1987); Euroopa Ühenduste Komisjoni rahalise olukorra uurimiseks asutatud sõltumatute ekspertide grupi liige (1999); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2000 kuni 3. maini 2006; Euroopa Kohtu kohtunik alates 4. maist 2006.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Sündinud 1940; erinevate kohtute teenistuses (1964–1977); õigussüsteemi uuendamist käsitlevate uuringute läbiviimine ja koordineerimine; valitsuse esindaja Euroopa Inimõiguste Komisjonis ja Euroopa Inimõiguste Kohtus (1980–1984); Euroopa Nõukogu inimõiguste komitee ekspert (1980–1985); kriminaalkodeksi ja kriminaalmenetluse koodeksi muutmise tegeleva töörühma liige; *Procurador-Geral da República* (1984–2000); Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) järelvalvekomitee liige (1999–2000); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2000 kuni 8. oktoobrini 2012.

Allan Rosas

Sündinud 1948; õigusteaduste doktor, Turu ülikool; Turu ülikooli avaliku õiguse abiprofessor (1978–1981) ja Åbo Akademi professor (1981–1996); Åbo Akademi Inimõiguste Instituudi juhataja (1985–1995); mitmesugused rahvusvahelised ja siseriiklikud akadeemilised auametid ja liikmelisus teaduslikes ühingutes; juhatanud mitut rahvusvahelist ja siseriiklikku uurimisprojekti ja programmi, sealhulgas Euroopa Ühenduse õiguse, rahvusvahelise õiguse, inim- ja põhiõiguste, riigiõiguse ja võrdleva avaliku haldusteaduse valdkonnas; esindanud Soome valitsust mitmel rahvusvahelisel konverentsil ja koosolekul delegatsiooni liikme või nõunikuna; tegutsenud eksperdina Soome õiguselus, osalenud õigusloomes ja Soome parlamendi mitmesugustes komisjonides, sealhulgas ÜRO-s, Unescos, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis (OSCE) ning Euroopa Nõukogus; alates 1995 Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse peaõigusnõustaja (välissuhted); alates märtsist 2001 komisjoni õigustalituse asepeadirektor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 17. jaanuarist 2002.

Rosario Silva de Lapuerta

Sündinud 1954; lõpetanud õigusteaduste eriala (Universidad Complutense, Madrid); *abogado del Estado*, Málaga; *abogado del Estado* transpordi-, turismi ja kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonnas ning seejärel välisministeeriumi õigusosakonnas; juhtiv *abogado del Estado-Jefe* riiklikus õigustalituses Euroopa Kohtu menetluste küsimuses ning Abogacia General del Estado (justiitsministeerium) ühenduse ja rahvusvahelise õigusabi osakonna peadirektori asetäitja; ühenduste kohtusüsteemi tulevikku käsitleva komisjoni ekspertrühma liige; Hispaania delegatsiooni juht rühmituses „Eesistujariigi sõbrad” seoses Nice’i lepingus käsitletava ühenduste kohtusüsteemi reformiga ja nõukogu *ad hoc* töörühma „Euroopa Kohus” juht; Madridi Diplomaatide Kooli ühenduse õiguse professor; väljaande „Noticias de la Unión Europea” kaastoimetaja; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003.

Juliane Kokott

Sündinud 1957; õigusalsed õpingud (Bonni ja Genfi ülikoolid); LL.M (American University, Washington D.C.); õigusteaduste doktor (Heidelbergi ülikool, 1985; Harvardi ülikool, 1990); külalisprofessor Berkeley ülikoolis (1991); Saksa ja välisriikide avaliku õiguse, rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguse professor Augsburgi (1992), Heidelbergi (1993) ja Düsseldorfis (1994) ülikoolis; Saksa valitsuse poolt nimetatud asenduskohtunik Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) Rahvusvahelises Lepitus- ja Arbitraažikohtus; globaalseid muutusi käsitleva föderaalsete konsultatiivnõukogu esimehe asetäitja (WBGU, 1996); rahvusvahelise õiguse, rahvusvahelise äriõiguse ja Euroopa õiguse professor St. Galleni ülikoolis (1999); St. Galleni ülikooli Euroopa ja rahvusvahelise äriõiguse instituudi juhataja (2000); St. Galleni ülikooli Master of Business Law’ programmi juhataja asetäitja (2001); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Sündinud 1937; õigusteaduste õpingud Cambridge'is; *barrister* (1964–1980); *Queen's Counsel* (1980–1986); High Court of England and Wales'i kohtunik (1986–1995); *Lord Justice of Appeal* (1995–2003); Honourable Society of the Inner Temple'i vanemliige alates 1985. aastast ja varahoidja alates 2003. aastast; Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. jaanuarist 2004 kuni 8. oktoobrini 2012.

Endre Juhász

Sündinud 1944; Szegedi ülikooli õigusteaduste diplom (1967); Ungari advokatuuriksam (1970); kraadiõpingud võrdlevas õigusteaduses Strasbourgi ülikoolis (1969, 1970, 1971, 1972); väliskaubandusministeeriumi juriidilise osakonna ametnik (1966–1974), õigusloomeosakonna juhataja (1973–1974); esimene kaubandusatašee Ungari saatkonnas Brüsselis, vastutav isik ühenduse küsimustes (1974–1979); väliskaubandusministeeriumi osakonnajuhataja (1979–1983); esimene kaubandusatašee, seejärel kaubandusnõunik Ungari saatkonnas Washingtonis Ameerika Ühendriikides (1983–1989); kaubandusministeeriumi, seejärel rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi üldosakonna juhataja (1989–1991); Ungari ning Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide vahelise assotsiatsioonilepingu pealäbirääkija (1990–1991); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi üldosakonna juhataja, Euroopa asjade osakonna juhataja (1992); rahvusvaheliste majandussuhete ministeeriumi kantsler (1993–1994); tööstus- ja kaubandusministeeriumi kantsler, Euroopa asjade osakonna juhataja (1994); Ungari Vabariigi erakorraline ja täievoliline suursaadik, diplomaatilise esinduse juht Euroopa Liidu juures (jaanuar 1995–mai 2003); Ungari Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise pealäbirääkija (juuli 1998–aprill 2003); Euroopa integratsiooni küsimuste kooskõlastamise portfelli minister (alates. mai 2003); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

George Arestis

Sündinud 1945; Ateena ülikooli õigusteaduste diplom (1968); *M.A. Comparative Politics and Government* (Cantebury Kenti ülikool, 1970); töötamine advokaadina Küprosel (1972–1982); District Court'i kohtunikuks nimetamine (1982); District Court'i esimeheks edutamine (1995); Nikosia District Court'i *Administrative President* (1997–2003); Küprose Ülemkohtu kohtunik (2003); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Sündinud 1947; Malta kuningliku ülikooli õigusteaduste doktor (1973); avalikku teenistusse astumine *Notary to Government*'ina (1975); vabariigi nõunik (1978), vabariigi esimene nõunik (1979), abi *Attorney General* (1988), nimetatud Malta presidendi poolt *Attorney General*'iks (1989); Malta ülikoolis osalise koormusega tsiviilõiguse lektor (1985–1989); Malta ülikooli nõukogu liige (1998–2004); Õigusemõistmise Komisjoni liige (1994–2004); Malta Vahekohtukeskuse juhatause liige (1998–2004); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Marko Ilesič

Sündinud 1947; õigusteaduste doktor (Ljubljana ülikool); võrdleva õigusteaduse õpingud (Strasbourg ja Coimbra ülikoolid); advokatuuri liige; Ljubljana töökohtu kohtunik (1975–1986); spordikohtu esimees (1978–1986); Triglavi kindlustusseltsi vahekohtu arbiiter (1990–1998); börsi lepituskaja esimees (alates 1995); börsi vahekohtu arbiiter (alates 1998); Jugoslaavia vahekohtu arbiiter (kuni 1991) ja Sloveenia vahekohtu arbiiter (alates 1991); Rahvusvahelise Kaubanduskoja (Pariis) arbiiter; UEFA (alates 1988) ja FIFA (alates 2000) apellatsioonikoja kohtunik; Sloveenia Juristide Ühingute Liidu esimees; Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni, Rahvusvahelise Merekomitee ja mitme teise rahvusvahelise õigusteadusliku seltsi liige; tsiviilõiguse, kaubandusõiguse ja rahvusvahelise eraõiguse professor; Ljubljana ülikooli õigusteaduskonna dekaan; mitme õigusteadusliku väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Jiří Malenovský

Sündinud 1950; Praha Karli ülikooli õigusteaduste doktor (1975); Brno Masaryki ülikooli assistent-leetor (1974–1990), prodekaan (1989–1991) ning rahvusvahelise ja Euroopa õiguse kateedri juhataja (1990–1992); Tšehhoslovakkia Konstitutsioonikohtu kohtunik (1992); suursaadik Euroopa Nõukogu juures (1993–1998); Euroopa Nõukogu ministrite esindajate komitee esimees (1995); välisministeeriumi kantsler (1998–2000); Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni Tšehhi ja Slovaki haru president (1999–2001); konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); seadusandliku nõukogu liige (1998–2000); Haagi alalise vahekohtu liige (alates 2000); Brno Masaryki ülikooli rahvusvahelise avaliku õiguse professor (2001); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Uno Lõhmus

Sündinud 1952; õigusteaduste kandidaat (1986); advokatuuri liige (1977–1998); Tartu ülikooli kriminaalõiguse külalisprofessor; Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik (1994–1998); Riigikohtu esimees (1998–2004); põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjoni liige; karistusseadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; kriminaalmenetluse seadustiku väljatöötamise töörühma konsultant; mitme inimõiguse ja riigiõiguse alase teose autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Egils Levits

Sündinud 1955; Hamburgi ülikooli õigusteaduste ja politoloogia diplom; Kieli ülikooli õigusteaduskonna teadustöötaja; Läti parlamendi nõunik rahvusvahelise õiguse, riigiõiguse ja seadusandliku reformi alal; Läti Vabariigi suursaadik Saksamaal ja Šveitsis (1992–1993), Austrias, Šveitsis ja Ungaris (1994–1995); asepeaminister ja justiitsminister välisministri ülesannetes (1993–1994); OSCE lepitus- ja vahekohtu lepitaja (alates 1997); alalise vahekohtu liige (alates 2001); 1995. aastal nimetatud Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunikuks, tagasi nimetatud 1998. ja 2001. aastal; mitme riigiõiguse ja haldusõiguse, seadusandliku reformi ja ühenduse õiguse alase väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. maist 2004.

Aindrias Ó Caoimh

Sündinud 1950; *Bachelor in Civil Law* (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); *barrister* (King's Inn, 1972); Euroopa õiguse kõrgkooliõpingute diplom (University College Dublin, 1977); *barrister*, lirimaa advokatuur (1972–1999); Euroopa õiguse lektor (King's Inns, Dublin); *Senior Counsel* (1994–1999); lirimaa valitsuse esindaja arvukates kohtuasjades Euroopa Ühenduste Kohtus; lirimaa High Court'i kohtunik (alates 1999); *Bencher of the Honorable Society of King's Inns* (alates 1999); lirimaa Euroopa Õiguse Ühingu asepresident; Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni (lirimaa haru) liige; Euroopa Kohtu kohtuniku (1974–1985) Andreas O'Keeffe'i (Aindrias Ó Caoimh) poeg; Euroopa Kohtu kohtunik alates 13. oktoobrist 2004.

Lars Bay Larsen

Sündinud 1953; poliitikateaduste diplom (1976), lõpetanud õigusteaduste eriala Kopenhaageni ülikoolis (1983), justiitsministeeriumi ametnik (1983–1985); perekonnaõiguse lektor (1984–1991), seejärel abiprofessor (1991–1996) Kopenhaageni ülikoolis; Advokatsamfund'i osakonna juhataja (1985–1986); justiitsministeeriumi talituse juhataja (1986–1991); advokatuuri liige (alates 1991); üksusejuhataja (1991–1995), politseiosakonna juhataja (1995–1999), õigusosakonna juhataja (2000–2003) justiitsministeeriumis; Taani Kuningriigi esindaja K-4 Komitees (1995–2000), Schengeni tuumikrühmas (1996–1998) ja Europoli juhatuses (1998–2000); Højestereti kohtunik (2003–2006); Euroopa Kohtu kohtunik alates 11. jaanuarist 2006.

Eleanor Sharpston

Sündinud 1955; majandus-, keele- ja õigusteaduste õpingud King's College'is, Cambridge (1973–1977); õppejõud ja teadur Corpus Christi College'is, Oxford (1977–1980); advokatuuri liige (Middle Temple, 1980); *barrister* (1980–1987 ja 1990–2005); kohtujurist, hiljem kohtunik Sir Gordon Slynni juures (1987–1990); Euroopa õiguse ja võrdleva õigusteaduse professor (*Director of European Legal Studies*), University College London (1990–1992); Cambridge'i ülikooli õigusteaduskonna *Lecturer* (lektor) (1992–1998), seejärel *Affiliated Lecturer* (1998–2005); *Fellow of King's College*, Cambridge (alates 1992); *Senior Research Fellow*, Cambridge'i ülikooli Centre for European Legal Studies (1998–2005); *Queen's Counsel* (1999); *Bencher of Middle Temple* (2005); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 11. jaanuarist 2006.

Paolo Mengozzi

Sündinud 1938; rahvusvahelise õiguse professor ja Bologna ülikooli Euroopa ühenduste õiguse Jean Monnet' õppetooli hoidja; Madridi Carlos III ülikooli audoktor; Johns Hopkinsi ülikooli (Bologna Center), St. Johns'i (New York), Georgetowni, Pariisi II, Georgia (Athens) ülikoolide ja Institut universitaire international'i (Luxembourg) külalisprofessor; Nimègue'i ülikooli European Business Law Pallas-programmi koordinaator; Euroopa Ühenduste Komisjoni avalike hangete nõuandekomitee liige; kaubandus- ja tööstusministeeriumi aseriigisekretär Itaalia eesistumise ajal nõukogus; Euroopa ühenduste Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) töögrupi liige ja Haagi Rahvusvahelise Õiguse Instituudi WTO-d puudutava uurimisprogrammi juhataja 1997. aastal; Esimese Astme Kohtu kohtunik 4. märtsist 1998 kuni 3. maini 2006; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 4. maist 2006.

Yves Bot

Sündinud 1947; lõpetanud Roueni ülikooli õigusteaduskonna; õigusteaduste doktor (Pariisi II Panthéon-Assasi ülikool); Mansi ülikooli õigusteaduskonna abiprofessor; Mansi prokuratuuri prokuröri asetäitja, seejärel prokuröri esimene asetäitja (1974–1982); tribunal de grande instance de Dieppe'i riigiprokurör (1982–1984); tribunal de grande instance de Strasbourg'i aseriigiprokurör (1984–1986); tribunal de grande instance de Bastia riigiprokurör (1986–1988); cour d'appel de Caen'i peaprokuröri abi (1988–1991); tribunal de grande instance de Mans'i riigiprokurör (1991–1993); justiitsministri erinõunik (1993–1995); tribunal de grande instance de Nanterre'i riigiprokurör (1995–2002); tribunal de grande instance de Paris' riigiprokurör (2002–2004); cour d'appel de Paris' peaprokurör (2004–2006); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006.

Ján Mazák

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (Pavol Jozef Šafárika ülikool, Košice, 1978); tsiviilõiguse professor (1994) ja ühenduse õiguse professor (2004); Košice ülikooli Euroopa Ühenduse õiguse instituudi direktor (2004); Košice ringkonnakohtu (Mestský súd) kohtunik (1980); Košice linnakohtu (Ústavný súd) aseesimees (1982) ja esimees (1990); Slovakkia advokatuuri liige (1991); konstitutsioonikohtu õigusnõunik (1993–1998); asejustiitsminister (1998–2000); konstitutsioonikohtu esimees (2000–2006); Veneetsia Komisjoni liige (2004); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006 kuni 8. oktoobrini 2012.

Jean-Claude Bonichot

Sündinud 1955; lõpetanud Metzi ülikooli õigusteaduskonna, Institut d'études politiques de Paris' diplom, École nationale d'administration'i vilistlane; *rapporteur* (1982–1985), *commissaire du gouvernement* (1985–1987 ja 1992–1999); *assesseur* (1999–2000); Conseil d'État' (Riiginõukogu) kohtuosakonna kuuenda talituse esimees (2000–2006); Euroopa Kohtu õigusnõunik (1987–1991); töö-, tööhõive ja koolituse ministri kabineti ülem, hiljem riigiministri, avaliku teenistuse ja haldusreformi ministri kabineti ülem (1991–1992); Conseil d'État' juriidilise esinduse juhataja Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés' (riiklik töötajate haigekassa) juures (2001–2006); Metzi ülikooli abiprofessor (1988–2000), hiljem Pariisi I Panthéon-Sorbonne'i ülikooli abiprofessor (alates 2000); mitme haldusõiguse, ühenduse õiguse ja Euroopa inimõiguste alase teose autor; ajakirja „Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme” asutaja ja toimetuse esimees, ajakirja „Bulletin juridique des collectivités locales” kaasasutaja ja toimetuse liige, linnaarenduse ja planeerimisõiguse ning institutsioonide uuringute ühenduse teadusnõukogu esimees; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Thomas von Danwitz

Sündinud 1962; õpingud Bonnis, Genfis ja Pariisis; riigieksam õigusteadustes (1986 ja 1992); Bonni ülikooli õigusteaduste doktor (Bonni ülikool, 1988); rahvusvahelise avaliku halduse diplom (École nationale d'administration, 1990); habilitatsioon (Bonni ülikool, 1996); Saksa avaliku õiguse ja Euroopa õiguse professor (1996–2003), Ruhri (Bochum) ülikooli õigusteaduskonna dekaan (2000–2001); Saksa avaliku õiguse ja Euroopa õiguse professor (Kölni ülikool, 2003–2006); avaliku õiguse ja avaliku halduse instituudi direktor (2006); Fletcher School of Law and Diplomacy külalisprofessor (2000), François Rabelais' ülikooli külalisprofessor (Tours, 2001–2006) ja Pariisi I Panthéon-Sorbonne'i ülikooli külalisprofessor (2005–2006); François Rabelais' ülikooli audoktor (Tours, 2010); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Verica Trstenjak

Sündinud 1962; õigusteaduste lõpueksam (1987); Ljubljana ülikooli õigusteaduste doktor (1995); õiguse ja riigi teooria ning eraõiguse professor (alates 1996); teadur; doktoriõpingud Zürichi ülikoolis, Viini ülikooli võrdleva õiguse instituudis, Hamburgis Max Plancki Rahvusvahelise Eraõiguse Instituudis, Amsterdami ülikoolis; külalisprofessor Viini ja Freiburgi (Saksamaa) ülikoolides ja Bucerius Law School'is Hamburgis; teaduse ja tehnoloogia ministeeriumi õigusosakonna juhataja (1994–1996) ja riigisekretär (1996–2000); valitsuse peasekretär (2000); Euroopa Tsiviilkoodeksi Töögrupi (Study Group on European Civil Code) liige alates 2003. aastast, Humboldti uurimisprojekti (Humboldt Stiftung) eest vastutav isik; avaldanud üle saja juriidilise artikli ja mitu raamatut Euroopa õiguse ja eraõiguse kohta; Sloveenia juristide liidu autasu „Aasta jurist 2003“; mitme õiguslase perioodilise väljaande toimetuse liige; Sloveenia juristide liidu peasekretär, mitme juristide liidu, sh Gesellschaft für Rechtsvergleichung'i liige; Esimese Astme Kohtunik 7. juulist 2004 kuni 6. oktoobrini 2006; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2006 kuni 28. novembrini 2012.

Alexander Arabadjiev

Sündinud 1949; õigusteaduste õpingud (Sofia Püha Kliment Ohridski ülikool); Blagoevgradi esimese astme kohtu kohtunik (1975–1983); Blagoevgradi ringkonnakohtu kohtunik (1983–1986); ülemkohtu kohtunik (1986–1991); konstitutsioonikohtu kohtunik (1991–2000); Euroopa Inimõiguste Komisjoni liige (1997–1999); Euroopa Tuleviku Konvendi liige (2002–2003); parlamendiliige (2001–2006); vaatlaja Euroopa Parlamendi juures; Euroopa Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Camelia Toader

Sündinud 1963; lõpetanud õigusteaduste eriala (1986), õigusteaduste doktor (1997) (Bukaresti ülikool); kohtunikupraktika Buftea esimese astme kohtus (1986–1988); Bukaresti viienda sektori esimese astme kohtu kohtunik (1988–1992); vastu võetud Bukaresti advokatuuri (1992); Bukaresti ülikooli õppeülesannete täitja (1992–2005), seejärel alates 2005. aastast tsiviilõiguse ning Euroopa lepinguõiguse professor; doktoriõpingud ja uurimustööd Max Plancki rahvusvahelise eraõiguse instituudis Hamburgis (1992–2004); justiitsministeeriumi Euroopa integratsiooni osakonna juhataja (1997–1999); kõrgema kassatsioonikohtu kohtunik (1999–2007); külalisprofessor Viini ülikoolis (2000 ja 2011); koolitaja ühenduse õiguse alal riiklikus kohtunike koolis (2003 ja 2005–2006); mitme õiguslase väljaande toimetuse liige; alates 2010. aastast rahvusvahelise võrdleva õiguse akadeemia assotsieerunud liige ja Rumeenia akadeemia õigusuuringute instituudi Euroopa õiguse keskuse auteadur; Euroopa Kohtu kohtunik alates 12. jaanuarist 2007.

Jean-Jacques Kasel

Sündinud 1946; õigusteaduste doktor, teaduslik kraad haldusõiguses (ULB, 1970); IEP de Paris' diplom (Ecofin, 1972); advokaadi õppepraktika; Banque de Paris et des Pays-Bas' õigusnõunik (1972–1973); välisministeeriumi atašee, seejärel saatkonna sekretär (1973–1976); Ministrite Nõukogu töögruppide esimees (1976); saatkonna esimene sekretär (Pariis), alalise esindaja asetäitja OECD juures (kontaktametnik Unesco juures, 1976–1979); valitsuse asepeaministri kantselei juhataja (1979–1980); Euroopa Poliitilise Koostöö töögruppide (Aasia, Aafrika, Ladina-Ameerika) esimees; Euroopa Ühenduste Komisjoni presidendi nõunik, seejärel kantselei asejuhataja (1981); Ministrite Nõukogu peasekretariaadi eelarve- ja personaliosakonna juhataja (1981–1984); vastutav ametnik alalises esinduses Euroopa ühenduste juures (1984–1985); eelarvekomitee esimees; täievoliline minister, poliitika- ja kultuuriosakonna juhataja (1986–1991); peaministri diplomaatiline nõunik (1986–1991); suursaadik Kreekas (1989–1991, mujal resideeruv), poliitikakomitee esimees (1991); suursaadik, alaline esindaja Euroopa ühenduste juures (1991–1998); COREPER-i eesistuja (1997); suursaadik (Brüssel, 1998–2002); alaline esindaja NATO juures (1998–2002); suurhertsogi õuemarssal ja kantselei juhataja (2002–2007); Euroopa Kohtu kohtunik alates 15. jaanuarist 2008.

Marek Safjan

Sündinud 1949; õigusteaduste doktor (Varssavi ülikool 1980); õigusteaduste dotsent (*Dr.habil.*) (Varssavi ülikool, 1990); õigusteaduste professor (1998–2009); Varssavi ülikooli tsiviilõiguse instituudi direktor (1992–1996); Varssavi ülikooli prorektor (1994–1997); Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française'i Poola sektsiooni peasekretär (1994–1998); Poola Vabariigi esindaja Euroopa Nõukogu bioetika komitees (1991–1997); õigusinstituudi teadusnõukogu esimees (1998); konstitutsioonikohtu kohtunik (1997–1998), hiljem esimees (1998–2006); Rahvusvahelise Võrdleva Õiguse Akadeemia liige (alates 1994) ja asepresident (alates 2010), Rahvusvahelise Õiguse, Eetika ja Teaduse Assotsiatsiooni liige (alates 1995), Helsingi Poola komitee liige; Poola Kunsti ja Kirjanduse Akadeemia liige; autasustatud Euroopa Nõukogu peasekretäri antud medaliga „Pro Merito” (2007); arvukate tsiviilõiguse, meditsiiniõiguse ja Euroopa õiguse alaste publikatsioonide autor; Euroopa Ülikool-Instituudi audoktor (2012); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Daniel Šváby

Sündinud 1951; õigusteaduste doktor (Bratislava ülikool); Bratislava esimese astme kohtu kohtunik; Bratislava apellatsioonikohtu tsiviilasjade kohtunik ja kohtu aseesimees; justiitsministeeriumi õigusinstituudi tsiviil- ja perekonnaõiguse osakonna liige; ülemkohtu äriõiguse asju lahendav kohtunik; Euroopa Inimõiguste Komisjoni (Strasbourg) liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (2000–2004); Esimese Astme Kohtu kohtunik 12. maist 2004 kuni 6. oktoobrini 2009; Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Maria Berger

Sündinud 1956; õigus- ja majandusõpingud (1975–1979), õigusteaduste doktor; Innsbrucki ülikooli avaliku õiguse ja poliitikateaduste instituudi assistent ja lektor (1979–1984); föderaalsete teadusministeeriumi ametnik, viimane ametikoht osakonnajuhataja asetäitja (1984–1988); Euroopa Liidu küsimuste eest vastutav ametnik föderaalkantseleis (1988–1989); föderaalkantselei eurointegratsiooni teenistuse juhataja (Austria Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise ettevalmistamine) (1989–1992); EFTA järelevalveameti direktor Genfis ja Brüsselis (1993–1994); Donau-Universität Krems'i prorektor (1995–1996); Euroopa Parlamendi saadik (november 1996–jaanuar 2007 ja detsember 2008–juuli 2009) ja õiguskomisjoni liige; Euroopa Tulevikukonvendi asendusliige (veebbruar 2002–juuli 2003); Perg'i linnavolikogu liige (september 1997–september 2009); föderaaljustiitsminister (jaanuar 2007–detsember 2008); Euroopa Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Niilo Jääskinen

Sündinud 1958; õigusteaduste diplom (1980), õigusteaduste litsentsiaat (1982), Helsingi ülikooli doktorikraad (2008); Helsingi ülikooli õppejõud (1980–1986); praktika Rovaniemi esimese astme kohtus (1983–1984); justiitsministeeriumi õigusnõunik (1987–1989), seejärel Euroopa õiguse osakonna juhataja (1990–1995); välisministeeriumi õigusnõunik (1989–1990); Soome parlamendi suurkomisjoni Euroopa Liidu asjade nõunik ja sekretär (1995–2000); kõrgema halduskohtu ajutine liige (juuli 2000–detsember 2002), seejärel kõrgema halduskohtu liige (jaanuar 2003–september 2009); õiguslike ja institutsiooniliste küsimuste eest vastutav isik Soome Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimistel; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 7. oktoobrist 2009.

Pedro Cruz Villalón

Sündinud 1946; Sevilla ülikooli õigusteaduste diplom (1963–1968) ja õigusteaduste doktor (1975); kraadiõpe Freiburg im Breisgau ülikoolis (1969–1971); Sevilla ülikooli õigus- ja poliitikateaduste dotsent (1978–1986); Sevilla ülikooli konstitutsiooniõiguse õppetooli hoidja (1986–1992); konstitutsioonikohtu nõunik (1986–1987); konstitutsioonikohtu kohtunik (1992–1998); konstitutsioonikohtu esimees (1998–2001); *fellow* Wissenschaftskolleg zu Berlin'is (2001–2002); Madridi autonoomse ülikooli konstitutsiooniõiguse õppetooli hoidja (2002–2009); riiginõukogu valitud liige (2004–2009); arvukate publikatsioonide autor; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 14. detsembrist 2009.

Alexandra (Sacha) Prechal

Sündinud 1959; õigusteaduse õpingud (Groningeni ülikool, 1977–1983); õigusteaduste doktor (Amsterdami ülikool, 1995); Maastrichti õigusteaduskonna õppejõud (1983–1987); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1987–1991); Amsterdami ülikooli õigusteaduskonna Euroopa instituudi õppejõud (1991–1995); Euroopa õiguse professor Tilburgi ülikooli õigusteaduskonnas (1995–2003); Euroopa õiguse professor Utrechti ülikooli õigusteaduskonnas ja Utrechti ülikooli Euroopa instituudi nõukogu liige (alates 2003); mitme siseriikliku ja rahvusvahelise õigusajakirja toimetuskolleegiumi liige; arvukate publikatsioonide autor; Madalmaade kuningliku teaduste akadeemia liige; Euroopa Kohtu kohtunik alates 10. juunist 2010.

Egidijus Jarašiūnas

Sündinud 1952; Vilniuse ülikooli diplom õigusteaduste erialal (1974–1979); Leedu Õigusteaduste Akadeemia doktor (1999), Leedu advokatuuri liige (1979–1990); Leedu Vabariigi Ülemnõukogu (parlament) saadik (1990–1992), seejärel Leedu Vabariigi Seimase (parlament) liige ning Riigi ja Õiguse Komitee liige (1992–1996); Leedu Vabariigi Konstitutsioonikohtu kohtunik (1996–2005), seejärel Leedu Vabariigi Konstitutsioonikohtu presidendi nõunik (alates 2006); Mykolas Romerise ülikooli õigusteaduste kateedri riigiõiguse õppetooli assistent (1997–2000), dotsent (2000–2004), seejärel professor (alates 2004) ja õppetooli hoidja (2005–2007); Mykolas Romerise ülikooli õigusteaduste kateedri dekaan (2007–2010); Veneetsia Komisjoni liige (2006–2010); 11. märtsi 1990. aasta Leedu iseseisvumise taastamise aktile allkirjutaja; mitme õigusteadusliku väljaande autor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2010.

Carl Gustav Fernlund

Sündinud 1950; Lundi ülikooli õigusteaduste diplom (1975); Landskrona esimese astme kohtu kohtusekretär (1976–1978); apellatsiooniaseme halduskohtu liige (1978–1982); apellatsiooniaseme halduskohtu kohtuniku kohusetäitja (1982); Rootsi parlamendi alalise põhiseaduskomisjoni õigusnõunik (1983–1985); rahandusministeeriumi õigusnõunik (1985–1990); rahandusministeeriumi füüsiliste isikute tulumaksu osakonna juhataja (1990–1996); rahandusministeeriumi aktsiiosakonna juhataja (1996–1998); Rootsi alalise esinduse Euroopa Liidu juures maksunõustaja (1998–2000); rahandusministeeriumi maksu- ja tolliteenistuse peadirektor õigusküsimuste alal (2000–2005); kõrgeima halduskohtu kohtunik (2005–2009); Göteborgi apellatsiooniaseme halduskohtu esimees (2009–2011); Euroopa Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2011.

José Luís da Cruz Vilaça

Sündinud 1944; Coimbra ülikooli diplom õigusteaduses ja magistrakraad poliitökonoomias; doktorikraad rahvusvahelises majanduses (Pariisi I Panthéon-Sorbonne'i ülikool); läbinud kohustusliku sõjaväeteenistuse laevastikuministeeriumi juriidilises osakonnas (1969–1972); Lissaboni katoliikliku ülikooli ja Nova ülikooli professor; professorina töötanud Lissaboni Coimbra ülikoolis ja Lusíada ülikoolis (Euroopa Uuringute Instituudi direktor); Portugali valitsuse liige (1980–1983): riigisekretär siseministeeriumis, ministrite nõukogu presiidiumis ja Euroopa küsimustes; Portugali parlamendi liige, kristlik-demokraatliku fraktsiooni aseesimees; Euroopa Kohtu kohtujurist (1986–1988); Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu president (1989–1995); Lissaboni advokatuuri advokaat, Euroopa õiguse ja konkurentsioiguse spetsialist (1996–2012); Euroopa ühenduste kohtusüsteemi tuleviku analüüsirühma „Groupe Due” liige (2000); Euroopa Komisjoni distsiplinaarnõukogu esimees (2003–2007); Portugali Euroopa õiguse ühingu esimees (alates aastast 1999); Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. oktoobrist 2012.

Melchior Wathelet

Sündinud 1949; lõpetanud õigusteaduskonna ja majandusteaduskonna (Liège'i ülikool); *Master of Laws* (Harvardi ülikool, USA); audoktor (Pariisi Dauphine'i ülikool); Louvaini ülikooli ja Liège'i ülikooli Euroopa õiguse professor; rahvasaadik (1977–1995); Vallooni piirkonna riigisekretär, minister ja peaminister (1980–1988); asepeaminister, justiitsminister ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete minister (1988–1992); asepeaminister, justiits- ja majandusminister (1992–1995); asepeaminister, kaitseminister (1995); Verviers'i linnapea (1995); Euroopa Ühenduste Kohtu kohtunik (1995–2003); õigusnõustaja, seejärel advokaat (2004–2012); riigiminister (2009–2012); Euroopa Kohtu kohtujurist alates 8. oktoobrist 2012.

Christopher Vajda

Sündinud 1955; lõpetanud Cambridge'i ülikooli õigusteaduskonna; Euroopa õiguse erikursus Brüsseli vabas ülikoolis (kiitusega); vastu võetud Inglismaa ja Walesi advokatuuri liikmeks (Gray's Inn, 1979); *barrister* (1979–2012); vastu võetud Põhja-Iirimaa advokatuuri liikmeks (1996); *Queen's Counsel* (1997); *Bencher of Gray's Inn* (2003); *Recorder of the Crown Court* (2003–2012); United Kingdom Association for European Law' laekur (2001–2012); teose „European Community Law of Competition“ (Bellamy & Child, 3.–6. trükk) kaasautor; Euroopa Kohtu kohtunik alates 8. oktoobrist 2012.

Nils Wahl

Sündinud 1961; õigusteaduste magister, Stockholmi ülikool (1987); õigusteaduste doktor, Stockholmi ülikool (1995); dotsent ja Euroopa õiguse Jean Monnet' õppetooli hoidja (1995); Euroopa õiguse professor, Stockholmi ülikool (2001); vandeadvokaadi abi (1987–1989); haridussihtasutuse direktor (1993–2004); Nätverket för europarättslig forskning'u (Rootsi Euroopa õiguse uuringute võrk) juhataja (2001–2006); Rådet för konkurrensfrågor'i (konkurentsiküsimuste nõukogu) liige (2001–2006); Hovrätten över Skåne och Blekinge (apellatsioonikohus) kohtunik (2005); Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006 kuni 28. novembrini 2012; Euroopa Kohtu kohtujurist alates 28. novembrist 2012.

Alfredo Calot Escobar

Sündinud 1961; Valencia ülikooli diplom õigusteaduste erialal (1979–1984); Valencia autonoomse piirkonna kommertskoja kaubandusanalüütik (1986); keelejurist Euroopa Kohtus (1986–1990); jurist-toimetaja Euroopa Kohtus (1990–1993); Euroopa Kohtu pressi- ja teabeosakonna juhataja (1993–1995); Euroopa Parlamendi institutsioonilise komisjoni sekretariaadi juhataja (1995–1996); Euroopa Kohtu kohtusekretäri abi (1996–1999); õigusnõunik Euroopa Kohtus (1999–2000); Euroopa Kohtu hispaania keele tõlkeosakonna juhataja (2000–2001); Euroopa Kohtu kirjaliku tõlke peadirektoraadi direktor, seejärel peadirektor (2001–2010); Euroopa Kohtu kohtusekretär alates 7. oktoobrist 2010.

2. Muudatused Euroopa Kohtu koosseisus 2012. aastal

8. oktoobri 2012. aasta pidulik istung

25. aprilli 2012. aasta ja 20. juuni 2012. aasta otsustega nimetati 7. oktoobrist 2012 kuni 6. oktoobrini 2018 Euroopa Kohtu kohtunikuks José Narciso da Cunha Rodriguense asemele José Luís da Cruz Vilaça ja Konrad Schiemanni asemele Christopher Vajda.

Liikmesriikide valitsuste esindajate 25. aprilli 2012. aasta ja 20. juuni 2012. aasta otsustega uuendati ajavahemikuks 7. oktoobrist 2012 kuni 6. oktoobrini 2018 Euroopa Kohtu kohtujuristide Yves Bot' ja Paolo Mengozzi volitusi. 25. aprilli 2012. aasta otsusega nimetati Euroopa Kohtu kohtujuristikks ajavahemikuks 7. oktoobrist 2012 kuni 6. oktoobrini 2018 Ján Mazáki asemele Melchior Wathelet.

28. novembri 2012. aasta pidulik istung

Toimus Euroopa Kohtu pidulik istung Verica Trstenjaki ametist lahkumise ja Nils Wahli ametisseastumise puhul.

3. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist 2012 kuni 10. oktoobrini 2012

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
 A. TIZZANO, I koja president
 J. N. CUNHA RODRIGUES, II koja president
 K. LENAERTS, III koja president
 J.-C. BONICHOT, IV koja president
 J. MAZÁK, peakohtujurist
 J. MALENOVSKÝ, VII koja president
 U. LÖHMUS, VI koja president
 M. SAFJAN, V koja president
 A. PRECHAL, VIII koja president
 A. ROSAS, kohtunik
 R. SILVA de LAPUERTA, kohtunik
 J. KOKOTT, kohtujurist
 K. SCHIEMANN, kohtunik
 E. JUHÁSZ, kohtunik
 G. ARESTIS, kohtunik
 A. BORG BARTHET, kohtunik
 M. ILEŠIČ, kohtunik
 E. LEVITS, kohtunik
 A. Ó CAOIMH, kohtunik
 L. BAY LARSEN, kohtunik
 E. SHARPSTON, kohtujurist
 P. MENGOZZI, kohtujurist
 Y. BOT, kohtujurist
 T. von DANWITZ, kohtunik
 V. TRSTENJAK, kohtujurist
 A. ARABADJIEV, kohtunik
 C. TOADER, kohtunik
 J.-J. KASEL, kohtunik
 D. ŠVÁBY, kohtunik
 M. BERGER, kohtunik
 N. JÄÄSKINEN, kohtujurist
 P. CRUZ VILLALÓN, kohtujurist
 E. JARAŠIŪNAS, kohtunik
 C. G. FERNLUND, kohtunik

A. CALOT ESCOBAR, kohtusekretär

11. oktoobrist 2012 kuni 28. novembrini 2012

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
 K. LENAERTS, Euroopa Kohtu asepresident
 A. TIZZANO, I koja president
 R. SILVA DE LAPUERTA, II koja president
 M. ILEŠIČ, III koja president
 L. BAY LARSEN, IV koja president
 T. von DANWITZ, V koja president
 N. JÄÄSKINEN, peakohtujurist
 A. ROSAS, X koja president
 G. ARESTIS, VII koja president
 J. MALENOVSKÝ, IX koja president
 M. BERGER, VI koja president
 E. JARAŠIŪNAS, VIII koja president
 J. KOKOTT, kohtujurist
 E. JUHÁSZ, kohtunik
 A. BORG BARTHET, kohtunik
 U. LÖHMUS, kohtunik
 E. LEVITS, kohtunik
 A. Ó CAOIMH, kohtunik
 E. SHARPSTON, kohtujurist
 P. MENGOZZI, kohtujurist
 Y. BOT, kohtujurist
 J.-C. BONICHOT, kohtunik
 A. ARABADJIEV, kohtunik
 C. TOADER, kohtunik
 J.-J. KASEL, kohtunik
 M. SAFJAN, kohtunik
 D. ŠVÁBY, kohtunik
 P. CRUZ VILLALÓN, kohtujurist
 A. PRECHAL, kohtunik
 C. G. FERNLUND, kohtunik
 J. L. DA CRUZ VILAÇA, kohtunik
 M. WATHELET, kohtujurist
 C. VAJDA, kohtunik

A. CALOT ESCOBAR, kohtusekretär

29. novembrist 2012 kuni 31. detsembrini 2012

V. SKOURIS, Euroopa Kohtu president
K. LENAERTS, Euroopa Kohtu asepresident
A. TIZZANO, I koja president
R. SILVA DE LAPUERTA, II koja president
M. ILEŠIČ, III koja president
L. BAY LARSEN, IV koja president
T. von DANWITZ, V koja president
N. JÄÄSKINEN, peakohtujurist
A. ROSAS, X koja president
G. ARESTIS, VII koja president
J. MALENOVSKÝ, IX koja president
M. BERGER, VI koja president
E. JARAŠIŪNAS, VIII koja president
J. KOKOTT, kohtujurist
E. JUHÁSZ, kohtunik
A. BORG BARTHET, kohtunik
U. LÖHMUS, kohtunik
E. LEVITS, kohtunik
A. Ó CAOIMH, kohtunik
E. SHARPSTON, kohtujurist
P. MENGOZZI, kohtujurist
Y. BOT, kohtujurist
J.-C. BONICHOT, kohtunik
A. ARABADJIEV, kohtunik
C. TOADER, kohtunik
J.-J. KASEL, kohtunik
M. SAFJAN, kohtunik
D. ŠVÁBY, kohtunik
P. CRUZ VILLALÓN, kohtujurist
A. PRECHAL, kohtunik
C. G. FERNLUND, kohtunik
J. L. DA CRUZ VILAÇA, kohtunik
M. WATHELET, kohtujurist
C. VAJDA, kohtunik
N. Wahl, kohtujurist

A. CALOT ESCOBAR, kohtusekretär

4. Euroopa Kohtu endised liikmed

Massimo Pilotti, kohtunik (1952–1958), president 1952–1958
Petrus Serrarens, kohtunik (1952–1958)
Adrianus van Kleffens, kohtunik (1952–1958)
Jacques Rueff, kohtunik (1952–1959 ja 1960–1962)
Otto Riese, kohtunik (1952–1963)
Maurice Lagrange, kohtujurist (1952–1964)
Louis Delvaux, kohtunik (1952–1967)
Charles Léon Hammes, kohtunik (1952–1967), president 1964–1967
Karl Roemer, kohtujurist (1953–1973)
Nicola Catalano, kohtunik (1958–1962)
Rino Rossi, kohtunik (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, kohtunik (1958–1979), president 1958–1964
Alberto Trabucchi, kohtunik (1962–1972), seejärel kohtujurist (1973–1976)
Robert Lecourt, kohtunik (1962–1976), president 1967–1976
Walter Strauss, kohtunik (1963–1970)
Joseph Gand, kohtujurist (1964–1970)
Riccardo Monaco, kohtunik (1964–1976)
Josse J. Mertens de Wilmars, kohtunik (1967–1984), president 1980–1984
Pierre Pescatore, kohtunik (1967–1985)
Alain Louis Duthillet de Lamothe, kohtujurist (1970–1972)
Hans Kutscher, kohtunik (1970–1980), president 1976–1980
Henri Mayras, kohtujurist (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, kohtunik (1973–1974)
Max Sørensen, kohtunik (1973–1979)
Gerhard Reischl, kohtujurist (1973–1981)
Jean-Pierre Warner, kohtujurist (1973–1981)
Alexander J. Mackenzie Stuart, kohtunik (1973–1988), president 1984–1988
Aindrias O'Keefe, kohtunik (1975–1985)
Adolphe Touffait, kohtunik (1976–1982)
Francesco Capotorti, kohtunik (1976), seejärel kohtujurist (1976–1982)
Giacinto Bosco, kohtunik (1976–1988)
Thymen Koopmans, kohtunik (1979–1990)
Ole Due, kohtunik (1979–1994), president 1988–1994
Ulrich Everling, kohtunik (1980–1988)
Alexandros Chloros, kohtunik (1981–1982)
Simone Rozès, kohtujurist (1981–1984)
Pieter Verloren van Themaat, kohtujurist (1981–1986)
Sir Gordon Slynn, kohtujurist (1981–1988), seejärel kohtunik (1988–1992)
Fernand Grévisse, kohtunik (1981–1982 ja 1988–1994)
Kai Bahlmann, kohtunik (1982–1988)
Yves Galmot, kohtunik (1982–1988)
G. Federico Mancini, kohtujurist (1982–1988), seejärel kohtunik (1988–1999)
Constantinos Kakouris, kohtunik (1983–1997)

Marco Darmon, kohtujurist (1984–1994)
René Joliet, kohtunik (1984–1995)
Carl Otto Lenz, kohtujurist (1984–1997)
Thomas Francis O’Higgins, kohtunik (1985–1991)
Fernand Schockweiler, kohtunik (1985–1996)
José Luís Da Cruz Vilaça, kohtujurist (1986–1988)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, kohtunik (1986–2000)
Jean Mischo, kohtujurist (1986–1991 ja 1997–2003)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, kohtunik (1986–2003), president 1994–2003
Manuel Díez de Velasco, kohtunik (1988–1994)
Manfred Zuleeg, kohtunik (1988–1994)
Walter Van Gerven, kohtujurist (1988–1994)
Giuseppe Tesaurò, kohtujurist (1988–1998)
Francis Geoffrey Jacobs, kohtujurist (1988–2006)
Paul Joan George Kapteyn, kohtunik (1990–2000)
John L. Murray, kohtunik (1991–1999)
Claus Christian Gulmann, kohtujurist (1991–1994), seejärel kohtunik (1994–2006)
David Alexander Ogilvy Edward, kohtunik (1992–2004)
Michael Bendik Elmer, kohtujurist (1994–1997)
Günter Hirsch, kohtunik (1994–2000)
Georges Cosmas, kohtujurist (1994–2000)
Antonio Mario La Pergola, kohtunik (1994 ja 1999–2006), kohtujurist (1995–1999)
Jean-Pierre Puissechet, kohtunik (1994–2006)
Philippe Léger, kohtujurist (1994–2006)
Hans Ragnemalm, kohtunik (1995–2000)
Nial Fennelly, kohtujurist (1995–2000)
Leif Sevón, kohtunik (1995–2002)
Melchior Wathelet, kohtunik (1995–2003)
Peter Jann, kohtunik (1995–2009)
Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, kohtujurist (1995–2009)
Romain Schintgen, kohtunik (1996–2008)
Krateros Ioannou, kohtunik (1997–1999)
Siegbert Alber, kohtujurist (1997–2003)
Antonio Saggio, kohtujurist (1998–2000)
Fidelma O’Kelly Macken, kohtunik (1999–2004)
Stig Von Bahr, kohtunik (2000–2006)
Ninon Colneric, kohtunik (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, kohtujurist (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, kohtujurist (2000–2006)
Christiaan Willem Anton Timmermans, kohtunik (2000–2010)
José Narciso da Cunha Rodrigues, kohtunik (2000–2012)
Luís Miguel Póaires Pessoa Maduro, kohtujurist (2003–2009)
Jerzy Makarczyk, kohtunik (2004–2009)
Ján Klučka, kohtunik (2004–2009)
Pranas Kūris, kohtunik (2004–2010)
Konrad Hermann Theodor Schiemann, kohtunik (2004–2012)

Pernilla Lindh, kohtunik (2006–2011)
Ján Mazák, kohtujurist (2006–2012)
Verica Trstenjak, kohtujurist (2006–2012)

Presidendid

Massimo Pilotti (1952–1958)
Andreas Matthias Donner (1958–1964)
Charles Léon Hammes (1964–1967)
Robert Lecourt (1967–1976)
Hans Kutscher (1976–1980)
Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)
Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)
Ole Due (1988–1994)
Gil Carlos Rodríguez Iglésias (1994–2003)

Kohtusekretärid

Albert van Houtte (1953–1982)
Paul Heim (1982–1988)
Jean-Guy Giraud (1988–1994)
Roger Grass (1994–2010)

D. Euroopa Kohtu statistika

Euroopa Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2008–2012)
3. Hagi valdkonnad (2012)
4. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi (2008–2012)

Lõpetatud kohtuasjad

5. Menetluse liigid (2008–2012)
6. Kohtuotsused, kohtumäärused, arvamused (2012)
7. Kohtukoosseis (2008–2012)
8. Kohtuotsuse, arvamuse või õigustmõistva sisuga kohtumäärusega lõpetatud kohtuasjad (2008–2012)
9. Hagi valdkonnad (2008–2012)
10. Hagi valdkonnad (2012)
11. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2008–2012)
12. Menetlusaeg (kohtuotsused ja õigustmõistva sisuga kohtumäärused) (2008–2012)

Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

13. Menetluse liigid (2008–2012)
14. Kohtukoosseis (2008–2012)

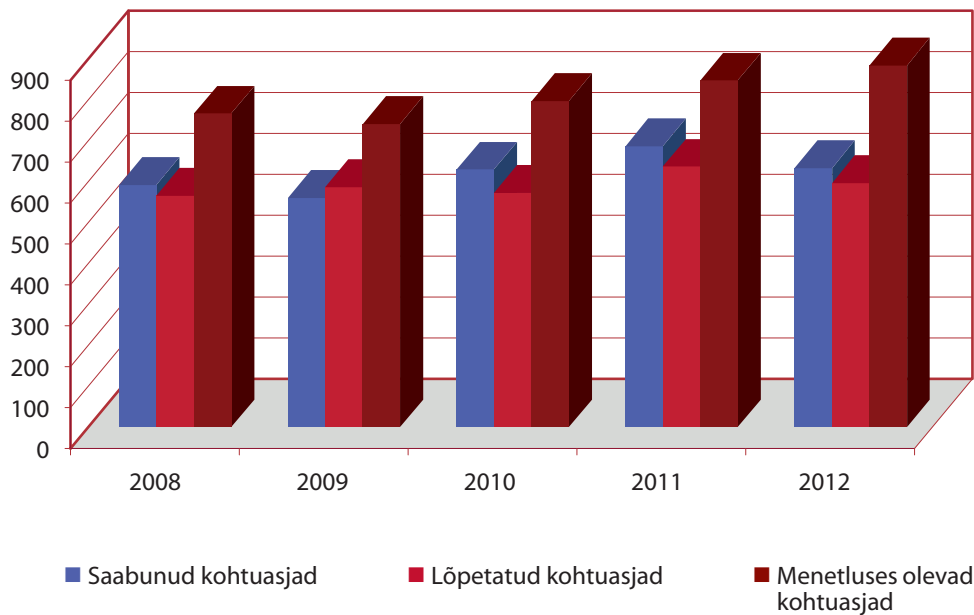
Muu

15. Kiirendatud menetlused (2008–2012)
16. Eelotsuse kiirmenetlused (2008–2012)
17. Ajutiste meetmete kohaldamine (2012)

Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2012)

18. Saabunud kohtuasjad ja kohtuotsused
19. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja aastate lõikes)
20. Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtute lõikes)
21. Esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi

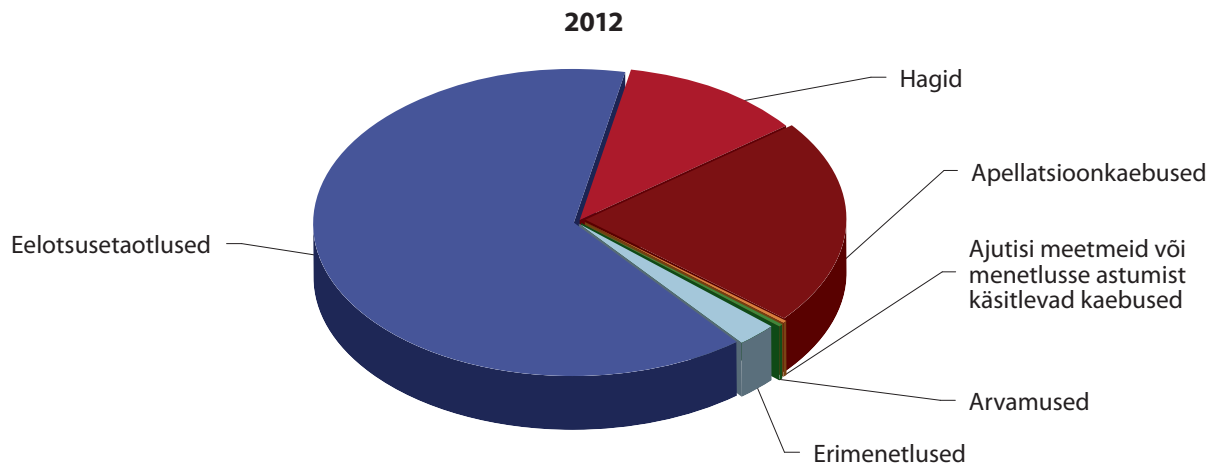
1. Euroopa Kohtu üldine tegevus Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Saabunud kohtuasjad	593	562	631	688	632
Lõpetatud kohtuasjad	567	588	574	638	595
Menetluses olevad kohtuasjad	768	742	799	849	886

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

2. Saabunud kohtuasjad. Menetluse liigid (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Eelotsusetaotlused	288	302	385	423	404
Hagid	210	143	136	81	73
Apellatsioonkaebused	78	105	97	162	136
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused	8	2	6	13	3
Arvamused	1	1			1
Erimenetlused ²	8	9	7	9	15
Kokku	593	562	631	688	632
Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	3	2	2	3	

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

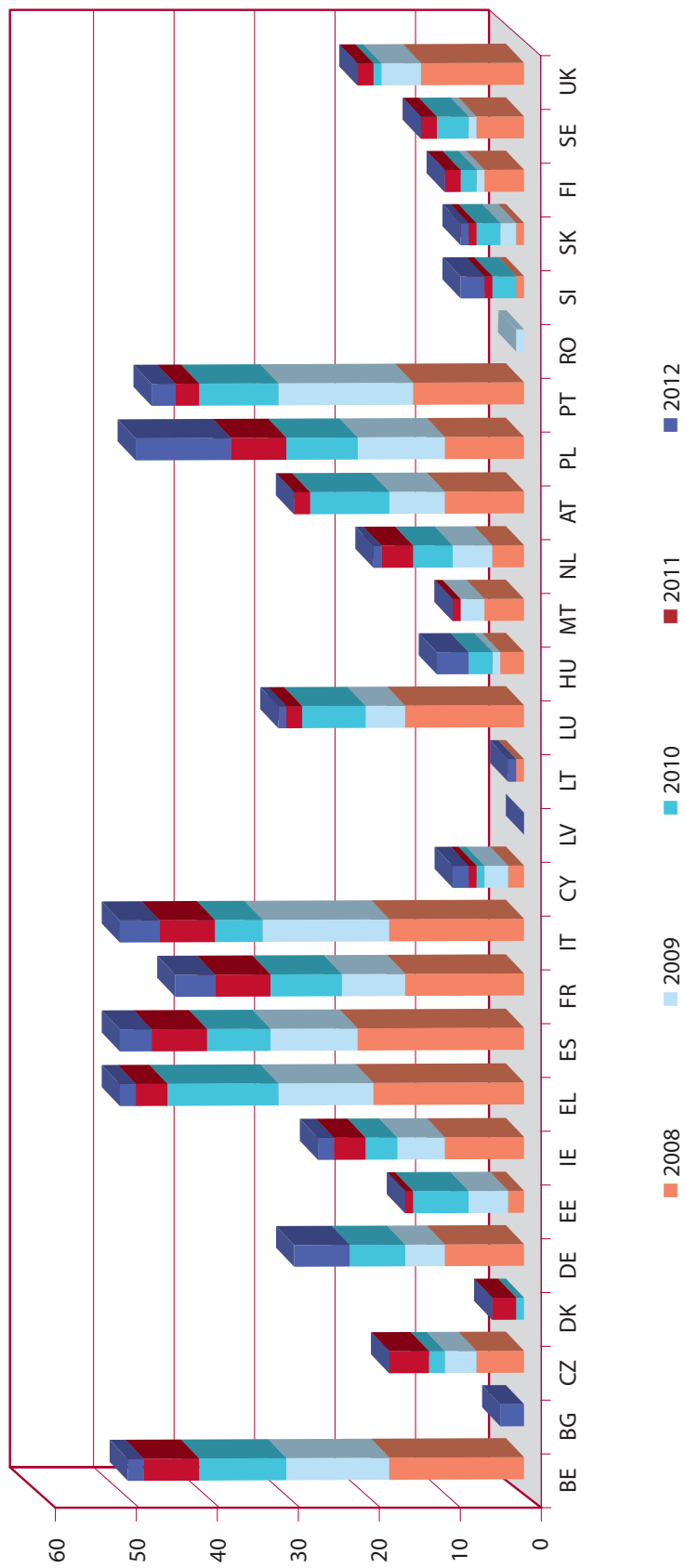
² Erimenetlusteks loetakse: tasuta õigusabi, kohtukulude kindlaksmääramine, kohtulahendi parandamine, kaja esitamine tagaseljaotsuse peale, kohtulahendi vaidlustamine kolmanda isiku poolt, kohtulahendi tõlgendamine, teistmine, Üldkohtu lahendi teistmiseks tehtud peakohtujuristi ettepaneku läbivaatamine, arestimismenetlus, immuniteedivaldkonna kohtuasjad.

3. Saabunud kohtuasjad. Hagi valdkonnad (2012)¹

	Hagid	Eelotsusetaotlused	Apellatsioonkaebused	Ajuti meetmeid või menetluse astumist käsitlevad kaebused	Kokku	Erimenetlused
Äriühinguõigus		4			4	
Asutamisvabadus		10			10	
Energeetika	3				3	
Euroopa Liidu välistegevus	2	1			3	1
Hanked	3	8	1		12	
Institutsiooniõigus	3	3	15		21	4
Intellektuaal- ja tööstusomand		16	43		59	
Isikute vaba liikumine	1	21			22	
Juurdepääs dokumentidele			3		3	
Kapitali vaba liikumine	2	9			11	
Kaubanduspoliitika	1	1	5		7	
Kaupade vaba liikumine	2	1			3	
Keskkond	14	19	5		38	
Konkurents		6	23	1	30	
Liidu kodakondsus		11			11	
Liidu õiguse põhimõtted		21			21	
Majandus- ja rahapoliitika	1	1	1		3	
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus		2	3		5	
Maksustamine	2	57	1		60	
Õigusaktide ühtlustamine	6	30			36	
Põllumajandus	1	15	5		21	
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus,...)	1	1			2	
Riigiabi	5	3	20		28	
Sotsiaalpoliitika	2	34	2		38	
Tarbijakaitse	1	22	1		24	
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos		2			2	
Teenuste osutamise vabadus	2	8			10	
Tolliliit ja ühine tollitariifistik		11	2		13	
Tööstuspoliitika	4	12			16	
Transport	10	11			21	
Ühine kalanduspoliitika	2		1		3	
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika			4	2	6	
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	1	56			57	
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus		8			8	
ELTL	69	404	135	3	611	5
Menetlus						11
Personaleeskirjad	4		1		5	
Muu	4		1		5	11
KÕIK KOKKU	73	404	136	3	616	16

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

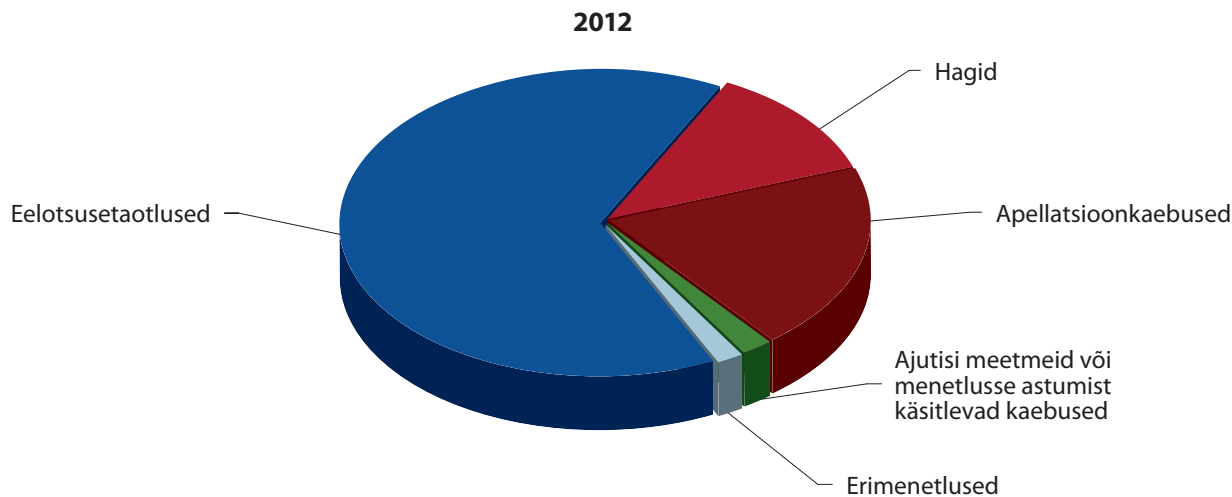
4. Saabunud kohtuasjad. Liikmesriigi kohustuste rikkumise hgid (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Belgia	17	13	11	7	2
Bulgaaria					3
Tšehhi Vabariik	6	4	2	5	
Taani			1	3	
Saksamaa	10	5	7		7
Eesti	2	5	7	1	
Iirimaa	10	6	4	4	2
Kreeka	19	12	14	4	2
Hispaania	21	11	8	7	4
Prantsusmaa	15	8	9	7	5
Itaalia	17	16	6	7	5
Küpros	2	3	1	1	2
Läti					
Leedu	1				1
Luksemburg	15	5	8	2	1
Ungari	3	1	3		4
Malta	5	3		1	
Madalmaad	4	5	5	4	1
Austria	10	7	10	2	
Poola	10	11	9	7	12
Portugal	14	17	10	3	3
Rumeenia		1			
Sloveenia	1		3	1	3
Slovakkia	1	2	3	1	1
Soome	5	1	2	2	
Rootsi	6	1	4	2	
Ühendkuningriik	13	5	1	2	
Kokku	207	142	128	73	58

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksikeisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

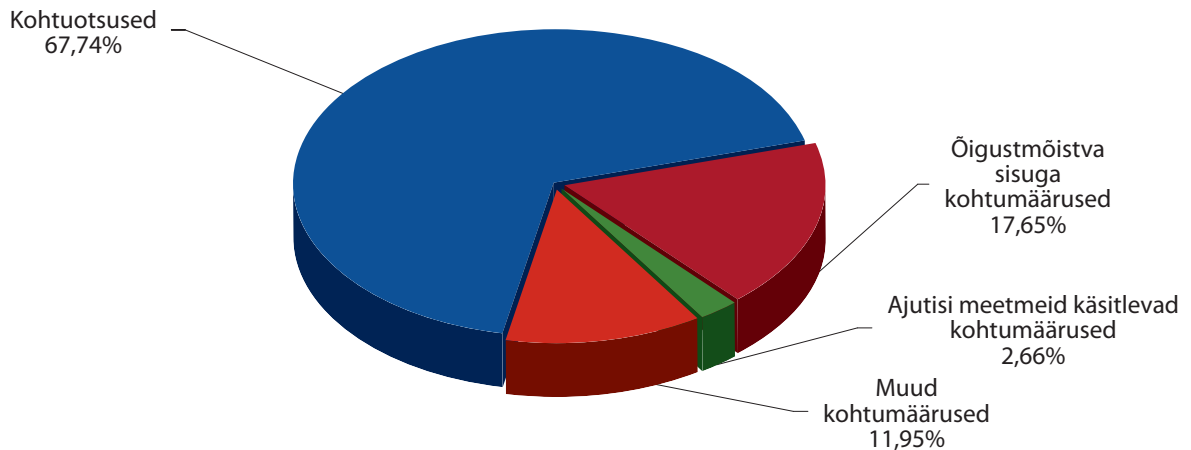
5. Lõpetatud kohtuasjad. Menetluse liigid (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Eelotsusetaotlused	301	259	339	388	386
Hagid	181	215	139	117	70
Apellatsioonkaebused	69	97	84	117	117
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused	8	7	4	7	12
Arvamused		1		1	
Erimenetlused	8	9	8	8	10
Kokku	567	588	574	638	595

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

6. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtuotsused, kohtumäärused, arvamused (2012)¹

	Kohtuotsused	Õigustmõistva sisuga kohtumäärused ²	Ajutisi meetmeid käsitlevad kohtumäärused ³	Muud kohtumäärused ⁴	Arvamused	Kokku
Eelotsusetaotlused	249	41		36		326
Hagid	56		1	13		70
Apellatsioonkaebused	52	44	1	14		111
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused			12			12
Arvamused						
Erimenetlused		8				8
Kokku	357	93	14	63		527

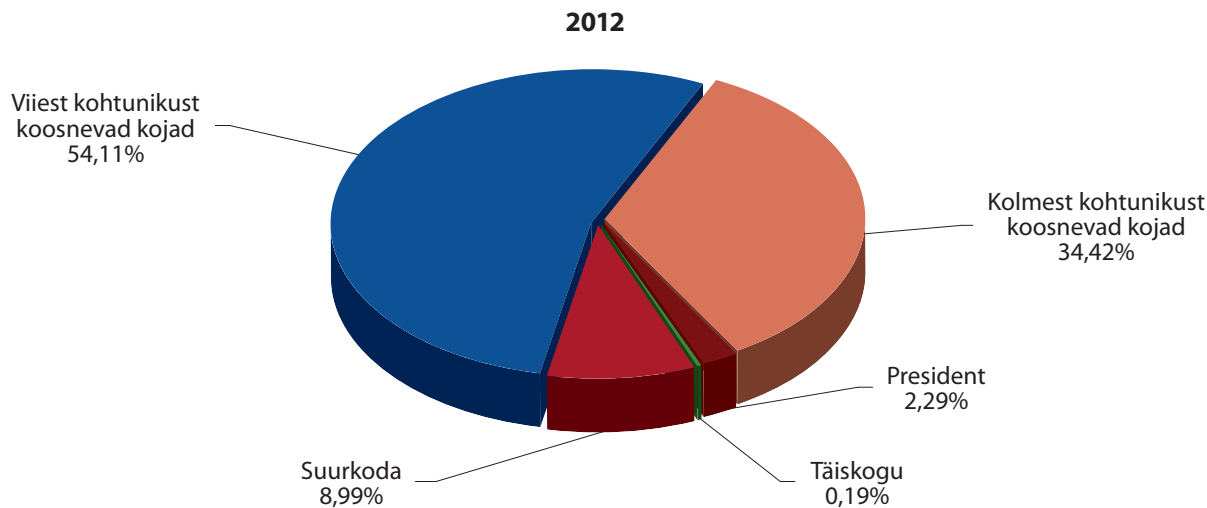
¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestades üksteisega seotud liidetud kohtuasju (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

² Menetlust lõpetavad kohtumäärused, välja arvatud kohtuasja registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise kohtumäärused.

³ Kohtumäärused, mis on tehtud ETL artiklite 278 ja 279 (endised EÜ artiklid 242 ja 243) või ETL artikli 280 (endine EÜ artikkel 244) või Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu vastavate sätete kohaselt esitatud taotluste või ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitleva määruse peale esitatud kaebuse alusel.

⁴ Kohtumäärused, mis lõpetavad menetluse registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise tõttu.

7. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtukoosseis (2008–2012)¹

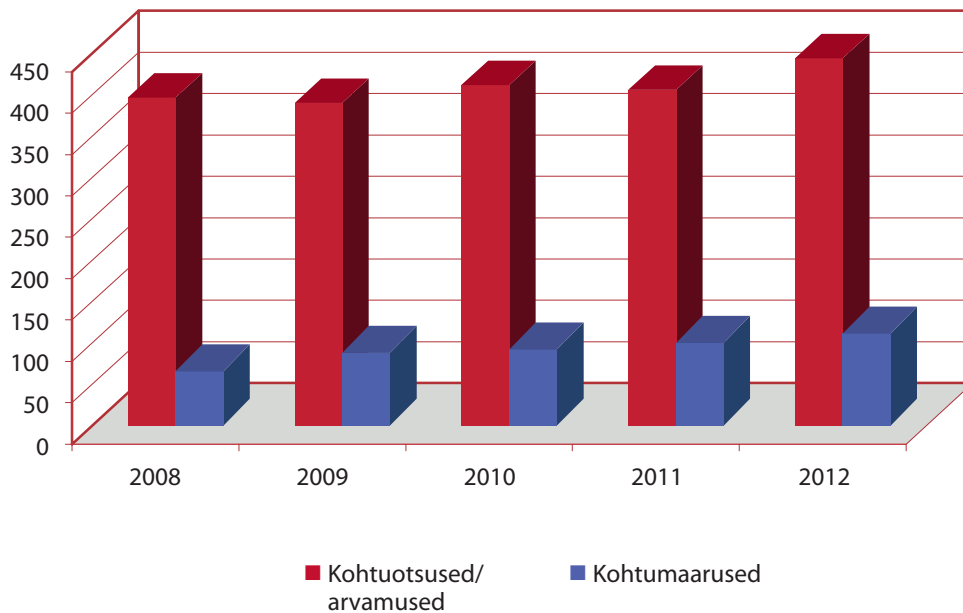

	2008			2009			2010			2011			2012		
	Kohtuotsused/arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku	Kohtuotsused/arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku
Täiskogu										1		1	1		1
Suurkoda	66		66	41		41	70	1	71	62		62	47		47
Viie kohtunikust koosnevad kojad	259	13	272	275	8	283	280	8	288	290	10	300	275	8	283
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	65	59	124	96	70	166	56	76	132	91	86	177	83	97	180
President		7	7		5	5		5	5		4	4		12	12
Kokku	390	79	469	412	83	495	406	90	496	444	100	544	406	117	523

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

² Menetlust lõpetavad kohtumäärused, välja arvatud kohtuasja registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise kohtumäärused.

8. Kohtuotsuse, arvamuse või õigustmõistva sisuga kohtumäärusega lõpetatud kohtuasjad (2008–2012)^{1 2}

	2008	2009	2010	2011	2012
Kohtuotsused/arvamused	390	412	406	444	406
Kohtumäärused	79	83	90	100	117
Kokku	469	495	496	544	523

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

² Menetlust lõpetavad kohtumäärused, välja arvatud kohtuasja registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise kohtumäärused.

9. Kohtuotsuse, arvamuse või õigustmõistva sisuga kohtumäärusega lõpetatud kohtuasjad. Hagi valdkonnad (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Äriühinguõigus	17	17	17	8	1
Asutamisvabadus	29	13	17	21	6
Brüsseli konventsioon	1	2			
Energeetika	4	4	2	2	
Euroopa Liidu välistegevus	8	8	10	8	5
Hanked				7	12
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport					1
Institutsiooniõigus	15	29	26	20	27
Intellektuaal- ja tööstusomand	22	31	38	47	46
Isikute vaba liikumine	27	19	17	9	18
Justiits- ja siseasjad	1				
Juurdepääs dokumentidele				2	5
Kapitali vaba liikumine	9	7	6	14	21
Kaubanduspoliitika	1	5	2	2	8
Kaupade vaba liikumine	12	13	6	8	7
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)				1	
Keskkond ja tarbijakaitse ³	43	60	48	25	1
Keskkond ³			9	35	27
Konkurents	23	28	13	19	30
Liidu kodakondsus	7	3	6	7	8
Liidu õiguse põhimõtted	4	4	4	15	7
Majandus- ja rahapoliitika	1	1	1		3
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus					3
Maksustamine	38	44	66	49	64
Õigusaktide ühtlustamine	21	32	15	15	12
Põllumajandus	54	18	15	23	22
Privileegid ja immuuniteedid	2				
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus,...) ²			1	4	3
Rahvatervis				3	1
Regionaalpoliitika	1	3	2		
Riigiabi	26	10	16	48	10
Rooma konventsioon		1			
Sotsiaalpoliitika	25	33	36	36	28
Tarbijakaitse ³			3	4	9
Teadusuuringud, informatsioon, haridus, statistika			1		
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos					1
Teenuste osutamise vabadus	8	17	30	27	29
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	8	5	15	19	19
Tööstuspoliitika	12	6	9	9	8
Transport ⁴	4	9	4	7	14

>>>

	2008	2009	2010	2011	2012
Turism					1
Ühenduste eelarve ²			1		
Ühenduste omavahendid ²		10	5	2	
Ühine kalanduspoliitika	6	4	2	1	
Ühine tollitariifistik ⁴	5	13	7	2	
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika	2	2	2	4	9
Uute riikide ühinemine		1		1	2
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	4	26	24	23	37
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus	5	3	6	8	8
EÜ asutamisleping / ELTL	445	481	482	535	513
EL leping	6	1	4	1	
ESTÜ asutamisleping	2			1	
Privileegid ja immuuniteedid				2	3
Menetlus	5	5	6	5	7
Personalieeskirjad	11	8	4		
Muu	16	13	10	7	10
KÕIK KOKKU	469	495	496	544	523

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

² Rubriigid „Ühenduste eelarve“ ja „Ühenduste omavahendid“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas ühendatud rubriigiga „Rahandussätted“.

³ Rubriik „Keskfond ja tarbijakaitse“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas jagatud kaheks eraldi rubriigiks.

⁴ Rubriigid „Ühine tollitariifistik“ ja „Tolliliit“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas liidetud üheks rubriigiks.

10. Kohtuotsuse, arvamuse või õigustmõistva sisuga kohtumäärusega lõpetatud kohtuasjad. Hagi valdkonnad (2012)¹

	Kohtuotsused/ arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku
Äriühinguõigus	1		1
Asutamisvabadus	6		6
Euroopa Liidu välistegevus	4	1	5
Hanked	9	3	12
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport	1		1
Institutsiooniõigus	13	14	27
Intellektuaal- ja tööstusomand	29	17	46
Isikute vaba liikumine	12	6	18
Juurdepääs dokumentidele	3	2	5
Kapitali vaba liikumine	18	3	21
Kaubanduspoliitika	7	1	8
Kaupade vaba liikumine	7		7
Keskkond ⁴	26	1	27
Keskkond ja tarbijakaitse ⁴	1		1
Konkurents	20	10	30
Liidu kodakondsus	8		8
Liidu õiguse põhimõtted	2	5	7
Majandus- ja rahapoliitika	1	2	3
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	1	2	3
Maksustamine	59	5	64
Õigusaktide ühtlustamine	9	3	12
Põllumajandus	20	2	22
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus,...) ³	3		3
Rahvatervis	1		1
Riigiabi	7	3	10
Sotsiaalpoliitika	26	2	28
Tarbijakaitse ⁴	7	2	9
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos	1		1
Teenuste osutamise vabadus	14	15	29
Tolliliit ja ühine tollitariifistik ⁵	17	2	19
Tööstuspoliitika	8		8
Transport	14		14
Turism	1		1
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika	6	3	9
Uute riikide ühinemine	2		2
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	33	4	37
Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus	8		8
EÜ asutamisleping / ETLT	405	108	513

>>>

	Kohtuotsused/ arvamused	Kohtumäärused ²	Kokku
Privileegid ja immuniteedid	1	2	3
Menetlus		7	7
Muu	1	9	10
KÕIK KOKK	406	117	523

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

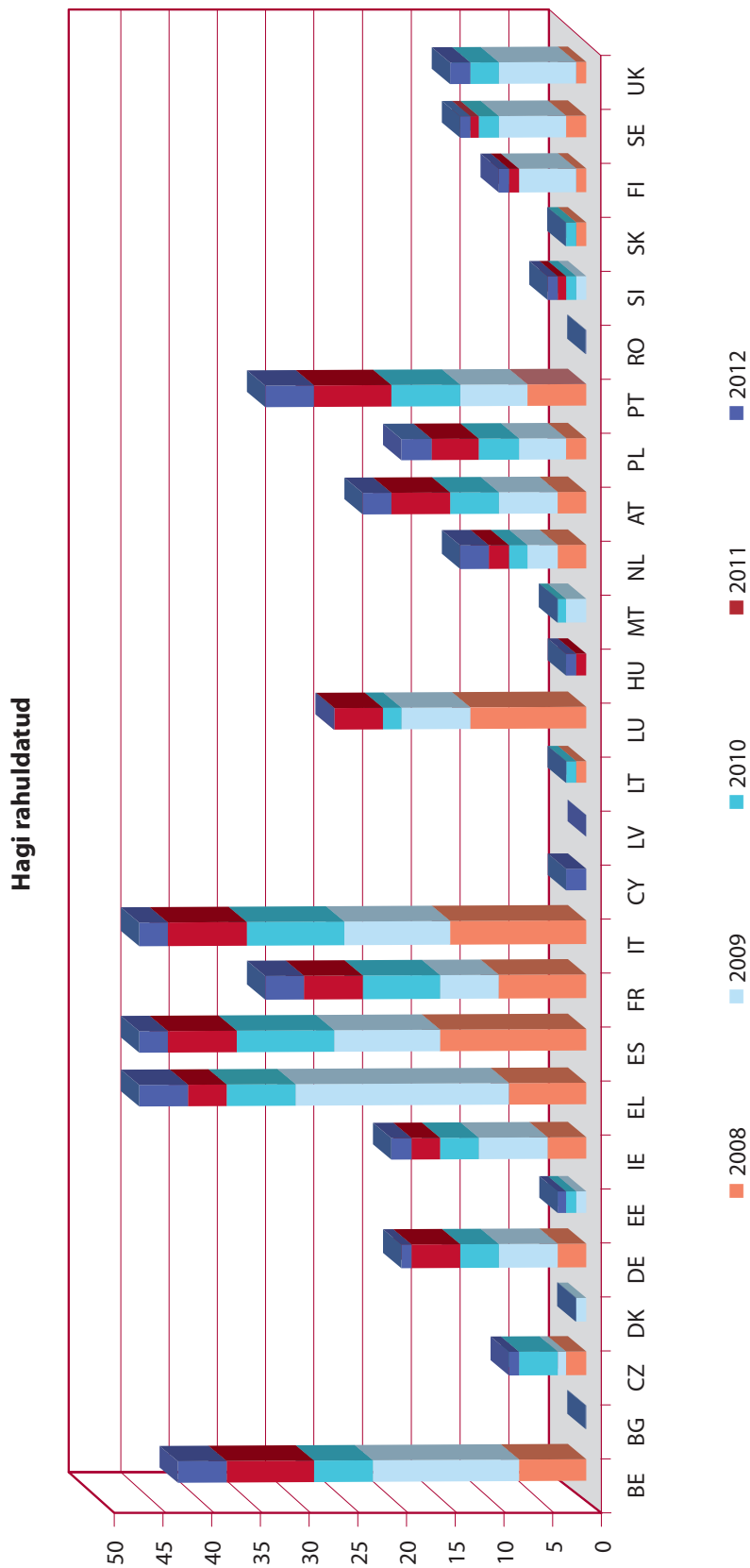
² Menetlust lõpetavad kohtumäärused, välja arvatud kohtuasja registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise kohtumäärused.

³ Rubriigid „Ühenduste eelarve“ ja „Ühenduste omavahendid“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas ühendatud rubriigiga „Rahandussätted“.

⁴ Rubriik „Keskfond ja tarbijakaitse“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas jagatud kaheks eraldi rubriigiks.

⁵ Rubriigid „Ühine tollitariifistik“ ja „Tolliliit“ on pärast 1. detsembrist 2009 saabunud kohtuasjade osas liidetud üheks rubriigiks.

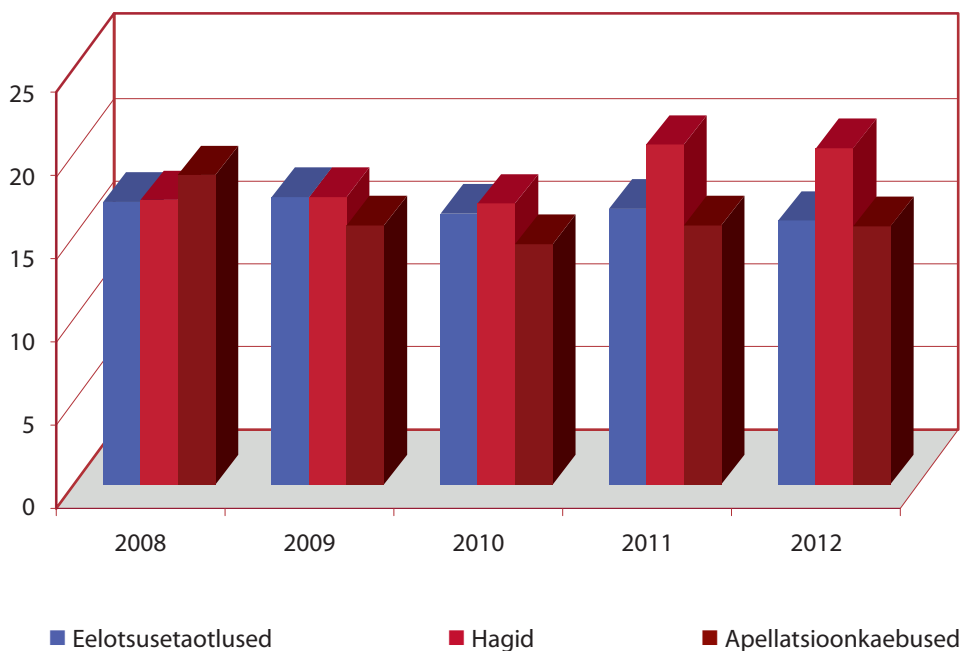
11. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtuotsused liikmesriigi kohustuste rikkumise kohta: kohtulahendi sisu (2008–2012)¹

	2008		2009		2010		2011		2012	
	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud
Belgia	7	1	15	1	6	1	9	1	5	1
Bulgaaria										
Tšehhi Vabariik	2		1		4				1	
Taani			1							
Saksamaa	3	3	6	2	4	2	5		1	2
Eesti			1		1				1	
Iirimaa	4		7		4		3		2	
Kreeka	8	1	22		7		4		5	
Hispaania	15	1	11		10	2	7	1	3	
Prantsusmaa	9	1	6		8	2	6		4	
Itaalia	14	1	11	4	10		8	1	3	
Küpros								1	2	
Läti										
Leedu	1				1					
Luksemburg	12		7		2		5			
Ungari							1	1	1	
Malta			2		1	1		1		
Madalmaad	3		3		2	1	2		3	1
Austria	3		6		5		6		3	
Poola	2		5		4	1	5		3	
Portugal	6		7	1	7	1	8	1	5	
Rumeenia								1		
Sloveenia			1		1		1		1	
Slovakkia	1				1			1		1
Soome	1	1	6	1			1		1	
Rootsi	2	1	7		2		1		1	
Ühendkuningriik	1		8	1	3	1			2	
Kokku	94	9	133	10	83	12	72	9	47	5

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestades üksteisega seotud liidetud kohtuasju (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

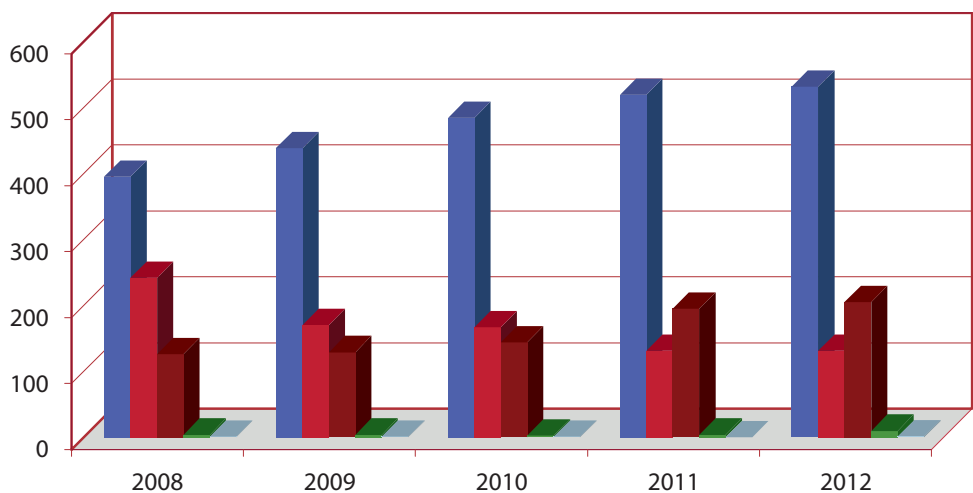
12. Lõpetatud kohtuasjad. Menetlusaeg (2008–2012)¹ (kohtuotsused ja õigustmõistva sisuga kohtumäärused)

	2008	2009	2010	2011	2012
Eelotsusetaotlused	16,8	17,1	16,1	16,4	15,7
Eelotsuse kiirmenetlused	2,1	2,5	2,1	2,5	1,9
Hagid	16,9	17,1	16,7	20,2	19,7
Apellatsioonkaebused	18,4	15,4	14,3	15,4	15,3

¹ Menetlusaja arvutamisel on välja jäetud: kohtuasjad, milles on tehtud vaheotsus või menetlustoiming; arvamusel; erimenetlused (st tasuta õigusabi, kohtukulude kindlaksmääramine, kohtulahendi parandamine, kaja esitamine tagaseljaotsuse peale, kohtulahendi vaidlustamine kolmanda isiku poolt, kohtulahendi tõlgendamine, teistmine, Üldkohtu lahendi uuesti läbivaatamiseks esitatud peakohtujuristi ettepaneku läbivaatamine, arestimismenetlus, immuniteedivaldkonna kohtuasjad); kohtuasjad, mis lõpevad registrist kustutamise, otsuse tegemise vajaduse äralangemise või kohtuasja Üldkohtule saatmise määrusega; ajutiste meetmete kohaldamise menetlused ning ajutisi meetmeid ja menetluse astumist käsitlevad kaebused.

13. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Menetluse liigid (2008–2012)¹

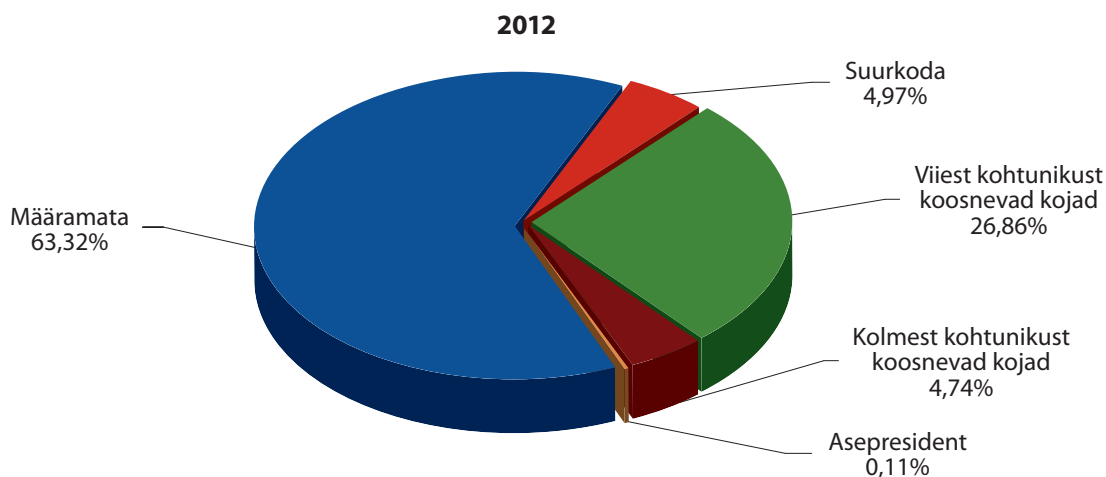

■ Eelotsusetaotlused ■ Hagid ■ Apellatsioonkaebused
 ■ Erimenetlused ■ Arvamused

	2008	2009	2010	2011	2012
Eelotsusetaotlused	395	438	484	519	537
Hagid	242	170	167	131	134
Apellatsioonkaebused	126	129	144	195	205
Erimenetlused	4	4	3	4	9
Arvamused	1	1	1	1	1
Kokku	768	742	799	849	886

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

14. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Kohtukoosseis (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Määramata	524	490	519	617	561
Täiskogu			1		
Suurkoda	40	65	49	42	44
Viie kohtunikust koosnevad kojad	177	169	193	157	238
Kolme kohtunikust koosnevad kojad	19	15	33	23	42
President	8	3	4	10	
Asepresident					1
Kokku	768	742	799	849	886

¹ Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

15. Muu. Kiirendatud menetlused (2008–2012)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine
Hagid						1			1	
Eelotsuse taotlused	2	6	1	3	4	7	2	6	1	3
Apellatsioonkaebused				1				5		
Erimenetlused				1						
Kokku	2	6	1	5	4	8	2	11	2	3

16. Muu. Eelotsuse kiirmenetlused (2008–2012)

	2008		2009		2010		2011		2012	
	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine	Kohaldamine	Kohaldamata jätmine
Põllumajandus		1								
Politsei- ja õigusalane koostöö kriminaalasjades	2	1		1						
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	1	1	2		5	1	2	3	4	1
Kokku	3	3	2	1	5	1	2	3	4	1

17. Muu. Ajutiste meetmete kohaldamine (2012)¹

	Esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused	Kohtulahendi sisu	
			Kohaldamata jätmine	Kohaldamine
Euroopa Liidu välistegevus			1	
Konkurents		1	1	
Institutsiooniõigus			8	
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika		2	3	
Intellektuaalomand			1	
	KÕIK KOKKU	3	14	

¹ Mainitud arvud (netoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestades üksteisega seotud liidetud kohtuasju (mitu liidetud kohtuasja = üks kohtuasi).

18. Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2012). Saabunud kohtuasjad ja kohtuotsused.

Aastad	Saabunud kohtuasjad ¹							Kohtuotsused/ arvamused ²
	Hagid	Eelotsusetaotlused	Apellatsioonkaebused	Ajutisi meetmeid või menetluse astumist käsitlevad kaebused	Taotlused arvamuse saamiseks	Kokku	Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1218	106				1324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174

>>>

Aastad	Saabunud kohtuasjad ¹							Kohtuotsused/ arvamused ²
	Hagid	Eelotsuse taotlused	Apellatsioonkaebused	Ajutisi meetmeid või menetluse astumist käsitlevad kaebused	Taotlused arvamuse saamiseks	Kokku	Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	2	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
2011	81	423	162	13		679	3	371
2012	73	404	136	3	1	617		357
Kokku	8755	7832	1416	101	20	18 124	355	9365

¹ Brutoarvud; erimenetlusi ei ole arvestatud.

² Netoarvud.

19. Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2012) — Esitatud eelotsusetaotlused
(liikmesriikide ja aastate lõikes)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muud ¹	Kokku	
1961																		1											1	
1962																			5											5
1963															1				5											6
1964																		4												6
1965					4					2								1												7
1966																		1												1
1967	5				11				3					1				3											23	
1968	1				4				1		1							2											9	
1969	4				11				1						1														17	
1970	4				21				2	2								3											32	
1971	1				18				6	5					1			6											37	
1972	5				20				1	4								10											40	
1973	8				37				4	5					1			6											61	
1974	5				15				6	5								7								1			39	
1975	7			1	26				15	14					1			4								1			69	
1976	11				28				8	12								14								1			75	
1977	16			1	30				14	7								9								5			84	
1978	7			3	46				12	11								38								5			123	
1979	13			1	33				18	19					1			11								8			106	
1980	14			2	24				14	19								17								6			99	
1981	12			1	41				17	11					4			17								5			108	
1982	10			1	36				39	18								21								4			129	
1983	9			4	36				15	7								19								6			98	
1984	13			2	38				34	10								22								9			129	
1985	13				40				45	11					6			14								8			139	

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Muud ¹	Kokku
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2		5					6	20	251	
1996	30			4	66		4	6	6	24	70				2			10	6		6				3	4	21	256	
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35		2				6	7	18	239	
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16		7				2	6	24	264	
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56		7				4	5	22	255	
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31		8				5	4	26	224	
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57		4				3	4	21	237	
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31		3				7	5	14	216	
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15		1				4	4	22	210	
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12		1				4	5	22	249	
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12	221	
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10	251	
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1	2	2		19	20	7	3	1		1	5	6	16	265	
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39			3	3	4	6	34	25	4	1				4	7	14	288	
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29			4	3	10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49			3	2	9	6	24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31	44			10	1	2	13	22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15	65			5	2	8	18	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
Kokku	713	55	27	149	1953	12	68	161	287	862	1165	2	25	13	83	64	2	833	410	49	102	46	4	20	79	99	547	2	7832

¹ Kohtuasi C-265/00: Campina Melkunie (Cour de justice Benelux vs. Benelux Gerechtshof).
Kohtuasi C-196/09: Milles jt (Euroopa koollide pretensioonide nõukogu).

20. Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2012). Esitatud eelotsusetaotlused (liikmesriikide ja kohtute lõikes)

			Kokku
Belgia	Cour constitutionnelle	25	
	Cour de cassation	88	
	Conseil d'État	66	
	Muud kohtuasutused	534	713
Bulgaaria	Върховен административен съд	10	
	Върховен касационен съд	1	
	Muud kohtuasutused	44	55
Tšehhi Vabariik	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	14	
	Ústavní soud		
	Muud kohtuasutused	13	27
Taani	Højesteret	32	
	Muud kohtuasutused	117	149
Saksamaa	Bundesgerichtshof	163	
	Bundesverwaltungsgericht	105	
	Bundesfinanzhof	285	
	Bundesarbeitsgericht	25	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muud kohtuasutused	1300	1953
Eesti	Riigikohus	4	
	Muud kohtuasutused	8	12
Iirimaa	Supreme Court	22	
	High Court	20	
	Muud kohtuasutused	26	68
Kreeka	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	50	
	Muud kohtuasutused	101	161
Hispaania	Tribunal Supremo	47	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muud kohtuasutused	232	287
Prantsusmaa	Cour de cassation	100	
	Conseil d'État	80	
	Muud kohtuasutused	682	862
Itaalia	Corte suprema di Cassazione	111	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	86	
	Muud kohtuasutused	967	1165
Küpros	Ανώτατο Δικαστήριο	2	
	Muud kohtuasutused		2

>>>

			Kokku
Läti	Augstākā tiesa	18	
	Satversmes tiesa		
	Muud kohtuasutused	7	25
Leedu	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Auksciausiasis Teismas	3	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	5	
	Muud kohtuasutused	4	13
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	12	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	10	
	Muud kohtuasutused	38	83
Ungari	Legfelsőbb Bíróság	3	
	Fővárosi Ítéltábla	2	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Muud kohtuasutused	58	64
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muud kohtuasutused	2	2
Madalmaad	Raad van State	88	
	Hoge Raad der Nederlanden	221	
	Centrale Raad van Beroep	50	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	142	
	Tariefcommissie	34	
	Muud kohtuasutused	298	833
Austria	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	92	
	Oberster Patent- und Markensenat	4	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	69	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muud kohtuasutused	212	410
Poola	Sąd Najwyższy	5	
	Naczelny Sąd Administracyjny	19	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muud kohtuasutused	25	49
Portugal	Supremo Tribunal de Justiça	3	
	Supremo Tribunal Administrativo	47	
	Muud kohtuasutused	52	102
Rumeenia	Inalta Curte de Casatie si Justitie	6	
	Curtea de Apel	21	
	Muud kohtuasutused	19	46

>>>

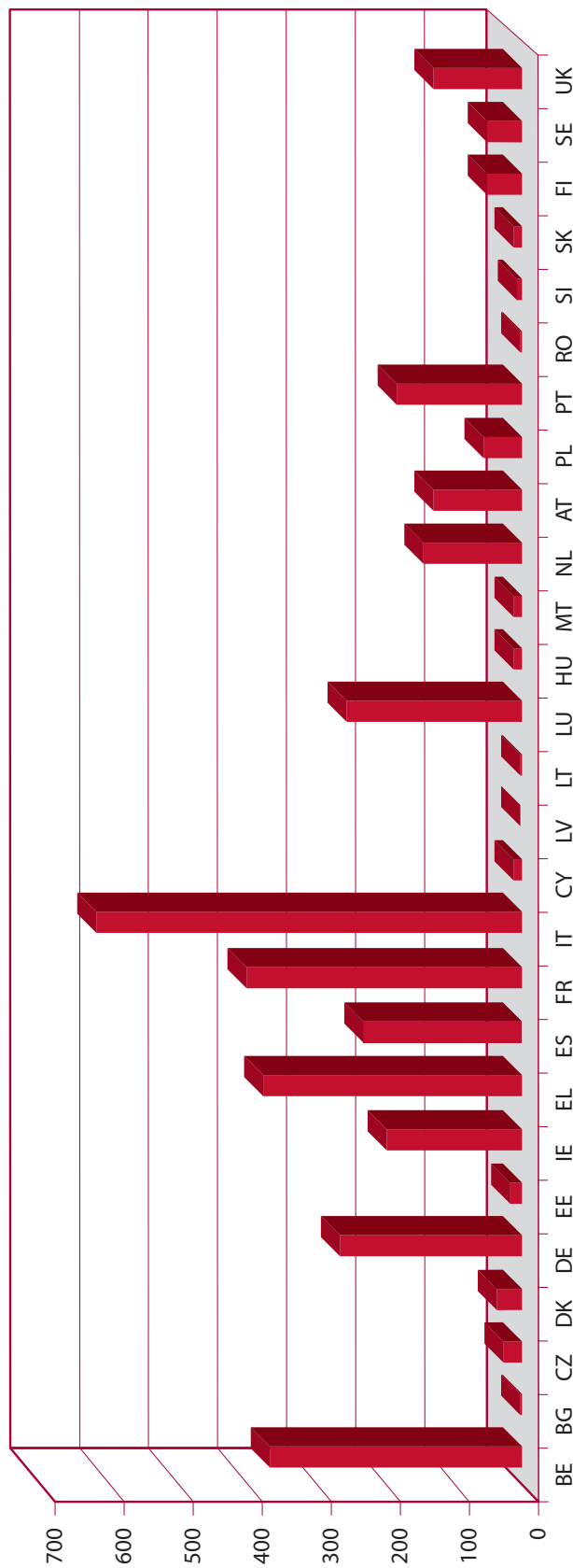
			Kokku
Sloveenia	Vrhovno sodišče	1	
	Ustavno sodišče		
	Muud kohtuasutused	3	4
Slovakkia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	8	
	Muud kohtuasutused	12	20
Soome	Korkein hallinto-oikeus	40	
	Korkein oikeus	13	
	Muud kohtuasutused	26	79
Rootsi	Högsta Domstolen	16	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Muud kohtuasutused	54	99
Ühendkuningriik	House of Lords	40	
	Supreme Court	3	
	Court of Appeal	70	
	Muud kohtuasutused	434	547
Muud	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	
	Euroopa koolide pretensioonide nõukogu ²	1	2
Kokku			7832

¹ Kohtuasi C-265/00: Campina Melkunie.

² Kohtuasi C-196/09: Miles jt.

21. Kohtu tegevuse üldine areng (1952–2012). Esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagid

1952-2012

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku
1952-2012	373	3	27	38	272	18	202	385	238	410	633	10	3	261	13	14	144	133	59	188	1	9	11	52	52	131	3680	

II peatükk

Üldkohus

A. Üldkohtu tegevus 2012. aastal

President Marc Jaeger

2012. aastal selgus kahte eelnevat aastat silmas pidades, et need ajavahemikud, mil Üldkohus võib arvestada stabiilse ja täieliku koosseisuga, on muutunud haruldaseks. Tegemist on sellise nähtusega, millega Üldkohus on sunnitud nüüdsest oma tegevuse ja töömeetodid ühildama. Nii astusid E. Moavero Milanese ja E. Cremona – kelle ametiaeg lõppes vastavalt alates 15. novembrist 2011 ja 22. märtsist 2012 – asemel ametisse G. Berardis vastavalt 17. septembril 2012 ja E. Buttigieg 8. oktoobril 2012. N. Wahli, kes astus 28. novembril 2012 ametisse Euroopa Kohtu kohtujuristina, ei asendatud samuti samal kuupäeval. Kuigi liikmete lahkumine kohtust, mis laieneb peatselt 28 kohtunikuni (arvestades Horvaatia Vabariigi ühinemist tulevikus), on paratamatu, ei aita see nähtavasti kaasa kohtu optimaalsele tegevusele. Seega on hädavajalik, et selliste lahkumistega seotud ametissenimetamiste ajakava – eelkõige seoses liikmete osalise uuendamisega iga kolme aasta järel – soodustaks järjepidevust kohtuasjade lahendamisel sellises kontekstis, kus kohtu pingutused on peamiselt suunatud pidevale efektiivsuse parandamisele.

Statistika seisukohast on Üldkohtul neist ebasoodsatest asjaoludest hoolimata siiski põhjust tunda heameelt, et tal õnnestus hoida seda taset, mis saavutati 2011. aastal tõelise hüppega kvantiteedis. Nii lahendati 2012. aastal 688 kohtuasja (mis on 2011. aasta tulemuse järel parim saavutus alates Üldkohtu loomisest) ning 322 kohtuasja puhul jõuti kohtuistungini suuliste seisukohtade ärakuulamiseks. Selle uue taseme saavutamine kohtu produktiivsuses – mille põhjuseks võib lugeda viimastel aastatel läbiviidud arvukaid kohtusiseseid reforme, mis viisid koostoiimes efektiivsuse tõusuni – aitas kaasa menetluses olevate kohtuasjade arvu ajaloolisele vähenemisele¹ (71 kohtuasja ehk rohkem kui 5% langus) tänu saanud kohtuasjade arvu kahanemisele – 617 kohtuasja vaadeldaval aastal (ehk ligi 15% vähem). Arvestades siiski kohtuasjade arvu üldist kasvu viimase kümne aasta jooksul, ei saa sellist kahanemist pidada kestvaks, nii et Üldkohus peab tõhustama oma jõupingutusi selle nimel, et vähendada lahendamata kohtuasjade arvu, eesmärgiga jätkata menetlusaja juba alustatud lühendamist (keskmine menetlusaeg 2012. aastal oli 24,8 kuud ehk 1,9 kuud vähem kui 2011. aastal).

Seda eesmärki silmas pidades on Üldkohus ulatuslikult muutnud oma kodukorda; need muudatused peab 2013. aasta jooksul vastavalt ETL artikli 254 viiendale lõigule heaks kiitma nõukogu. See menetlusnormide ajakohastamine võib küll olla vägagi vajalik, kuid selle mõju ei ole võimalik ette kindlaks määrata, vaid see selgub alles keskpikas perspektiivis, pärast piisavalt pikka ajavahemikku, mil uusi sätteid kohaldatakse. Sellest tuleneb, et kavandatav reform ei vii iseenesest ulatusliku produktiivsuse tõusuni, mis on hädavajalik menetlusaja piisavalt märgatavaks ja püsivaks lühendamiseks, eelkõige seoses mahukaid ja keerulisi vaidlusi puudutavate kohtuasjadega. Sellega koos peaks niisiis viivitamata lisanduma uusi personaliressursse, kohtu ülesehituse võimalikke arenguid ootama jäädes.

Nagu nähtub järgnevatel lehekülgedel esitatud ülevaatest, iseloomustasid 2012. aastat kohtupraktika erinevad arengud, millest oluline osa puudutas konkurentsioiguse, riigiabi ja intellektuaalomandiga seotud vaidlusi. Üldkohtu erinevaid tegevusvaldkondi käsitletakse vastavalt kohtu eri pädevusvaldkondadele: seaduslikkusega seotud vaidlused (I), apellatsioonkaebused (II) ja ajutiste meetmete kohaldamine (III).

¹ Kümnel viimasel aastal on menetluses olevate kohtuasjade arv pidevalt kasvanud, välja arvatud 2005. ja 2006. aastal (pädevuse üleandmise tõttu Avaliku Teenistuse Kohtule).

I. Seaduslikkusega seotud vaidlused

ELTL artikli 263 alusel esitatud hagide vastuvõetavus

1. Aktid, mille peale võib hagi esitada

1. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-237/09: *Région wallonne vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) – milles Üldkohtul tuli teha otsus selle kohta, kas tühistamishagi on võimalik esitada kaudse tagasilükkava otsuse peale, mis tuleneb akti põhjendustest – tuletas kohus esmalt meelde, et sõltumata otsuse aluseks olevatest põhjendustest, võib üldiselt üksnes otsuse resolutiivosa tekitada õiguslikke tagajärgi ning järelikult mõjutada isikut ebasoodsalt. Otsuse põhjendustes esinevad hinnangud kui sellised ei saa seevastu olla tühistamishagi esemeks ning need on allutatud liidu kohtu õiguspärasuse kontrollile üksnes siis, kui need huve kahjustava akti põhjendustena toetavad selle akti resolutiivosa. Sellegipoolest, isegi kui otsuse põhjendustes ei ole otsuse adressaadi taotlust sõnaselgelt tagasi lükatud, võib otsusest selle põhilisi põhjendusi silmas pidades siiski nähtuda, et akti vastu võtnud institutsioon on sisuliselt võtnud selle taotluse osas selgelt seisukoha ja selle tagasi lükanud. Sel juhul tekitab otsus selles osas adressaadi huve kahjustavaid siduvaid õiguslikke tagajärgi.

2. Akt, mis ei sisalda rakendusmeetmeid

Üldkohtul tuli esitada seisukoht seoses mõistega „akt, mis ei sisalda rakendusmeetmeid“ ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses. Esiteks, 8. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-221/10: *Iberdrola vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) väitis hageja hagiavalduses komisjoni otsuse peale, millega tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks kava, mis seisnes Hispaania õigusnormidega kehtestatud maksusoodustuses, millega sai amortiseerida firmaväärtust välismaises äriühingus osaluse omandamisel, et ta ei pidanud tõendama, et vaidlustatud otsus puudutab teda isiklikult, kuna see on üldkohaldatav akt, mis puudutab teda otseselt ega sisalda rakendusmeetmeid.

Olles märkinud, et vaidlustatud otsuse artikli 6 lõikes 2 on mainitud selle „[...] täitmiseks võetud riiklike meetmete rakendam[ist], kuni [vaidlusaluse] kava alusel antud abi on lõplikult tagastatud“, rõhutas Üldkohus, et juba nende tagastamismeetmete – mis olid rakendusmeetmed – olemasolu õigustas seda, et vaidlustatud otsust käsitatakse kui akti, mis sisaldab rakendusmeetmeid, mida nende adressaadid saavad siseriiklikus kohtus vaidlustada. Vaidlustatud otsuse rakendusmeetmed sisaldavad peale tagastamismeetmete ka kõiki meetmeid, mille eesmärk on rakendada kokkusobimatuks tunnistamise otsust, sh meetmed, millega lükatakse tagasi kõnealuse maksusoodustuse saamisele suunatud taotlus, kusjuures hageja saab ka seda tagasilükkamist siseriiklikus kohtus vaidlustada. Seetõttu lükkas Üldkohus tagasi hageja argumendi, et vaidlustatud otsus ei sisalda ega vaja mõju avaldamiseks rakendusmeetmeid, sest see takistavat automaatselt abisaajatel ja Hispaania Kuningriigil vaidlusaluse kava jätkuvat kohaldamist.

Teiseks, 4. juuni 2012. aasta määruse aluseks olnud kohtuasjas T-381/11: *Eurofer vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) vaidlustati komisjoni otsus, millega kehtestatakse üleminekueeskirjad kogu liidule seoses saastekvootide tasuta eraldamisega ühtlustatud viisil vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ² artiklile 10a.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631).

Olles järeldanud, et nimetatud otsus kujutab endast üldkohaldatavat akti ETL artikli 263 tähenduses, kuna see on üldkohaldatav ega ole seadusandlik akt, otsustas Üldkohus siiski, et seda ei saanud lugeda aktiks, mis ei sisalda rakendusmeetmeid. Nimelt, kuna vaidlustatud otsuses oli ette nähtud, et komisjon ja liikmesriigid võtavad rakendusmeetmeid, mille tulemusena määravad liikmesriigid lõpliku aastase tasuta saastekvootide üldkoguse iga käitise jaoks, leidis Üldkohus, et see otsus sisaldab rakendusmeetmeid ETL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses. Seda järeldust ei sea kahtluse alla selle sättega taotletav eesmärk, milleks on võimaldada füüsilistel ja juriidilistel isikutel esitada hagi selliste üldaktide peale, mis ei ole seadusandlikud aktid, mis puudutavad isikut otseselt ja mis ei sisalda rakendusmeetmeid, välistades nõnda olukorra, kus selline isik peaks kohtusse pääsemiseks toime panema õigusrikkumise. Üldkohus märkis seoses sellega, et äriühingud, kes on Euroopa terasetööstuse huve esindava ühenduse liikmed, ei ole selle ühenduse poolt vaidlusaluse otsuse peale esitatud hagi menetluses sellises olukorras, mida nimetatud eesmärgiga silmas peetakse. Nimetatud äriühingutel on nimelt põhimõtteliselt võimalik vaidlustatud otsuses ette nähtud siseriiklikud rakendusmeetmed vaidlustada ja selles kontekstis on neil – ilma et nad peaksid olema eelnevalt vaidlustatud otsust rikkunud – võimalik tugineda selle otsuse õigusvastasusele siseriiklikus kohtus, kes peab enne otsuse tegemist kohaldama ETL artiklit 267.

3. Otsene puutumus

27. novembri 2012. aasta määruse aluseks olnud kohtuasjas T-541/10: *ADEDY jt vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) esitas Kreeka ametiühingute keskkliit Üldkohtule hagi nõukogu kahe otsuse peale, mis olid adresseeritud Kreeka Vabariigile selle riigi ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks. Hagejad heitsid vaidlustatud aktidele ette seda, et need sisaldavad teatavaid sätteid, mis mõjutavad Kreeka ametnike rahalisi huve ja töötingimusi.

Üldkohus rõhutas, et ETL artikli 263 neljandas lõigus piiratakse füüsilise või juriidilise isiku tühistamishagi esitamise võimalust kolme liiki aktidega: esiteks temale adresseeritud aktid, teiseks teda otseselt ja isiklikult puudutavad aktid ja kolmandaks üldkohaldatavad aktid, mis puudutavad teda otseselt ega sisalda rakendusmeetmeid. Kohus tuletas seoses sellega meelde, et EÜ artikli 230 neljandat lõiku käsitleva kohtupraktika kohaselt eeldab tingimus, mille järgi peab hagi esemeks olev otsus puudutama füüsilist või juriidilist isikut otseselt, põhimõtteliselt kahe kumulatiivse tingimuse esinemist: esiteks, et vaidlustatud meede peab avaldama otsesest mõju isiku õiguslikule olukorrale, ja teiseks, et see ei tohi jätta meedet rakendama kohustatud adressaadile mingit kaalutusõigust; akti rakendamine on puhtautomaatne ja tuleneb vaid liidu õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme. See kohtupraktika on kohaldatav ka ETL artikli 263 neljandale lõigule, kuna selles sättes ette nähtud otsese puutumuse tingimust ei ole muudetud.

Üldkohus leidis, olles kontrollinud vaidlustatud otsuste erinevaid sätteid neid tingimusi arvesse võttes, et säte, milles on ette nähtud ametnikele makstavate lisatasude vähendamine, ei avalda hagejate õiguslikule olukorrale otsesest mõju, kuna isegi kui selles oli puudutatud liikmesriigile pandud eelarvekohustus – nimelt säästa teatav summa aastas ametnikele makstavate lisatasude vähendamise läbi –, ei olnud selles kehtestatud ei vähendamise viise ega sellega puudutatavaid teatavat liiki ametnikke; viimati nimetatul hindamisel oli ametiasutustele jäetud märkimisväärne hindamisruum. Üldkohus oli seisukohal, et sama kehtib ka selle sätte puhul, milles oli ette nähtud asjaomase liikmesriigi kohustus võtta vastu õigusakt, millega reformitakse pensionisüsteemi, et tagada jätkusuutlikkus keskpikas ja pikas perspektiivis. Arvestades, et selle rakendamiseks tuli vastu võtta siseriiklik õigusakt ja riigi ametiasutustele jäeti nimetatud seaduse sisu määratlemisel ulatuslik kaalutusruum, et sellega oleks tagatud pensionisüsteemi jätkusuutlikkus keskpikas ja pikas perspektiivis, ei puudutanud nimetatud säte hagejaid otseselt ETL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, kuna nende õiguslikku olukorda oleks otseselt mõjutanud ainult see seadus.

Selle sätte kohta, milles oli ette nähtud piirmäär pensionile jäävate avaliku sektori töötajate asendamiseks, leidis Üldkohus, et selle näol on tegemist avaliku halduse korralduse ja juhtimise üldmeetmega, mis ei puuduta seega samuti otseselt hagejate õiguslikku olukorda. Kuivõrd see säte oleks võinud kaasa tuua avaliku teenistuse töökorralduse ja hagejate töötingimuste halvenemise, siis oleks tegemist asjaoluga, mis ei puuduta nende õiguslikku olukorda, vaid üksnes nende faktilist olukorda.

4. Esindamine advokaadi poolt

Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 19 kolmandale ja neljandale lõigule, mida kohaldatakse sama põhikirja artikli 53 esimese lõigu kohaselt Üldkohtu menetlustele, peab isikut kohtus esindama advokaat, kellel on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu³ osalisriigi kohtus.

26. märtsi 2012. aasta määruse aluseks olnud kohtuasjas T-508/09: *Cañas vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata, edasi kaevatud) olid hagiavaldusele alla kirjutanud kaks advokaati, kellest esimene kuulus Lausanne'i (Šveits) advokatuuri ja teine nii eespool nimetatud kui ka Pariisi (Prantsusmaa) advokatuuri. Võttes arvesse asjaolu, et viimati nimetatud advokaat oli mõlema advokatuuri täieõiguslik liige, leidis Üldkohus, et hagi oli esitanud advokaat, kellel on õigus esineda liikmesriigi kohtus. Kuna kohtumenetluse käigus asendati see advokaat siiski ühe kolmanda advokaadiga, kellel oli Šveitsi kodakondsus ja kes oli kantud Pariisi advokatuuri välismaa advokaatide nimekirja, palus komisjon Üldkohtul kinnitada, et nimetatud Šveitsi advokaadil oli õigus hagejat Üldkohtu menetluses esindada, võttes arvesse võimalikku riski, et võidakse mööda minna normidest, mis käsitlevad advokaatide volitusi liidu kohtutes, eelkõige mõne liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheliste kahepoolsete lepingute alusel. Üldkohus märkis seoses sellega, et isegi kui direktiiv 98/5/EÜ⁴ koos isikute vaba liikumist käsitleva EÜ-Šveitsi kokkuleppe⁵ III lisaga annab liikmesriikidele võimaluse kehtestada nende territooriumil alalist tegevuskohta omavatele Šveitsi advokaatidele kohustuse tegutseda kliendi kohtus esindamisel koos kohaliku advokaadiga, ei ole Prantsuse õiguses sellist kohustust ette nähtud. Kuna asjaomane advokaat oli lisaks esitanud advokaadina tegutsemise õiguse kohta dokumendi, mis tõendas, et tal oli õigus esineda liikmesriigi kohtus, asus Üldkohus seisukohale, et tal oli õigus hagejat Üldkohtus esindada.

Üldkohus võttis lõpetuseks seisukoha selle kohta, kas esimesel advokaadil, kes kuulub üksnes Lausanne'i advokatuuri, on võimalik tugineda teenuste osutamise vabadusele, et esindada hagejat põhimenetluses. Olles meelde tuletanud, et direktiivi 77/249/EMÜ⁶ artiklis 5, millele Šveitsi advokaadid võivad tugineda, on ette nähtud, et liikmesriik võib kliendi kohtumenetluses esindamisega seotud tegevuste puhul nõuda teenust osutavatelt juristidelt, et nad töötaksid koos juristiga, kes võib esindada klienti kõnealusel kohtus või koos selles kohtus tegutseva „*avoué*” või „*procuratore*’iga”, asus Üldkohus seisukohale, et see kohustus oli täidetud, kuna hagejat esindas ka advokaat, kes oli Pariisi advokatuuri täieõiguslik liige.

³ Euroopa Majanduspiirkonna leping (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutse kvalifikatsioon (EÜT L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83).

⁵ Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ja teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vaheline kokkulepe, mis käsitleb isikute vaba liikumist, allkirjastatud 21. juunil 1999. aastal (EÜT 2002, L 114, lk 6).

⁶ Nõukogu 22. märtsi 1977. aasta direktiiv 77/249/EMÜ õigusteenuste osutamise vabaduse tulemuslikuma elluviimise kohta (EÜT L 78, lk 17; ELT eriväljaanne 06/01, lk 52).

5. Kostja seisund

4. juuni 2012. aasta määruse aluseks olnud kohtuasjas T-395/11: *Elti vs. Euroopa Liidu Montenegro delegatsioon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) esitati Üldkohtule hagi Euroopa Liidu Montenegro delegatsiooni juhi otsuse peale, millega lükati tagasi hageja pakkumus riigihankemenetluses selle riigi avalik-õigusliku ringhäälingu digiteerimiseks mõeldud seadmete ostmiseks. Üldkohtul avanes selles kohtuasjas võimalus täpsustada, et Euroopa Liidu delegatsiooni kolmandas riigis ei saa pidada liidu organiks või asutuseks ELTL artikli 263 lõike 1 tähenduses.

Üldkohus märkis seoses sellega, et ELTL artiklist 221, otsusest 2010/427/EL⁷ ning finantsmääruse⁸ artikli 51 teisest lõigust ja artiklitest 59, 60a ja 85 nähtub, et liidu delegatsioonide õiguslikku staatust iseloomustab organisatsiooniline ja funktsionaalne topeltalluvus Euroopa välisteenistusele. Seetõttu ei saa neid pidada liidu organiks ELTL artikli 263 tähenduses.

Lisaks vastutab delegeeritud volituste alusel võetud õigusaktide eest tavaliselt volituse andnud institutsioon, kes vastutab asjaomase õigusakti seaduslikkuse eest kohtus – selline lahendus kehtib eriti allkirjavolituste puhul ja edasivolituse korral. Niisiis ei saa komisjoni antud edasivolituse alusel tegutseva liidu delegatsiooni juhi poolt asjade hankemenetluses vastu võetud aktidest tuletada, et delegatsioonil oleks õigus olla kostjaks, ja seega vastutab kõnesoleval juhul nende eest komisjon. Sellest järeldub, et liidu Montenegro delegatsiooni ei saa pidada liidu organiks või asutuseks ning kõnesoleval juhul jäeti selle delegatsiooni vastu esitatud hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Ettevõtjatele kohaldatavad konkurentsieeskirjad

1. Üldised küsimused

a. Teabe nõudmine

22. märtsi 2012. aasta kohtuotsuse aluseks olnud liidetud kohtuasjades T-458/09 ja T-171/10: *Slovak Telekom vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) avanes Üldkohtul võimalus võtta seisukoht selles osas, millise ulatusega on komisjoni pädevus nõuda ettevõtjalt määruse (EÜ) nr 1/2003⁹ artikli 18 alusel teavet. Vaidlustati kaks komisjoni otsust, millega komisjon kohustas hagejat esitama temale teavet oma tegevuse kohta mitte ainult Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemisele järgneval, vaid ka sellele eelneval perioodil. Üldkohus märkis, et määruse nr 1/2003 artikli 18 lõikes 1 ette nähtud uurimispädevusele on esitatud ainult üks nõue, et nõutud teave oleks komisjoni hinnangul vajalik selleks, et kontrollida uurimise läbiviimise põhjenduseks olevaid rikkumise eeldusi. Sellest tuleneb, et komisjonil on õigus nõuda ettevõtjalt teavet sellise ajavahemiku kohta, mil liidu konkurentsieeskirjad ei olnud viimasele kohaldatavad, kui selline teave oleks vajalik, et tuvastada nimetatud eeskirjade võimalik rikkumine sellest ajast alates, kui eeskirjad muutusid ettevõtjale kohaldatavaks. Üldkohus lükkas sellega seoses tagasi hageja argumendid, mille kohaselt kõnesolevas asjas puudus seos väidetavalt toimepandud rikkumise ja nõutud andmete vahel. Kohus märkis selles osas, et komisjon võib nende andmete põhjal

⁷ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, lk 30).

⁸ Nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 745).

⁹ Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, lk 1, ELT eriväljaanne 08/02, lk 205).

määratleda asjaomased turud, teha kindlaks, kas hagejal on neil turgudel turgu valitsev seisund või hinnata rikkumise raskust; teatavad 1. maist 2004 varasemad andmed võivad komisjonile olla lisaks vajalikud selleks, et määratleda karistatava teoga seotud majanduslikku konteksti.

b. Komisjoni kontrollipädevus

– Kaitsja abi kasutamine

27. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-357/06: *Koninklijke Wegenbouw Stevin vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) tuletas Üldkohus meelde, et kuigi teatavaid kaitseõigusi, nagu õigust õigusabile, tuleb järgida juba algses uurimisetapis, tuleb siiski kontrollida, et nende õiguste tagamine ei kahjusta kontrollimiste kasulikku mõju, et komisjon saaks täita oma ülesannet tagada aluslepingu täitmine konkurentsi valdkonnas. Selles kontekstis tuleb kõrvutada kaitseõigusi käsitlevaid liidu õiguse üldpõhimõtteid ja komisjoni kontrollipädevuse kasulikku mõju, hoides ära asjakohaste dokumentide võimalikku hävitamist ja varjamist. Ehkki sõltumatu advokaadi või ettevõttesesese juristi kohalviibimine on võimalik, ei saa selline kohalolek olla kontrolli õiguspärasuse tingimus. Kui ettevõtja soovib ja eeskätt siis, kui tal ei ole kontrollipaigas juristi, võib ta seega paluda advokaadi nõu telefoni teel või tal kohale tulla võimalikult kiiresti. Selleks et see õigus advokaadi abile ei kahjustaks kontrolli nõuetekohast kulgu, peavad kontrolli läbiviivad isikud saama siseneda viivitamata ettevõtja kõikidesse ruumidesse, talle kontrolliotsuse teatavaks teha ja hõivata ootamata nende valitud kabinetid. Neil isikutel peab samuti olema võimalik kontrollida ettevõtja telefoni- ja elektronsidet. Lisaks võib see aeg, mille komisjon peab andma ettevõtjale, et ta saaks oma advokaadiga ühendust võtta enne, kui komisjon alustab kontrollimist, olla üksnes äärmiselt lühike ja nii lühike kui võimalik.

Üldkohus asus sellega seoses seisukohale, et komisjon ei rikkunud kaitseõigusi, keeldudes rahuldama ettevõtja palvet oodata tema sõltumatute advokaatide saabumist ooteruumis enne komisjoni lubamist siseneda oma ruumidesse. Seega tuleb nimetatud ettevõtja keeldumine lubada komisjoni inspektoritel siseneda tema hoonesse enne advokaatide saabumist kvalifitseerida keeldumiseks alluda kontrolliotsusele.

– Ulatus

Eespool viidatud kohtuotsuses *Koninklijke Wegenbouw Stevin vs. komisjon* avanes Üldkohtul muu hulgas võimalus teha otsus komisjoni kontrollipädevuse ulatuse kohta. Olles seoses sellega meelde tuletanud, et ettevõtjad on kohustatud eelnevas uurimismenetluses tegema uurimismeetmete käigus aktiivset koostööd, pööras ta erilist tähelepanu sellele, kui oluline on selles kontekstis õigus pääseda kõikidesse ettevõtja ruumidesse, maatükkidele ja transpordivahenditesse. See õigus on erilise tähtsusega, kuna see peab komisjonil võimaldama koguda konkurentsieeskirjade rikkumise tõendeid kohas, kus need tavaliselt asuvad, st ettevõtjate äriruumides.

Seega leidis Üldkohus, et pelk asjaolu, et ettevõtja advokaadid keelduvad lubamast komisjoni ühe direktori kabinetti, on piisav, et asuda seisukohale, et ettevõtja keeldus täielikult kontrolliotsusele allumast, ilma et komisjon peaks tõendama, et sellest keeldumisest põhjustatud viivitus võis kaasa tuua dokumentide hävitamise või varjamise.

14. novembri 2012. aasta otsustes kohtuasjas T-135/09: *Nexans France ja Nexans vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) ning kohtuasjas T-140/09: *Prysmian ja Prysmian Cavi e Sistemi Energia vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), mis puudutasid sama probleemi, täpsustas Üldkohus siiski, et komisjon peab juhul, kui ta teostab ettevõtja ruumides kontrollimist, piirduma läbiotsimisega selle ettevõtja nende tegevustega, mis puudutavad

kontrollimise määramise otsuses viidatud sektoreid. Seevastu siis, kui ta on teinud pärast analüüsimist kindlaks, et mõni dokument või mingi teave ei puuduta neid tegevusi, peab ta hoiduma selle kasutamisest oma uurimise eesmärgil. Üldkohus rõhutas seoses sellega, et kui komisjonil seda piirangut ei oleks, oleks tal tegelikkuses võimalik iga kord, kui tal on andmeid, et kahtlustada ettevõtjat konkurentsieeskirjade rikkumises konkreetsetes tegevusvaldkonnas, viia läbi kontrollimine kõikides neis valdkondades. See oleks aga vastuolus juriidiliste isikute privaatsfääri kuuluva tegevuse kaitsega, mis on demokraatlikus ühiskonnas põhiõigusena tagatud. Antud juhul pidi komisjonil niisiis olema kontrolliotsuse tegemiseks piisavalt veenvaid andmeid, et õigustada hagejate ruumides sellise kontrollimise läbiviimist, mis puudutas nende kõiki tegevusvaldkondi seoses elektrikaablite ja nendega seotud materjalidega.

c. Mõistlik menetlusaeg

5. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-214/06: *Imperial Chemical Industries vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), milles väideti, et haldus- ja kohtumenetlus olid kestnud liiga pikka aega, leidis Üldkohus, et täielik pädevus, mis tal on trahvi määramisel konkurentsieeskirjade rikkumise eest, võimaldab tal teha otsuse hageja selgelt väljendatud nõude kohta vähendada menetluse liiga pika kestuse tõttu komisjoni poolt temale määratud trahvi summat. Üldkohus tõstis nimelt esile, et sellist võimalust õigustasid kõnesolevas asjas menetlusökoonomia kaalutlused ja vajadus tagada mõistliku aja põhimõtte niisuguse rikkumise kohene ja tõhus heastamine.

Olles meelde tuletanud, et menetlusaja mõistlikkust tuleb hinnata iga konkreetse kohtuasja asjaolude alusel ja eelkõige lähtuvalt vaidluse olulisusest huvitatud isiku jaoks, kohtuasja keerukusest ning hageja ja pädevate ametiasutuste käitumisest, leidis Üldkohus siiski, et kuigi kohtumenetluse kestus, mida hageja kritiseeris – kokku viis aastat ja üheksa kuud – oli tõepoolest märkimisväärselt pikk, oli see menetlusaeg siiski selgitatav kohtuasja asjaolude ja keerukusega. Niisiis, kuna hageja ei olnud esitanud mingeid argumente kõnesoleva kohtuasja olulisuse kohta tema jaoks ja arvestades asjaolu, et kohtuasja ei tulnud selle laadi või olulisuse tõttu hageja jaoks lahendada teatud erilise kiirusega, ei olnud see menetlusaeg Üldkohtu hinnangul oma olemuselt kõnesoleva juhtumi asjaolusid arvestades niisugune, et see oleks õigustanud kohaldatava trahvisumma vähendamist.

d. Sanktsioonid

– Trahvide arvutamine

29. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-336/07: *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) avanes Üldkohtul muu hulgas võimalus täpsustada trahvide arvutamisel arvesse võetavaid kriteeriume. Üldkohus tuletas seoses sellega meelde, et vastavalt suunistele määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja [ST] asutamislepingu¹⁰ artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta peab komisjon rikkumise raskuse hindamisel uurima tegelikku mõju turule ainult siis, kui ilmneb, et see mõju on mõõdetav. Turu geograafiline ulatus on seoses sellega vaid üks kolmest asjassepuutuvast kriteeriumist rikkumise raskuse terviklikul hindamisel. See ei ole lisaks sõltumatu kriteerium selles tähenduses, et üksnes suuremat osa liikmesriike puudutavaid rikkumisi saaks kvalifitseerida „väga raskeks“. Seega võib komisjon kvalifitseerida rikkumise „väga raskeks“, kuigi geograafiline turg piirdub ühe liikmesriigi territooriumiga.

¹⁰ ELT 1998, C 9, lk 3.

Üldkohus rõhutas veel, et komisjon peab trahvisumma kindlaksmääramiseks rikkumise raskuse hindamisel jälgima, et tema tegevusel oleks hoiatav mõju, seda eelkõige rikkumiste puhul, mis eriti takistavad liidu eesmärkide saavutamist. Hoiatav mõju peab olema samal ajal konkreetne ja üldine selles tähenduses, et kuigi karistatakse individuaalse rikkumise eest, on trahv ka osa üldisest poliitikast, et ettevõtjad täidaksid konkurentsieeskirju.

Kuna peale selle suurendatakse trahvisummat rikkumise kestuse alusel nii, et trahvi lähtesummale kohaldatakse teatud protsenti, mis määratakse kindlaks kogu rikkumise raskusastme põhjal ja mis väljendab juba rikkumise erineva intensiivsusega perioode, ei tule rikkumise kestuse alusel selle summa suurendamisel võtta arvesse rikkumise erinevat intensiivsust asjassepuutuval perioodil. Ehkki lõpetuseks ei ole välistatud, et teatud olukorras võib siseriiklik õigus või siseriiklike ametiasutuste käitumine olla kergendav asjaolu, ei saa sellena võtta arvesse rikkumise heakskiitmist või lubamist liikmesriigi ametiasutuste poolt, eriti kui asjassepuutuvate ettevõtjate käsutuses on vajalikud vahendid täpse ja õige õigusliku teabe saamiseks.

– Trahvid ja karistusmaksed

27. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-167/08: *Microsoft vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) täpsustas Üldkohus, et kuigi trahv on vastavalt ELTL artiklite 101 ja 102 rikkumise tagajärg ning karistusmaksed on asjassepuutuva rikkumise lõpetamist ja vajaduse korral parandusmeetmeid määrava otsuse rikkumise tagajärg, puudutavad need mõlemad siiski ettevõtja tegevust, nagu see väljendus minevikus, ja neil mõlemal peab olema hoiatav mõju, et takistada rikkumise kordumist või jätkumist. Arvestades seda ühesugust laadi ja eesmärki, ei ole õigustatud täpsuse astme eristamine selles suhtes, mida ettevõtja peab tegema või ei tohi teha selleks, et tema tegevus oleks kooskõlas konkurentsieeskirjadega enne, kui tema suhtes võetakse vastu otsus, millega määratakse trahv, või otsus, millega määratakse lõplik karistusmaksed.

– Ettevõtjatele tehtud ettekirjutused – piirid

Eespool viidatud kohtuotsuses *Microsoft vs. komisjon* tuletas Üldkohus meelde, et kuigi komisjonil on õigus tuvastada rikkumine ning kohustada asjassepuutuvaid isikuid seda lõpetama, ei ole tal õigust suruda pooltele peale oma valikut nende erinevate käitumisvõimaluste hulgast, mis on kooskõlas aluslepinguga või otsusega, millega määrati tegevusega seotud parandusmeetmed. Sellest tuleneb, et kui ettevõtja valib ühe nendest võimalustest, ei saa komisjon tuvastada rikkumist või määrata karistusmaksed põhjusel, et ta oleks ise eelistanud teist võimalust.

2. Kohtupraktika ELTL artikli 101 valdkonnas

a. Mõiste „ettevõtjate ühendus“

Kohtuasjas *MasterCard jt vs. komisjon* (24. mai 2012. aasta otsus kohtuasjas T-111/08, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) esitati Üldkohtule hagi nõudega tühistada komisjoni otsus, millega tunnistati konkurentsioigusega vastuolus olevaks mitmepoolsed varuvahendustasud, mida kohaldati MasterCardi kaardimaksete süsteemile. Mitmepoolsed vahendustasud moodustavad osa kaardimaksetehingute hinnast, mis jääb kaardi väljastanud pangale. Mitmepoolsete vahendustasude kulu kannavad ettevõtjad ja see kuulub nende tasude üldraamistikku, mida nõuab neilt kaardimaksete kasutamise eest nende tehingutega tegelev krediidiasutus.

Selles kohtuasjas tehtud otsuses avanes Üldkohtul võimalus täpsustada mõistet „ettevõtjate ühenduste otsused“ [ELTL] artikli [101] tähenduses. Üldkohus märkis selles osas, et nimetatud

mõiste eesmärk on vältida seda, et ettevõtjad väldiksid konkurentsieeskirjade kohaldamist pelgalt selle vormi tõttu, kuidas nad turul tegutsevad. Selle põhimõtte tõhususe tagamiseks hõlmab [ELTL] artikli [101] lõige 1 mitte üksnes ettevõtjate tegevuse kooskõlastamise otseseid viise (kokkulepped ja kooskõlastatud tegevused), vaid ka koostöö institutsioonilisi vorme, kus ettevõtjad tegutsevad kollektiivse struktuuri või ühise organi vahendusel. Ühiste huvide või ühise huvi olemasolu on selles kontekstis asjassepuutuv element.

Rõhutades eelkõige makseorganisatsiooni MasterCard ja krediidasutuste ühiste huvide olemasolu mitmepoolsete vahendustasude kõrgel tasemel kindlaksmääramisel, jõudis Üldkohus järeldusele, et MasterCard Inc. aktsiate esmakordse avaliku pakkumisega kaasnenud muudatustele vaatamata jätkas MasterCardi makseorganisatsioon tegevust pankade tegevuse institutsioonilise kooskõlastamise vormis. Seetõttu võis komisjon õigustatult kvalifitseerida MasterCardi makseorganisatsiooni organite otsused mitmepoolsete vahendustasude kohta ettevõtjate ühenduse otsusteks.

b. Konkurentsipiirangud

– Seonduv laad

Eespool viidatud kohtuotsuses *MasterCard jt vs. komisjon* lükkas Üldkohus tagasi argumendid, mis tuginesid mitmepoolsete vahendustasude võimalikule objektiivsele vajalikkusele MasterCardi süsteemi toimimiseks. Nende argumentide kohaselt oleks krediidasutused ilma nende vahendustasudeta olnud sunnitud pakkuma oma klientidele teist tüüpi maksekaarte või vähendama kaardiomanikele antud eeliseid, mis oleks seadnud ohtu MasterCardi süsteemi elujõulisuse. Üldkohus lükkas need argumendid tagasi, juhtides tähelepanu sellele, kui tähtsad on peale vahendustasude muu tulu ja kaubandustulud, mida krediidasutused saavad oma maksekaartide väljastamise tegevusest; Üldkohus leidis, et isegi kui ilma mitmepoolsete vahendustasudeta toimivas süsteemis võib eeldada, et kaardiomanikele antavad eelised vähenevad või kaartide väljastamisest saadav tulu väheneb, siis võib mõistlikult järeldada, et selline vähenemine ei ole piisav, et seada ohtu MasterCardi süsteemi elujõulisust.

– Mõju

Eespool viidatud kohtuasjas *MasterCard jt vs. komisjon* väitsid hagejad, et asjaolu, et mitmepoolsed vahendustasud mõjutavad kauplejatelt võetavaid teenustasusid, ei mõjuta aktsepteerijate vahelist konkurentsi, kuna neid kohaldatakse sama moodi kõikidele aktsepteerijatele. Üldkohus asus seoses sellega seisukohale, et kui nõustuda, et mitmepoolsed vahendustasud kehtestavad kauplejatelt võetavate teenustasude minimaalse määra, ja kuna komisjon võis õiguspäraselt järeldada, et ilma mitmepoolsete vahendustasudeta toimiv MasterCardi süsteem oleks majanduslikult elujõuline, siis tuleneb sellest tingimata, et neil tasudel on konkurentsi piirav mõju. Mitmepoolsed vahendustasud piiravad, võrreldes ilma selliste tasudeta toimiva aktsepteerimisturuga, survet, mida kauplejad saavad avaldada aktsepteerivatele pankadele, kui nad peavad läbirääkimisi kauplejatelt võetavate teenustasude üle, vähendades võimalusi, et hinnad langevad alla teatud tasemele.

– Potentsiaalne konkurents

29. juuni 2012. aasta otsuste aluseks olnud kohtuasjas T-360/09: *E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) ning kohtuasjas T-370/09: *GDF Suez vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) tuli Üldkohtul teha otsus hagejate kohta, milles nõuti, et ta tühistaks komisjoni otsuse, millega määrati mõlemale hagejaks olevale energiaettevõtjale 553 miljoni euro suurune trahv selle eest, et nad olid Prantsuse ja Saksa maagaasiturust jagamise

kokkuleppe sõlmimisega rikkunud liidu konkurentsioigust. See kokkulepe oli sõlmitud 1975. aastal, kui Ruhrgas AG (nüüd E.ON Ruhrgas AG, mis kuulub kontserni E.ON) ja Gaz de France (GDF) (mis kuulub nüüd kontserni GDF Suez) olid otsustanud ehitada koos Saksamaad läbiva gaasijuhtme, et importida Venemaa gaasi Saksamaale ja Prantsusmaale. Komisjon otsustas, et asjaomase kokkuleppega nägid nimetatud ettevõtjad ette, et nad ei müü selle gaasijuhtme kaudu saadud gaasi teise poole riiklikul turul. Üldkohtul avanes neis kohtuasjades võimalus esitada oma seisukoht selle kohta, millistel tingimustel võib ettevõtjat [ELTL] artikli [101] lõike 1 kohaldamisel kvalifitseerida potentsiaalseks konkurendiks.

Üldkohus märkis seoses sellega, et konkreetse turu konkurentsitingimuste uurimine ei põhine mitte üksnes turul juba tegutsevate ettevõtjate vahelisel olemasoleval konkurentsil, vaid ka võimalikul konkurentsil. Ehkki ühe ettevõtja kavatsus turule siseneda võib olla oluline kontrollimaks, kas teda võib lugeda võimalikuks konkurendiks viidatud turul, on sellise määratluse aluseks olev keskne asjaolu siiski tema suutlikkus kõnealusele turule siseneda. Mis puutub siseriiklikku turgu, mida iseloomustab tegeliku territoriaalse monopoli esinemine, siis ei oma tähtsust asjaolu, et nimetatud turul ei olnud seaduslikku monopoli. Nimelt selleks, et kindlaks teha, kas turul on potentsiaalne konkurents, peab komisjon kontrollima, kas on olemas tegelikud ja konkreetset võimalused, et asjaomased ettevõtjad tegutseksid omavahelises konkurentsivõrre või uus konkurent võiks siseneda sellele turule ning konkureerida olemasolevate ettevõtjatega. See komisjonipoolne kontroll peab toimuma nende võimaluste objektiivsel alusel, nii et asjaolu, mille kohaselt need võimalused on välistatud otseselt siseriiklikest õigusaktidest tuleneva monopoli tõttu või kaudselt õigusaktide rakendamise tõttu, ei oma tähtsust. Teatava ettevõtja puhtteoreetilisest võimalusest tulla sellisele turule ei piisa, et niisuguse konkurentsi olemasolu tõendada.

Üldkohus sedastas kõnesolevas asjas, et see asjaolu, et Saksa gaasiturgu iseloomustas 24. aprillini 1998 tegeliku territoriaalse monopoli esinemine, võis sellel turul põhjustada mis tahes konkurentsi, st mitte ainult tegeliku, vaid ka potentsiaalse konkurentsi puudumise. Seoses sellega ei oma tähtsust asjaolu, et Saksamaal ei olnud seaduslikku monopoli. Üldkohus järeldas sellest, et komisjon ei olnud tõendanud, et E.ON-i ja GDF Suez vahel esines ajavahemikus 1. jaanuarist 1980 kuni 24. aprillini 1998 Saksa gaasiturul potentsiaalne konkurents, mida nende vahel sõlmitud kokkulepe oleks võinud kahjustada.

c. Trahvi arvutamine

– Koostöö

i) Ulatus

27. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-347/06: *Nynäs Petroleum ja Nynäs Belgium vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) täpsustas Üldkohus, et trahvide arvutamise suuniste punkti 3 kuuenda taande sätete kohaselt võib komisjon trahvi põhisummat vähendada selle eest, et ettevõtja teeb tõhusat koostööd menetlustes, mis jäävad 2002. aasta koostööteatise kohaldamisalast välja. Komisjon võib konkurentsieeskirjade rikkumist käsitlevas menetluses koostööd teinud ettevõtja trahvi vähendada nimetatud suuniste nende sätete alusel siiski vaid olukorras, kus 2002. aasta koostööteatis ei ole kohaldatav. See teatis ei ole kohaldatav vertikaalsetele või [ELTL] artikli [102] kohaldamisalasse kuuluvatele kartellidele. Üldkohus leidis neil asjaoludel kõnesolevas asjas, et kuna asjaomane rikkumine kuulus 2002. aasta koostööteatise kohaldamisalasse, ei olnud trahvide arvutamise suuniste artikli 3 kuues taane hagejate suhtes kohaldatav.

ii) Tagajärjed

27. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-370/06: *Kuwait Petroleum jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) märkis Üldkohus, et komisjon annab keelatud kokkuleppeid puudutavates asjades vastavalt 2002. aasta koostööteatise punktidele 27 haldusmenetluse lõpus vastuvõetavates otsustes hinnangu kõigi trahvi vähendamise taotluse esitanud ettevõtjate lõplikule olukorrale. Üldkohtu hinnangul tuleneb sellest, et komisjon peab andma haldusmenetluse lõpus hinnangu ettevõtja esitatud tõendite väärtusele, ning talle ei saa ette heita, et ta asus seisukohale, et ta ei saanud ettevõtjat premeerida avalduste eest, mis talle ühes menetluse staadiumis tundusid määrava tähtsusega, ent mis osutusid haldusmenetluse hilisemas staadiumis, kui ettevõtja neile avaldustele uuesti tugines, kasutamatuks.

– Raskendavad asjaolud

i) Rikkumise eestvedamine või algatamine

27. septembril 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-343/06: *Shell Petroleum jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) märkis Üldkohus, et miski ei takista komisjonil põhimõtteliselt tugineda üheleainsale sündmusele, tuvastamaks, et ettevõtjal oli kartelli algataja roll, tingimusel et see ainus asjaolu võimaldab kindlalt tõendada, et see ettevõtja õhutas või julgustas teisi ettevõtjaid kartelli looma või sellega ühinema.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Koninklijke Wegenbouw Stevin vs. komisjon* tuletas Üldkohus lisaks meelde, et ehkki liidu kohus teeb vahet algataja ja eestvedaja rollil, on ta siiski seisukohal, et isegi kui komisjoni esitatud tõendid ühe rolli kohta neist kahest on ebapiisavad, võib ta jääda täielikku pädevust kasutades kohaldatud trahvisumma suurendamise juurde. Arvestades hageja eestvedaja rolli, leidis Üldkohus niisiis kõnesolevas asjas, et kohaldatud trahvi suurendamist ei tule vähendada.

ii) Korduvus

Eespool viidatud kohtuotsuses *Shell Petroleum jt vs. komisjon* avanes Üldkohtul võimalus täpsustada seda küsimust juhul, kui on tegemist sarnaste rikkumistega, mille panevad järjestikku toime ühe ja sama emaettevõtja kaks tütarettevõtjat. Üldkohus oli seisukohal, et kuna liidu konkurentsioiguse kohaselt kujutavad ühte kontserni kuuluvad erinevad äriühingud endast ühte majandusüksust, kui asjaomased äriühingud ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, võib komisjon õigustatult asuda seisukohale, et tegemist on korduvusega, kui emaettevõtja üks tütarettevõtjatest paneb toime sama laadi rikkumise kui see, mille eest eelnevalt määrati karistus teisele tütarettevõtjale. Kuna tegemist on siiski võimalusega, mitte kohustusega, siis pelk asjaolu, et komisjon ei pannud rikkumise eest vastutust emaettevõtjale varasemas otsuses, ei tähenda, et ta oleks hilisemas otsuses kohustatud andma sama hinnangu.

Üldkohus asus kõnesolevas asjas seisukohale, et kuna varasemas otsuses silmas peetud tütarettevõtja ning komisjoni uue otsusega puudutatud tütarettevõtja on samadele emaettevõtjatele 100% kuuluvad ettevõtjad, siis ei mõjutanud võimalust kohaldada uues otsuses korduvust käsitlevat kohtupraktikat see asjaolu, mille kohaselt komisjon oli varasemas otsuses otsustanud panna vastutuse pigem esimesele tütarettevõtjale kui tema emaettevõtjatele. Lisaks ei saa emaettevõtja lõppemisel olla tagajärgi seoses võimalusega kohaldada korduvust ettevõtja suhtes, kes edasi eksisteeris. Lõpetuseks ei olnud komisjon kohustatud esitama tõendeid, mis oleks võimaldanud kindlaks teha, et emaettevõtja avaldas tegelikult otsustavat mõju oma tütarettevõtja sellele rikkumisele, mis oli varasema otsuse esemeks, kuna see tütarettevõtja kuulus hetkel, mil rikkumised toime pandi, 100% eespool silmas peetud emaettevõtjatele.

d. Rikkumise süüksarvamine – solidaarvastutus

27. septembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-361/06: *Ballast Nedam vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) asus Üldkohus seisukohale, et äriühing, kes moodustab oma tütarettevõtjaga sama ettevõtja, ei saa väita, et kui liidu kohus vähendab tema tütarettevõtjale määratud trahvisummat, siis selle tagajärjel tuleb talle kontserni emaettevõtjana solidaarselt määratud trahvi samuti vähendada, kui trahvi vähendamise otsus tuleneb asjaolust, et komisjon on rikkunud tütarettevõtja kaitseõigusi.

e. Täielik pädevus

– Varasemad asjaolud

Eespool viidatud kohtuotsuses *Shell Petroleum jt vs. komisjon* tuletas Üldkohus meelde, et täielik pädevus annab liidu kohtule lisaks karistuse õiguspärasuse kontrollimisele õiguse asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmaks tühistada, seda vähendada või suurendada. See tähendab, et vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta¹¹ artiklis 47 sätestatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte nõuetele teostab liidu kohus nii õiguslike kui ka faktiliste asjaolude kontrolli, samuti seda, et tal on pädevus hinnata tõendeid, tühistada vaidlustatud otsus ning muuta trahvisummat. Seega peab Üldkohus nimetatud täieliku pädevuse raames otsuse vastuvõtmise ajal hindama, kas puudutatud ettevõtjatele määrati trahv, mis kajastab õigesti asjassepuutuva rikkumise raskust. Oma täieliku pädevuse kasutamisel võib Üldkohus võtta üldreeglina arvesse ettevõtja koostöösoovimatust ja sellest tulenevalt suurendada talle [ELTL] artikli [101] ja [ELTL] artikli [102] rikkumise eest määratud trahvisummat. Üldkohtu hinnangul võib see olla nii juhul, kui ettevõtja jätab komisjoni sellekohasele nõudele vastates tahtlikult või ettevaatamatusest haldusmenetluses esitamata trahvisumma kindlaksmääramise seisukohast otsustava tähtsusega asjaolud, mis olid talle vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal teada või võisid olla teada. Kuigi see ei takista Üldkohtul sel juhul neid asjaolusid arvesse võtta, riskib ettevõtja, kes seda alles kohtumenetluses mainib – kahjustades seeläbi haldusmenetluse eesmärki ja nõuetekohast läbiviimist – siiski sellega, et Üldkohus võtab seda asjaolu trahvisumma kindlaksmääramisel kohaselt arvesse.

– Hilisemad asjaolud

Üldkohus märkis seoses selle küsimusega eespool viidatud kohtuotsuses *Imperial Chemical Industries vs. komisjon*, et isegi kui väide hagejat puudutanud menetluse kogukestuse kohta esitati alles kohtuistungil, ei saa seda pidada vastuvõetamatuks hilise esitamise tõttu. Üldkohus oli nimelt seisukohal, et menetluse kogukestus on uus faktiline asjaolu, mis vastavalt tema kodukorra artikli 48 lõikele 2 õigustab väite esitamist kohtumenetluse käigus.

– Meetod – suunised ei ole Üldkohtu jaoks kohustuslikud

Eespool viidatud kohtuotsustes *E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon* ning *GDF Suez vs. komisjon* tuletas Üldkohus meelde, et ta ei ole oma täieliku pädevuse teostamisel seotud komisjoni arvutustega ega tema suunistega trahvide arvutamise meetodi kohta, vaid ta peab kõiki kohtuasja asjaolusid arvesse võttes ise hinnangu andma. Üldkohus oli seega seisukohal, et komisjoni kasutatava meetodi kohaldamine oleks kõnesolevas asjas kaasa toonud trahvisumma ebaproportsionaalse vähendamise võrreldes tuvastatud eksimuse tähtsusega. Kuigi see komisjoni eksimus puudutas

¹¹ ELT 2010, C 83, lk 389.

nimelt üksnes Prantsuse turgu ja vaid umbes viiendikku rikkumise kestuse perioodist, oleks komisjoni meetodi kohaldamine endaga kaasa toonud üle 50% trahvi vähendamise. Üldkohus järeldas niisiis, juhtides tähelepanu sellele, et ta ei ole nimetatud meetodiga seotud, et eelkõige rikkumise kestust ja raskust arvesse võttes tuleb igale äriühingule määratud trahvi lõplikuks summaks määrata 320 miljonit eurot.

3. Kohtupraktika ETL artikli 102 valdkonnas

a. Turgu valitsev seisund

Kohtuasjas, mis oli aluseks eespool viidatud kohtuotsusele *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon*, esitati Üldkohtule hagi nõudega tühistada otsus, millega komisjon oli määranud hagejatele, kontserni Telefónica (pikka aega tegutsenud Hispaania telekommunikatsiooniettevõtja) kuuluvatele äriühingutele, ligi 151 miljoni euro suuruse trahvi valitseva seisundi kuritarvitamise eest Hispaania interneti lairibaühenduse turul. Komisjon oli seisukohal, et hagejad olid alates septembrist 2001 kuni detsembrini 2006 kuritarvitanud oma valitsevat seisundit Hispaanias lairibaühendusele juurdepääsu hulгимүүги üleriigilisel ja piirkondlikul turul.

Üldkohus tuletas meelde, et võimalik konkurents turul on üks asjaolu, millega turgu valitseva seisundi olemasolu hindamisel tuleb arvestada. Samas see, et teataval turul on konkurents, isegi väga elujõuline konkurents, ei välista sellel turgu valitseva seisundi esinemist, kuna viimast iseloomustab põhiliselt võime tegutseda, ilma et turustrateegias tuleks konkurentsiga arvestada ja ilma et selline hoiak tekitaks kahjulikke mõjusid. Üldkohus tuletas samuti meelde, et kuigi võime peale suruda pidevaid hinnatõuse on vaieldamatult asjaolu, mis tõenäoliselt näitab turgu valitseva seisundi esinemist, ei ole see aga asjaolu, mida tingimata arvesse tuleb võtta, sest turgu valitseva ettevõtja hindade sõltumatus tähendab pigem võimet määrata kindlaks hinnad, ilma et ta peaks arvesse võtma oma konkurentide, klientide ja tarnijate reaktsiooni, kui võimet oma hindu tõsta.

b. Kuritarvitav tegevus

– Hinnakruvi

Komisjon oli määranud samas kohtuasjas hagejatele sanktsiooni selle eest, et nad olid sundinud oma konkurentidele peale ebaõiglasi hindu, mis väljendusid hinnakruvis lairibaühenduse jaehindade ning üleriigilise ja piirkondliku lairibaühenduse hulgihindade vahel.

Üldkohus tuletas meelde, et hinnakruvi efekt võib juba isenesest, muude objektiivsete õigustuste puudumisel kujutada endast kuritarvitust [ETL] artikli [102] tähenduses. Hinnakruvi on hulgitteenuste ja jaeteenuste hinnavahest, mitte nende teenuste hinnatasemest tulenev tagajärg. Selline hinnakruvi efekt võib eeskätt tuleneda mitte üksnes ebatavaliselt madalast hinnast jaeturul, vaid ka ebatavaliselt kõrgest hinnast hulgiturul. Turgu valitseva seisundiga ettevõtja hinnapoliitika õiguspärasuse hindamisel tuleb lähtuda turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtja kuludel põhineva hinna ja tema strateegia kriteeriumidest. Need uurimiskriteeriumid võimaldavad täpsemalt selle hindamisel, kas tegemist on hinnakujundusega, millega kaasneb hinnakruvi efekt, kindlaks teha, kas ettevõtja ise oleks olnud nii tõhus, et ta oleks suutnud pakkuda oma jaeteenuseid lõpptarbijatele muul viisil kui kahjumiga, kui tal oleks eelnevalt tulnud tasuda oma vaheteenuse hulgihinda.

– Võimalik mõju konkurentsile

[ELTL] artikli [102] rikkumise tuvastamiseks piisab sellest, kui tõendatakse, et turgu valitseva seisundiga ettevõtja kuritarvitus piirab konkurentsi, või teisisõnu, et tegevusel on või võib olla selline mõju. Seetõttu peab hinnakujundusel olema turul konkurentsivastane mõju, ent see mõju ei pea olema tingimata tegelik, vaid seoses sellega piisab, kui tõendada, et konkurentsivastane mõju on vähemalt sama tõhusate konkurentide kui turgu valitseva ettevõtja turult väljatõrjumise näol võimalik.

– Mõiste „tahtlikult või hooletuse tõttu toimepandud rikkumine”

Eespool viidatud kohtuotsuses *Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon* avanes Üldkohtul võimalus täpsustada seoses küsimusega, kas rikkumine pandi toime tahtlikult või hooletuse tõttu, et see tingimus on täidetud, kui ettevõtjale ei saanud olla teadmata tema tegevuse konkurentsivastane laad, olenemata sellest, kas ta oli teadlik sellest, et ta rikub aluslepingu konkurentsieeskirju. Ettevõtja on teadlik oma tegevuse konkurentsivastasest laadist, kui ta on teadlik peamistest faktilistest asjaoludest, mis õigustavad nii turgu valitseva seisundi tuvastamist teataval turul kui ka komisjoni hinnangut selle seisundi kuritarvitamise kohta.

Informeeritud ettevõtja ei saa seoses sellega kahelda, et suure turuosa omamisel on suur roll ja ta peab seda tingimata arvesse võtma turul oma käitumise üle otsustamisel. Niisiis ei ole võimalik, et ettevõtja, kellele kuulub ainus arvestatav infrastruktuur piirkondliku ja üleriigilise hulgitoo te pakumiseks telekommunikatsioonisektoris, ei ole teadlik sellest, et tal on asjassepuutuvatel turgudel turgu valitsev seisund. Seetõttu näitab sellise ettevõtja turuosa suurus asjassepuutuvatel turgudel, et tema arvamus, et tal ei olnud nendel turgudel turgu valitsevat seisundit, sai tuleneda ainult kas tema tegevuse esemeks olevate turgude struktuuri ebapiisavast uurimisest või keeldumisest võtta seda struktuuri arvesse.

– Koostalitlusvõime

Eespool viidatud kohtuotsuse *Microsoft vs. komisjon* aluseks olnud kohtuasjas esitati Üldkohtule hagi nõudega tühistada komisjoni otsus, millega Microsoft Corp.-ile määrati karistumakse põhjendusel, et tasu määr, mida Microsoft nõudis sellise teabe kättesaadavaks tegemise eest oma konkurentidele, mis puudutas Microsofti enda ja tema konkurentide toodete vahelist koostalitlusvõimet, ei olnud mõistlik.

Üldkohus oli seisukohal, et hindamispõhimõtete, eriti asjassepuutuvate tehnoloogiate uuenduslikkuse kriteeriumi, mida komisjon vaidlustatud otsuses kohaldas, kasutamine näitas, kas Microsofti nõutud tasumäärad kajastavad pigem tehnoloogia ainuomast väärtust kui selle strateegilist väärtust. Sellest järeldub, et nende põhimõtete kohaldamine vastas objektiivselt vajadusele hinnata, kas Microsofti tasumäärad on mõistlikud. Koostalitlusvõimega seotud teabega mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel tutvumise võimaldamise kohustuse kontekstis, milles on välistatud igasugune strateegilist väärtust kajastav tasu, on komisjonil õigus hinnata nende tehnoloogiate uuenduslikkust, võttes aluseks selle määratluse koostisosadeks olevad mõisted uuel ja mitteendastmõistetaval alusel, kusjuures viimane on omakorda seotud leiutustaseme mõistega. Kui hinnatakse tehnoloogiate uuenduslikkust selle alusel, kas tehnoloogiad olid uued ja kas neil oli leiutustase, siis selle tagajärjeks ei ole intellektuaalomandiõiguste, ärisaladuste või muu konfidentsiaalse teabe väärtuse üldine hävitamine või veelgi vähem uuenduslikkuse seadmine tingimuseks sellele, et toode või teave oleks viidatud õiguse kohaldamisalas või käsitatav üldiselt ärisaladusena.

4. Kohtupraktika areng koondumiste valdkonnas

12. detsembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-332/09: *Electrabel vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) esitas Belgia äriühing Electrabel Üldkohtule hagi komisjoni otsuse peale, millega määrati temale 20 miljoni euro suurune trahv koondumise enneaegse läbiviimise eest, mis rikub määruse (EMÜ) nr 4064/89¹² artikli 7 lõiget 1. Vaidluse esemeks oli selle äriühingu poolt äriühingu Compagnie nationale du Rhône (edaspidi: „CNR”) üle faktilise ainukontrolli omandamine. Olles suurendanud oma osalust CNR-i kapitalis 49,95%-ni ja hääleõigusi 47,92%-ni 23. detsembril 2003, pöördus Electrabel komisjoni poole, et paluda tema arvamust sellise kontrolli omandamise kohta, alles 9. augustil 2007. Kuna komisjon kinnitas, et selline kontroll on tõepoolest omandatud, oli Electrabel ametlikult teatanud koondumistingust. Kuigi komisjon ei olnud oma esimeses 29. aprilli 2008. aasta otsuses sellele koondumisele vastu ja tunnistas selle ühisturuga kooskõlas olevaks, jättis ta siiski lahtiseks küsimuse Electrabeli poolt CNR-i üle faktilise ainukontrolli omandamise täpse kuupäeva kohta. Asunud seisukohale, et selleks kuupäevaks tuleb lugeda 23. detsembril 2003, võttis komisjon sellegipoolest hiljem vastu vaidlustatud otsuse.

Hinnates seda, kas komisjoni analüüs koondumise esinemise kohta kehtib, meenutas Üldkohus, et komisjoni analüüs koondumise toimumise asjaolude kohta allub liidu kohtu täielikule kontrollile. Üldkohus juhtis sellega seoses tähelepanu, et vastavalt koondumise mõistet puudutava teatise¹³ punktile 14 võib isegi vähemusaktsionär teostada ettevõtja üle faktilist ainukontrolli, kui ta saavutab tõenäoliselt selle ettevõtja aktsionäride üldkoosolekul enamuse, kuna ülejäänud aktsiad on tugevasti hajutatud. Ainukontrolli olemasolu või puudumise tuvastamisel tuleb tugineda aktsionäride esindatusele eelmistel aastatel. Kui aktsionäride üldkoosolekul osalevate aktsionäride arvust lähtuvalt on vähemusaktsionäri koosolekul stabiilne häälteenamus, käsitatakse, et sellel vähemusaktsionäriil on ainukontroll. Üldkohus asus seisukohale, et kõnesolevas asjas oli see nii, kuna hageja ei suutnud seada kahtluse alla komisjoni järeldust, mille kohaselt ta oli 23. detsembril 2003 peaaegu kindel, et ta saavutab üldkoosolekutel enamuse, isegi hääleõiguste enamust omamata.

Üldkohus otsustas lisaks, et komisjon ei olnud teinud viga, kui ta tugines viieaastasele aegumistähtajale, kuna hagejale ette heidetav rikkumine, s.o koondumise enneaegne elluviimine, kujutas endast sellist rikkumist, mis võib endaga kaasa tuua konkurentsitingimuste olulisi muutusi ja mida ei saa kvalifitseerida puhtalt formaalseks või menetluslikuks rikkumiseks määruse (EMÜ) nr 2988/74¹⁴ artikli 1 lõike 1 punkti a tähenduses.

Trahvi suuruse kindlaksmääramise kohta täpsustas Üldkohus esiteks, et komisjonile ei saanud ette heita, et ta ei järginud trahvisumma kindlaksmääramisel põhimõtteid ja meetodeid, mida on täpsustatud suunistes [ELTL] artiklite [101 ja 102] rikkumise eest määratavate trahvide arvutamise kohta. Tema analüüsi raamistik peab olema määruse nr 4064/89 artikli 14 lõige 3, mille kohaselt trahvisumma määramisel võetakse arvesse rikkumise laadi ja raskust.

¹² Nõukogu 21. detsembri 1989. aasta määrus (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT L 395, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 31).

¹³ Komisjoni teatis koondumise mõiste kohta vastavalt nõukogu määrusele (EMÜ) nr 4064/89 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜT C 66, lk 5; ELT eriväljaanne 08/01, lk 195).

¹⁴ Nõukogu 26. novembri 1974. aasta määrus (EMÜ) nr 2988/74 Euroopa Majandusühenduse transpordi- ja konkurentsieeskirjades ettenähtud menetluste ja sundtäitmise rakendamise aegumistähtaegade kohta (EÜT L 319, lk 1; ELT eriväljaanne 07/01, lk 61).

Riigiabi

1. Vastuvõetavus

20. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-154/10: *Prantsusmaa vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) otsustas Üldkohus, et kui liikmesriik tühistab mitu kuud enne komisjoni otsuse vastuvõtmist sellise meetme, mis on komisjoni nimetatud otsusega kvalifitseeritud olemasolevaks riigiabiks, siis see ei muuda selle otsuse peale esitatud hagi vastuvõetamatuks. Üldkohtul paluti anda seisukoht hagi raames, mis oli esitatud komisjoni otsuse peale, millega tunnistati siseturuga kokkusobimatuks kaudne piiramatu abi, mille Prantsusmaa kehtestas väidetavalt La Poste'i kasuks tema riigiasutuse staatusest tulenevalt.

Üldkohus rõhutas, et komisjoni otsus, millega tuvastatakse ettevõtjale piiramatu garantii vormis antud riigiabi olemasolu ja tunnistatakse see ühisturuga kokkusobimatuks, toob kindlasti kaasa siduvaid õiguslikke tagajärgi ja kujutab endast seega vaidlustatavat akti ELTL artikli 263 tähenduses. Kuigi kõnesolevas asjas oli selge, et Prantsuse valitsus oli endale sobivatel põhjustel ja ilma igasuguse komisjonipoolse sunnita otsustanud komisjoni otsusega olemasolevaks riigiabiks kvalifitseeritud meetme mitu kuud enne viimati nimetatud otsuse vastuvõtmist tühistada, oli Prantsuse Vabariigil siiski õiguslikult siduv kohustus vaidlustatud otsuse täitmiseks. Üldkohus oli seisukohal, et asjaolu, et selle otsuse täideviimise käigus võiksid komisjoni ja selle liikmesriigi kaitstavad huvid ühtida, ei või takistada viimasel esitada sellesama otsuse peale tühistamishagi. Sellise takistuse olemasolu tunnistamine tähendaks liikmesriikidele sanktsiooni kehtestamist olenemata sellest, kas nad näitavad üles oma huvi komisjoni otsust täita või mitte, ning see oleks vägagi subjektiivne.

28. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-123/09: *Ryanair vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) palus hageja Üldkohtul tühistada komisjoni otsused, mis puudutasid Itaalia riigi poolt lennuettevõtjale Alitalia – Compagnia Aera Italiana SpA 2008. aastal antud 300 miljoni euro suurust laenu. Kui esimene neist otsustest, millega meede tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks ja kohustati Alitaliale antud abi tagasi nõudma, oli tehtud ametliku uurimismenetluse lõpus, siis teine otsus, millega keelduti nimetatud ettevõtja varade müügi suhtes antud abi riigiabiks kvalifitseerimast – tingimusel, et Itaalia ametiasutused peavad kinni teatavatest kohustustest –, võeti vastu määruse (EÜ) nr 659/1999¹⁵ artikli 4 lõike 3 alusel ilma ametlikku uurimismenetlust alustamata.

Seda teist otsust puudutavalt rõhutas Üldkohus – olles meelde tuletanud, et vastuväidete esitamata jätmise otsuse õiguspärasus oleneb sellest, kas abi ühisturuga kokkusobivuses on kahtlusi –, et kuna selliste kahtluste tõttu tuleb algatada ametlik uurimismenetlus, milles võivad osaleda määruse nr 659/1999 artikli 1 punktis h nimetatud huvitatud pooled, tuleb asuda seisukohale, et selline otsus puudutab otseselt ja isiklikult kõiki huvitatud pooli selle sätte tähenduses. [ELTL] artikli [108] lõikes 2 ja määruse nr 659/1999 artikli 6 lõikes 1 sätestatud menetluslike tagatistega isikute sellised tagatised saavad olla kindlustatud vaid siis, kui neil on võimalus vaidlustada vastuväidete esitamata jätmise otsus liidu kohtus. Viimati nimetatud sätte kohaselt tuleb seega huvitatud pooleks lugeda eelkõige mis tahes isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve abi andmine võib mõjutada, eriti selle abi saajaga konkureerivad ettevõtjad.

¹⁵ Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrus (EÜ), millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [EÜ] artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

Üldkohus täpsustas, tuginedes oma järeldustes Euroopa Kohtu 24. mai 2011. aasta otsusele kohtuasjas C-83/09 P: *komisjon vs. Kronoply ja Kronotex* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), et kui hageja palub tühistada vastuväidete esitamata jätmise otsuse, vaidlustab ta peamiselt asjaolu, et komisjoni poolt asjaomase abi suhtes tehtud otsus võeti vastu, ilma et komisjon oleks algatanud ametlikku uurimismenetlust, rikkudes sellega tema menetluslikke õigusi. Selleks et hageja tühistamismõue oleks tulemuslik, võib ta esitada kõik väited, mis tõendavad, et teatatud meetme esialgse uurimise etapis komisjoni kasutuses oleva teabe ja asjaolude hindamise tõttu oleks pidanud ilmne abi ühisturuga kokkusobivuse kohta.

Otsuse puhul, millega abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobimatuks, on lahendus erinev. Nimelt puudutab [ELTL] artikli [108] lõike 2 kohase menetluse lõpetamise otsus ettevõtjaid, kes esitasid selle menetluse aluseks olnud kaebuse ja kelle menetluse kulgu mõjutanud märkused kuulati ära, isiklikult ainult siis, kui nimetatud otsuse esemeks olev abimeede mõjutab oluliselt nende turuseisu või kui neil õnnestub muul viisil tõendada, esitades teisi erilisi asjaolusid, mis neid sarnaselt otsuse adressaadiga teistest isikutest eristavad, et nad on isiklikult puudutatud. Üldkohus nõustus küll kõnesolevas asjas sellega, et hagejal oli menetluses aktiivne roll, kuid jõudis järeldusele, et otsus ei puudutanud teda isiklikult.

2. Sisulised küsimused

a. Mõiste „riigiabi“

Eespool viidatud kohtuotsuses *Prantsusmaa vs. komisjon* täpsustas Üldkohus, et abi andmine piiramatu riikliku garantii näol on üldiselt eelis isikule, kes selle garantii sai, selles tähenduses, et see toob kaasa tema rahalise positsiooni paranemise, kergendades kohustusi, mis koormaksid muidu tema eelarvet. Üldkohus rõhutas seoses sellega, et abi mõiste on laiem kui toetuse mõiste, kuna see hõlmab mitte ainult konkreetseid sooritusi nagu toetus, vaid ka riigi meetmeid, mis ei ole toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid mis erinevas vormis vähendavad ettevõtja eelarvel tavaliselt lasuvaid kulusi ja seetõttu sarnanevad toetustega nii oma laadilt kui ka toimelt. Piiramatu riigigarantii võimaldab selle saajal eelkõige saada soodsamaid rahastamistingimusi kui need, mille ta saaks oma maksevõime alusel, ning võimaldab sellest tulenevalt vähendada tema eelarvel lasuvaid kulusi. Üldkohus asus selles kontekstis seisukohale, et komisjon võib osutada reitinguagentuuride hinnangutele ning täpsemalt kõige tähtsamate agentuuride hinnangutele, tõendamaks, et riigiasutus sai soodsamad rahastamistingimused ja sellest tulenevalt rahalise eelise. Kuna turg võtab tähtsate reitinguagentuuride antud reitinguid arvesse asjaomasele ettevõtjale laenude andmise üle otsustamisel, võib nende agentuuride antud reiting, mis on kõrgem reitingust, mis oleks antud garantii puudumise korral, anda riigiasutusele eelise.

21. märtsi 2012. aasta otsuses liidetud kohtuasjades T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV ja T-69/06 RENV: *lirimaa jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) täpsustas Üldkohus riigiabi valdkonda reguleerivate normide ja aktsiisvabastusi puudutavate õigusaktide ühtlustamist reguleerivate direktiivide õigusnormide omavahelise seose küsimust. Üldkohus märkis seoses sellega, et maksualaste siseriiklike õigusaktide ühtlustamise normidel, eriti nendel, mis puudutavad aktsiise, ning riigiabi reguleerivatel normidel, on sama eesmärk – edendada siseturu nõuetekohast toimimist, võideldes muu hulgas konkurentsimoонutustega. Arvestades nende ühist eesmärki, tingib nende erinevate normide ühtne rakendamine, et mõistel „konkurentsimoонutus“ on nii maksualaste siseriiklike õigusaktide ühtlustamise valdkonnas kui ka riigiabi reeglite valdkonnas sama ulatus ja tähendus. Lisaks pannakse maksualaste siseriiklike õigusaktide ühtlustamise normidega, eriti nendega,

mis puudutavad aktsiise ja mis on sätestatud [ELTL] artiklis [113] ja direktiivis 92/81/EMÜ¹⁶, liidu institutsioonidele – st komisjonile, kes teeb ettepaneku, ja nõukogule, kes kehtestab – vastutus hinnata seda, kas esineb konkurentsimoonus, et selle põhjal otsustada, kas lubada direktiivi 92/81 artikli 8 lõike 4 alusel liikmesriigil kohaldada ühtlustatud aktsiisivabastust või jätkata selle kohaldamist, või seda, kas esineb ebaaus konkurents või siseturu toimimise moonutamine, mis õigustab eespool viidatud artikli alusel juba antud loa uuesti läbivaatamist vastavalt direktiivi 92/81 artikli 8 lõikele 5.

Üldkohus rõhutas siiski, et saamaks eeliseid kvalifitseerida riigiabiks [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses, peab neid saama seostada asjaomase liikmesriigi asutuse sõltumatu ja ühepoolse otsusega. Vaidlusaluste aktsiisivabastuste puhul – mida tuleb seostada liiduga, kuna need põhinesid direktiivi 92/81 alusel komisjoni ettepanekul vastu võetud nõukogu heakskiidul – ei olnud seda aga võimalik teha. Sellest tulenevalt ei saanud komisjon nii kaua, kuni nõukogu heakskiitvad otsused kehtisid ja nõukogu ei olnud neid muutnud ega liidu kohus tühistanud, kvalifitseerida nimetatud vabastusi riigiabiks. Lisaks, kuna [ELTL] artiklis [108] sätestatud menetluslikud kohustused tekkisid seoses sellega, et asjassepuutuvad meetmed kvalifitseeriti riigiabiks [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses, ei saanud komisjon asjassepuutuvatele liikmesriikidele põhjendatult ette heita, et nad ei teavitanud teda vaidlusalustest vabastusest, mis olid antud nõukogu heakskiitvate otsuste alusel. Üldkohus asus seisukohale, et vaidlustatud otsus rikub õiguskindluse ja liidu aktide õiguspärasuse eeldamise põhimõtet.

27. septembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-139/09: *Prantsusmaa vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) tekkis küsimus, kas Prantsusmaal puu- ja kõõgiviljaturu toetusi kehtestavaid meetmeid võis kvalifitseerida riigiabiks, võttes arvesse, et neid rahastati osaliselt selle sektori ettevõtjate vabatahtlike maksete abil. Üldkohus märkis seoses sellega, et riigi ametiasutuste sekkumise ulatus on asjaomaste meetmete ja nende rahastamisviisi määratlemisel asjakohane kriteerium selle hindamisel, kas olenemata vaatlusaluste ressursside algsest päritolust on nende puhul tegemist riigi ressurssidega. Seda põhimõtet ei sea kahtluse alla seik, et asjaomaste ettevõtjate maksed, mis on mõeldud vaidlusaluste meetmete osaliseks rahastamiseks, on üksnes vabatahtlikud, mitte kohustuslikud. Riigi ametiasutuse sekkumine nendesse maksetesse võib nimelt olla ulatuslik isegi siis, kui tegemist ei ole kohustuslike maksetega. Hinnates seda, milline oli riigi ametiasutuse roll riigiasutuse maksete ja tootjaorganisatsioonide vabatahtlike maksete abil kaasrahastatud meetmete määratlemisel, peab Üldkohus lähenema terviklikult, ilma et oleks võimalik teha vahet meetmete rahastamisviisi alusel, kuna riigi- ja eramaksed suunati vahet tegemata kokku ühte ja samasse rakendusfondi. Võttes arvesse asjaolu, et kõnesolevas asjas oli vaidlusaluste meetmete ja nende rahastamisviiside määratlemine riigi kontrolli all tegutseva avalik-õigusliku tööstus- ja kaubandusametuse pädevuses, oli nende meetmete kaudu abi saajatel seevastu üksnes võimalus valida, kas osaleda või mitte määratletud süsteemis, nõustudes tasuma viimase poolt kehtestatud ettevõtjate osamakseid või keeldudes sellest, asus Üldkohus seisukohale, et vaidlusaluste meetmete puhul oli tegemist riigiabiga [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses.

Lõpetuseks tekkis Üldkohtul 7. märtsi 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-210/02 RENV: *British Aggregates vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) vajadus kontrollida kriteeriume, millest tuleb juhinduda riikliku meetme valikulisuse hindamisel. Sellega seoses tuletas Üldkohus meelde, et meetme valikulisuse kindlakstegemiseks tuleks välja selgitada, kas asjaomane meede soodustab konkreetses õiguslikus raamistikus teatud ettevõtjaid või teatud

¹⁶ Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/81/EMÜ mineraalõlidele kehtestatud aktsiisimaksude struktuuri ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 12, ELT eriväljaanne 09/01, lk 264).

kaupade tootmist [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses teiste ettevõtjatega võrreldes, kes on asjaomase meetmega taotletava eesmärgi seisukohast võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Üldkohus märkis siiski, et see tingimus ei ole täidetud sellise meetme puhul, mis vaatamata sellele, et see kujutab endast sellest kasu saaja jaoks eelist, on õigustatud niisuguse maksusüsteemi olemuse või üldise ülesehitusega, kuhu meede kuulub. Sellise hinnangu andmiseks tuleb vahet teha esiteks konkreetse maksustamiskorraga taotletavate väliste eesmärkide ja teiseks nende eesmärkide saavutamiseks vajalike maksusüsteemile omaste mehhanismide vahel, kuna kõnealuse maksusüsteemi alus- või suunavate põhimõtetenähtena võivad need eesmärgid ja mehhanismid sellist õigustust toetada; seda peab tõendama liikmesriik. Lisaks on teatud meetmega antud eelise valikulisuse hindamisel maksimeetmete puhul veelgi olulisema tähtsusega võrdluse aluseks oleva raamistiku kindlaksmääramine, sest soodustuse olemasolu enda saab tuvastada üksnes võrdluse alusel „tavapärase“ maksustamisega. Siseriikliku maksimeetme „valikulisena“ määratlemine eeldab niisiis esiteks selle kindlakstegemist, missugune on asjaomases liikmesriigis üldkohaldatav või „tavapärase“ maksustamiskord, ja selle eelnevat uurimist. Järgmiseks tuleb selle üldkohaldatava või „tavapärase“ maksustamiskorra alusel hinnata ja tuvastada, kas kõnealuse maksimeetmega antav soodustus on valikuline, tõendades, et see meede kujutab endast erandit üldkohaldatavast korrast, kuna see eristab ettevõtjaid, kes asjassepuutuva liikmesriigi maksusüsteemiga taotletavat eesmärki arvestades on faktiliselt ja õiguslikult samasuguses olukorras.

Üldkohus asus kõnesolevas asjas seisukohale, et küsimust, kas vaidlusalustes õigusnormides, millega kehtestati keskkonnamaks täitematerjalidelt Ühendkuningriigis, oli ette nähtud teatavate ettevõtjate või teatavate kaupade tootmise eeliskohtlemine võrreldes teiste ettevõtjate või kaupade tootmisega samalaadses faktilises ja õiguslikus olukorras, tuleb kontrollida nimetatud õigusnormidega taotletud keskkonnakaitse eesmärki arvestades. Üldkohus tegi seoses sellega kindlaks, et see eesmärk ei põhjendanud erinevat maksualast kohtlemist maksust vabastatud materjalide ja maksustatud materjalide baasil toodetud ja asendatavate täitematerjalide vahel. Üldkohtu seisukohal ei võinud sellist erinevat kohtlemist õigustada asjaomase maksusüsteemi olemuse ja üldise ülesehitusega, kuna sellega tehti esiteks selge erand tavapärase maksustamise loogikast, mis oli vaidlusaluse maksu aluseks, ning teiseks kahjustas see selle maksu keskkonnakaitse eesmärki.

b. Üldist majandushuvi pakkuvad teenused

7. novembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-137/10: *CBI vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) täpsustas Üldkohus tingimusi, mille põhjal avaliku teenuse osutamise kohustuste kompenseerimiseks ette nähtud meetmeid võib kvalifitseerida riigiabiks. See kohtuasi sai alguse Belgia ametiasutuste toetuste andmisest pealinna Brüsseli piirkonna (Belgia) viiele avalik-õiguslikule haiglale. Hageja ning ühe teise ühenduse poolt väidetava riigiabi kohta esitatud kaebuse alusel oli komisjon otsustanud, et ta ei esita asjaomaste meetmete suhtes pärast [ELTL] artikli [108] lõikes 3 ette nähtud esialgse uurimise etappi vastuväiteid. See otsus põhines Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsusel kohtuasjas *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁷, mille kohaselt hüvitis, mida makstakse vastutasuna avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks osutatud teenuste eest, ei kujuta endast riigiabi, kui see vastab teatavatele tingimustele. Hageja, Belgia õiguse alusel asutatud ühing, kuhu kuulub üheksa pealinna Brüsseli piirkonnas tegutsevat eraõiguslikku haiglat, esitas komisjoni otsuse peale tühistamishagi, väites, et eespool nimetatud kriteeriume arvesse võttes oleks komisjonil pidanud tekkima tõsised kahtlused selles osas, kas uuritavad abimeetmed on siseturuga kooskõlas.

¹⁷ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00 (EKL 2003, lk I-7747).

Üldkohus märkis esmalt, et seoses eelkõige avaliku haiglaravi teenuse osutamisega tuleb [ELTL] artikli [106] lõike 2 kohaldamisel arvesse võtta kommertsaspekti puudumist, selle määratlemist üldist majandushuvi pakkuva teenusena, mis tuleneb pigem selle mõjust sektorile, kus esineb konkurents ja mis on turule orienteeritud, kui selle kommertsaspektist. Selle kohaldamise käigus tuleb seega arvesse võtta liikmesriikide vastutust oma tervishoiupoliitika määratlemisel ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ja kättesaadavaks muutmisel. Nende seisukohtade kohaselt korraldavad liikmesriigid oma tervishoiusüsteemi vastavalt nende endi valitud põhimõtetele. Sellegipoolest, kui tervishoiuteenuse osutamise korraldus, mille kasuks liikmesriik on otsustanud, hõlmab avaliku teenuse osutamise kohustuse kehtestamist eraõiguslikele ettevõtjatele, tuleb selle asjaoluga asjaomases sektoris võetud abimeetmete hindamisel arvestada. Eeskätt kui sama avalikku teenust osutavatele avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele asutustele on kehtestatud erinevad nõuded, peavad need erinevused tulenema selgelt neile ülesande andmisest, eelkõige selleks, et oleks võimalik kontrollida, kas toetus on kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega.

Seejärel märkis Üldkohus, et liikmesriikidel on ulatuslik kaalutlusruum üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlemisel; seda määratlust saab komisjon vaidlustada vaid ilmselge rikkumise korral. Liidu kohtu kontroll komisjoni poolt avaliku teenuse osutamise kohustuse olemasolule antud hinnangu üle peab käsitlema seda, kas on täidetud teatavad minimaalsed kriteeriumid, mis seonduvad eeskätt asjaomasele ettevõtjale üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesannet paneva avaliku võimu akti olemasolu ja selle ülesande universaalse ja kohustusliku laadiga. Üldkohus tuletas seoses sellega meelde, et konkreetse üksuse organid peavad selleks, et nende otsuseid saaks pidada avaliku võimu aktideks, koosnema isikutest, keda on volitatud teostama üldise huvi ülesannet, ning avaliku võimu esindajatel peab olema otsuste üle tegelik kontrollipädevus. See lai kaalutlusõigus laieneb ka nende parameetrite kindlaksmääramisele, mille alusel üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisega seonduvate kulude eest makstav hüvitis arvutatakse, ent mis peavad siiski olema täpsustatud selliselt, et on välistatud üldist majandushuvi pakkuva teenuse mõiste kuritarvitamine liikmesriigi poolt. Juhul kui liikmesriik kasutab mitut hüvitise andmise meetet ja komisjon ei anna eraldi hinnangut mõne meetmega seotud mehhanismiga seonduva rahastamise parameetritele, ei ole ta asjaomase abimeetme osas viinud läbi täielikku uurimist.

c. Mõiste „tõsised raskused“

Eespool viidatud kohtuotsuses *Ryanair vs. komisjon* tuletas Üldkohus meelde, et mõiste „tõsised raskused“, mis on määrav komisjoni kohustuse puhul alustada riigiabi ametlikku uurimise menetlust, on objektiivse dimensiooniga. Kuigi komisjonil ei ole kaalutlusõigust, et selliste raskuste tuvastamise korral otsustada, kas algatada ametlik uurimismenetlus, on tal siiski teatav hindamisruum juhtumi asjaolude uurimisel ja hindamisel, et määrata kindlaks, kas nendega kaasnevad tõsised raskused. Vastavalt [ELTL] artikli [108] lõike 3 eesmärgile ja komisjoni hea halduse kohustusele võib ta eelkõige kavast teada andnud riigi või kolmandate isikutega dialoogi astuda, et ületada esialgse menetluse käigus võimalikud raskused. See õigus eeldab, et komisjon saab, sõltuvalt dialoogi tulemustest, muuta oma seisukohta, ilma et seda muutmist tuleks *a priori* tõlgendada nii, et komisjon tunnistas tõsiste raskuste olemasolu. Peale selle, kui komisjoni uurimine esialgses uurimismenetluses on ebapiisav või puudulik, siis viitab see tõsiste raskuste olemasolule.

d. Turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori tingimus

11. septembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-565/08: *Corsica Ferries France vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) esitati Üldkohtule hagi komisjoni otsuse peale, millega tunnistati ühisturuga kokkusobivaks Prantsuse Vabariigi poolt 2002. aastal Société nationale maritime Corse-Méditerranée (edaspidi: „SNCM“)

ümberkorraldamiseks kehtestatud meetmed ja millega 2006. aastal heaks kiidetud selle ettevõtja erastamise kava meetmeid ei kvalifitseeritud riigiabiks. Hageja vaidlustas eeskätt selle, et komisjon oli selle äriühingu erastamisele negatiivse müügihinna eest summas 158 miljonit eurot kohaldanud turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori kriteeriumi. Hageja väitis eelkõige, et komisjon ei saa SNCM-i hüpoteetilise likvideerimiskulu arvutamisse kaasata selliseid täiendavaid koondamishüvitisi, mis ületavad kitsalt seadusest ja kollektiivlepingust tulenevaid kohustusi, kuna selline lähenemine ei ole iseloomulik pikaajalist kasumlikkust eesmärgiks seadva eraõigusliku investori tegevusele.

Üldkohus märkis seoses sellega, et turumajanduses ei saa hoolas eraõiguslik investor tähelepanuta jätta esiteks oma vastutust kõigi ettevõtjaga seotud huvitatud isikute ees ning teiseks muudatusi sotsiaalses, majanduslikus ning keskkonnavalas kontekstis, milles tema areng jätkub. Selles osas võib eraõigusliku investori poolt täiendavate koondamishüvitiste maksmine üldjuhul olla kõnesoleva juhtumi asjaolusid arvestades õiguspärane ja otstarbekas praktika, selleks et soodustada rahulikumat sotsiaalset dialoogi ning säilitada äriühingu või kontserni maine. Kui aga puudub igasugune, isegi pikas perspektiivis majanduslik otstarbekus, tuleb selliste kulude kandmist, mis ületavad kitsalt seadusest ja kollektiivlepingust tulenevaid kohustusi, lugeda riigiabiks [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses. Liikmesriigi kui turumajanduses globaalse investori maine kaitse ei kujuta endast selles kontekstis – ilma et esineks erilisi asjaolusid, ja ilma eriti veenva põhjendusega – piisavat õigustust tõendamaks, et selliste täiendavate kulude, nagu täiendavad koondamishüvitised, kandmine pikas perspektiivis on majanduslikult otstarbekas.

Erainvestori kriteerium oli keskne küsimus ka seoses problemaatikaga, mida käsitleti 2. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud liidetud kohtuasjades T-29/10 ja T-33/10: *Madalmaad ja ING Groep vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud), milles vaidlustati komisjoni otsus Madalmaade Kuningriigi poolt 2008. ja 2009. aastal ING Groep NV-le 2008. aasta sügise ülemaailmse finantskriisi kontekstis antud abimeetmete ühisturuga kokkusobivuse kohta. Hagejad heitsid komisjonile ette, et ta oli lugenud kapitalisüsti tagasimaksmise tingimuste muudatust, mis toimus 1 miljardi ING Groepi väärtpaberi täies ulatuses Madalmaade Kuningriigile väljaandmisega, täiendavaks riigiabiks summas 2 miljardit eurot.

Üldkohus asus seisukohale, et komisjon ei saanud piirduda järeldusega, et nimetatud tagasimaksmise tingimuste muudatus on *ipso facto* riigiabi, ilma et ta oleks eelnevalt analüüsinud küsimust, kas tehtud muudatus andis ING Groepile eelise, mida Madalmaade riigiga samas olukorras olev erainvestor ei oleks andnud. Komisjon saab järeldada, kas on antud täiendav eelis [ELTL] artikli [107] lõike 1 tähenduses või mitte, alles pärast sellist hinnangut, mis eeldab eelkõige seda, et võrreldakse esialgseid tagasimaksmise tingimusi ja muudetud tingimusi. Üldkohus järeldas, et kõnesolevas asjas ei ilmnenu vaidlustatud komisjoni otsusest, et komisjon oleks sellist hindamist läbi viinud. Komisjon piirdus vaid märkimisega, et tagasimaksmise tingimuste muudatus tõi Madalmaadele kaasa tulu vähenemise, ega kontrollinud, mis osas ei vastanud muudetud tagasimaksmise tingimuste alusel Madalmaadele võimaldatav tootlus vahemikus 15–22% sellele, mida võis mõistlikult oodata sarnases olukorras olev erainvestor. Üldkohus tühistas vaidlustatud otsuse, märkides, et komisjon oli mõistet „abi“ valesti tõlgendanud, jättes hindamata, kas tagasimaksmise tingimuste muudatusega nõustudes tegutsesid Madalmaad nii, nagu oleks tegutsenud erainvestor, eriti arvestades asjaolu, et Madalmaadele sai ennetähtaegselt tagasi maksta ja et selliselt oli tal suurem kindlus, et talle tasutakse sellel hetkel turul esinevaid tingimusi arvestades rahuldavalt.

Kohtuasjas *Land Burgenland ja Austria vs. komisjon* (28. veebruari 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-268/08 ja T-281/08, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) paluti Üldkohtul teha otsus erainvestori kriteeriumi kohaldamise kohta ühe panga erastamisel

pakkumismenetluses. Vaidlustati Land Burgenlandi (Austria) valik erastada Austria pank Hypo Bank Burgenland AG kahele Austria äriühingule, kuigi nende pakutud ostuhind oli oluliselt madalam kui Austria-Ukraina konsortsiumi oma. Komisjon kvalifitseeris pakkumismenetluses esitatud kahe pakkumise ja tegeliku müügihinna vahe konsortsiumi esitatud kaebuse alusel ühisturuga kokkusobimatuks abiks, asudes seisukohale, et Austria ametivõimud ei ole käitunud turumajanduse tingimustes tegutseva müüjana.

Üldkohus kinnitas selle otsuse peale nii Land Burgenlandi kui ka Austria Vabariigi esitatud hagiavalduste alusel, et asjakohane kriteerium selle kindlakstegemiseks, kas avaliku võimu organi poolt eraõiguslikule isikule vara müümine kujutab endast riigiabi, on turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori kriteerium, mille konkreetne kasutamine kujutab endast üldiselt keerulist majanduslikku hinnangut. Olles nõustunud, et turumajanduse põhimõtteid järgiv müüja võib otsustada madalama hinnapakumise kasuks, kui on ilmne, et müük kõrgeima hinna pakkujale ei ole teostatav, asus Üldkohus kõnesolevas asjas siiski seisukohale, et komisjon ei saanud jõuda järeldusele, et seoses konsortsiumile võõrandamisega ei saanud konsortsiumi eemaletõrjumist õigustada ei finantsinspektsiooni menetluse tulemuse ebakindluse ega sellega, et see menetlus võib kesta kaua. Üldkohus märkis seoses sellega, et Land Burgenland oleks pidanud selleks esitama konkreetseid tõendeid, kinnitamaks, et finantsinspektsiooni menetluse pikkus võõrandamisel konsortsiumile oleks oluliselt kahjustanud erastamisvõimalusi.

3. Menetlusnormid

a. Abi kumulatiivne mõju koos varasema abiga

14. veebruari 2012. aasta otsuse liidetud kohtuasjades T-115/09 ja T-116/09: *Electrolux ja Whirlpool Europe vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) aluseks on kaks tühistamishagi komisjoni otsuse peale, millega tunnistati teatavatel tingimustel ühisturuga kokkusobivaks 31 miljoni euro suurune ümberkorraldamisabi, mille Prantsuse Vabariik andis Fagor France SA-le (FagorBrandt), kes on hagejate konkurent. Vaidlustatud otsus järgnes varasemale otsusele, millega tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks maksualane abi, mille Itaalia Vabariik oli andnud selle äriühingu tüdarettevõtjale, ja millega kohustati nimetatud abi tagasi nõudma. Hagejad väitsid eelkõige, et komisjon ei uurinud kõnealuse abi kumulatiivset mõju koos ühisturuga kokkusobimatu Itaalia abiga.

Üldkohus täpsustas, et Euroopa Kohtu 15. mai 1997. aasta otsusest kohtuasjas C-355/95 P: *TWD vs. komisjon*¹⁸ ning suuniste raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta¹⁹ punktist 23 tuleneb, et uurides ümberkorraldamisabi kokkusobivust ühisturuga, peab komisjon põhimõtteliselt uurima selle abi kumulatiivset mõju koos võimalike varasemate abidega, mida ei ole veel tagasi makstud. Selline uurimine on õigustatud seetõttu, et varasemast ning veel tagasi maksmata ebaseaduslikust abist tulenevad eelised avaldavad jätkuvalt mõju konkurentsile. Samas ei pea komisjon juhul, kui ta seab kavandatava abi maksmise sõltuvusse varasema abi või abide eelnevast tagasimaksmisest, uurima selliste abide kumulatiivset mõju konkurentsile. Selline abi tingimuslik lubamine võimaldab vältida seda, et kavandatavast abist tulenev eelis lisandub varem antud abist tulenevale eelisele, kusjuures varasemast abist tulenev negatiivne mõju konkurentsile kõrvaldatakse, nõudes tagasi abi summa koos intressidega. Kui komisjon ei sea aga kõnealuse abi andmist sõltuvusse ühisturuga kokkusobimatu abi tagasimaksmisest, peab ta tingimata uurima nende kahe abi kumulatiivset mõju.

¹⁸ EKL 1997, I-2549.

¹⁹ ELT 2004, C 244, lk 2.

b. Haldusmenetluse kestus

Eespool viidatud 27. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas *Prantsusmaa vs. komisjon* avanes Üldkohtul võimalus meenutada, et liikmesriik, kes on andnud või soovib anda abi erandina aluslepingu sätetest, on menetluses, milles ta osaleb, kohustatud tegema komisjoniga koostööd. Liikmesriigil tuleb esitada kõik tõendid, mis võimaldavad nimetatud institutsioonil kontrollida, kas taotletava erandi tingimused on täidetud. Riigiabi küsimuses tehtud otsuse seaduslikkust tuleb hinnata seda informatsiooni arvesse võttes, mis oli komisjoni käsutuses otsuse tegemise hetkel. Kuna riigiabi mõiste vastab objektiivsele olukorrale, mida tuleb hinnata hetkel, kui komisjon teeb oma otsuse, tuleb kohtuliku kontrolli teostamisel arvestada just sel hetkel antud hinnanguid. Niisiis võib komisjon teha otsuse selliste faktiliste asjaolude alusel, mis on talle kättesaadavad lõpliku otsuse vastuvõtmise hetkel, isegi kui need on ebaõiged, juhul, kui huvitatud isikud ei esita vastupidist teavet, tingimusel et komisjon on kõnealuste faktiliste asjaolude kohta andnud liikmesriikidele korralduse esitada vajalikku teavet.

Üldkohus märkis selles kontekstis lisaks, et ka määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 13 lõike 1 sätetest ilmneb, et komisjon teeb ebaseaduslikku abi käsitleva ametliku uurimismenetluse tulemusel otsuse kättesaadava teabe põhjal, ning eelkõige teabe põhjal, mis liikmesriik on esitanud vastuseks komisjonipoolsele teabe esitamise korraldusele. Hagejaks olev riik ei saanud kõnesolevas asjas järelikult, arvestades haldusmenetluse tulemuslikkuse põhimõtet, vaidlustada esimest korda alles kohtumenetluse etapis kolmanda isiku poolt haldusmenetluse käigus esitatud faktiväidete paikapidavust, kui need olid talle juba varem edastatud.

c. Soodustuse, mis kujutab endast riigiabi, olemasolu tõendamine

Eespool viidatud 20. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas *Prantsusmaa vs. komisjon* rõhutas Üldkohus samuti, et komisjon ei saa eeldada, et ettevõtja on saanud riigiabi näol soodustust, kui ta tugineb üksnes negatiivsele oletusele, mis põhineb asjaolul, et vastupidise järelduse tegemiseks puudub teave. Seda silmas pidades peab komisjon vähemalt veenduma, et tema käsutuses olev teave, isegi kui see on puudulik ja fragmentaarne, moodustab piisava aluse võimaldamaks järeldada, et ettevõtja on saanud soodustust, mis kujutab endast riigiabi. Mis puudutab eelkõige kaudse riigigarantii olemasolu, siis saab selle olemasolu järeldada kokkulangevate tõendite hulga põhjal, millel on teatav usaldusväärsus ja järjepidevus, mille kohaselt on eelkõige tõlgendatud asjakohaseid riiklikke õigusnorme, ning mille põhjal võib eelkõige tuletada abisaava ettevõtja õiguslikust vormist tulenevad õiguslikud tagajärjed. Seoses sellega võib teatise ja tõlgendamissuuniseid pidada igati asjakohaseks tõendamaks, et riik on andnud eristaatusega ettevõtjale kaudse garantii, mida määratluse kohaselt ei ole siseriiklikus õiguses sõnaselgelt ette nähtud.

Intellektuaalomand

Intellektuaalomandit puudutavad vaidlused moodustasid olulise osa Üldkohtu tegevusest, kuna lõpetatud kohtuasju oli 210 ning saabunud kohtuasju 238; allpool esitatu annab neist vaid lühida ülevaate.

1. Ühenduse kaubamärk

a. Absoluutsed keeldumispõhjused

14. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-33/11: *Peeters Landbouwmachines vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Fors MW (BIGAB)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) asus Üldkohus

seisukohale, et taotleja pahauskuse olemasolu määruse nr 207/2009 (kaubamärgi kohta) artikli 52 lõike 1 punkti b tähenduses – mis on taotletud kaubamärgi registreerimisest keeldumise aluseks – tuleb hinnata igakülgset, arvestades kõiki juhtumi puhul tähtsust omavaid tegureid. Nende tegurite hulka kuuluvad eelkõige: asjaolu, et taotleja teadis või pidi teadma, et vähemalt ühes liikmesriigis kasutab mõni kolmas isik identsete või sarnaste kaupade jaoks identset või sarnast tähist, mida võib segi ajada tähisega, mille registreerimist taotleti; taotleja kavatsus takistada kolmandatel isikutel sellise tähise edasist kasutamist ning mil määral on õiguskaitses kolmanda isiku tähisel ja tähisel, mille registreerimist taotletakse. Määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punkti b alusel sooritatava igakülgse analüüsi raames võib aga samuti arvesse võtta vaidlustatud tähise päritolu ja loomisjärgset kasutamist ning selle tähise ühenduse kaubamärgina registreerimise taotlemise ärilisi kaalutlusi. Üldkohus rõhutas lisaks, et kavatsus takistada toote turustamist võib teatud asjaoludel tähendada, et taotleja on pahauskne. Nii on see eelkõige juhul, kui hiljem ilmneb, et taotleja registreeris tähise ühenduse kaubamärgina ilma selle kasutamise kavatsuseta vaid selleks, et takistada kolmandate isikute turulepääsu.

Üldkohus märkis aga lisaks, et taotleja pahauskuse tõendamiseks ei piisa ainult asjaolust, et taotleja teadis või pidi teadma, et mõni kolmas isik kasutab vähemalt ühes liikmesriigis juba pikka aega identsete või sarnaste kaupade jaoks identset või sarnast tähist, mida võib segi ajada tähisega, mille registreerimist taotleti. Niisiis ei ole välistatud, et kui mitu tootjat kasutab turul identsete või sarnaste kaupade või teenuste jaoks identseid või sarnaseid tähiseid, mida võib segi ajada tähisega, mille registreerimist taotleti, on taotlejal sellise tähise registreerimisel õiguspärane eesmärk. See võib olla nii eelkõige siis, kui registreerimistaotluse esitamise ajal teab taotleja, et kolmandast isikust ettevõtja kasutab registreerimiseks esitatud kaubamärki, tekitades oma klientidele mulje, et ta on selle kaubamärgi all müüdavate toodete ametlik edasimüüja, kuigi ta ei ole selleks luba saanud. Sellest järeldub, et kaubamärgi taotleja heausksust ei sea kahtluse alla asjaolu, et sellele samale taotlejale kuulub teisi kaubamärke, mille suhtes ta ei ole ühenduse kaubamärgina registreerimist taotlenud. Lõpetuseks asus Üldkohus seisukohale, et pahauskuse olemasolu hindamiseks võib võtta arvesse seda, kui tuntud on tähis selle ühenduse kaubamärgina registreerimise taotluse esitamise ajal, kuna see, kui tuntud tähis on, võib õigustada taotleja huvi tagada oma tähisele ulatuslikum kaitse.

b. Suhtelised keeldumispõhjused

7. veebruari 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-424/10: *Dosenbach-Ochsner vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Sisma (riskülikule paigutatud elevantide kujutis)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) esitati Üldkohtule hagi Siseturu Ühtlustamise Ameti neljanda apellatsioonikoja otsuse peale, millega jäeti rahuldamata riskülikule paigutatud elevantide kujutava ühenduse kujutismärgi kehtetuks tunnistamise taotlus, mille olid esitanud elevanti kujutava varasema rahvusvahelise kaubamärgi ja varasema siseriikliku sõnamärgi „elefanten” omanikud.

Üldkohus leidis vastusena väitele, et asjaomased tähised on foneetiliselt sarnased, et foneetilise hinnangu andmine ei ole asjakohane juhul, kui uuritakse ilma sõnaliste osadeta kujutismärgi sarnasust mõne teise kaubamärgiga. Ilma sõnaliste osadeta kujutismärki kui sellist ei saa hääldada. Parimal juhul saab selle visuaalset või kontseptuaalset sisu suuliselt kirjeldada. Üldkohtu hinnangul ei tarvitse niisugune kirjeldus aga kokku langeda sellega, kuidas asjaomast kaubamärki visuaalselt või kontseptuaalselt tajutakse. Seetõttu ei tule eraldi uurida seda, kuidas tajutakse ilma sõnaliste osadeta kujutismärki foneetiliselt, ega võrrelda seda märki sellega, kuidas teisi kaubamärke foneetiliselt tajutakse.

Lisaks paluti Üldkohtul 29. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-369/10: *You-Q vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Apple Corps (BEATLE)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata,

edasi kaevatud) kontrollida sellise otsuse õiguspärasust, mis on tehtud vastulausemenetluses, mis puudutas ühenduse kujutismärgi BEATLE registreerimist piiratud liikumisvõimega inimeste liikumisvahenditele. Apple Corps Ltd, ansambli The Beatles asutatud äriühing, vaidlustas nimetatud kaubamärgi registreerimise, mida taotles You-Q BV (varem Handicare Holding BV), tuginedes mitmele varasemale ühenduse ja siseriiklikule kaubamärgile, sealhulgas sõnamärgile BEATLES ja mitmele kujutismärgile, mis koosnevad sõnadest „beatles“ või „the beatles“. Leides, et tähiste sarnasuse, varasemate kaubamärkide pika aja jooksul saavutatud laialdase tuntuse ning asjaomase avalikkuse kattumise tõttu oli tõenäoline, et You-Q saaks taotletava kaubamärgi kasutamisel põhjendamatu kasu varasemate kaubamärkide tuntusest ja pikaajalisest renomeest, asus apellatsioonikoda seisukohale, et esines tõsine oht, et nimetatud kaubamärke võidakse kahjustada.

Üldkohtu otsus kinnitas seda analüüsi. Üldkohus märkis esiteks, et esitatud tõendite ning eelkõige ansambli The Beatles plaadimüügi alusel oli apellatsioonikojal põhjust järeldada, et varasemad kaubamärgid BEATLES ja THE BEATLES olid heli-, video- ja filmisalvestistega seoses laialdaselt tuntud. Apellatsioonikoda võis ka asuda seisukohale, et varasemad kaubamärgid on tuntud seoses seotud kaupadega nagu mänguasjad ja mängud, kuigi selles osas on need vähem tuntud. Üldkohus asus seisukohale, et apellatsioonikoda oli õigesti järeldanud, et vastandatud tähised olid visuaalselt, foneetiliselt ja kontseptuaalselt väga sarnased. Ta märkis samuti õigesti, et vastandatud tähiseid puudutav avalikkus langeb kokku selles osas, milles piiratud liikumisvõimega isikud kuuluvad varasemate kaubamärkidega silmas peetud laiema avalikkuse hulka. Apellatsioonikoda võis järelikult neist asjaoludest õigesti järeldada, et hoolimata asjaspepuutuvate kaupade erinevusest, olid need tähised omavahel seotud. Asjaomane avalikkus võis selle seose tõttu – isegi kui puudus segiajamise tõenäosus – varasemate kaubamärkide väärtuse üle kanda taotletava kaubamärgiga silmas peetud kaupadele, mis oleks võimaldanud hagejal viia see kaubamärk turule ilma oluliste riskide ja ilma selleta, et tal oleks tekkinud kulutusi seoses uue, alles loodud kaubamärgi turuleviimisega. Üldkohus järeldas seetõttu, et apellatsioonikoda ei olnud teinud viga, kui ta asus seisukohale, et oli tõenäoline, et hageja saaks taotletava kaubamärgi kasutamisel põhjendamatu kasu varasemate kaubamärkide tuntusest ja pikaajalisest renomeest.

c. Menetluse aspektid

8. märtsi 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-298/10: *Arrieta D. Gross vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – International Biocentric Foundation jt (BIODANZA)* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) tegi Üldkohus otsuse sellise ühenduse kaubamärgi registreerimise taotluse küsimuses, mille taotleja on surnud. Üldkohus märkis seoses sellega, et määruse (EÜ) nr 207/2009²⁰ artiklist 5 nähtub, et ühenduse kaubamärgi omanikud võivad olla füüsilised ja juriidilised isikud. Järelikult ei saa ühenduse kaubamärki registreerida surnud isiku nimele. Nimetatud määruses ei ole peale selle kusagil ette nähtud, et ühenduse kaubamärgi registreerimist taotleva isiku surm muudaks selle taotluse kehtetuks. Selline järeldus oleks nimelt vastuolus registreerimistaotluse olemusega, et seda käsitletakse omandina. Üldkohtu hinnangul tuleneb sellest, et ühenduse kaubamärgi registreerimise taotleja surma korral läheb see taotlus üle teisele isikule, kes tehakse kindlaks vastavalt pädeva liikmesriigi pärimisõiguse normidele. Ühtlustamisameti menetluse korrapäraseks toimimiseks peab taotluse uus omanik selle ülemineku ühtlustamisametis registreerima. Olenemata selle registreerimise hetkest, tuleb siiski asuda seisukohale, et taotluse uus omanik sai selle staatuse alates esialgse taotleja surmast.

21. märtsi 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-227/09: *Feng Shen Technology vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Majtczak (FS)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) täpsustas

²⁰ Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrus (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1).

Üldkohus lisaks, et kuigi ühenduse kaubamärgi süsteem tugineb määruse (EÜ) nr 40/94²¹ artikli 8 lõikes 2 (nüüd määruse nr 207/2009 artikli 8 lõige 2) esitatud põhimõttele, et ainuõiguse saab esimene taotleja, ei ole see põhimõte absoluutne. Seda täiendab määruse nr 40/94 artikli 52 lõike 1 punkt b, mille kohaselt ühenduse kaubamärk tunnistatakse ühtlustamisametile esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal kehtetuks, kui taotluse esitaja tegutses selle kaubamärgi taotluse esitamisel pahauskselt, kusjuures viimati nimetatud asjaolu peab tõendama kehtetuks tunnistamise taotleja.

27. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-523/10: *Interkobo vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – XXXLutz Marken (my baby)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) asus Üldkohus peale selle seisukohale, et kui määruse nr 2868/95²² eeskirja 19 lõigetes 1 ja 2 osutatud teave ja tõendid esitatakse muus kui menetluse keeles, peab vastulause esitaja esitama vastulausemenetluse staadiumis asjaomaste teabe ja tõendite esitamiseks määratud tähtaja jooksul nende tõlke, mis peab vormilt ja sisult vastama täpsetele nõuetele. Määruse nr 2868/95 eeskirja 19 lõigetes 1 ja 2 osutatud teave või tõendi tõlge peab esiteks olema esitatud mitte algdokumenti kantud märkuste kujul, vaid ühe või mitme eraldiseisva dokumendi kujul. Juhul kui see vorminõue ei ole täidetud, ei võeta vastulause esitaja esitatud eelnimetatud teavet ja tõendeid vastulausemenetluses arvesse. Kõnealuse vorminõude eesmärk on ühelt poolt see, et teine menetluspool vastulausemenetluses ning ühtlustamisameti osakonnad saaksid hõlpsasti algdokumenti ja selle tõlget eristada, ning teiselt poolt see, et tõlge oleks piisavalt selgesti mõistetav. Teiseks tuleneb määruse nr 2868/95 eeskirja 98 lõikest 1, et tõlge, mis on esitatud iseseisva dokumendi kujul, peab andma algdokumendi sisu tõetruult edasi. Tõetruuduses kaheldavuse korral võivad ühtlustamisameti osakonnad nõuda huvitatud isikult tõlke originaaltekstile vastavuse kinnitamist.

12. juuli 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-279/09: *Aiello vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Cantoni ITC (100% Capri)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) avanes Üldkohtul võimalus täpsustada tingimusi, mis puudutavad selgituse, mille vastulause esitaja on apellatsioonikojale esitanud, edastamist kaubamärgi taotlejale. Üldkohus rõhutas seoses sellega, et määruse nr 2868/95 eeskirja 67 lõike 1 kohaselt adresseeritakse juhul, kui on määratud esindaja või kui ühises taotluses esimesena märgitud taotleja loetakse ühiseks esindajaks, teated ja dokumendid kõnealusele määratud esindajale või ühisele esindajale. Seetõttu ei saa ühtlustamisamet tugineda sellele, et ta edastas vastulause esitaja vastuse hagejale endale, õigustamaks, et ta ei edastanud seda dokumenti hageja esindajale.

Üldkohus asus lisaks seisukohale, et määruse nr 2868/95 eeskirja 77 põhjal – mille kohaselt teadete või muu informatsiooni edastamisel esindajale on sama mõju, nagu oleks need edastatud esindatavale – ei saa järeldada, et teabe edastamine esindatavale on võrdväärne selle edastamisega esindajale, kuna siis puuduks määruse eeskirjal 67 igasugune mõju.

Lõpetuseks, 21. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-278/10: *Wesergold Getränkeindustrie vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Lidl Stiftung (WESTERN GOLD)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) meenutas Üldkohus, kellel paluti kontrollida ühtlustamisameti ühe apellatsioonikoja kontrolli ulatust vastulausete osakonna otsuse üle, et määruse nr 207/2009 artikli 64 lõike 1 sõnastuse kohaselt teeb apellatsioonikoda pärast kaebuse põhjendatuse kontrollimist kaebuse kohta otsuse ja ta võib selle raames „tegutseda edasikaevatud otsuse

²¹ Nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määrus (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT 1994, L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 146).

²² Komisjoni 13. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ) nr 2868/95, millega rakendatakse nõukogu määrus (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT L 303, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 189).

teinud talituse pädevuse piires,” st käesoleval juhul teha ise vastulause kohta otsuse, lükates selle tagasi või tunnistades selle põhjendatuks, millega ta asjaomase vaidlustatud otsuse kinnitab või tühistab. Asjaolu, et apellatsioonikojale esitatud vastuses ei tuginetud otsesõnu kasutamise käigus suurenenud eristusvõimele, ei mõjuta seega apellatsioonikoja kohustust uurida vastulauset, kontrollides selle kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid. Selle kontrolli ulatust, mida apellatsioonikoda peab edasikaevatava otsuse läbivaatamisel teostama, ei määra põhimõtteliselt kindlaks kaebuse esitaja väited. Seda enam ei saa apellatsioonikoja kontrolli ulatust piirata asjaolu, et apellatsioonikoja menetluses kaitsmisel esitatud teatavad väited ei ole täpsed.

d. Tegelik kasutamise tõendamine

Eespool viidatud kohtuotsuses *BIODANZA* asus Üldkohus esiteks seisukohale, et kaubamärgi tegeliku kasutamise hindamisel tuleb eelkõige arvesse võtta nimetatud kaubamärgiga silmas peetud kaupade või teenuste laadi ja eelkõige kasutamist, mida vastavas majandussektoris võib pidada põhjendatuks. Seoses sellega on nõue, mille kohaselt tegelikku kasutamist ei saa tõendada tõenäolisuse või oletustega, vaid see peab tuginema konkreetsetele ja objektiivsetele tõenditele kaubamärgi tõhusa ja piisava kasutamise kohta asjaomasel turul, kohaldatav ka teenuste kaubamärkidele. Nõutavad tõendid peavad sel juhul olema kooskõlas kaubamärgiga silmas peetud teenuste laadiga. Teiseks märkis Üldkohus, et ei määruse nr 207/2009 artiklis 42 ega üheski selle määruse sättes ei ole sõnaselgelt ette nähtud, et varasema kaubamärgi tegeliku kasutamise tõendamist nõudva taotluse esitaja pahauskuse korral lükatakse see taotlus tagasi. Sellist normi ei saa ka kaudselt tuletada selles valdkonnas kohaldatavatest õigusnormidest. Kui varasema kaubamärgi tegeliku kasutamise tõendamist nõudva taotluse vastuvõetavuse tingimusena kehtestatakse, et selle esitaja ei tohi olla pahauskne, siis see oleks menetluse suhtes liiga koormav ning lõppude lõpuks vastuolus sellega seotud sätete *ratio legis* ega.

12. juuli 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-170/11: *Rivella International vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – Baskaya di Baskaya Alim (BASKAYA)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) otsustas Üldkohus seoses selle territooriumi kindlakstegemisega, millel tuleb tõendada varasema kaubamärgi tegelik kasutamine, et ühenduse kaubamärgi registreerimise taotlusele esitatud vastulause väidete põhjenduseks toodud tõendeid ja kaubamärkide kasutamise territooriumi puudutavaid küsimusi reguleerivad määruse nr 207/2009 asjakohased sätted, ilma et oleks vaja viidata liikmesriigi õiguse mis tahes normile. Asjaolu, et ühenduse kaubamärkide registreerimisele esitatud vastulause põhjenduseks saab tugineda varasematele siseriiklikele või rahvusvahelistele kaubamärkidele, ei tähenda, et selle varasema kaubamärgi suhtes kohaldatav liikmesriigi õigus, millele vastulause põhjenduseks tuginetakse, on ühenduse vastulausemenetluse puhul asjakohane õigus. Kui määruses nr 207/2009 või vastaval juhul direktiivis 2008/95/EÜ²³ asjakohased sätted puuduvad, on lähtepunktiks tõesti liikmesriigi õigus. Kuigi see on nii ühenduse vastulausemenetluses viidatud varasema kaubamärgi registreerimise kuupäeva puhul, ei kehti mainitu juhul, kui on tegemist selle territooriumi kindlaksmääramisega, mille osas tuleb varasema kaubamärgi kasutamist tõendada. Seda küsimust reguleerib ammendavalt määrus nr 207/2009, ilma et peaks lähtuma liikmesriigi õigusest. Järelikult tuleb varasema kaubamärgi – olgu see ühenduse, siseriiklik või rahvusvaheline kaubamärk – tegelikku kasutamist tõendada liidu või asjaomase liikmesriigi osas.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiiv 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 299, lk 25).

2. Tööstusdisainilahendused

13. novembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud liidetud kohtuasjades T-83/11 ja T-84/11: *Antrax It vs. Siseturu Ühtlustamise Amet – THC (Kütteradiaatorid)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) avanes Üldkohtul võimalus täpsustada kriteeriume, mida võetakse arvesse tööstusdisainilahenduse autori vabadusastme kindlaksmääramisel tööstusdisainilahenduse erineva üldmulje hindamise käigus. Üldkohus märkis, et sellist vabadusastet määratletakse eelkõige lähtuvalt sellest, milliseid piiranguid seab toote või selle osa tehniline funktsioon disainilahenduse omadustele, või millised õiguslikud nõuded kehtestavad piiranguid tootele, mille jaoks disainilahendust on kasutatud. Nimetatud piirangud toovad kaasa selle, et teatavad omadused muutuvad tavapäraseks ja on asjaomase toote disainilahenduste puhul ühised. Niisiis, mida vabam on autor disainilahenduse väljatöötamisel, seda vähem mõjutavad asjatundjast kasutajale jäävat üldmuljet võrreldavate disainilahenduste vahelised pisierinevused. Seevastu mida piiratum on autori vabadusaste disainilahenduse väljatöötamisel, seda enam mõjutavad võrreldavate disainilahenduste vahelised pisierinevused asjatundjast kasutajale jäävat üldmuljet. Seega kinnitab see, kui autorile jääb disainilahenduse väljatöötamisel palju vabadust, järelust, mille kohaselt ajatundjast kasutajale jääb ühesugune üldmulje sellistest võrreldavatest disainilahendustest, millel puuduvad arvestatavad erinevused. Neil asjaoludel on võimalik kunstiliste lahenduste ammendumine selle tõttu, et eksisteerib teisi disainilahendusi, millel on üldjoontes samad tunnused kui asjaomastel disainilahendustel, asjakohane niivõrd, kui see võib ajendada asjatundjast kasutajat olema tähelepanelikum erinevate disainilahenduste sisemiste proportsioonide erinevuste suhtes.

3. Taimesordid

18. septembri 2012. aasta otsuse aluseks olnud liidetud kohtuasjades T-133/08, T-134/08, T-177/08 ja T-242/09: *Schröder vs. Ühenduse sordiamet (CPVO) – Hansson (LEMON SYMPHONY ja SUMOST 01)* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) võttis Üldkohus seisukoha tagajärgede kohta, mis on Ühenduse sordiameti (CPVO) apellatsioonikoja poolt üldtuntud asjaolu tuvastamisel. Olles meelde tuletanud, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ühenduse kaubamärgi asjades ei ole Siseturu Ühtlustamise Ameti organid kohustatud oma otsustes üldtuntud asjaolusid tuvastama, asus Üldkohus seisukohale, et seda põhimõtet tuleb kohaldada sordiameti organitele. Olles lisaks märkinud, et Euroopa Kohtu praktikast selles valdkonnas tuleneb ka, et Üldkohtu järelust selle kohta, kas asjaolud, millele Siseturu Ühtlustamise Ameti apellatsioonikoda oma otsuses tugines, on üldtuntud või mitte, kujutab endast faktiliste asjaolude hindamist, mis, välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud tõendeid on moonutatud, ei kuulu Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele, pidas Üldkohus kohaseks kohaldada seda lahendust ka sellele kohtulikule kontrollile, mida ta teostab sordiameti organite otsuste üle.

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – piiravad meetmed

2012. aastal leidis taas kinnitust, et piiravaid meetmeid puudutavad vaidlused on Üldkohtus arutatud kohtuvaidluste seas olulisel kohal, kui lõpetatud kohtuasju oli 42 ning saabunud kohtuasju 60.

Eelkõige väärivad märkimist 21. märtsi 2012. aasta otsuse aluseks olnud liidetud kohtuasjad T-439/10 ja T-440/10: *Fulmen ja Mahmoudian vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud), milles Üldkohtul paluti kontrollida selliste piiravate meetmete seaduslikkust, mis kehtestati Iraani ühele äriühingule, kes tegutseb eelkõige elektriseadmete sektoris, ning selle äriühingu nõukogu esimehele. Nende meetmete – mis kuulusid tuumarelvade leviku tõkestamiseks Iraani Islamivabariigi vastu suunatud piiravate meetmete raamistikku –, aluseks oli nimetatud äriühingu väidetav seotus elektriseadmete paigaldamisega Qom/Fordoo

(Iraan) rajatises ajal, kui selle rajatise olemasolu ei olnud veel avalikustatud. Hagejad vaidlustasid sellise seotuse ja väitsid, et nõukogu ei olnud tõendanud oma väiteid selles küsimuses. Nõukogu väitis omalt poolt, et temalt ei saa nõuda selliseid tõendeid ja liidu kohtu teostatav kontroll peab piirduma selle kontrollimisega, kas piiravate meetmete võtmise aluseks olevad põhjendused on „tõepärased“, mis oli kõnesolevas asjas tõsi, arvestades seda, et Fulmen on äriühing, mis tegutses juba pikemat aega Iraani elektriseadmete turul.

Üldkohus lükkas need argumendid tagasi ja rõhutas, et sellise õigusakti seaduslikkuse kohtulik kontroll, millega üksuse suhtes on võetud piiravaid meetmeid, hõlmab akti põhjendamiseks esitatud faktide ja asjaolude hindamist ning samuti selle hinnangu aluseks olevate tõendite ja teabe kontrollimist. Vaidlustamise korral peab nõukogu need esitama, et liidu kohus saaks neid kontrollida. Seega ei ole seaduslikkuse kontroll, mida tuleb teostada, piiratud esitatud põhjenduste „tõepärasuse“ abstraktse kontrollimisega, vaid peab hõlmama küsimust, kas need on tõendite ja konkreetsete andmetega õiguslikult piisavalt kinnitatud. Üldkohus märkis, et kuigi asjaomased piiravad meetmed võeti ühe liikmesriigi ettepanekul kooskõlas otsuse 2010/413/ÜVJP²⁴ artikli 23 lõikes 2 sätestatud menetlusega, ei muuda see seik mingil moel tõsiasja, et kõnesolevas asjas vaidlustatud aktid on nõukogu aktid, mistõttu nõukogu peab tagama, et need on vastu võetud põhjendatult, paludes vajaduse korral asjaomasel liikmesriigil esitada talle selleks vajalikud tõendid ja teabe. Lisaks ei saa nõukogu tugineda sellele, et asjaomased tõendid pärinevad konfidentsiaalsetest allikatest ja sellest tulenevalt ei saa neid avalikustada. Liidu kohus peab piiravate meetmete vastuvõtmise kontekstis läbiviidava kohtuliku kontrolli põhjanevat rolli arvestades ikkagi saama kontrollida selliste meetmete seaduslikkust ja põhjendatust, ilma et teda takistaks nõukogu poolt kasutatud tõendite ja teabe salastamine või konfidentsiaalsus. Nõukogul ei ole peale selle õigust tugineda rahaliste vahendite külmutamise otsuse tegemisel liikmesriigi esitatud teabele või toimiku andmetele, kui see liikmesriik ei ole valmis lubama nende edastamist liidu kohtule, kes teostab selle otsuse seaduslikkuse kohtulikku kontrolli.

Institutsioonide dokumentidega tutvumine

1. Institutsioonide kohustus kontrollida taotluses silmas peetud dokumente konkreetselt ja eraldivõetuna

22. mai 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-344/08: *EnBW Energie Baden-Württemberg vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud), vaidlustati komisjoni keeldumine lubamast tutvuda kartellimenetlust puudutava haldustoimikuga, tuginedes määruses (EÜ) nr 1049/2001²⁵ ette nähtud erinevatele eranditele.

Üldkohus, kellele oli esitatud hagi tutvumiseks loa andmisest keeldumise otsuse peale, täpsustas, et kuigi dokumentidega tutvumise taotluse korral on asjaomasel institutsioonil selliseks tutvumiseks loa andmisest keeldumise eesmärgil lubatud tugineda teatud dokumentide kategooriatele kohaldatavatele üldistele eeldustele, mis võivad põhineda konkreetse menetluse toimikuga tutvumise suhtes kohaldatava korra olemasolule, siis sellise konkreetse menetluse – olenemata sellest, kas tegemist on riigiabi või konkurentsi valdkonnaga – toimikuga tutvumise korda kohaldatakse siiski ainult selle menetluse kestuse jooksul ja mitte sellisele olukorrale, kus institutsioon on juba vastu võtnud lõpliku otsuse sulgeda toimik, millega tutvumist taotletakse.

²⁴ Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2007/140/ÜVJP (ELT L 195, lk 39).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

Kuigi toimikule juurdepääsu piiranguid, mis esinevad konkreetsetes menetlustes nagu konkurentsimenetlus, tuleb arvesse võtta, ei luba see arvessevõtmine eeldada, et vähemalt üht määruse nr 1049/2001 artiklis 4 sätestatud eranditest tuleb kohaldada automaatselt komisjoni selle valdkonna toimikute kõigile dokumentidele, kuna eksisteerib oht, et kahjustatakse komisjoni võimet keelatud kokkuleppeid sanktsioneerida.

Üldkohus rõhutas lisaks, et ühte ja samasse kategooriasse kuuluvate dokumentidega – millega on eelkõige tegemist siis, kui need sisaldavad sama tüüpi teavet – tutvumiseks loa andmisest keeldumist saab põhjendada sama õigustusega. Nimelt hõlbustab ja lihtsustab sellisel juhul dokumentide grupi põhine õigustus komisjoni ülesannet taotlust uurida ja oma otsust põhjendada. Sellest tuleneb, et asjaolu, et kategooriate kaupa hindamine on dokumentidega tutvumise taotluse lahendamisel tõhus, on hindamise õiguspärasuse üks tingimus, kusjuures kategooriate kindlaksmääramine peab seega toimuma selliste kriteeriumide alusel, mis lubavad komisjonil kasutada sama põhjendust kõigi samasse kategooriasse liigitatud dokumentide suhtes.

2. Rahvusvahelisi suhteid kaitsev erand

4. mai 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-529/09: *In 't Veld vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) avanes Üldkohtul võimalus tõlgendada määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti a kolmandas taandes ette nähtud erandit, mis puudutab rahvusvaheliste suhete kaitset. Hageja, Euroopa Parlamendi liige, taotles kõnealuses asjas võimalust tutvuda nõukogu õigustalituse ühe arvamusega, mis käsitleb komisjoni soovitusel nõukogu otsuse vastuvõtmiseks, et alustada läbirääkimisi Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel sellise rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks, mille alusel antakse terrorismi ennetamise raames Ühendriikide rahandusministeeriumi käsutusse finantstehinguid käsitlevad sõnumiandmed.

Üldkohus märkis esmalt, et selline dokument, millega oli tegemist kõnesolevas asjas ja mis puudutas nõukogu poolt rahvusvahelise lepingu sõlmimise eesmärgil läbirääkimiste alustamiseks vastu võetava otsuse õiguslikku alust, võib selle sisu ning koostamise konteksti arvestades kuuluda määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkti a kolmandas taandes ette nähtud erandi kohaldamisalasse. Kuna see dokument koostati nimelt konkreetsetes seoses selliste läbirääkimiste alustamisega, mille tulemusena sõlmitakse rahvusvaheline leping, on asjaomase institutsiooni õigustalituse analüüs paratamatult seotud kavandatava rahvusvahelise lepingu konkreetse kontekstiga, olgugi et see dokument käsitleb ainuüksi õigusliku aluse küsimust, mis on liidu õiguse küsimus. Seega kahjustaks teatavate lõikude – millel on seos liidu poolt läbirääkimiste raames taotletavate eesmärkidega selles osas, milles need käsitlevad kavandatava lepingu konkreetset sisu – avalikustamine käimasolevate läbirääkimiste usalduslikku õhkkonda.

Nõukogu tuginemine liidu positsiooni nõrgenemisele käimasolevate läbirääkimiste raames ei olnud seevastu kohane. Üldkohus märkis seoses sellega, et kui õigusliku aluse valik põhineb objektiivsetel asjaoludel ning institutsioonil ei ole sellega seoses hindamisruumi, siis ei saa võimalikku seisukohtade lahknevust selles küsimuses samastada institutsioonidevaheliste lahkkelidega, mis seonduvad lepingu sisu puudutavate küsimustega. Seetõttu ei ole ainuüksi hirm avalikustada institutsioonide vahel esineva võimaliku seisukohtade lahknevuse olemasolu seoses sellise otsuse õigusliku alusega, millega antakse luba alustada läbirääkimisi liidu nimel, piisav järeldamiseks, et esineb oht kahjustada kaitstud avalikke huve rahvusvaheliste suhete valdkonnas.

Lisaks otsustas Üldkohus 3. oktoobri 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-465/09: *Jurašinović vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), et rahvusvahelisi suhteid puudutavat avalikku huvi kaitsev erand õigustab nõukogu keeldumist võimaldamast tutvuda nende Euroopa Liidu vaatlejate aruannetega, kes olid Horvaatia Knini piirkonnas 1.–31. augustini 1995. Nende

aruannete avalikustamine oleks võinud kahjustada liidu eesmärkide – s.o aidata kaasa rahu, stabiilsuse ja jätkusuutliku piirkondliku lepituse saavutamisele, eelkõige selleks, et tugevdada selle piirkonna riikide liidusuunalist integreerumist – saavutamist Lääne-Balkani piirkonnas ning seetõttu kahjustada rahvusvahelisi suhteid. Sellega oleks paljastatud Euroopa Ühenduse järelevalvemissiooni märkused ja hinnangud poliitilise, sõjalise ja julgeolekut puudutava olukorra kohta Horvaatia vägede ja Jugoslaavia föderaalvägede vahelise konflikti otsustava etapi ajal. Selle teabe avalikustamine oleks niisiis võinud tekitada või suurendada pahameelt või pingeid endise Jugoslaavia konflikti osapoolteks olnud riikide erinevate kogukondade vahel või Jugoslaavia lagunemisel tekkinud riikide vahel, nõrgendades niimoodi Lääne-Balkani riikide usaldust selle integreerumisprotsessi vastu.

3. Kohtumenetlust ja õigusnõustamist kaitsev erand

Üldkohus täpsustas kohtumenetlust kaitsva erandi kohaldamisala 3. oktoobri 2012. aasta otsuse aluseks olnud kohtuasjas T-63/10: *Jurašinović vs. nõukogu* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata). Üldkohus märkis selle kohta, et ei saa nõustuda tõlgendusega, mille kohaselt määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teise taande sätetes ette nähtud erandiga saab kaitsta üksnes kohtumenetlusi, mis toimuvad liidu kohtus, st Euroopa Kohtus, Üldkohtus ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtus, või mõnes liikmesriigi kohtus. Ükski selle artikli tekstil põhinev argument ei anna nimelt alust järeldada, et kohtumenetlused, mida on käsitletud selle artikli lõike 2 teises taandes, hõlmaksid üksnes kohtumenetlusi, mis toimuvad liidu või selle liikmesriikide kohtutes; sellist järeldust toetab ka määruse nr 1049/2001 tervikliku sõnastuse lugemine, mis näeb ette seose liidu ja selle liikmesriikidega üksnes teatud aspektide osas, mida see määrus reguleerib. Üldkohus järeldas sellest, et ükski nimetatud määruse säte ei keela, et artikli 4 lõike 2 teise taande erandiga silmas peetud kohtumenetlus võiks toimuda kohtus, mis ei kuulu liidu või mõne tema liikmesriigi õiguskorda, kusjuures nimetatud erandiga võidakse nimelt kaitsta ka menetlust endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtus (edaspidi: „EJRK”).

Dokumentide kohta, mis võivad kuuluda nimetatud erandi kohaldamisalasse, tõi Üldkohus esile, et üldise huvi kaitse takistab ainuüksi teatava kindla kohtumenetluse eesmärgil koostatud dokumentide sisu avalikustamist. Seega võivad igasuguse avalikustamise eest olla üldiselt kaitstud dokumendid, mida EJRK menetluses vahetasid omavahel ühelt poolt EJRK prokurör või EJRK esimese astme kohtu esimene koda ja teiselt poolt liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, juhul kui need käsitlevad kriminaalmenetluse korraldamise mõnda aspekti ning annavad teavet selle viisi kohta, kuidas EJRK kohtuorganid on otsustanud menetluse läbi viia, ning kaitse ja kolmanda isiku vastutoimingute kohta menetluse tõrgeteta kulgemiseks vajalike tõendite saamiseks kohaldatud nimetatud organite meetmete. See ei kehti aga 1.–31. augustini 1995 Horvaatias kohal olnud Euroopa Liidu vaatlejate aruannete suhtes, mida liidu institutsioonid vahetasid EJRK-ga ja mille kohta ei saa väita, et need on koostatud üksnes konkreetse kohtumenetluse tarvis, kuna need olid koostatud rohkem kui kümme aastat enne nimetatud kohtumenetluse alustamist.

Õigusnõustamist kaitsva erandiga seoses asus Üldkohus eespool viidatud kohtuotsuses *In 't Veld vs. nõukogu* seisukohale, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teises taandes ette nähtud erandi puhul, mis puudutab õigusnõustamise kaitset, ei saa nõukogu tugineda üldisele kaalutlusele, mille kohaselt on võimalik ette näha kaitstavate avalike huvide kahjustamist tundlikus valdkonnas, ja seda eeskätt siis, kui tegemist on rahvusvahelise lepingu läbirääkimise menetluse raames antud õigusliku arvamusega. Asjaomase huvi konkreetset ja ettenähtavat kahjustamist ei saa samuti tuvastada lihtsalt seetõttu, et kardetakse teha kodanikele teatavaks liidu institutsioonide seisukohtade lahknevus seoses liidu rahvusvaheliste toimingute õigusliku alusega ja põhjustada

seeläbi kahtlusi kõnealuse tegevuse õiguspärasuses, nii et nõukogul ei õnnestunud tõendada õigusnõustamise kaitsega seotud avalike huvide kahjustamise ohtu.

Üldkohus leidis lisaks, et igal juhul esines ülekaalukas üldine huvi asjaomase dokumendi avalikustamise vastu, sest see annaks institutsioonidele suurema legitiimsuse ning suurendaks Euroopa kodanike usaldust nende vastu, muutes võimalikuks nende küsimuste avaliku arutelu, mille puhul esinesid lahknevad seisukohad. Need kaalutlused on seda asjakohasemad, et nimetatud dokumendis analüüsitakse sellise lepingu õiguslikku alust, mis mõjutab pärast selle sõlmimist põhiõigust isikuandmete kaitsele.

4. Kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki kaitsev erand

Eespool viidatud kohtuotsuses *EnBW Energie Baden-Württemberg vs. komisjon* tuletas Üldkohus meelde, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmandas taandes sätestatud kontrollimiste, uurimise või audiitorkontrolli eesmärki kaitsva erandiga ei kaitsta uurimist kui sellist, vaid uurimise eesmärki, milleks konkurentsioigust puudutavas menetluses on kontrollida, kas on toime pandud [ELTL] artikli [101] rikkumine, ja vajaduse korral karistada selle eest vastutavaid äriühinguid. Kuigi kuni selle eesmärgi saavutamiseni võivad nimetatud erandi alla kuuluda toimikus olevad erinevate uurimistoimingutega seotud dokumendid, isegi kui konkreetne uurimine või kontroll, mille käigus koostatud dokumendiga tutvumist taotletakse, on lõppenud, tuleb uurimine konkreetsetes asjas pidada lõpetatuks lõpliku otsuse vastuvõtmisega, sõltumata selle otsuse võimalikust hilisemast tühistamisest kohtu poolt, sest just sel ajal loeb asjassepuutuv institutsioon ise menetluse lõpule viiduks. Nimelt nõustumine sellega, et määruse nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 kolmas taane hõlmab eri uurimistoimingutega seotud dokumente seni, kuni kõik võimalikud kohtumenetluste tulemused ei ole veel ära otsustatud, isegi olukorras, kui Üldkohtule esitatakse hagiavaldus, mis võib viia komisjoni menetluse uuendamiseni, tähendaks, et nende dokumentidega tutvumise võimaldamine sõltuks juhuslikest sündmustest, nimelt sellise menetluse tulemusest ja järeldest, mida komisjon sellest võib teha. Igal juhul on tegemist tulevikus asetleidvate ebakindlate sündmustega, mis sõltuvad keelatud kokkuleppe eest karistava otsuse adressaatideks olevate äriühingute ja erinevate asjassepuutuvate ametiasutuste otsustest.

Keskkond

14. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas T-396/09: *Vereniging Milieudefensie ja Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edasi kaevatud) tekkis Üldkohtul vajadus teha otsus Århusi konventsiooni²⁶ toime kohta liidu õiguskorras ning nimetatud konventsiooni suhete kohta määrusega (EÜ) nr 1367/2006²⁷. See kohtuotsus sai alguse komisjoni otsusest, millega jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata hagejate, kahe keskkonnakaitse eesmärgiga valitsusvälise organisatsiooni, vaie, et komisjon vaataks uuesti läbi varasema otsuse, millega Madalmaade Kuningriigi kasuks tehti ajutine erand direktiivis 2008/50/EÜ²⁸ ette nähtud kohustustest. Läbivaatamata jätmisel tugineti asjaolule, et kuivõrd varasema otsuse puhul ei olnud tegemist üksikmeemega, siis ei olnud vaiet esitatud

²⁶ Århusis 25. juunil 1998 alla kirjutatud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Århusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes (ELT L 264, lk 13).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, lk 1).

haldusakti peale määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõike 1 tähenduses, ning järelikult oli see vastuvõetamatu. Hagejad väitsid oma hagiavaldustes eelkõige, et see säte on vastuolus Århusi konventsiooniga, kuna nimetatud konventsiooni artikli 9 lõikes 3 toodud mõistet „tegevus” oli piiratud nii, et see käsitleb üksnes määruse nr 1367/2006 artikli 2 lõike 1 punktis g määratletud haldusakte kui üksikmeetmed.

Olles rõhutanud, et liidu institutsioonid on seotud Århusi konventsiooniga, mis on ühenduse teisese õiguse aktide suhtes ülimuslik, asus Üldkohus seisukohale, et määruse nr 1367/2006 (Århusi konventsiooni sätete Euroopa Ühenduse institutsioonidele ja organitele kohaldamise kohta) kehtivust võib mõjutada asjaolu, et see on vastuolus nimetatud konventsiooniga. Seega kui ühendus on soovinud rakendada mingit konkreetset kohustust, mille ta on võtnud rahvusvahelise lepingu raames, või juhul, kui akt viitab sõnaselgelt sellise lepingu täpsetele sätetele, peab liidu kohus kontrollima asjaomase akti õiguspärasust sellise lepingu sätete alusel. Nii peab liidu kohtul olema võimalik kontrollida määruse õiguspärasust rahvusvahelise lepingu alusel – ilma et ta peaks eelnevalt kontrollima, kas rahvusvahelise lepingu laad ja ülesehitus seda ei välista ning kas selle lepingu sätted on nende sisu puudutavalt tingimusteta ja piisavalt täpsed –, kui selle määruse eesmärk on täita rahvusvahelise lepinguga liidu institutsioonidele pandud kohustust. Olles leidnud, et Århusi konventsiooni artikli 9 lõiget 3 ei saa tõlgendada nii, et see hõlmab üksnes üksikmeetmeid, asus Üldkohus seisukohale, et kuivõrd määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõikega 1 piiratakse Århusi konventsiooni artiklis 9 kasutatud mõistet „tegevus”, mida võib vaidlustada, selliselt, et see hõlmab üksnes haldusakte, mis on määratletud kui üksikmeetmed, siis on määruse nr 1367/2006 artikli 10 lõige 1 Århusi konventsiooni nimetatud artikliga vastuolus.

II. Apellatsioonkaebused

2012. aastal esitati Üldkohtu avalikku teenistust puudutavate kohtulahendite peale 10 appellatsioonkaebust ning Üldkohtu appellatsioonikoda lahendas 32 kohtuasja, mille seas väärrib erilist tähelepanu 27. aprilli 2012. aasta otsus kohtuasjas T-37/10 P: *De Nicola vs. EIP* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata).

Eespool viidatud kohtuotsuses *De Nicola vs. EIP* asus Üldkohus seisukohale, et Euroopa investeerimispanka (EIP) vaidluste lahendamise komiteele 27. juuni 2006. aasta otsuse (selle komitee menetlust puudutavate menetlusnormide kohta) artiklis 6 antud võimalus tühistada „iga hindamislehel esitatud väide” tähendab, et nimetatud komiteele on antud õigus uuesti hinnata iga sellise väite põhjendatust, enne kui ta selle tühistab. Selle pädevuse ulatus on seega selgelt laiem, kui üksnes pädevus kontrollida akti põhjendava osa seaduslikkust ning see tühistada, kuna see hõlmab võimalust tühistada isegi akti põhjendava osa vastuvõtmist õigustavad põhjendused. Üldkohus lisas, et isegi kui võtta arvesse, et Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi personalieeskirjad) artikli 90 lõike 2 alusel esitatud kaebuse menetlemisel ei kontrolli ametisse nimetav asutus kontrollija otsust tervikuna, ei ole selles sättes siiski ette nähtud 27. juuni 2006. aasta otsuse punktis 6 kehtestatud kriteeriumidega võrreldavaid ja sama täpseid kontrolli kriteeriume ega võimalust isikut või tunnustajaid ära kuulata. EIP sisemised normid ei sisalda niisiis selles küsimuses lünkasid, mistõttu personalieeskirjade artiklis 90 sätestatud kaebemenetlust reguleerivate menetlusnormide analoogia korras kohaldamine on välistatud.

Vaidluste lahendamise komitee keeldumine sellisest täielikust kontrollist võrdub niisiis huvitatud isiku ilmajätmisega EIP sisemistes normides ette nähtud ühest kontrollivõimalusest ning kahjustab seega seda isikut, nii et selle keeldumise kontrollimiseks peab saama pöörduda esimese astme kohtu poole. Arvestades 27. juuni 2006. aasta otsuse punktis 6 vaidluste lahendamise komiteele antud täieliku kontrolli pädevust vaidlusaluses aruandes esitatud hinnangute ja hinnete osas, on

möödapääsmatu, et esimese astme kohus saaks kontrollida – küll ainult oma piiratud kontrolli raames –, kas ja millises ulatuses nimetatud komitee jättis selle täieliku kontrolli kohustuse täitmata, kohaldatavaid õigusnorme arvesse võttes. Üldkohus asus lõpetuseks seisukohale, et EIP personalieeskirjade artikli 41, milles on ette nähtud vabatahtlik vaidluse lahendamise menetlus, erinevalt personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 ette nähtud kohustuslikust kohtueelsest menetlusest, erisus takistab seda, et personalieeskirjade vaidluste lahendamise menetlust kohaldataks lihtsalt analoogia alusel, kuna nimetatud artikkel 41 kuulub EIP sisemiste normide hulka, mis on põhimõtteliselt täielikud ja mille aluseks olevad kaalutlused erinevad oluliselt personalieeskirjade omadest. Selliste sisemiste normide olemasolu iseenesest keelab, et kohaldataks analoogiat personalieeskirjade alusel, välja arvatud juhul, kui esinevad ilmselged lüngad, mis on vastuolus ülimuslike õigusnormidega ja mis tuleb ilmtingimata täita.

III. Ajutiste meetmete kohaldamise taotlused

Üldkohtule esitati vaadeldaval aastal 21 ajutiste meetmete kohaldamise taotlust, mida on oluliselt vähem kui 2011. aastal (44 taotlust). Ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav kohtunik lahendas 2012. aastal 23 kohtuasja võrreldes 52 kohtuasjaga 2011. aastal. Üldkohus rahuldab neli taotlust 19. septembri 2012. aasta määruses kohtuasjas T-52/12 R: *Kreeka vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), mis on tehtud riigiabi valdkonnas, 16. novembri 2012. aasta määrustes kohtuasjas T-341/12 R: *Evonik Degussa vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus ei avaldata) ja kohtuasjas T-345/12 R: *Akzo Nobel jt vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata) ning 29. novembri 2012. aasta määruses kohtuasjas T-164/12 R: *Alstom vs. komisjon* (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata), mis olid kõik seotud komisjoni poolt väidetavalt konfidentsiaalse teabe avaldamise problemaatikaga.

Eespool viidatud määruse *Kreeka vs. komisjon* aluseks olnud kohtuasi puudutas 7. detsembri 2011. aasta otsust, millega komisjon kvalifitseeris esiteks siseturuga vastuolus olevaks riigiabiks Kreeka ametiasutuste poolt Kreeka põllumajandussektorile halbadest ilmastikuoludest tingitud kahju hüvitamiseks antud 425 miljonit eurot, ning kohustas teiseks nimetatud ametiasutusi abisaajatele makstud summad tagasi nõudma. Pärast Üldkohtule tühistamishagi esitamist taotles Kreeka Vabariik selle otsuse kohaldamise peatamist.

Üldkohtu president asus oma määruses seisukohale, et kõnesolevas kohtuasjas tekkis küsimus, kas Kreeka majanduslikku- ja finantsolukorda alates 2008. aastast iseloomustavatel eristel asjaoludel võis vaidlusaluste maksete finantsmõju tegelikult kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja konkurentsi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjoni poolt väidetud 425 miljoni euro suurust summat tuli lugeda tunduvalt väiksemaks, võttes arvesse, et paljud vaidlusaluste maksete saajad olid saanud minimaalset abi, mistõttu nad olid tagasimaksmise kohustusest vabastatud, ning et neid makseid kaasrahastasid Kreeka põllumajandustootjad oma sisse maksetest (s.o abisaajad) ise. See tekitas ka küsimuse, kas vaidlustatud otsust tuleb lugeda ülemääraseks, sest see määras 7. detsembril 2011 kohustuse abi tagasi nõuda, ehkki Kreeka põllumajandussektori eriti keeruline olukord oli pärast maksete tegemist veelgi halvenenud. Üldkohtu president asus seisukohale, et vastused kerkinud küsimustele ei ole ilmselged ning väärivad põhjalikku analüüsi põhimenetluses, mistõttu need tunduvad esmapilgul piisavalt asjakohased ja tõsised, kujutamaks endast *fumus boni iuris*'t.

Kiireloomulisust puudutava tingimuse kohta tuletas Üldkohtu president meelde, et liikmesriigid võivad taotleda ajutiste meetmete kohaldamist, väites, et vaidlustatud meede võib kahjustada tõsiselt nende riigi ülesannete täitmist või avalikku korda. Järelikult oli Kreeka Vabariigil lubatud väita, et abisummade viivitamatu tagasinõudmine maksuameti ametnike poolt mitmelt sajalt

tuhandelt põllumajandustootjalt põhjustab halduslikke raskusi, mis võivad tekitada talle tõsist ja korvamatut kahju. Nimelt kavatses Kreeka Vabariik õiguspäraselt koondada ressursid võimekalt tegutseva maksuhalduse loomiseks, eelkõige selleks, et leida ja vastutusele võtta „suures mahus maksustamist vältivad isikud” ning võidelda maksupettustega, mille suurus saamata jäänud tulu näol on 20 miljardit eurot. Suurel osal juhtudest peavad sekkuma maksuameti töötajad, kelle arv ei ole siiski suurenenud. Seega, kuna nimetatud sunniviisiline tagasinõudmine oleks tähendanud Kreeka maksuametnike laiaulatuslikku sekkumist, siis oleks nii suures ulatuses sundtäitmine takistanud tuntavalt maksuhalduse võimalust pühenduda ühele enda esmatähtsatest ülesannetest, mis seisneb maksustamise vältimisega võitlemises, ja koguda võlgnetavaid maksusummasid, mille suurus ületab pea 50 korda vaidlusaluseid makseid. Lisaks mõjutas Kreeka sotsiaalset kliimat usalduse kaotus avaliku võimu vastu ning üldine rahulolematuse ja ebaõigluse tunne. Eelkõige suureneb pidevalt vägivaldsete meelevalduste hulk Kreeka avaliku võimu poolt võetud kokkuhoiumeetmete vastu. Neil asjaoludel tundub, et võimalus, et vaidlusaluste summade viivitamata tagasinõudmine põllumajandussektoris võib anda tõuget meelevaldustele, mis võivad muutuda vägivaldseks, pole ei puhtoletuslik ega teoreetiline või ebakindel. Hiljutised dramaatilised sündmused on seega näidanud, et need võivad põhjustada meelevaldusi ja korrarikumisi, mis tingivad avaliku korra sellise häire, mille tõttu võib tekkida tõsine ja korvamatu kahju, millele Kreeka Vabariik võib õiguspäraselt tugineda.

Lõpetuseks tunnistas Üldkohtu president kõnesolevate erinevate huvide kaalumisel kaalukamaks huvid, mis seisnevad esiteks sotsiaalse rahu kaitstes ja sotsiaalsete probleemide ärahoidmises ning teiseks võimaluses kasutada maksuhalduse võimekust, keskendumaks nende ülesannete täitmisele, mis on riigile esmatähtsad, samas kui kohaldamise peatamine ohustaks liidu huvisid üksnes sellega, et siseriiklike maksukogumismeetmete kohaldamine lükatakse edasi hilisemale ajale, ilma et oleks andmeid selle kohta, et see võiks iseenesest kahjustada nende meetmete kohaldamise edukust. Sellest tulenevalt peatati kuni põhimenetluse lõpetamiseni vaidlustatud otsuse kohaldamine selles osas, milles selle otsusega kohustati Kreeka Vabariiki tagasi nõudma abisaajatele makstud summad.

Eespool nimetatud kohtumääruste *Evonik Degussa vs. komisjon ning Akzo Nobel jt vs. komisjon* aluseks olnud vaidlused algatasid ettevõtjad, kes olid osalenud kartellis ja kelle konkurentsivastase tegevuse kohta 2006. aastal oli komisjon teinud EÜ artikli 81 põhineva otsuse. Üks hagejaks olevatest ettevõtjatest, kes olid tunnistanud rikkumise olemasolu ja esitanud selle kohta tõendeid, vabastati 2002. aasta koostööteatise alusel täielikult vastutusest, ning teistele, kelle suhtes seda ei tehtud, määratud trahvisummat vähendati oluliselt. Pärast hagejate esitatud konfidentsiaalsena käsitlemise taotluste rahuldamist avaldas komisjon 2007. aasta septembris oma veebilehel täies ulatuses 2006. aasta otsuse mittekonfidentsiaalse versiooni. Novembris 2011 teavitas komisjon hagejaid oma kavatsusest avaldada läbipaistvuse huvides 2006. aasta otsuse üksikasjalikum versioon. Olles seisukohal, et see versioon sisaldas teavet, mis oli esitatud 2002. aasta koostööteatise alusel ning mida ei olnud konfidentsiaalsuse tõttu 2007. aasta septembris avaldatud, väljendasid hagejad oma vastuseisu komisjoni välja pakutud teksti avaldamisele põhjendusel, et see kahjustaks tõsiselt ja pöördumatult nende huve ning rikuks õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid. Komisjon jättis 24. mai 2012. aasta otsusega rahuldamata hagejate esitatud konfidentsiaalsena käsitlemise taotluse. Selle otsuse peale esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotluses palusid hagejad ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustaval kohtunikul otsuse kohaldamine peatada ja kohustada komisjoni mittekonfidentsiaalset versiooni mitte avaldama. Üldkohtu president rahuldab oma määrustes ajutiste meetmete kohaldamise taotlused.

Üldkohtu president rõhutas seoses asjassepuutuvate erinevate huvide kaalumise, et ajutiste meetmete kohaldamise menetluse eesmärk piirdub tulevikus sisulistes küsimustes tehtava otsuse täieliku toime tagamisega ning et see menetlus on põhimenetluse suhtes, millele see lisandub,

puhtalt täiendavat laadi, mistõttu ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustava kohtuniku otsus peab olema ajutist laadi selles mõttes, et see ei tohi mõjutada tulevikus sisulistes küsimustes tehtava kohtuotsuse sisu ega muuta seda illusoorseks, jättes selle ilma kasulikust mõjust. Kõnesolevas asjas pidi Üldkohus otsustama põhimenetluses, kas otsus, millega komisjon jättis rahuldamata hagejate taotluse jätta vaidlusalune teave avaldamata, tuli tühistada eeskätt ETL artikli 339 kohase ametisaladuse pidamise kohustuse rikkumise tõttu ning seetõttu, et on eiratud hagejate poolt komisjonile tema 2002. aasta koostööteatise kohaldamise eesmärgil esitatud teabe konfidentsiaalset laadi. Seda otsust tühistava kohtuotsuse kasuliku mõju säilitamiseks peab hagejatel olema võimalik vältida seda, et komisjon avaldab õigusvastaselt vaidlusaluse teabe. Tühistav kohtuotsus oleks aga muutunud illusoorseks ning see oleks jäänud ilma kasulikust mõjust, kui kõnesolevate ajutiste meetmete kohaldamise taotlus oleks jäetud rahuldamata, kuna sellise rahuldamata jätmise tagajärjel oleks komisjonil lubatud avaldada viivitamata asjaomane teave ning mõjutada seega *de facto* tulevikus sisulistes küsimustes tehtava otsuse sisu, see tähendab tingida tühistamishagi rahuldamata jätmise. Seetõttu oli hagejate kaitstav huvi olulisem komisjoni huvist ajutiste meetmete kohaldamise taotluse rahuldamata jätmise vastu, seda enam, et ajutiste meetmete kohaldamine oleks üksnes tinginud mitme aasta vältel (alates septembrist 2007) esinenud *status quo* edasikestmise piiratud ajavahemiku jooksul.

Kiireloomulisuse kohta leidis Üldkohtu president, et hagejatele võib nende ajutiste meetmete kohaldamise taotluse rahuldamata jätmise korral tekkida tõsine ja korvamatu kahju. Juhul kui põhimenetluses ilmneb, et komisjoni kavatsetav avaldamine puudutab konfidentsiaalset teavet, mille avalikustamine on vastuolus ETL artiklist 339 tuleneva ametisaladuse hoidmise kohustusega, oleks hagejatel avaldamisele vastu vaidlemiseks võimalik tugineda nimetatud sättele, mis annab neile põhiõiguse, mis on kaitstud ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 8 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 7. Käesoleva ajutiste meetmete kohaldamise taotluse rahuldamata jätmise korral esineb oht, et hagejate põhiõigus ametisaladuse kaitsele kaotaks seoses kõnealuse teabega pöördumatult kogu oma sisu. Lisaks esineb oht, et muutub sisutühjaks hagejate põhiõigus tõhusale õiguskaitsevahendile, mis on ette nähtud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6 ja põhiõiguste harta artiklis 47, kui komisjonil lubatakse avaldada kõnealune teave enne seda, kui Üldkohus teeb otsuse põhimenetluses lahendatava hagi suhtes.

Fumus boni iuris'e tingimuse kohta märkis Üldkohtu president, et kõnesolevas asjas kerkis mitu keerulist küsimust, mis vajavad põhjalikku analüüsimist põhimenetluses ja mis on seotud vastutusest vabastamise taotlustele kohaldatava konfidentsiaalsuse probleemidega. Nii on oluline välja selgitada ka see, kas 2003. aasta märtsis, kui hagejad esitasid komisjonile koostööteatise alusel kõnealuse teabe, võisid nad – nimelt komisjoni tol ajal esitatud seisukohta arvestades – eeldada, et selle teabe kui oma olemuselt konfidentsiaalse teabe suhtes kohaldatakse kestvalt kaitset avaldamise eest. Üldkohtu president tunnustas seega *fumus boni iuris*'e olemasolu. Kuna kõik selleks vajalikud tingimused olid täidetud, rahuldati ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, määrates sellised ajutised meetmed, mis keelasid komisjonil vaidlusaluse teabe avaldada.²⁹

²⁹ Sarnasele argumentatsioonile tugineti ka eespool viidatud kohtumääruses *Alstom vs. komisjon*; tuleb täpsustada, et selle määruse aluseks olnud kohtuasjas määrati kohaldamise peatamine komisjoni otsuse suhtes, millega rahuldati High Court of Justice'i (England & Wales) (Inglismaa ja Walesi kõrgem kohus) taotlus tutvuda Alstomi vastu algatatud kahju hüvitamise menetluse raames väidetavalt konfidentsiaalsete andmetega, mille viimane oli edastanud vastuseks vastuväiteteatisele komisjoni algatatud konkurentsimenetluses.

B. Üldkohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 8. oktoobril 2012)

Esimene rida, vasakult paremale:

kodade esimehed L. Truchot, S. Pappasavvas, O. Czúcz ja J. Azizi; Üldkohtu president M. Jaeger;
kodade esimehed N. J. Forwood, I. Pelikánová, A. Dittrich ja H. Kanninen.

Teine rida, vasakult paremale:

kohtunikud S. Frimodt Nielsen, M. Prek, I. Labucka, V. Vadapalas, F. Dehousse, M. E. Martins Ribeiro,
I. Wyszniowska-Białecka, K. Jürimäe, N. Wahl ja S. Soldevila Fragoso.

Kolmas rida, vasakult paremale:

kohtunikud E. Buttigieg, M. Kancheva, D. Gratsias, J. Schwarcz, K. O'Higgins, M. Van der Woude,
A. Popescu ja G. Berardis; kohtusekretär E. Coulon.

1. Üldkohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Marc Jaeger

Sündinud 1954; Strasbourgi Robert Schumani ülikooli õigusteaduste diplom; õpingud Collège d'Europe'is; vastuvõtmine Luksemburgi advokatuuri liikmeks (1981); Luksemburgi peaprokuröri õigusnõunik (1983), Tribunal d'arrondissement de Luxembourg'i kohtunik (1984); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1986–1996); Institut Universitaire International de Luxembourg'i (IUIL) president; Üldkohtu kohtunik alates 11. juulist 1996; Üldkohtu president alates 17. septembrist 2007.

Josef Azizi

Sündinud 1948; Viini ülikooli õigusteaduste doktor ning lõpetanud ühiskonna- ja majandusteaduste eriala; Viini majandusülikooli, Viini ülikooli õigusteaduskonna ja mitme teise ülikooli õppejõud; Viini ülikooli õigusteaduskonna auprofessor; *Ministerialrat* ja osakonnajuhataja föderaalkantsleis; Euroopa Nõukogu Õigusalase Koostöö Juhtkomitee (CDJC) liige; volitatud esindaja Verfassungsgerichtshof'is (konstitutsioonikohus) föderaalsete põhiseaduslikkuse järelevalve menetlustes; Austria föderaalõiguse ühenduse õigusega kohandamise eest vastutav kooskõlastaja; Üldkohtu kohtunik alates 18. jaanuarist 1995.

Nicholas James Forwood

Sündinud 1948; lõpetanud Cambridge'i ülikooli (BA 1969, MA 1973) (mehaanikateadused ja õigusteadus); Inglise advokatuuri astumine 1970, seejärel töötanud advokaadina Londonis (1971–1999) ja Brüsselis (1979–1999); Iirimaa advokatuuri astumine 1981; *Queen's Counsel* 1987; *Bencher of the Middle Temple* 1998; Inglise ja Walesi advokatuuride esindaja Euroopa Advokatuuride Nõukogus (CCBE) ja CCBE alalise delegatsiooni president Euroopa Kohtu juures (1995–1999); World Trade Law Association'i ja European Maritime Law Organisation'i juhatuse liige (1993–2002); Üldkohtu kohtunik alates 15. detsembrist 1999.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Sündinud 1956; õpingud Lissabonis, Brüsselis ja Strasbourgis; advokatuuri liige Portugalis ja Brüsselis; sõltumatu uurija, Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles; Portugali kohtuniku J. C. Moitinho de Almeida õigusnõunik Euroopa Kohtus (1986–2000), seejärel Esimese Astme Kohtu presidendi B. Vesterdorfi õigusnõunik (2000–2003); Üldkohtu kohtunik alates 31. märtsist 2003.

Franklin Dehousse

Sündinud 1959; õigusteaduskonna diplom (Liège'i ülikool, 1981); aspirant (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); esindajate koja õigusnõunik (1981–1990); õigusteaduste doktor (Strasbourg'i ülikool, 1990); professor (Liège'i ja Strasbourg'i ülikoolid, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux' Montesquieu ülikool; collègue Michel Servet des universités de Paris; Namuri Notre-Dame de la Paix' teaduskonnad); välisministri eriesindaja (1995–1999); Institut royal des relations internationales'i Euroopa õpingute juhataja (1998–2003); Conseil d'Etat' liige (2001–2003); Euroopa Komisjoni konsultant (1990–2003); Observatoire Internet'i liige (2001–2003); Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2003.

Ena Cremona

Sündinud 1936; Malta kuningliku ülikooli keeleteaduste diplom (1955); Malta kuningliku ülikooli õigusteaduste doktor (1958); Malta advokatuuri liige alates 1959; riikliku naiste nõukogu juriidiline nõustaja (1964–1979); avaliku teenistuse komisjoni liige (1987–1989); Lombard Bank (Malta) Ltd'i nõukogu liige, riigi kui aktsionäri esindaja (1987–1993); valimiskomisjoni liige alates 1993; Malta kuningliku ülikooli õigusteaduskonna lõputööde hindamise komisjonide liige; rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) liige (2003–2004); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ottó Czúcz

Sündinud 1946; Szegedi ülikooli õigusteaduste doktor (1971); tööministeeriumi ametnik (1971–1974); Szegedi ülikooli õppejõud ja professor (1974–1989), õigusteaduskonna dekaan (1989–1990), aserektor (1992–1997); advokaat; riikliku pensionikindlustuse presiidiumi liige; Euroopa Sotsiaalkindlustuse Instituudi aseesimees (1998–2002); Rahvusvahelise Sotsiaalkindlustuse Assotsiatsiooni teadusnõukogu liige; konstitutsioonikohtu kohtunik (1998–2004); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Wiszniewska-Białecka

Sündinud 1947; Varssavi ülikooli õigusteaduste diplom (1965–1969); Poola teaduste akadeemia õigusteaduste instituudi teadur (assistent, dotsent, professor) (1969–2004); Max Plancki instituudi teadur välisriikide ja rahvusvahelise patendi-, autori- ja konkurentsioiguse alal Münchenis (AvH sihtasutuse stipendium: 1985–1986); advokaat (1992–2000); kõrgema halduskohtu kohtunik (2001–2004); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Irena Pelikánová

Sündinud 1949; õigusteaduste doktor, majandusõiguse assistent (enne 1989), seejärel teaduste doktor, äriõiguse professor (alates 1993) Praha Karli ülikooli õigusteaduskonnas; väärtpaberikomisjoni juhtorgani liige (1999–2002); advokaat; Tšehhi valitsuse õigusloomenõukogu liige (1998–2004); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Vilenas Vadapalas

Sündinud 1954; õigusteaduste doktor (Moskva ülikool); õigusteaduste habiliteeritud doktor (Varssavi ülikool); Vilniuse ülikooli professor: rahvusvaheline õigus (alates 1981), inimõigused (alates 1991) ja Euroopa Ühenduse õigus (alates 2000); valitsuse välispoliitika nõunik (1991–1993); Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste delegatsiooni koordineeriva grupi liige; valitsuse Euroopa õiguse osakonna peadirektor (1997–2004); Vilniuse ülikooli Euroopa õiguse professor, Jean Monnet' õppetooli hoidja; Leedu Euroopa Liidu alaste õpingute assotsiatsiooni esimees; Leedu liitumisega seotud põhiseadusliku reformi parlamendi töögrupi esimees; Rahvusvahelise Juristide Komisjoni liige (aprill 2003); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Küllike Jürimäe

Sündinud 1962; Tartu ülikooli õigusteaduste diplom (1981–1986); prokuröri abi Tallinnas (1986–1991); Eesti Diplomaatide Kooli diplom (1991–1992); juriidiline nõunik (1991–1993) ja peanõunik kaubandus-tööstuskojas (1992–1993); Tallinna ringkonnakohtu kohtunik (1993–2004); *European Master* inimõiguste ja demokratiseerimise valdkonnas, Padova ja Nottinghami ülikoolid (2002–2003); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Ingrida Labucka

Sündinud 1963; Läti ülikooli õigusteaduste diplom (1986); siseministeeriumi Kirovi rajooni ja Riia linna inspektor (1986–1989); Riia esimese astme kohtu kohtunik (1990–1994); advokaat (1994–1998 ja juuli 1999–mai 2000); justiitsminister (november 1998–juuli 1999 ja mai 2000–oktoober 2002); Haagi rahvusvahelise vahekohtu liige (2001–2004); parlamendiliige (2002–2004); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Savvas S. Pappasavvas

Sündinud 1969; õpingud Ateena ülikoolis (Ptychion 1991); 3. tsükli õpingud Pariisi II ülikoolis (DEA avalikus õiguses 1992) ja Aix-Marseille III ülikoolis (õigusteaduste doktor 1995); Küprose advokatuuri astumine, Nikosia advokatuuri liige alates 1993; Küprose ülikooli õppejõud (1997–2002), konstitutsiooniõiguse õppejõud alates septembrist 2002; Euroopa Avaliku Õiguse Keskuse teadur (2001–2002); Üldkohtu kohtunik alates 12. maist 2004.

Nils Wahl

Sündinud 1961; õigusteaduste magister, Stockholmi ülikool (1987); õigusteaduste doktor, Stockholmi ülikool (1995); dotsent ja Euroopa õiguse Jean Monnet' õpetooli hoidja (1995); Euroopa õiguse professor, Stockholmi ülikool (2001); õigusnõustaja (1987–1989); haridussuhtasutuse direktor (1993–2004); Nätverket för europarättslig forskning'u (Rootsi Euroopa õiguse uuringute võrk) juhataja (2001–2006); Rådet för konkurrensfrågor'i (konkurentsiküsimuste nõukogu) liige (2001–2006); Hovrätten över Skåne och Blekinge (apellatsioonikohus) kohtunik (2005); Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Miro Prek

Sündinud 1965; lõpetanud õigusteaduskonna (1989); vastu võetud advokatuuri (1994); erinevad ametikohad ja ülesanded riigiteenistuses, põhiliselt valitsuse õigusloome eest vastutavas talituses (aseriigisekretär ja asedirektor, Euroopa õiguse ja võrdleva õiguse osakonna juhataja) ning Euroopa asjade talituses (aseriigisekretär); ühinemislepingu läbirääkimiste töörühma liige (1994–1996) ja Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste töörühma liige (1998–2003), õigusasjade eest vastutav isik; advokaat; Euroopa Ühenduse õigusega kooskõlla viimise ja Euroopaga integreerumise projektide eest vastutav isik, eelkõige Lääne-Balkani riikides; Euroopa Ühenduste Kohtu osakonnajuhataja (2004–2006); Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2006.

Alfred Dittrich

Sündinud 1950; õigusteaduste õpingud Erlangen-Nürnbergi ülikoolis (1970–1975); *Rechtsreferendar* Oberlandesgericht Nürnberg'is (1975–1978); föderaalne majandusministeeriumi ametnik (1978–1982); ametnik Saksamaa Liitvabariigi alalises esinduses Euroopa ühenduste juures (1982); ametnik föderaalsetes majandusministeeriumis ühenduse õiguse ja konkurentsioiguse alal (1983–1992); justiitsministeeriumi Euroopa Liidu õiguse osakonna juhataja (1992–2007); nõukogu töögrupi „Euroopa Kohus“ Saksa delegatsiooni juht; föderaalvalitsuse riiklik esindaja paljudes Euroopa Ühenduste Kohtus arutatud kohtuasjades; Üldkohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Santiago Soldevila Fragoso

Sündinud 1960; Barcelona autonoomse ülikooli õigusteaduste diplom (1983); kohtunik (1985); alates 1992 haldusajadele spetsialiseerunud kohtunik Kanaari saarte kõrgeimas kohtus (Santa Cruz de Tenerife, 1992 ja 1993) ja Audiencia nacional'is (Madrid, mai 1998–august 2007), kus ta tegeles maksuasjade (käibemaks) ning majandusministri üldaktide ja riigiabi või haldusasutuste rahalist vastutust käsitlevate otsuste vastu suunatud hagidega, samuti panganduse, börsi, energia, kindlustuse ja konkurentsivaldkonna reguleerimisasutuste otsuste vastu suunatud hagidega; konstitutsioonikohtu nõunik (1993–1998); Üldkohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Laurent Truchot

Sündinud 1962; Pariisi politoloogainstituudi diplom (1984); õppinud École nationale de la magistrature'is (1986–1988); Tribunal de grande instance de Marseille' kohtunik (jaanuar 1988–jaanuar 1990); justiitsministeeriumi eraõiguse talituse juhataja (jaanuar 1990–juuni 1992); majandus-, finants- ja tööstusministeeriumi konkurents, tarbimise ja pettuste vastu võitlemise osakonna talituse asejuhataja, seejärel juhataja (juuni 1992–september 1994); justiitsministri tehniline nõunik (september 1994–mai 1995); Tribunal de grande instance de Nîmes'i kohtunik (mai 1995–mai 1996); Euroopa Kohtu õigusnõunik kohtujurist P. Léger' juures (mai 1996–detsember 2001); *conseiller référendaire* kassatsioonikohtus (detsember 2001–august 2007); Üldkohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Sten Frimodt Nielsen

Sündinud 1963; lõpetanud õigusteaduse eriala, Kopenhaageni ülikool (1988); välisministeeriumi ametnik (1988–1991); rahvusvahelise õiguse ja Euroopa õiguse õppejõud, Kopenhaageni ülikool (1988–1991); saatkonna sekretär Taani alalises esinduses ÜRO juures, New York (1991–1994); välisministeeriumi juriidilise talituse ametnik (1994–1995); Kopenhaageni ülikooli professor (1995); peaministri nõunik, seejärel esimene nõunik (1995–1998); minister-nõunik Taani alalises esinduses Euroopa Liidu juures (1998–2001); peaministri erinõunik juriidilistes küsimustes (2001–2002); peaministri kantselei juhataja ja õigusnõunik (märts 2002–juuli 2004); aseriigisekretär ja peaministri õigusnõunik (august 2004–august 2007); Üldkohtu kohtunik alates 17. septembrist 2007.

Kevin O'Higgins

Sündinud 1946; õpingud: Crescent College Limerick, Clongowes Wood College, University College Dublin (*B.A.* ja diplom Euroopa õiguses) ning Kings Inns; võetud lirimaa advokatuuri liikmeks 1968; *barrister* (1968–1982); *Senior Counsel* (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); Circuit Court, kohtunik (1986–1997); High Court of Ireland, kohtunik (1997–2008); *bencher of Kings Inns*; lirimaa esindaja Euroopa kohtunike konsultatiivkomitees (2000–2008); Üldkohtu kohtunik alates 15. septembrist 2008.

Heikki Kanninen

Sündinud 1952; Helsingi kõrgema kommertskooli ja Helsingi ülikooli õigusteaduskonna diplom; Soome Kõrgema Halduskohtu nõunik; valitsuse õiguskaitsekomitee peasekretär; Kõrgema Halduskohtu vanemametnik; halduskohtumenetluse reformikomitee peasekretär, justiitsministeeriumi õigusloomeosakonna nõunik; EFTA Kohtu asekohtusekretär; Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik; Kõrgema Halduskohtu kohtunik (1998–2005); pagulaste õiguskaitsekomisjoni liige; Soome kohtuasutuste arendamise komitee aseesimees; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik 6. oktoobrist 2005 kuni 6. oktoobrini 2009; Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Juraj Schwarcz

Sündinud 1952; õigusteaduste doktor (Comeniuse ülikool Bratislavas 1979); äriühingu jurist (1975–1990); Košice munitsipaalkohtu kohtusekretär, äriregistri pidaja (1991); Košice munitsipaalkohtu kohtunik (jaanuar–oktoober 1992); Košice ringkonnakohtu kohtunik ja koja esimees (november 1992–2009); Slovaki Vabariigi Ülemkohtusse lähetatud kohtunik, äriõiguse koda (oktoober 2004–september 2005); Košice ringkonnakohtu äriõiguse kolleegiumi esimees (oktoober 2005–september 2009); Košice P.J. Šafárika ülikooli äri- ja majandusõiguse õppetooli külalislektor (1997–2009); Õigusakadeemia külalisõppejõud (2005–2009); Üldkohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Marc van der Woude

Sündinud 1960; õigusteaduste bakalaureusekraad (Groningeni ülikool, 1983); õpingud Collège d'Europe'is (1983–1984); assistent Collège d'Europe'is (1984–1986); kursuste korraldamine Leideni ülikoolis (1986–1987); Euroopa Ühenduste Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi raportöör (1987–1989); õigusnõunik Euroopa Ühenduste Kohtus (1989–1992); Euroopa Ühenduste Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi poliitika koordinaator (1992–1993); teenistuja Euroopa Ühenduste Komisjoni õigusteenistuses (1993–1995); Brüsseli advokatuuri advokaat alates aastast 1995; Rotterdami Erasmuse ülikooli professor alates aastast 2000; mitme väljaande autor; Üldkohtu kohtunik alates 13. septembrist 2010.

Dimitrios Gratsias

Sündinud 1957; Ateena ülikooli diplom õigusteaduse erialal (1980); Pariisi I Panthéon-Sorbonne'i ülikooli diplom avaliku õiguse süvaõppes (1981); Centre universitaire d'études communautaires et européennes'i (Pariisi I ülikool) tunnistus (1982); riiginõukogu nooremametnik (1985–1992); riiginõukogu nõunik (1992–2005); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1994–1996); Kreeka kõrgeima erikohtu asendusliige (1998 ja 1999); riiginõukogu liige (2005); kohtunike vastutuse asjade erikohtu liige (2006); halduskohtute ülemnõukogu liige (2008); halduskohtute inspektor (2009–2010); Üldkohtu kohtunik alates 25. oktoobrist 2010.

Andrei Popescu

Sündinud 1948; Bukaresti ülikooli diplom õigusteaduse erialal (1971); kraadiõpe rahvusvahelises tööõiguses ja Euroopa sotsiaalõiguses, Genfi ülikool (1973–1974); õigusteaduste doktor, Bukaresti ülikool (1980); Bukaresti ülikooli nooremteadur (1971–1973), teadur (1974–1985) ja seejärel tööõiguse lektor (1985–1990); töö- ja sotsiaalkaitse teadusliku uurimisinstituudi vanemteadur (1990–1991); töö- ja sotsiaalkaitseministeeriumi asepeadirektor (1991–1992) ja direktor (1992–1996); Bukaresti riikliku politoloogia- ja haldusjuhtimiskooli dotsent (1997), seejärel professor (2000); Euroopa integratsiooni ministeeriumi riigisekretär (2001–2005); Rumeenia õigusloomenõukogu osakonnajuhataja (1996–2001 ja 2005–2009); Euroopa õiguse alase Rumeenia ajakirja asutaja ja peatoimetaja, Rumeenia Euroopa õiguse ühingu president (2009–2010); Rumeenia valitsuse esindaja Euroopa Liidu kohtutes (2009–2010); Üldkohtu kohtunik alates 26. novembrist 2010.

Mariyana Kancheva

Sündinud 1958; Sofia ülikooli diplom õigusteaduse erialal (1979–1984); täiendav magistriõpe Euroopa õiguses, Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles (2008–2009); süvaõpe majandusõiguses ja intellektuaalomandi õiguses; stažeerimine kohtunikuna Sofia ringkonnakohtus (1985–1986); õigusnõunik (1986–1988); advokaat Sofia advokatuuris (1988–1992); välisministeeriumi diplomaatilist korpust teenindava büroo peadirektor (1992–1994); advokaadipraksis Sofias (1994–2011) ja Brüsselis (2007–2011); majandusvaidlusi lahendav arbiiter Sofias; osalemine mitmesuguste õigusaktide tekstide koostamisel Bulgaaria parlamendi õigusnõunikuna; Üldkohtu kohtunik alates 19. septembrist 2011.

Guido Berardis

Sündinud 1950; diplom õigusteaduste erialal (Rooma La Sapienza ülikool, 1973), Euroopa õiguse kõrgkooliõpingute diplom, Collège d'Europe (Brugge, 1974–1975); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (põllumajanduse peadirektoraadi välisasjade direktoraat, 1975–1976); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse liige (1976–1991 ja 1994–1995); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse esindaja Luxembourgis (1990–1991); Euroopa Ühenduste Kohtu kohtunik G. F. Mancini õigusnõunik (1991–1994); Euroopa Ühenduste Komisjoni liikmete M. Monti õigusnõunik (1995–1997) ja F. Bolkesteini õigusnõunik (2000–2002); Euroopa Ühenduste Komisjoni siseturu peadirektoraadi hangete poliitika direktoraadi direktor (2002–2003), teenuste, intellektuaalse ja tööstusomandi, meedia ja andmekaitse direktoraadi direktor (2003–2005) ning teenuste direktoraadi direktor (2005–2011); Euroopa Komisjoni õigustalituse töörühma „õigus, vabadus ja turvalisus, tsiviil- ja karistusõigus“ peaõigusnõunik ja juht (2011–2012); Üldkohtu kohtunik alates 17. septembrist 2012.

Eugène Buttigieg

Sündinud 1961; Malta ülikooli õigusteaduste doktor; Euroopa õiguse magister (Exeteri ülikool); konkurentsioiguse doktor (Londoni ülikool); justiitsministeeriumi jurist (1987–1990); välisministeeriumi peajurist (1990–1994); Copyright Board'i liige (autoriõiguse komisjon) (1994–2005); justiits- ja kohalike omavalitsuste ministeeriumi jurist-toimetaja (2001–2002); Malta Resources Authority (Malta ressursihaldusamet) ametnik (2001–2009); Euroopa õiguse konsultant (alates aastast 1994); rahandus-, majandus- ja investeerimisministeeriumi konkurentsioiguse ja tarbijakaitse valdkonna nõunik (2000–2010); peaministri nõunik konkurentsioiguse ja tarbijakaitse valdkonnas (2010–2011), Malta Competition and Consumer Affairs Authority (Malta konkurentsi- ja tarbijakaitseamet) konsultant (2012); Malta ülikooli õppejõud (1994–2001), dotsent (2001–2006), seejärel külalisprofessor (alates aastast 2007) ja Jean Monnet' Euroopa õiguse õppetooli juhataja (alates aastast 2009); Malta Association for European Law (Euroopa õiguse ühing Malta) asutajaliige ja asepresident; Üldkohtu kohtunik alates 8. oktoobrist 2012.

Emmanuel Coulon

Sündinud 1968; õpingud õigusteaduste alal (Pariisi II Panthéon-Assasi ülikool); õpingud juhtimise alal (Pariisi Dauphine'i ülikool); Collège d'Europe (1992); sisseastumiseksam Pariisis asuvasse advokaate ettevalmistavasse piirkondlikku koolituskeskuse; Brüsseli advokatuuris advokaadina tegutsemise õiguse tunnistus; tegutsemine advokaadina Brüsselis; läbinud Euroopa Ühenduste Komisjoni avaliku konkursi; õigusnõunik Esimese Astme Kohtus (president A. Saggio kabinetis 1996–1998, president B. Vesterdorfi kabinetis 1998–2002); Esimese Astme Kohtu presidendi kabineti juhataja (2003–2005); Üldkohtu kohtusekretär alates 6. oktoobrist 2005.

2. Muudatused Üldkohtu koosseisus 2012. aastal

17. septembri 2012. aasta pidulik istung

Pärast Enzo Moavero Milanese ametist lahkumist nimetasid Euroopa Liidu liikmesriikide valitsuste esindajad 5. septembri 2012. aasta otsusega järeljäänud ametiajaks, s.o kuni 31. augustini 2013 Euroopa Liidu Üldkohtu kohtunikuks Guido Berardise.

8. oktoobri 2012. aasta pidulik istung

Ena Cremona asemel nimetati 20. septembri 2012. aasta otsusega ajavahemikuks 22. septembrist 2012 kuni 31. augustini 2013 Üldkohtu kohtunikuna ametisse Eugène Buttigieg.

3. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist 2012 kuni 22. märtsini 2012

M. JAEGER, Üldkohtu president
J. AZIZI, koja esimees
N. J. FORWOOD, koja esimees
O. CZÚCZ, koja esimees
I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees
S. PAPASAVVAS, koja esimees
A. DITTRICH, koja esimees
L. TRUCHOT, koja esimees
H. KANNINEN, koja esimees
M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
F. DEHOUSSE, kohtunik
E. CREMONA, kohtunik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
V. VADAPALAS, kohtunik
K. JÜRIMÄE, kohtunik
I. LABUCKA, kohtunik
N. WAHL, kohtunik
M. PREK, kohtunik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik
S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik
K. O'HIGGINS, kohtunik
J. SCHWARCZ, kohtunik
M. VAN DER WOUDE, kohtunik
D. GRATSIAS, kohtunik
A. POPESCU, kohtunik
M. KANCHEVA, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

23. märtsist 2012 kuni 16. septembrini 2012

M. JAEGER, Üldkohtu president
J. AZIZI, koja esimees
N. J. FORWOOD, koja esimees
O. CZÚCZ, koja esimees
I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees
S. PAPASAVVAS, koja esimees
A. DITTRICH, koja esimees
L. TRUCHOT, koja esimees
H. KANNINEN, koja esimees
M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
F. DEHOUSSE, kohtunik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
V. VADAPALAS, kohtunik
K. JÜRIMÄE, kohtunik
I. LABUCKA, kohtunik
N. WAHL, kohtunik
M. PREK, kohtunik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik
S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik
K. O'HIGGINS, kohtunik
J. SCHWARCZ, kohtunik
M. VAN DER WOUDE, kohtunik
D. GRATSIAS, kohtunik
A. POPESCU, kohtunik
M. KANCHEVA, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

17. septembrist 2012 kuni 7. oktoobrini 2012

M. JAEGER, Üldkohtu president
J. AZIZI, koja esimees
N. J. FORWOOD, koja esimees
O. CZÚCZ, koja esimees
I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees
S. PAPASAVVAS, koja esimees
A. DITTRICH, koja esimees
L. TRUCHOT, koja esimees
H. KANNINEN, koja esimees
M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
F. DEHOUSSE, kohtunik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
V. VADAPALAS, kohtunik
K. JÜRIMÄE, kohtunik
I. LABUCKA, kohtunik
N. WAHL, kohtunik
M. PREK, kohtunik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik
S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik
K. O'HIGGINS, kohtunik
J. SCHWARCZ, kohtunik
M. VAN DER WOUDE, kohtunik
D. GRATSIAS, kohtunik
A. POPESCU, kohtunik
M. KANCHEVA, kohtunik
G. BERARDIS, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

8. oktoobrist 2012 kuni 28. novembrini 2012

M. JAEGER, Üldkohtu president
J. AZIZI, koja esimees
N. J. FORWOOD, koja esimees
O. CZÚCZ, koja esimees
I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees
S. PAPASAVVAS, koja esimees
A. DITTRICH, koja esimees
L. TRUCHOT, koja esimees
H. KANNINEN, koja esimees
M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
F. DEHOUSSE, kohtunik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
V. VADAPALAS, kohtunik
K. JÜRIMÄE, kohtunik
I. LABUCKA, kohtunik
N. WAHL, kohtunik
M. PREK, kohtunik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik
S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik
K. O'HIGGINS, kohtunik
J. SCHWARCZ, kohtunik
M. VAN DER WOUDE, kohtunik
D. GRATSIAS, kohtunik
A. POPESCU, kohtunik
M. KANCHEVA, kohtunik
G. BERARDIS, kohtunik
E. BUTTIGIEG, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

29. novembrist 2012 kuni 31. detsembrini 2012

M. JAEGER, Üldkohtu president
J. AZIZI, koja esimees
N. J. FORWOOD, koja esimees
O. CZÚCZ, koja esimees
I. PELIKÁNOVÁ, koja esimees
S. PAPASAVVAS, koja esimees
A. DITTRICH, koja esimees
L. TRUCHOT, koja esimees
H. KANNINEN, koja esimees
M. E. MARTINS RIBEIRO, kohtunik
F. Dehousse, kohtunik
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, kohtunik
V. VADAPALAS, kohtunik
K. JÜRIMÄE, kohtunik
I. LABUCKA, kohtunik
M. PREK, kohtunik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, kohtunik
S. FRIMODT NIELSEN, kohtunik
K. O'HIGGINS, kohtunik
J. SCHWARCZ, kohtunik
M. VAN DER WOUDE, kohtunik
D. GRATSIAS, kohtunik
A. POPESCU, kohtunik
M. KANCHEVA, kohtunik
G. BERARDIS, kohtunik
E. BUTTIGIEG, kohtunik

E. COULON, kohtusekretär

4. Üldkohtu endised liikmed

David Alexander Ogilvy Edward (1989–1992)
Christos Yeraris (1989–1992)
José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995), president (1989–1995)
Jacques Biancarelli (1989–1995)
Donal Patrick Michael Barrington (1989–1996)
Romain Alphonse Schintgen (1989–1996)
Heinrich Kirschner (1989–1997)
Antonio Saggio (1989–1998), president (1995–1998)
Cornelis Paulus Briët (1989–1998)
Koen Lenaerts (1989–2003)
Bo Vesterdorf (1989–2007), president (1998–2007)
Rafael García-Valdecasas y Fernández (1989–2007)
Andreas Kalogeropoulos (1992–1998)
Christopher William Bellamy (1992–1999)
André Potocki (1995–2001)
Rui Manuel Gens de Moura Ramos (1995–2003)
Pernilla Lindh (1995–2006)
Virpi Tiili (1995–2009)
John D. Cooke (1996–2008)
Jörg Pirrung (1997–2007)
Paolo Mengozzi (1998–2006)
Arjen W. H. Meij (1998–2010)
Mihalis Vilaras (1998–2010)
Hubert Legal (2001–2007)
Verica Trstenjak (2004–2006)
Daniel Šváby (2004–2009)
Ena Cremona (2004–2012)
Enzo Moavero Milanese (2006–2011)
Nils Wahl (2006–2012)
Teodor Tchipev (2007–2010)
Valeriu M. Ciucă (2007–2010)

Presidendid

José Luis da Cruz Vilaça (1989–1995)
Antonio Saggio (1995–1998)
Bo Vesterdorf (1998–2007)

Kohtusekretär

Hans Jung (1989–2005)

C. Üldkohtu statistika

Üldkohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)

Saabunud kohtuasjad

2. Menetluse liigid (2008–2012)
3. Hagiliigid (2008–2012)
4. Hagi valdkonnad (2008–2012)

Lõpetatud kohtuasjad

5. Menetluse liigid (2008–2012)
6. Hagi valdkonnad (2012)
7. Hagi valdkonnad (2008–2012) (kohtuotsused ja -määrused)
8. Kohtukoosseis (2008–2012)
9. Menetlusaeg kuudes (2008–2012) (kohtuotsused ja -määrused)

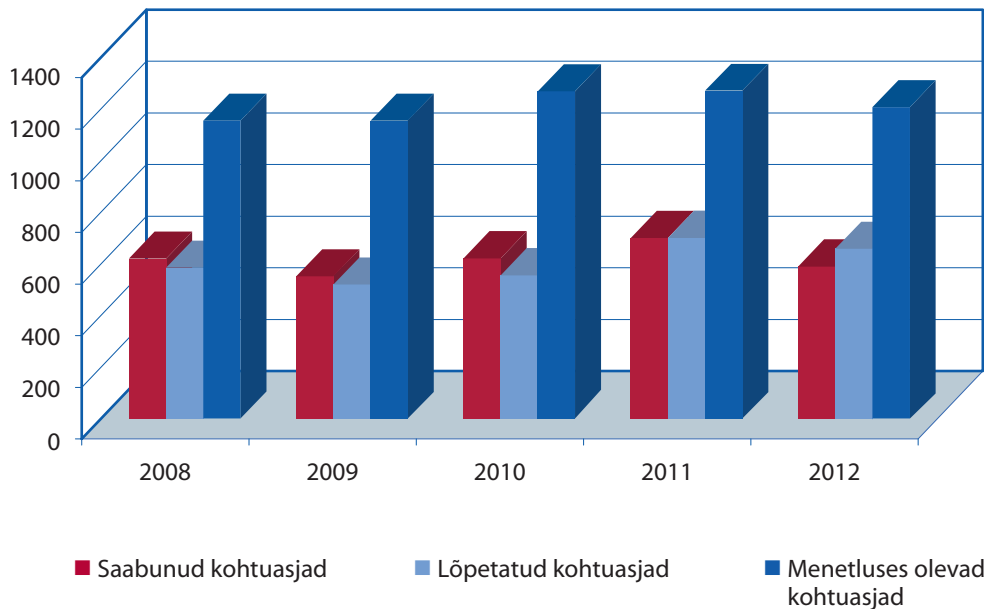
Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

10. Menetluse liigid (2008–2012)
11. Hagi valdkonnad (2008–2012)
12. Kohtukoosseis (2008–2012)

Muu

13. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008–2012)
14. Kiirendatud menetlused (2008–2012)
15. Euroopa Kohtusse edasi kaevatud Üldkohtu lahendid (1990–2012)
16. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste jaotus vastavalt menetluse liigile (2008–2012)
17. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2012) (kohtuotsused ja -määrused)
18. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2008–2012) (kohtuotsused ja -määrused)
19. Üldine areng (1989–2012) (saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad)

1. Üldkohtu üldine tegevus. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)^{1 2}

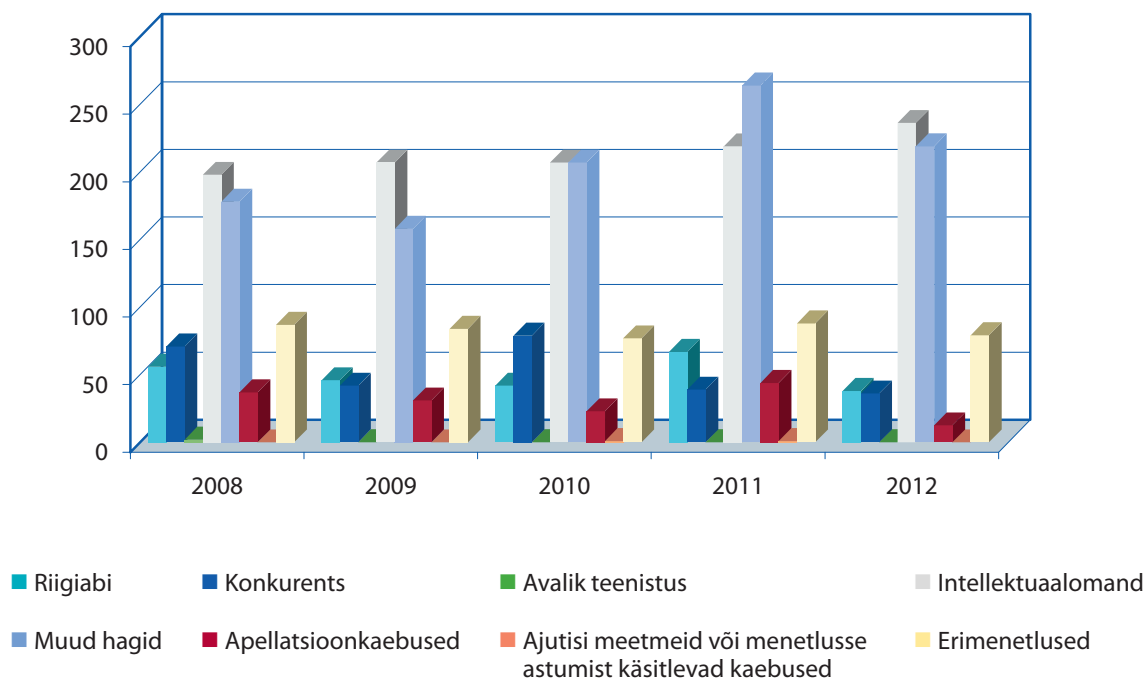

	2008	2009	2010	2011	2012
Saabunud kohtuasjad	629	568	636	722	617
Lõpetatud kohtuasjad	605	555	527	714	688
Menetluses olevad kohtuasjad	1178	1191	1300	1308	1237

¹ Käesolev tabel ja järgnevatel lehekülgedel olevad tabelid hõlmavad erimenetlusi, kui ei ole täpsustatud teisiti. „Erimenetlusteks“ loetakse: tagaseljaotsuse peale esitatud kaja (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 41; Üldkohtu kodukorra artikkel 122); kohtuotsuse vaidlustamine kolmanda isiku poolt (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 42; Üldkohtu kodukorra artikkel 123); kohtuotsuse teistmine (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 44; Üldkohtu kodukorra artikkel 125); kohtuotsuse tõlgendamine (Euroopa Kohtu põhikirja artikkel 43; Üldkohtu kodukorra artikkel 129); kohtukulude kindlaksmääramine (Üldkohtu kodukorra artikkel 92); tasuta õigusabi (Üldkohtu kodukorra artikkel 96) ning kohtuotsuse parandamine (Üldkohtu kodukorra artikkel 84).»

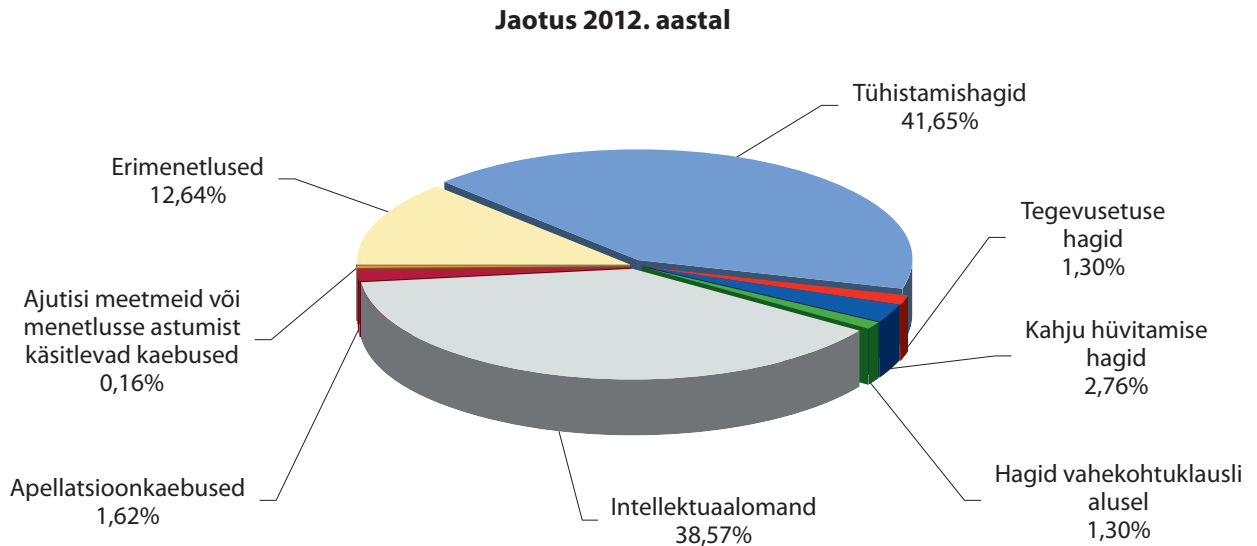
² Käesolev tabel ja järgnevatel lehekülgedel olevad tabelid ei hõlma ajutiste meetmete kohaldamise menetlusi, kui ei ole täpsustatud teisiti.

2. Saabunud kohtuasjad. Menetluse liigid (2008–2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Riigiabi	56	46	42	67	36
Konkurents	71	42	79	39	34
Avalik teenistus	2				
Intellektuaalomand	198	207	207	219	238
Muud hagid	178	158	207	264	220
Apellatsioonkaebused	37	31	23	44	10
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused			1	1	1
Erimenetlused	87	84	77	88	78
Kokku	629	568	636	722	617

3. Saabunud kohtuasjad. Hagiliigid (2008–2012)

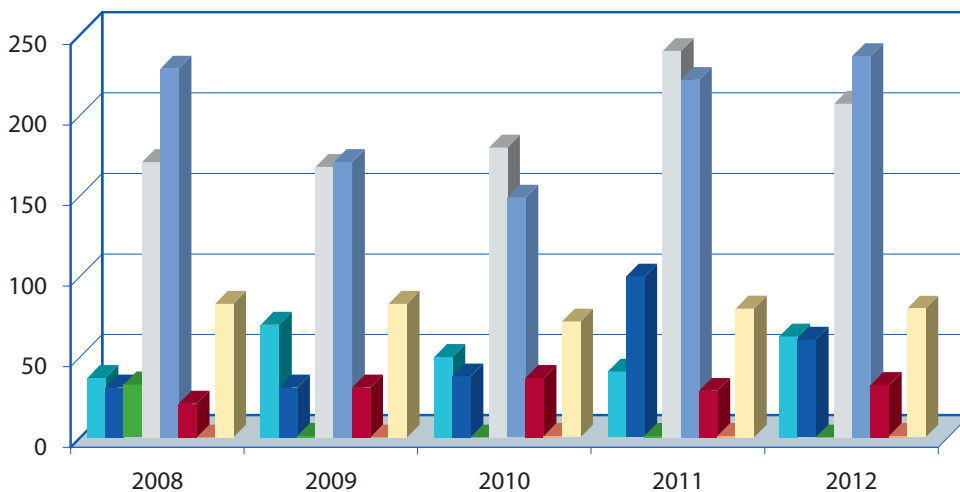
	2008	2009	2010	2011	2012
Tühistamishagid	269	214	304	341	257
Tegevusetuse hagid	9	7	7	8	8
Kahju hüvitamise hagid	15	13	8	16	17
Hagid vahekohtuklausli alusel	12	12	9	5	8
Intellektuaalomand	198	207	207	219	238
Avalik teenistus	2				
Apellatsioonkaebused	37	31	23	44	10
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused			1	1	1
Erimenetlused	87	84	77	88	78
Kokku	629	568	636	722	617

4. Saabunud kohtuasjad. Hagi valdkonnads (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Asutamisvabadus	1				
Äriühinguõigus		1			
Energeetika		2		1	
Euroopa Liidu välistegevus	2	5	1	2	1
Hanked	31	19	15	18	23
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport				2	1
Institutsiooniõigus	23	32	17	44	40
Intellektuaal- ja tööstusomand	198	207	207	219	238
Isikute vaba liikumine	1	1	1		
Juurdepääs dokumentidele	22	15	19	21	18
Kaubanduspoliitika	10	8	9	11	20
Kaupade vaba liikumine	1	1			
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)			8	3	2
Keskkond	7	4	15	6	3
Konkurents	71	42	79	39	34
Kultuur		1			
Majandus- ja rahapoliitika			4	4	3
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	6	6	24	3	4
Maksustamine			1	1	1
Piiravad meetmed (välistegevus)	7	7	21	93	60
Põllumajandus	14	19	24	22	11
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus)		1			1
Rahvatervis	2	2	4	2	12
Riigiabi	55	46	42	67	36
Sotsiaalpoliitika	6	2	4	5	1
Tarbijakaitse	2				
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos		6	3	4	3
Teenuste osutamise vabadus	3	4	1		1
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	1	5	4	10	6
Transport	1		1	1	
Ühine kalanduspoliitika	23	1	19	3	
Uute riikide ühinemine		1			
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	3	2		1	
Vahekohtuklausel	12	12	9	5	8
Välis- ja julgeolekupoliitika			1		
EÜ asutamisleping / ELTL kokku	502	452	533	587	527
ESTÜ asutamisleping kokku	1				
Euratomi asutamisleping kokku			1		
Personalieeskirjad	39	32	25	47	12
Erimenetlused	87	84	77	88	78
KÕIK KOKKU	629	568	636	722	617

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) jõustumise tõttu 1. detsembril 2009 tekkis vajadus muuta hagi valdkondade esitamist. Ajavahemikku 2008–2009 käsitlevad andmed on seetõttu üle vaadatud.

5. Lõpetatud kohtuasjad. Menetluse liigid (2008–2012)

■ Riigiabi
 ■ Konkurents
 ■ Avalik teenistus
 ■ Intellektuaalomand
■ Muud hagid
 ■ Apellatsioonkaebused
 ■ Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused
 ■ Erimenetlused

	2008	2009	2010	2011	2012
Riigiabi	37	70	50	41	63
Konkurents	31	31	38	100	61
Avalik teenistus	33	1		1	
Intellektuaalomand	171	168	180	240	210
Muud hagid	229	171	149	222	240
Apellatsioonkaebused	21	31	37	29	32
Ajutisi meetmeid või menetlusse astumist käsitlevad kaebused			1	1	1
Erimenetlused	83	83	72	80	81
Kokku	605	555	527	714	688

6. Lõpetatud kohtuasjad. Hagi valdkonnad (2012)

	Kohtuotsused	Kohtuotsused	Kokku
Hanked	13	11	24
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport		1	1
Institutsiooniõigus	4	37	41
Intellektuaal- ja tööstusomand	160	50	210
Isikute vaba liikumine		1	1
Juurdepääs dokumentidele	9	12	21
Kaubanduspoliitika	11	3	14
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)		1	1
Keskkond	3	5	8
Konkurents	49	12	61
Majandus- ja rahapoliitika		2	2
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	10	2	12
Maksustamine		2	2
Piiravad meetmed (välistegevus)	7	35	42
Põllumajandus	23	9	32
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus)		2	2
Rahvatervis	1	1	2
Riigiabi	30	33	63
Sotsiaalpoliitika		1	1
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos	1	2	3
Teenuste osutamise vabadus		2	2
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	2	4	6
Transport	1		1
Ühine kalanduspoliitika	3	6	9
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	1	1	2
Vahekohtuklausel	9	2	11
EÜ asutamisleping / ELTL kokku	337	237	574
Personalieeskirjad	17	16	33
Erimenetlused		81	81
KÕIK KOKKU	354	334	688

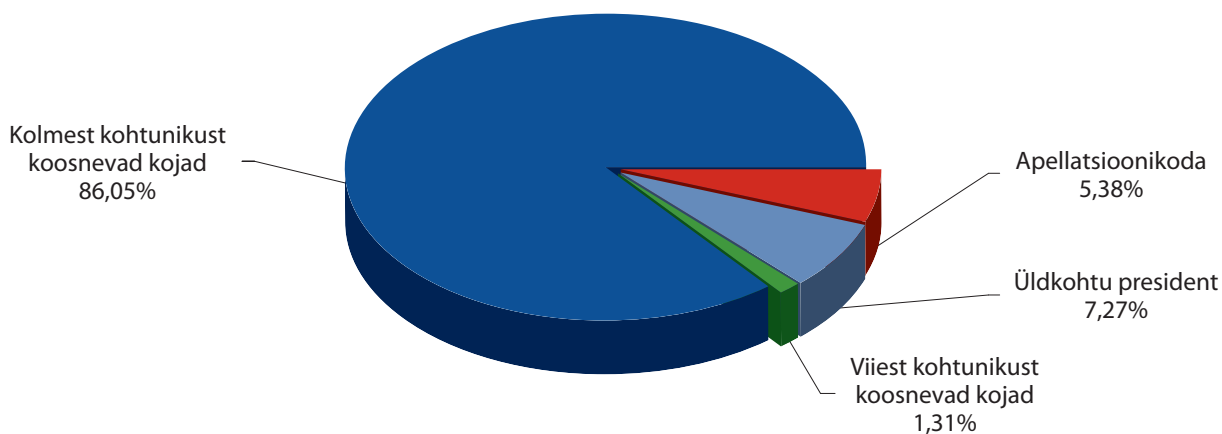
7. Lõpetatud kohtuasjad. Hagi valdkonnad (2008–2012)¹ (kohtuotsused ja -määrused)

	2008	2009	2010	2011	2012
Asutamisvabadus	1				
Äriühinguõigus			1		
Energeetika			2		
Euroopa Liidu välistegevus	2		4	5	
Hanked	26	12	16	15	24
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport			1	1	1
Institutsiooniõigus	22	20	26	36	41
Intellektuaal- ja tööstusomand	171	169	180	240	210
Isikute vaba liikumine	2	1		2	1
Juurdepääs dokumentidele	15	6	21	23	21
Kaubanduspoliitika	12	6	8	10	14
Kaupade vaba liikumine	2	3			
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)				4	1
Keskkond	17	9	6	22	8
Konkurents	31	31	38	100	61
Kultuur	1	2			
Majandus- ja rahapoliitika	1		2	3	2
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	42	3	2	9	12
Maksustamine	2		1		2
Õigusaktide ühtlustamine	1				
Piiravad meetmed (välistegevus)	6	8	10	32	42
Põllumajandus	48	46	16	26	32
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus)	2	2			2
Rahvatervis	1	1	2	3	2
Riigiabi	37	70	50	41	63
Sotsiaalpoliitika	2	6	6	5	1
Tarbijakaitse			2	1	
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos	1	1	3	5	3
Teenuste osutamise vabadus		2	2	3	2
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	6	10	4	1	6
Transport	3		2	1	1
Ühine kalanduspoliitika	4	17		5	9
Uute riikide ühinemine		1			
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	1	3			2
Vahekohtuklausel	9	10	12	6	11
EÜ asutamisleping / ETLT kokku	468	439	417	599	574
Euratomi asutamisleping kokku	1	1	1	1	1
Erimenetlused	83	83	72	80	81
Personalieeskirjad	54	32	38	34	33
KÕIK KOKKU	605	555	527	714	688

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) jõustumise tõttu 1. detsembril 2009 tekkis vajadus muuta hagi valdkondade esitamist. Ajavahemikku 2008–2009 käsitlevad andmed on seetõttu üle vaadatud.

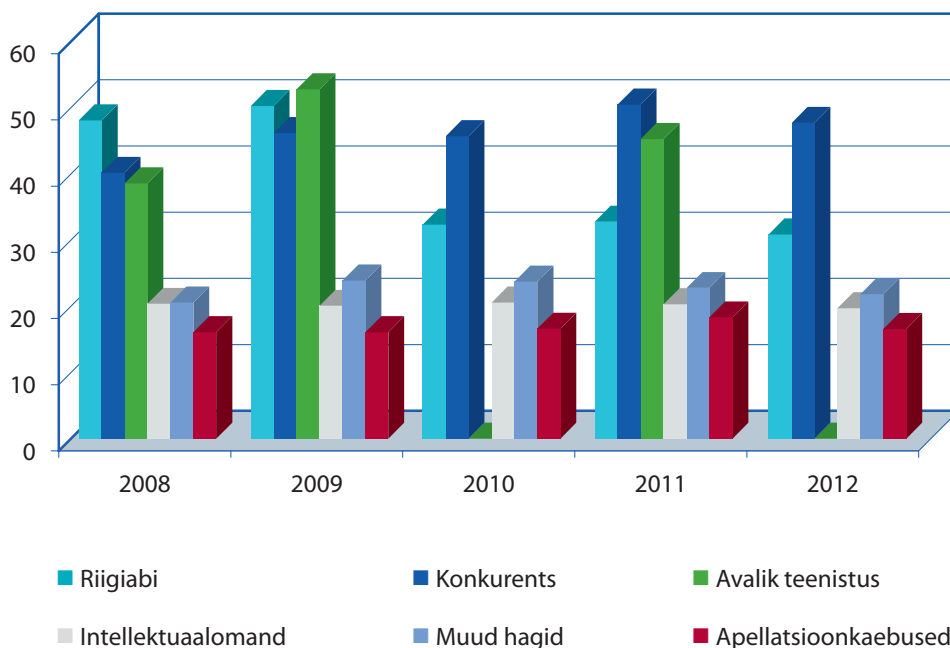
8. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtukoosseis (2008–2012)

Jaotus 2012. aastal

	2008			2009			2010			2011			2012		
	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku	Kohtuotsused	Kohtumäärused	Kokku
Suurkoda							2	2							
Apellatsioonikoda	16	10	26	20	11	31	22	15	37	15	14	29	17	20	37
Üldkohtu president		52	52		50	50		54	54		56	56		50	50
Viie kohtunikust koosnevad kojad	15	2	17	27	2	29	8		8	19	6	25	9		9
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	228	282	510	245	200	445	255	168	423	359	245	604	328	264	592
Ainukohtunik							3		3						
Kokku	259	346	605	292	263	555	288	239	527	393	321	714	354	334	688

9. Lõpetatud kohtuasjad. Menetlusaeg kuudes (2008–2012)¹ (kohtuotsused ja -määrused)

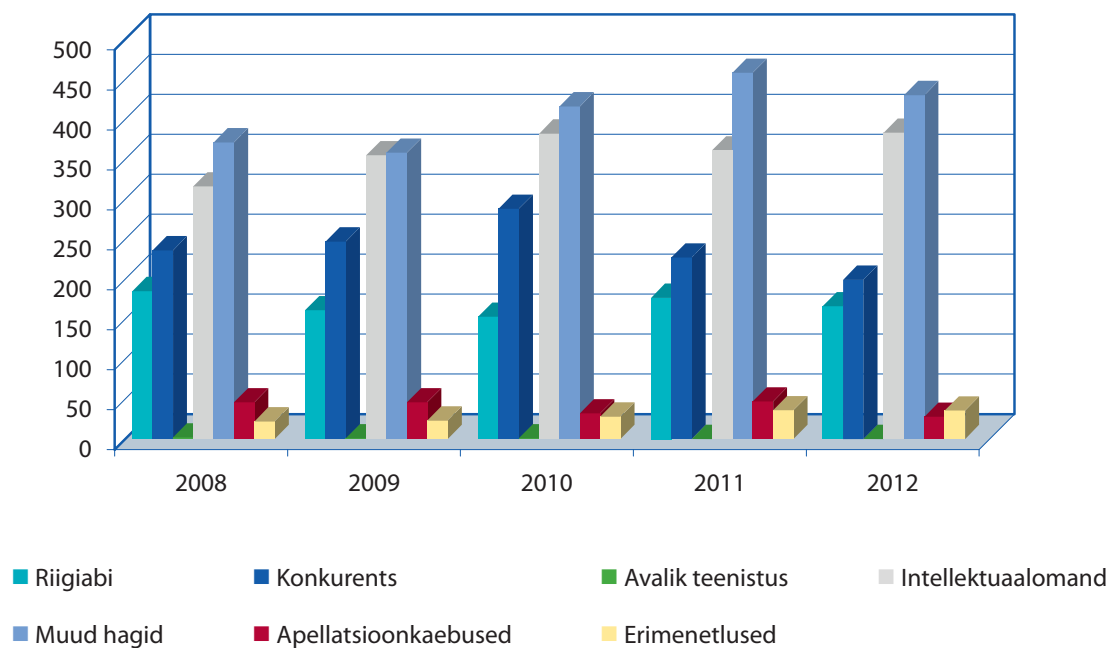

	2008	2009	2010	2011	2012
Riigiabi	48,1	50,3	32,4	32,8	31,5
Konkurents	40,2	46,2	45,7	50,5	48,4
Avalik teenistus	38,6	52,8		45,3	
Intellektuaalomand	20,4	20,1	20,6	20,3	20,3
Muud hagid	20,6	23,9	23,7	22,8	22,2
Apellatsioonkaebused	16,1	16,1	16,6	18,3	16,8

¹ Keskmise menetlusaaja arvutamisel ei ole arvesse võetud: kohtuasju, milles on tehtud vaheotsus; erimenetlusi; ajutisi meetmeid käsitlevaid kaebusi; Euroopa Kohtu ja Üldkohtu pädevuse jaotuse muutmise tagajärjel Euroopa Kohtu poolt Üldkohtule saadetud kohtuasju; Avaliku Teenistuse Kohtu tegevuse alustamise järel Üldkohtu poolt Avaliku Teenistuse Kohtule saadetud kohtuasju.

Menetlusaega väljendatakse kuudes ja kümnendikuudes.

10. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Menetluse liigid (2008–2012)

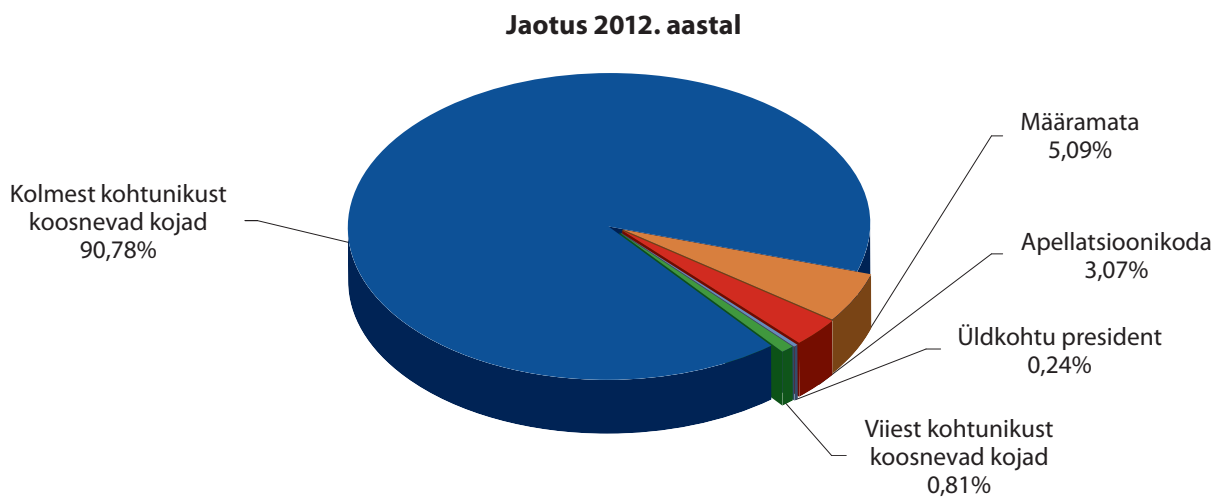
	2008	2009	2010	2011	2012
Riigiabi	185	161	153	179	152
Konkurents	236	247	288	227	200
Avalik teenistus	2	1	1		
Intellektuaalomand	316	355	382	361	389
Muud hagid	371	358	416	458	438
Apellatsioonkaebused	46	46	32	47	25
Erimenetlused	22	23	28	36	33
Kokku	1178	1191	1300	1308	1237

11. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Hagi valdkonnad (2008–2012)¹

	2008	2009	2010	2011	2012
Äriühinguõigus		1			
Energeetika		2		1	1
Euroopa Liidu välistegevus	3	8	5	2	3
Hanked	34	41	40	43	42
Haridus, kutseõpe, noorsugu ja sport	1	1		1	1
Institutsiooniõigus	29	41	32	40	39
Intellektuaal- ja tööstusomand	317	355	382	361	389
Isikute vaba liikumine	2	2	3	1	
Juurdepääs dokumentidele	35	44	42	40	37
Kaubanduspoliitika	31	33	34	35	41
Kaupade vaba liikumine	2				
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)			8	7	8
Keskkond	30	25	34	18	13
Konkurents	236	247	288	227	200
Kultuur	1				
Majandus- ja rahapoliitika			2	3	4
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	13	16	38	32	24
Maksustamine				1	
Piiravad meetmed (välistegevus)	19	18	29	90	108
Põllumajandus	84	57	65	61	40
Rahandussätted (eelarve, finantsraamistik, omavahendid, pettuste vastane võitlus)	3	2	2	2	1
Rahvatervis	3	4	6	5	15
Riigiabi	184	160	152	178	151
Sotsiaalpoliitika	10	6	4	4	4
Tarbijakaitse	3	3	1		
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos	3	8	8	7	7
Teenuste osutamise vabadus	3	5	4	1	
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	11	6	6	15	15
Transport	2	2	1	1	
Ühine kalanduspoliitika	24	8	27	25	16
Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	3	2	2	3	1
Vahekohtuklausel	20	22	19	18	15
Välis- ja julgeolekupoliitika			1	1	1
EÜ asutamisleping / ETLT kokku	1106	1119	1235	1223	1176
ESTÜ asutamisleping kokku	1	1	1	1	1
Euratomi asutamisleping kokku	1		1		
Erimenetlused	22	23	28	36	33
Personalieeskirjad	48	48	35	48	27
KÕIK KOKKU	1178	1191	1300	1308	1237

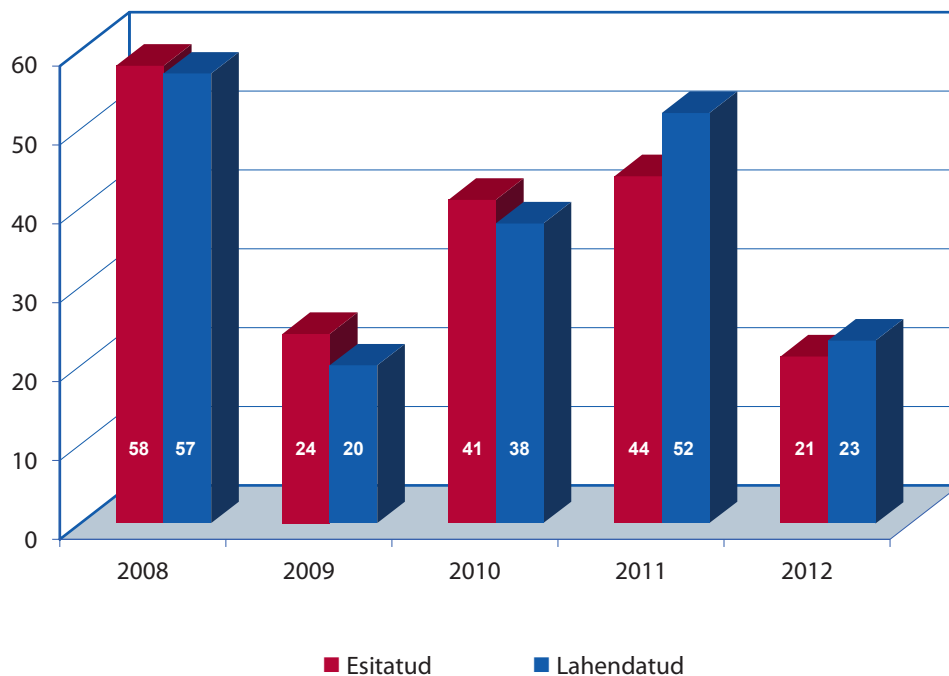
¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) jõustumise tõttu 1. detsembril 2009 tekkis vajadus muuta hagi valdkondade esitamist. Ajavahemikku 2008–2009 käsitlevad andmed on seetõttu üle vaadatud.

12. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Kohtukoosseis (2008–2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Apellatsioonikoda	46	46	32	51	38
Üldkohtu president			3	3	3
Viie kohtunikust koosnevad kojad	67	49	58	16	10
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	975	1019	1132	1134	1123
Ainukohtunik		2			
Määramata	90	75	75	104	63
Kokku	1178	1191	1300	1308	1237

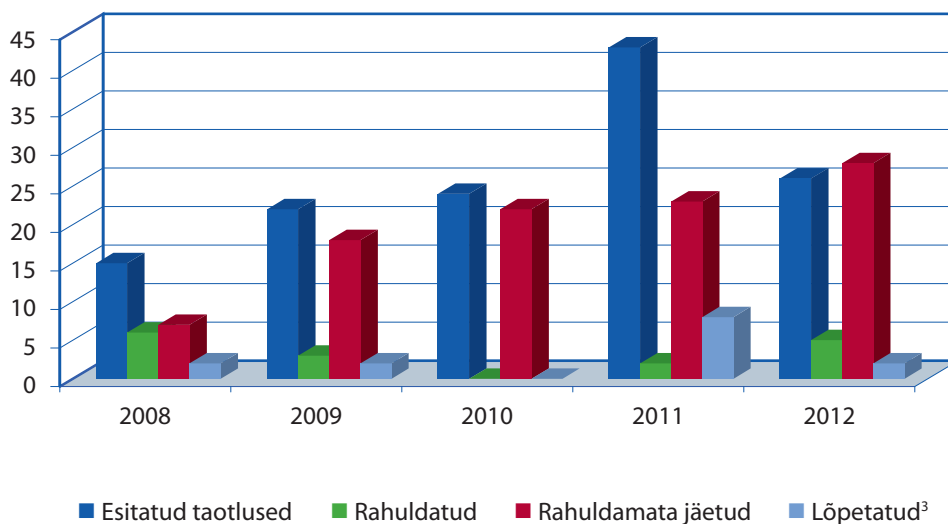
13. Muu. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008–2012)

Jaotus 2012. aastal

	Esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Lahendatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused	Kohtulahendi sisu		
			Rahuldatud	Registrist kustutamise / otsuse tegemise vajaduse äralangemine	Rahuldamata jäetud
Hanked	4	5		2	3
Juurdepääs dokumentidele		1			1
Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH-määrus)	1				
Konkurents	6	5	3	1	1
Personalieeskirjad	1	1			1
Piiravad meetmed (välistegevus)	4	6		2	4
Riigiabi	3	3	1	1	1
Teadusuuringud, tehnoloogia arendamine ja kosmos	1	1			1
Vahekohtuklausel	1	1		1	
Kokku	21	23	4	7	12

14. Muu. Kiirendatud menetlused (2008–2012)^{1 2}

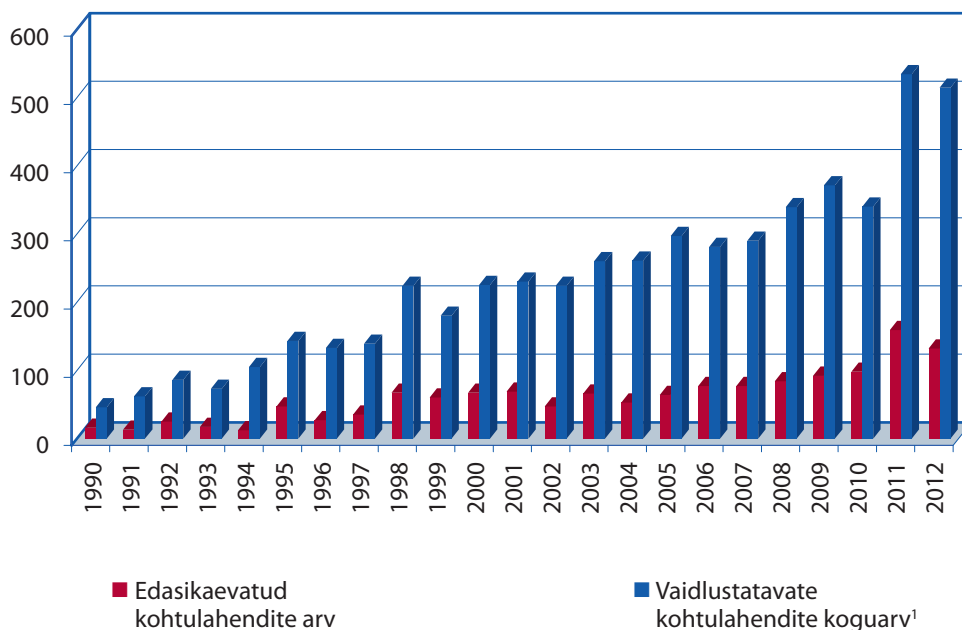
	2008			2009			2010			2011			2012		
	Esitatud taotlused	Kohtulahendi sisu		Esitatud taotlused	Kohtulahendi sisu		Esitatud taotlused	Kohtulahendi sisu		Esitatud taotlused	Kohtulahendi sisu		Esitatud taotlused	Kohtulahendi sisu	
	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Lõpetatud ³	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Lõpetatud ³	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Lõpetatud ³	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Lõpetatud ³	Rahuldatud	Rahuldamata jäetud	Lõpetatud ³
Euroopa Liidu välistegevus							1	1							
Hanked	3	1	3	2	2		2	2							
Institutsiooniõigus	1		1	1	1					1		1			
Juurdepäas dokumentidele	2		2	4	4					2	1	1	1	2	
Kaubanduspoliitika		1		2	2					3	2	3	3	2	
Keskfond				1		1				2	2				
Konkurents	1		1	2	2		3	3		4	4		2	2	
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus							1	1					1	1	
Menetlus				1	1										
Personaleeskirjad	1				1										
Piiravad meetmed (välistegevus)	4	4		5	1	2	1	10		10		30	2	12	7
Põllumajandus	1			2		3									
Rahvatervis				1	1									5	1
Riigiabi	1		1				7	5			2		2		2
Sotsiaalpoliitika										1				1	
Teenuste osutamise vabadus				1	1										
Tolliliit ja ühine tollitariifistik													1		1
Vahekohtuklausel	1		1												
Kokku	15	6	7	2	22	3	18	2	24	22	43	2	23	9	26
															2

¹ Üldkohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamist kiirendatud menetluses võib otsustada kodukorra artikli 76a alusel. See säte on kohaldatav alates 1. veebruarist 2001.

² Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) jõustumise tõttu 1. detsembril 2009 tekkis vajadus muuta hagi valdkondade esitamist. Ajavahemikku 2008–2009 käsitlevad andmed on seetõttu üle vaadatud.

³ Kategooria „lõpetatud“ alla kuuluvad järgmised juhtumid: taotluse tagasivõtmine, hagist loobumine ning juhtumid, kui hagi lahendatakse kohtumäärusega veel enne kiirendatud menetluse taotluse suhtes otsuse tegemist.

15. Muu. Euroopa Kohtusse edasi kaevatud Üldkohtu lahendid (1990–2012)

	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv ¹	Edasikaevatud kohtulahendite protsent
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	224	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	78	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	338	29%
2011	158	532	30%
2012	132	514	26%

¹ Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv – kohtuotsused, ajutisi meetmeid ja menetluse astumise avalduse rahuldamata jätmist käsitlevad kohtumäärused ning menetlust lõpetavad kohtumäärused, välja arvatud registrist kustutamise või teisele kohtuinstantsile suunamise määrused – mille kaebetähtaeg on möödunud või mis kaevati edasi.

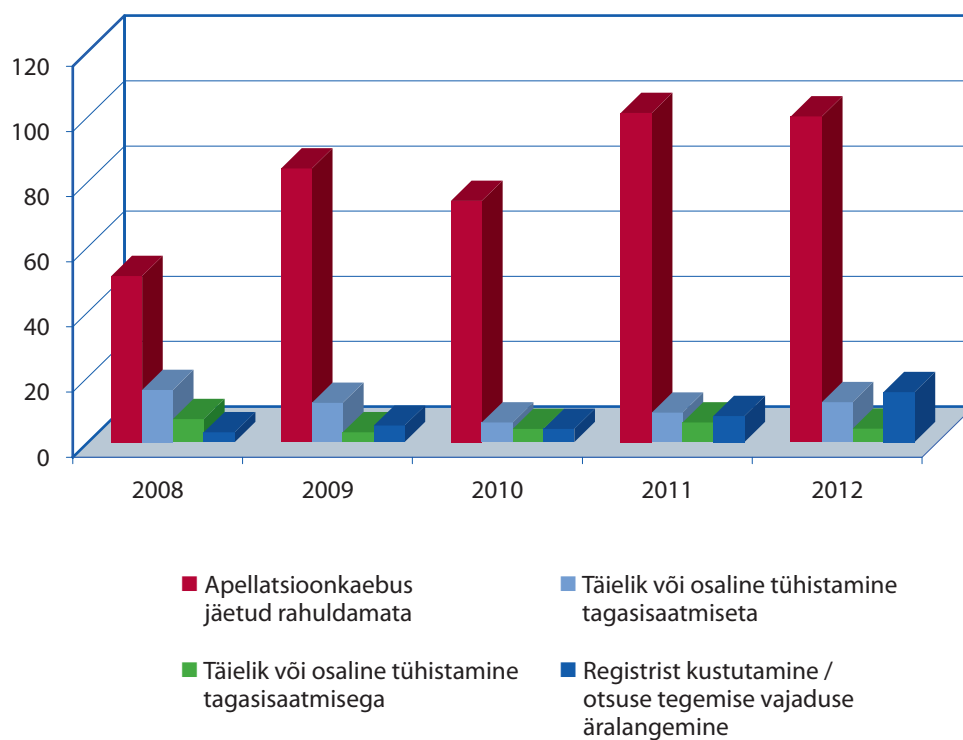
16. Muu. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste jaotus vastavalt menetluse liigile (2008–2012)

	2008			2009			2010			2011			2012		
	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavad kohtulahendid	Apellatsioonkaebuste protsent
Riigiabi	4	19	21%	23	51	45%	17	34	50%	10	37	27%	18	52	35%
Konkurents	7	26	27%	11	45	24%	15	33	45%	49	90	54%	24	60	40%
Avalik teenistus	9	31	29%	1	3	33%				1	1	100%			
Intellektuaalomand	24	105	23%	25	153	16%	32	140	23%	39	201	19%	41	190	22%
Muud hagid	40	158	25%	32	119	27%	34	131	26%	59	203	29%	47	208	23%
Apellatsioonkaebused														2	0%
Erimenetlused													2	2	100%
Kokku	84	339	25%	92	371	25%	98	338	29%	158	532	30%	132	514	26%

17. Muu. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2012) (kohtuotsused ja -määrused)

	Apellatsioonkaebus jäetud rahuldamata	Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	Registrist kustutamine / otsuse tegemise vajaduse äralangemine	Kokku
Euroopa Liidu välistegevus	1				1
Hanked	3				3
Institutsiooniõigus	16	1			17
Intellektuaal- ja tööstusomand	25		2	5	32
Juurdepääs dokumentidele	2	2	1		5
Kaubanduspoliitika	4	2		1	7
Keskkond	4				4
Konkurents	23	1		6	30
Liidu õiguse põhimõtted		1			1
Majandus- ja rahapoliitika	2				2
Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	1				1
Põllumajandus	4		1		5
Riigiabi	5	1		3	9
Sotsiaalpoliitika	1				1
Teenuste osutamise vabadus	2				2
Tolliliit ja ühine tollitariifistik	1				1
Välis- ja julgeolekupoliitika	4	4			8
Kokku	98	12	4	15	129

18. Muu. Euroopa Kohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2008–2012) (kohtuotsused ja -määrused)

	2008	2009	2010	2011	2012
Apellatsioonkaebus jäetud rahuldamata	51	84	73	101	98
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	16	12	6	9	12
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	7	3	5	6	4
Registri kustutamine / otsuse tegemise vajaduse äralangemine	3	5	4	8	15
Kokku	77	104	88	124	129

19. Muu. Üldine areng (1989–2012)

Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad

	Saabunud kohtuasjad ¹	Lõpetatud kohtuasjad ²	Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembriseisuga
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
2012	617	688	1237
Kokku	9950	8713	

¹ 1989: Euroopa Kohus saatis uuele Üldkohtule 153 kohtuasja.

1993: Euroopa Kohus saatis Üldkohtu pädevuse esimese laiendamise tõttu Üldkohtule 451 kohtuasja.

1994: Euroopa Kohus saatis Üldkohtu pädevuse teise laiendamise tõttu Üldkohtule 14 kohtuasja.

2004–2005: Euroopa Kohus saatis Üldkohtu pädevuse kolmanda laiendamise tõttu Üldkohtule 25 kohtuasja.

² 2005–2006: Üldkohus saatis uuele Avaliku Teenistuse Kohtule 118 kohtuasja.

III peatükk

Avaliku Teenistuse Kohus

A. Avaliku Teenistuse Kohtu tegevus 2012. aastal

President Sean Van Raepenbusch

1. Aasta 2012 on uues koosseisus Avaliku Teenistuse Kohtu jaoks esimene täistööaasta, sest 6. oktoobril 2011 asendati kolm kohtu liiget.

2. Avaliku Teenistuse Kohtu kohtustatistikast ilmneb, et ka 2012. aastal suurenes saabunud kohtuasjade arv (178) võrreldes eelmise aastaga (159). See arv on pidevalt suurenenud alates 2008. aastast (111).

Lõpetatud kohtuasjade arv (121) on aga väiksem kui eelmisel aastal (166), mil see oli suurim alates Avaliku Teenistuse Kohtu loomisest. Tagasimineku on tingitud Avaliku Teenistuse Kohtu koosseisu muutumisest 2011. aastal. Ametist lahkunud kohtunikul tuleb enne oma ametiaja lõppemist keskenduda kohtuasjade lõpetamisele, mida on võimalik enne tema ametist lahkumist lahendada, ning kohtuasjad, mille puhul see võimalik ei ole, jäävad menetlusse, samas kui värskest ametisse nimetatud kohtunikud annavad täispanuse reeglina alles pärast kuudepikkust ametis olemist, sest menetlustoimingud, kohtuistungid ja otsuse langetamine võtavad aega. Kirjeldatud raskused annavad eriti tunda, kui asendatakse ligi pooled kohtu liikmed nagu antud juhul.

Eelöeldust tulenevalt on menetluses olevate kohtuasjade arv võrreldes eelmise aastaga märgatavalt suurenenud (235 kohtuasja 31. detsembri 2012. aasta seisuga ja 178 kohtuasja 31. detsembri 2011. aasta seisuga). Keskmine menetlusaeg ei ole siiski palju muutunud (14,8 kuud 2012. aastal ja 14,2 kuud 2011. aastal).¹

Avaliku Teenistuse Kohtu president tegi 2012. aastal 11 ajutisi meetmeid käsitlevat määrust võrreldes 2011. aastaga, mil neid oli 7.

2012. aastal esitati Avaliku Teenistuse Kohtu lahendite peale Euroopa Liidu Üldkohtule 11 apellatsioonkaebust (2011. aastal esitati 44 apellatsioonkaebust). 2012. aasta jooksul lahendatud 33 apellatsioonkaebusest jäeti 28 rahuldamata ja tervikuna või osaliselt rahuldati ainult 4 apellatsioonkaebust. Kaks kohtuasja, milles kohtulahend tühistati, saadeti uueks arutamiseks. Üks apellatsioonkaebus kustutati registrist.

Kodukorra artikli 69 alusel lõpetati poolte kokkuleppel neli kohtuasja.

3. Aasta 2012 on märkimisväärne ka selle poolest, et 11. augustil 2012 võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) nr 741/2012, millega muudetakse protokoll Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta ja selle I lisa². Muu hulgas võimaldab see muudatus nimetada ametisse asenduskohtunikud, et asendada puuduvaid kohtunikke, kellel vaatamata sellele, et nad ei ole püsivalt töövõimetus, ei ole pika aja jooksul võimalik kohtuasjade lahendamisel osaleda. Eesmärk on vältida seda, et Avaliku Teenistuse Kohus ei satuks seetõttu, et mõnel kohtunikul ei ole võimalik kohtuasjade lahendamisel osaleda, keerulisse olukorda, mis takistaks tal täita õigusemõistmist. Määruse nr 741/2012 kohaselt võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 25. oktoobril 2012 vastu

¹ Menetluse võimaliku peatamise aega ei ole sisse arvatud.

² ELT L 228, lk 1.

määruse (EL, Euratom) nr 979/2012 Euroopa Liidu avaliku teenistuse kohtu asenduskohtunike kohta³. See määrus reguleerib asenduskohtunike staatust.

4. Järgnevas kokkuvõttes antakse ülevaade Avaliku Teenistuse Kohtu kõige tähelepanuväärsematest lahenditest.

I. Menetlusküsimused

Vastuvõetavuse tingimused

1. Isikut kahjustav meede

23. oktoobri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-57/11: *Eklund vs. komisjon* märkis Avaliku Teenistuse Kohus, et ametnikuks nimetamise eesmärgil kandidaadile tehtud tööpakkumine on üksnes kavatsuse väljendamine, sest ametisse nimetamine võib toimuda vaid vormis ja tingimustel, mis on ette nähtud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjades (edaspidi „personalieeskirjad”). Seetõttu ei saa tööpakkumise tagasivõtmise peale esitada tühistamishagi. Avaliku Teenistuse Kohus täpsustas siiski, et otsus tööpakkumisega mitte enam edasi tegelda ja võtta see tagasi pärast seda, kui hageja oli selle juba aktsepteerinud, on isikut kahjustav meede.

2. Põhjendatud huvi

Olles meenutanud kohtupraktikat, mille kohaselt peab selleks, et otsuse tühistamiseks esitatud hagi menetlemist saaks jätkata, säilima hagejal pärast hagiavalduse esitamist jätkuv isiklik huvi vaidlustatud otsuse tühistamiseks, leidis Avaliku Teenistuse Kohus 11. detsembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-107/11: *Ntouvas vs. ECDC*, et hageja ei kaota põhjendatud huvi hindamisaruande tühistamiseks seetõttu, et ta ei tööta enam teda hinnanud asutuses, ning hindamisaruanne on jätkuvalt konfidentsiaalne. Avaliku Teenistuse Kohus lähtus asjaolust, et hindamisaruanne on kirjalik ja ametlik tõend isiku tehtud töö kvaliteedi kohta ja sisaldab hinnatava isiku ametialases tegevuses ülesnäidatud omaduste hinnangut.

3. Kohtueelse menetluse järgimine

Avaliku Teenistuse Kohus meenutas kahes 20. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjades F-66/11 ja F-83/11: *Cristina vs. komisjon*, et õiguskaitsevahend konkursikomisjoni otsuse vaidlustamiseks on tavaliselt vahetu pöördumine Euroopa Liidu kohtusse ilma eelneva halduskaebuseta. Seetõttu asus kohus seisukohale, et konkursikandidaat, kes on konkursikomisjoni otsuse peale ikkagi esitanud kaebuse ametisse nimetavale asutusele, ei pea enne kohtusse pöördumist ära ootama ametisse nimetava asutuse otsust. Konkursikomisjoni otsuse peale esitatud halduskaebus ei saa võtta isikult õigust pöörduda otse pädevasse kohtusse. Kohtusse pöördumine peab siiski toimuma kolme kuu ja 10 päeva jooksul pärast huve kahjustava otsuse teatavakstegemist.

³ ELT L 303, lk 83.

Kohtumenetlus

1. Poolte esindajate puutumatus

23. oktoobri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-44/05 RENV: *Strack vs. komisjon* – milles hageja oli esitanud taotluse võtta kosta esindajatelt puutumatus seoses menetluse käigus tehtud suuliste või kirjalike avaldustega – tõlgendas Avaliku Teenistuse Kohus oma kodukorra artiklit 30, mis annab talle õiguse puutumatus ära võtta. Olles tõdenud, et see artikkel kaitseb poolte esindajaid võimaliku vastutuselevõtmise eest ega näe ette, et puutumatus äravõtmise taotluse võiks esitada mõni kohtumenetluse pool, ning et esindajate sõnavabadus aitab kaasa asja õiglasele arutamisele, otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et puutumatus äravõtmise taotluse saab esitada üksnes kohus või pädev siseriiklik asutus, mitte kohtumenetluse pool.

2. Kohtukulud

Liidu õiguses puudub advokaaditasude suurust käsitlev säte, mistõttu tuleb kohtul tasude suuruse küsimus ise lahendada. Avaliku Teenistuse Kohus on 22. märtsi 2012. aasta määruuses kohtuasjas F-5/08 DEP: *Brune vs. komisjon* selle kohta otsustanud, et aluseks võetava tunnitasu kindlaksmääramisel ei saa lähtuda Brüsseli advokatuuri kuuluva advokaadi keskmisest tasust, sest niisugune lahendus kallutaks hagejaid valima sellesse advokatuuri kuuluvaid advokaate ja mõjutaks teenuste osutamise vabadust. Lähtuda võib aga teatud valdkonnale spetsialiseerunud advokaadi tunnitasust, kui piisavalt informeeritud poole arvates puudutab kohtuvaidlus eriti keerulisi õigusküsimusi või kui see on tema jaoks erilise tähtsusega.

II. Sisulised küsimused

Aktide kehtivuse üldtingimused

1. Menetlusnormide rikkumine

Eespool viidatud kohtuotsuses *Strack vs. komisjon* meenutas Avaliku Teenistuse Kohus, et menetlusnormide rikkumise tõttu võib vaidlustatud otsuse tühistada vaid siis, kui sellise menetlusnormide rikkumiseta oleks menetluse tulemus olnud teistsugune. Kohus toonitas seejuures, et hageja ei pea tõendama, et menetlusnormide rikkumiseta oleks vaidlustatud otsus kindlasti teistsugune olnud, vaid piisab sellest, kui ei ole täiesti välistatud, et administratsioon oleks võinud teistsuguse otsuse teha.

2. Kaitseõigused ja õigus osaleda menetluses

Vältimaks administratsioonile tarbetu koormuse panemist enne igasuguse isikut kahjustava meetme võtmist, märkis Avaliku Teenistuse Kohus vastavalt oma varasemale praktikale 18. aprilli 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-50/11: *Buxton vs. parlament*, et kaitseõigused ei ole ametnikule teenetepunktide andmise menetluses kohaldatavad, sest edutamise osaks olev teenetepunktide andmise menetlus ei ole mingil juhul võrreldav ametniku vastu algatatud menetlusega. Samamoodi leidis Avaliku Teenistuse Kohus 16. mai 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-42/10: *Skareby vs. komisjon*, et psühholoogilise ahistamise väidetav ohver ei saa tugineda kaitseõigustele, sest tema abitaotluse alusel algatatud uurimismenetlus ei ole võrreldav tema vastu algatatud uurimismenetlusega. Veel leidis Avaliku Teenistuse Kohus 6. novembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-41/06 RENV: *Marcuccio*

vs. komisjon, et ka töövõimetuskomitee tegevus ei ole ametniku vastu algatatud menetlus ning järelikult ei pea see komitee kaitseõiguste alusel ametnikku ära kuulama.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Skareby vs. komisjon* märkis Avaliku Teenistuse Kohus siiski, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 41 ette nähtud hea halduse üldpõhimõtet arvesse võttes võib ahistamise väidetav ohver tugineda kaitseõigustest lahus olevatele menetluslikele õigustele, mis ei ole nii ulatuslikud kui kaitseõigused. Avaliku Teenistuse Kohus järgis üldjoontes seda kohtupraktikat eespool viidatud kohtuotsuses *Marcuccio vs. komisjon*.

Nimetatud kohtuotsuses *Skareby vs. komisjon* tegi Avaliku Teenistuse Kohus kindlaks, et hageja, kes oli saanud esitada oma argumentid, ei saanud eespool mainitud menetluslikele õigustele tuginedes nõuda juurdepääsu uurimisaruandele või uurimise käigus kogutud tõenditele ega enda ärakuulamist seoses nende dokumentide sisuga enne abistamisest keeldumise otsuse tegemist. Eespool viidatud kohtuotsuses *Marcuccio vs. komisjon* leiti, et töövõimetuskomitee menetluses on ametniku õigusi järgitud, kui tema õigusi kaitseb teda esindava arsti osalemine selles komitees ja kolmanda arsti nimetavad vastastikusel kokkuleppel kummagi osapoole nimetatud kaks arsti või kokkuleppe puudumisel Euroopa Kohtu president, mis tagab erapooletuse, ning see, et ametnik võib esitada töövõimetuskomiteele kõik arvamused või tõendid, mille ta on saanud arstidelt, kelle poole ta on pöördunud.

3. Erapooletus

Avaliku Teenistuse Kohus tühistas otsuse, millega jäeti rahuldamata psühholoogilise ahistamisega seonduv abitaotlus, tuues põhjenduseks, et sellele otsusele eelnenud uurimist läbi viinud isik ei olnud objektiivselt erapooletu. 18. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-58/10: *Allgeier vs. Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet* sedastas Avaliku Teenistuse Kohus, et uurimist läbi viinud isik oli sellise instituudi juhatuse esimees, kes oli sõlminud kostjaga pikendamisvõimalusega olulise lepingu, ning tegi järelduse, et selle ärisuhte olulisuse tõttu olid põhjendatud hageja kahtlused, et uurimist läbi viinud isik, kes soovis seda ärisuhet säilitada, lähtus eesmärgist kaitsta põhiõiguste ameti mainet.

4. Mõistliku aja järgimise kohustus

Vastavalt hea halduse põhimõttele on ametiasutusel kohustus viia haldusmenetlus läbi mõistliku aja jooksul. Sellega seoses otsustas Avaliku Teenistuse Kohus eespool viidatud kohtuotsuses *Strack vs. komisjon*, et personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 sätestatud kohtueelne menetlus ei saa üldjuhul olla ülemäära pikk, kuna nimetatud sätetes ette nähtud tähtaegade tõttu ei või see kesta kauem kui 14 kuud ja 10 päeva, kui see on algatatud taotluse põhjal, ning 10 kuud ja 10 päeva, kui see on algatatud kaebuse põhjal.

5. Kohustus jätta õigusvastane säte kohaldamata

8. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-11/11: *Bouillez jt vs. nõukogu* otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et kui institutsiooni üldotsusega kaldutakse õigusvastaselt kõrvale kõrgemalseisvast aktist, peab institutsioon niisuguse üldotsuse kohaldamata jätma. Eelkõige kehtib see juhul, kui institutsioonil tuleb teha otsus ametniku konkreetse olukorra kohta ja tal on tegemist üldise rakendussättega, mis eirab kõrgemalseisvat normi. Niisugusel juhul peab institutsioon tegema otsuse isiku konkreetse olukorra kohta ja jätma õigusvastase rakendussätte kohaldamata.

6. Põhjenduste paljusus

Avaliku Teenistuse Kohus meenutas 28. märtsi 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-36/11: *BD vs. komisjon*, et juhul, kui vaidlustatud otsusel on mitu põhjendust, ei anna ühe põhjenduse ekslikkus alust otsuse tühistamiseks, kui ülejäänud põhjendused on otsusele piisavaks põhjenduseks.

7. Meetmete tühistamine

Seoses hagiga, mille kohta tehti 5. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas F-110/11: *Lebedef jt vs. komisjon*, oli Avaliku Teenistuse Kohtul võimalus märkida, et iga normiandja on esiteks kohustatud – kui mitte pidevalt, siis vähemalt korrapäraselt – kontrollima, et tema kehtestatud normid vastaksid jätkuvalt vajadustele, mille tõttu need kehtestati, ning teiseks muutma norme või isegi tühistama normid, mis on kaotanud oma põhjendatuse ega sobi seetõttu enam uude konteksti, kus nende õiguslikud tagajärjed peavad ilmnema. Avaliku Teenistuse Kohtu sõnul on seesugune kontrollimine vajalik eeskätt paranduskoefitsientide ajakohastamisel.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Eklund vs. komisjon* meenutas Avaliku Teenistuse Kohus kõigepealt õigusaktide tühistamist käsitleva teooria järgi vajalikku vahetegemist õigusi andvate aktide ja õigusi mitteandvate aktide vahel ning leidis seejärel, et ametnikuks nimetamise eesmärgil kandidaadile tehtud tööpakkumine on üksnes kavatsuse väljendamine ega tekita õigusi, mistõttu võib administratsioon selle igal ajal tagasi võtta. Veel täpsustas kohus, et tööpakkumise vastuvõtmine isiku poolt ei too *ipso facto* kaasa selle teooria mõttes õigusi andva akti sündi. Nagu eespool märgitud, võib ametisse nimetamine toimuda vaid vormis ja tingimustel, mis on ette nähtud personalieeskirjades.

8. Tühistamisotsuse täitmine

Olles tõdenud, et administratsioon võib otsida õiglast lahendust olukorras, kus kandidaat on avalikult konkursilt õigusvastaselt kõrvaldatud, otsustas Avaliku Teenistuse Kohus 13. detsembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-42/11: *Honnefelder vs. komisjon*, et kui otsus kandidaati reservnimekirja mitte kanda on tühistatud kogu konkursi mõjutanud vea tõttu, on otsus avada üksnes kandidaadi suhtes uuesti konkursimenetlus sobiv tühistamisotsuse täitmiseks, kuigi see tuvastatud viga täielikult ei heasta.

Ametnike ja teenistujate karjäär

1. Konkurs

1. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-123/10: *Bancale ja Buccheri vs. komisjon* otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et pärast diplomi omandamist saadud töökogemuse nõudmine konkursil osalemiseks on sobiv vahend, mille abil saab administratsioon olla kindel selles, et ta saab teenistusse võtta personalieeskirjade artikli 27 esimeses lõigus loetletud omadustega ametnikke ja seeläbi tagada teenistuse huvid. Pärast diplomi omandamist saadud ja sellega seotud töökogemus annab kandidaadile parema ülevaate teaduslike seisukohtade praktikas rakendamisest kui enne diplomi omandamist saadud töökogemus. Järelikult on ametisse nimetaval asutusel õigus oma ulatuslikku kaalutusruumi kasutades otsustada, et konkursil võivad osaleda vaid kandidaadid, kelle töökogemus on kõige väärtuslikum, sest see on saadud pärast ülikoolidiplomi omandamist ja on sellega seotud.

18. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-96/09: *Cuallado Martorell vs. komisjon* leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et konkursiteates ette nähtud menetlus, mis annab kandidaatidele võimaluse

esitada ühe kuu jooksul alates konkursitulemuste teatamisest nõue täiendava teabe saamiseks ning paneb administratsioonile kohustuse sellele kuu aja jooksul vastata, on menetlus, mille eesmärgiks on võimaldada kandidaatidel kasutada eriõigust neid otseselt ja isiklikult puudutava teabega tutvuda. Seetõttu asus Avaliku Teenistuse Kohus seisukohale, et nii oma sisu kui ka vastamistähtaja poolest kajastab see eriõigus kohustusi, mis tulenevad hea halduse põhimõttest, üldsuse õigusest tutvuda dokumentidega ja õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile vastavalt harta artiklitele 41, 42 ja 47. Järelikult võib selle õiguse järgimata jätmine – lisaks väljalangenud kandidaatide kallutamisele esitama hagnid või kaebusi, ilma et neil oleks piisavaid andmeid – tähendada ametialast eksimust, mis võib anda alust kahju hüvitamiseks.

Seoses hagniga, mille esitas ungari keelt emakeelena kõnelev Rumeenia kodanik, täpsustas Avaliku Teenistuse Kohus 5. detsembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-29/11: *BA vs. komisjon*, millist keeleoskust võib nõuda laienemisega seotud konkurssidel. Avaliku Teenistuse Kohus leidis, et isegi kui kohustus läbida kirjalik katse rumeenia keeles võis asetada hageja rumeenia emakeelega kandidaatidest halvemasse olukorda, ei tähenda selline võimalik halvemus võrdsuse põhimõtte rikkumist. Kuna administratsioon võib teenistuse vajadustest lähtuvalt määrata kindlaks keeled, mille põhjalik või rahuldav oskus on nõutav, otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et kirjaliku katse korraldamist rumeenia keeles tuleb antud juhul pidada õiguspäraseks, sest seda õigustavad kõrgemad nõuded, mis on tingitud üksnes rumeenia keele enda ametlikuks keeleks valinud Rumeenia ühinemisest. Erinev kohtlemine on ka proportsionaalne taotletava eesmärgiga, sest see toimus ühinemisele järgnenud üleminekuperioodil ning rumeenia keele oskus võis osutada kasulikuks või vajalikuks seetõttu, et niiviisi töölevõetud ametnikud täidaksid institutsioonides mitmesuguseid ülesandeid vajaduse korral koos liikmesriikide majanduslike ja sotsiaalsete huvirühmadega. Seega ei riku vaidlusalune nõue võrdsuse põhimõtet. Avaliku Teenistuse Kohus märkis siiski, et olukord oleks teistsugune, kui kõnesolev riik oleks seoses institutsioonide tegevuses osalemisega tunnustanud liidu keelena oma territooriumil kõneldavat vähemuskeelt, kuigi see ei ole tema riigikeel.

2. Hindamine

Põhimõtteliselt ei või ametnikku põhjusega puudumiste eest kohelda hindamise raames halvemini. See aga ei tähenda, et hindajad peaksid süstemaatiliselt hoiduma arvestamast põhjusega puudumisi haiguse tõttu, kui nad hindavad isikute tulemuslikkust. Avaliku Teenistuse Kohus täpsustas 2. oktoobri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-52/05 RENV: *Q vs. komisjon*, et eesmärgid saavutanud ametnikule tulemuslikkuse eest antud hinnet võib suurendada, arvestamaks asjaolu, et niisuguste puudumiste tõttu oli tema käsutuses vähem tööaega. Samuti peaksid hindajad enne tulemuslikkuse eest halva hinde panemist võtma arvesse seda, et ametniku tulemuslikkust mõjutasid haiguse tõttu põhjusega puudumised.

3. Edutamine

8. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-23/11: *AY vs. nõukogu* (Euroopa Liidu Üldkohtusse edasi kaevatud) leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et AST-kategooria ametnike sertifitseerimine kuulub personalieeskirjade artikli 24a mõttes täiendõppe alla, mida ametisse nimetav asutus peab isikute teenistuskäigu puhul arvesse võtma. See kohustus peab väljenduma hindamisaruannete sisus. Kuna hindamisaruanded on personalieeskirjade artikli 45 lõike 1 kohaselt üks tegur, mida võetakse arvesse edutamise eesmärgil toimuval teenete võrdleval hindamisel, ja edutamine on üks osa ametnike teenistuskäigust, asus Avaliku Teenistuse Kohus seisukohale, et ametisse nimetav asutus ei saa artiklit 45 eiramata jätta edutamise raames toimuval teenete võrdleval hindamisel sertifitseerimist arvestamata. Kohus järeldas sellest, et edutatavate ametnike teenete võrdleval hindamisel ei või ametisse nimetav asutus jätta tähelepanuta asjaolu, et ametnik valiti

välja osalemaks koolitusprogrammis sertifitseerimise eesmärgil ja ta sooritas edukalt katsed, mis tõendavad programmi edukat läbimist.

Ametnike ja teenistujate õigused ja kohustused

1. Meeste ja naiste võrdne kohtlemine

Olles meenutanud, et personalieeskirjade artikli 1e lõikes 2 sätestatu kohaselt tagatakse töötavatele ametnikele sellised tervishoiu- ja ohutusnormidele vastavad töötingimused, mis on vähemalt samaväärsed aluslepingute kohaselt neis valdkondades vastuvõetud meetmete alusel kohaldatavate miinimumnõuetega, leidis Avaliku Teenistuse Kohus 17. juuli 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-54/11: *BG vs. ombudsman*, et direktiivi 92/85⁴ eesmärk on just nimelt töökeskkonna parandamine, suurendades rasedate töötajate tervise ja ohutuse kaitset. Sellest tulenevalt otsustas kohus, et nimetatud direktiiv on institutsioonidele siduv ja seetõttu peavad institutsioonid tagama rasedatele ametnikele ja teenistujatele kaitse, mis on võrdväärne direktiivis ette nähtud miinimumkaitsega. Ent kuigi direktiiv 92/85 keelab raseda töötaja vallandamise, ei kehti see keeld juhul, kui vallandamise põhjused ei ole seotud rasedusega ning on lubatud õigusaktide ja/või tavadega. Sellega seoses otsustas Avaliku Teenistuse Kohus, et kuigi personalieeskirjades puudub säte, mis sätestaks sõnaselgelt erandi rasedate töötajate vallandamise keelust, tuleb personalieeskirju tõlgendada nii, et selline erand sisaldub personalieeskirjade artikli 47 punktis e, mis näeb ette erandliku võimaluse ametniku teenistussuhte lõpetamiseks distsiplinaarmenetluse tulemusel tehtud teenistusest vabastamise otsuse alusel.

2. Huvide konflikti vältimine

Eespool viidatud kohtuotsusest *BD vs. komisjon* nähtub, et personalieeskirjade artikli 11a eesmärk on tagada ametnike – ja ühtlasi ka neid teenistusse võtnud institutsioonide – sõltumatus, usaldusväarsus ja erapooletus, pannes ametnikele kohustuse teatada võimalikust huvide konfliktist ametisse nimetavale asutusele, mis võimaldab viimasel võtta vajaduse korral asjakohased meetmed. Arvestades selle sättega taotletava sõltumatuse ja usaldusväarsuse eesmärgi põhimõttelist tähtsust ja ametnikele pandud kohustuse üldist laadi, leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et personalieeskirjade artikli 11a puhul tuleb tunnustada laia kohaldamisala, mis hõlmab mis tahes olukorda, mille puhul peab ametnikule olema piisavalt arusaadav, et arvestades tema ametikohta ja asjaolusid, võib see kolmandate isikute silmis mõjutada tema sõltumatust. Veel täpsustas kohus, et ametnike sõltumatust seoses kolmandate isikutega ei tuleks hinnata üksnes subjektiivselt. Eeskätt liidu rahaliste vahendite haldamisel on vaja vältida ka igasugust tegevust, mis võiks objektiivselt kahjustada institutsioonide mainet ja kahandada usaldust, mida nad peaksid üldsuses äratama.

3. Tegutsemine väljaspool ametikohta

Seoses sellega, et personalieeskirjade artikli 12b kohaselt peab ametnik, kes soovib tegutseda väljaspool oma teenistuskohustusi palga eest või tasuta, taotlema esmalt ametisse nimetava asutuse või ametiisiku luba, meenutas Avaliku Teenistuse Kohus eespool viidatud kohtuotsuses *BD vs. komisjon*, et see kohustus kehtib üldiselt, ilma et oleks vaja tegevusi nende laadi või tähtsuse alusel eristada. Sellest lähtudes otsustas kohus, et loa taotlemise kohustus laieneb mitte üksnes ametnikele, kes kavatsevad oma teenistuse jooksul niisugust tegevust harrastada, vaid ka

⁴ Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja tervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (kümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (EÜT L 348, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 110).

ametnikele, kes soovivad jätkata tegevust, millega nad tegelesid enne teenistusse võtmist ja mis on alates nende teenistusse astumisest ametikohaväline.

4. Psühholoogiline ahistamine

Avaliku Teenistuse Kohus otsustas 9. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas F-52/05: *Q vs. komisjon* (osaliselt tühistatud Euroopa Liidu Üldkohtu 12. juuli 2011. aasta otsusega kohtuasjas T-80/09 *P: komisjon vs. Q*), et psühholoogiliseks ahistamiseks kvalifitseerimiseks peavad vaidlusalused teod olema „objektiivselt kaasa toonud” ohvri maine või töötingimuste kahjustamise. Eespool viidatud kohtuasjas *Skareby vs. komisjon* avanes kohtul võimalus täpsustada, et psühholoogiliseks ahistamiseks kvalifitseerimisele kehtib tingimus, et käitumise sobimatus oleks objektiivselt piisavalt reaalne, nii et erapooletu ja mõistlik vaatleja, kes on tavalise tundlikkusega ja on pandud samadesse tingimustesse, peaks sellist käitumist üle piiri minevaks ja laiduväärseks. Sellest järeldub, et personalieeskirjade artikli 12a tähenduses ahistamise olemasolu kindlakstegemine eeldab füüsilise käitumise, kõne- või kirjakeele, žestide vm tegevuste tahtlikkust, kuid ei ole vaja tõendada, et need oleksid toime pandud kavatsusega kahjustada inimese isiksust, väärikust või füüsilist ja psühholoogilist terviklikkust, vaid et need oleksid objektiivselt kaasa toonud tagajärjed, mis seisnevad ohvri diskrediteerimises või tema töötingimuste halvenemises.

Avaliku Teenistuse Kohus otsustas 15. veebruari 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-113/10: *AT vs. EACEA* seoses ebapädevuse tõttu teenistusest vabastamisega, et teenistuja võib tulemuslikult väita, et tal ei olnud võimalik oma tööülesandeid psühholoogilise ahistamise tõttu rahuldavalt täita ja seetõttu on tema poolt vaidlustatud otsuse aluseks oleva ametialase ebapädevuse väite puhul tehtud ilmne hindamisviga. Eelkõige võib psühholoogilise ahistamise esinemist võtta arvesse selle tuvastamisel, et teenistusest vabastamise otsus on tehtud teenistujale kahju tekitamiseks, kui ahistaja on võtnud osa hindamisest, mille põhjal on otsustatud teenistusest vabastamine, või on ta teenistusest vabastamise otsusele alla kirjutanud isik.

5. Õigus avalikustada

Personalieeskirjade artikli 22a lõige 3 sätestab, et kui ametnikule on saanud teatavaks personalieeskirjade artikli 22a lõikes 1 nimetatud asjaolud – s.o asjaolud, mille alusel võib eeldada võimaliku ebaseadusliku tegevuse olemasolu, „sealhulgas pettuse- või korrupsioonijuhtumid, mis kahjustavad [liidu] huvisid”, või ametnike kohustuste täitmata jätmine – ja ta teatab sellest viivitamata oma ülemusele või otse Euroopa Pettustevastasele Ametile, siis „ei tee [institutsioon] ametnikule kahju [...], tingimusel et ametnik tegutses põhjendatult ja ausalt”.

25. septembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-41/10: *Bermejo Garde vs. EMSK* täpsustas Avaliku Teenistuse Kohus, millistel tingimustel saab sellistest asjaoludest teatanud ametnikku pidada personalieeskirjade artikli 22a mõttes „põhjendatult ja ausalt” tegutsenuks.

Esiteks peavad teatatud rikkumised olema – juhul kui nad tõepoolest toime pandi – ilmselgelt rasked. Teiseks peavad esitatud süüdistused põhinema täpsetel faktidel või vähemalt „piisaval faktilisel alusel”. Sõnavabaduse kasutamise – mille alla kuulub ametniku võimalus teatada psühholoogilisest ahistamisest või ebaseaduslikust tegevusest või ametnike kohustuste täitmata jätmisest – kaasnevad kohustused ja vastutus, ning kes iganes otsustab sellise teabe avalikustada, peab hoolikalt kontrollima, niivõrd kui asjaolud seda võimaldavad, et teave oleks täpne ja usaldusväärne. Kolmandaks peab ametnik teatamisel kasutama õigeid vahendeid ning peab eelkõige teatama pädevale asutusele või instantsile, s.o „oma vahetule ülemusele või peadirektorile või juhul, kui ta peab seda vajalikuks, peasekretärile või samaväärsetel ametikohtadel olevatele isikutele või otse Euroopa Pettustevastasele Ametile”. Neljandaks, põhjendatult ja ausalt

tegutsemisena ei saa käsitada teatamist, mis on tingitud isiklikust etteheitest või vaenust või väljavaatest saada isiklik, eeskätt rahaline eelis.

6. Hoolitsemiskohustus

Kuigi väljakujunenud kohtupraktika järgi ei ole tähtjalise lepinguga ajutisel teenistujal üldjuhul mingit õigust lepingu pikendamisele, kuna see on üksnes võimalus, mis sõltub eeldusest, et pikendamine on teenistuse huvidega kooskõlas, täpsustas Avaliku Teenistuse Kohus siiski 13. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-63/11: *Macchia vs. komisjon* (Euroopa Liidu Üldkohtusse edasi kaevatud), et enne ajutise teenistujaga töösuhte jätkamisest keeldumist peab teenistuslepingute sõlmimise pädevusega asutus hoolitsemiskohustuse alusel kontrollima, kas on olemas veel mõni ajutise teenistuja ametikoht, kus selle isiku lepingut saaks teenistuse huvides nõuetekohaselt pikendada. Antud juhul jättis komisjon meelega selle kontrollimata, sest ta soovis „värskendada” oma töötajate teadmisi ja seetõttu vältida lepingu pikendamist või töösuhte jätkamist, mis võib lõpuks viia tähtajatatu lepingu sõlmimiseni.

Ametnike töötasu ja sotsiaalsed soodustused

Personalieeskirjade VIII lisa artikli 12 lõikest 2 nähtuvalt on alla 63-aastastel ametnikel, kes on teenistusse asumisest saadik pensioniõiguste saamiseks või säilitamiseks teinud sissemakseid riiklikusse pensioniskeemi või omal valikul eraõiguslikku kindlustusskeemi või pensionifondi, mis vastab selle lisa artikli 12 lõikes 1 sätestatud nõuetele, ja kelle teenistus lõpeb muul põhjusel kui surma või invaliidsuse tõttu, ilma et neil oleks õigust saada kohest või edasilükatud vanaduspensioni, õigus pärast vähemalt üheaastast töötamist teenistusest lahkudes saada lahkumistoetust. Avaliku Teenistuse Kohus täpsustas 22. mai 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-109/10: *AU vs. komisjon*, et pelk asjaolu, et isikul säilisid oma riigis pensioniõigused, kuigi ta ei teinud sissemakseid riiklikusse pensioniskeemi, ei anna talle õigust saada lahkumistoetust. Samuti ei anna sellise erapensionikindlustuslepingu sõlmimine, mille saab ennetähtaegselt üles öelda ja mille ülesütlemise korral makstakse sissemakstud summadest kogunenud kapital tagasi, õigust lahkumistoetusele, sest personalieeskirjade VIII lisa artikli 12 lõike 1 punkti b kohaselt on õigus saada lahkumistoetust vaid neil, kelle erapensionikindlustus vastab teatud tingimustele, sealhulgas ka tingimus, et kapitali ei maksta tagasi.

Eespool viidatud kohtuotsuses *Marcuccio vs. komisjon* asus Avaliku Teenistuse Kohus seisukohale, et otsust pöörduda töövõimetuskomitee poole tuleb eristada üksikotsusest töövõimetuskomitee koosseisu kohta, mida võib tungiva vajaduse korral muuta. Töövõimetuskomitee ühe või mitme liikme järkjärguline asendamine ei muuda komitee mandaati automaatselt kehtetuks. Pealegi ei saa töövõimetuskomitee uutelt liikmetelt, kelle ülesanne on esindada vastavalt institutsiooni ja ametnikku, võtta nende õigust määrata ühisel kokkuleppel uus kolmas arst vaatamata sellele, et Euroopa Kohtu president on selle varem juba määranud. Niisugune lahendus on tingitud eelkõige asjaolust, et institutsiooni arstile ja ametniku arstile antud võimalusega määrata ühisel kokkuleppel kolmas arst saavad nad valida arsti, kelle meditsiiniteadmisi nad peavad vajalikele kutsenõuetele vastavaks, ning see tagab nende usalduse selle kolmanda arsti vastu.

Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale kohaldatakse uut õigusnormi tekkivate olukordade suhtes ning varasema õigusnormi kehtivusajal tekkinud, kuid välja kujunemata olukordade tulevastele tagajärgedele kohe, kui ei ole ette nähtud teisiti. 13. juuni 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-31/10: *Guittet vs. komisjon* otsustas Avaliku Teenistuse Kohus seoses õnnetusjuhtumi- ja kutsehaiguskindlustusega, täpsemalt seoses füüsiliste või psüühiliste puuete hindamisskaalaga, et kindlustatud isiku olukord on täielikult välja kujunenud alles pärast tema tervisliku seisundi stabiliseerumist. Sellest tulenevalt leidis Avaliku Teenistuse Kohus, et uute kindlustuseeskirjade

artiklis 30 – niivõrd kui sellega on ette nähtud, et kindlustuseeskirjadele lisatud skaala on kohaldatav õnnetuse läbi elanud või kutsehaiguse all kannatavate kindlustatud isikute suhtes, kelle tervislik seisund stabiliseerus enne eeskirjade jõustumist – on kindlustatud isikute puhul peetud silmas olukordi, mis on täielikult välja kujunenud endistele kindlustuseeskirjadele lisatud hindamisskaala kehtivusaajal, nii et järelikult on selle artikliga antud uute eeskirjade lisas olevale hindamisskaalale tagasiulatuv jõud. Sellest lähtudes märkis Avaliku Teenistuse Kohus, et õiguslike olukordade kindluse põhimõttega on vastuolus see, kui liidu õigusakti ajalise kohaldamise alguseks määratakse akti jõustumisest varasem kuupäev, välja arvatud erandjuhtudel, kui taotletav eesmärk seda nõuab ja kui huvitatud isikute õiguspärane ootus on nõuetekohaselt kaitstud. Antud juhul leidis kohus, et need tingimused ei olnud täidetud.

Distsiplinaarmed

Personalieeskirjade IX lisa artikkel 25 näeb ette põhimõtte, et samade tegude eest „süüdistuse“ esitamisel distsiplinaarmenetlus peatub. Kuna personalieeskirjades ei ole süüdistuse mõistet täpsustatud ja liidu seadusandja on selles osas sageli viidanud otse või kaudselt siseriiklikule õigusele, otsustas Avaliku Teenistuse Kohus eespool viidatud kohtuotsuses *BG vs. ombudsman*, et ta ei saa anda sellele mõistele autonoomset määratlust, vaid peab nimetatud artikli 25 kohaldamisel lähtuma liikmesriikide õigusest, täpsemalt selle riigi õigusest, kelle õiguskaitseasutuste hinnangul on nende pädevuses faktilised asjaolud, mida heidetakse ette ametnikule, kelle suhtes on algatatud distsiplinaarmenetlus.

Samas otsuses märkis Avaliku Teenistuse Kohus, et harta artiklis 47 ette nähtud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte ei välista seda, et kõigepealt määrab karistuse haldusasutus, kuid seda siiski tingimusel, et selle asutuse otsus allub edaspidi kohtulikule kontrollile, mida teostab täieliku pädevusega kohus. Avaliku Teenistuse Kohus lisas, et pidamaks kohut täieliku pädevusega kohtuks, peab tal olema pädevus hinnata kõiki talle lahendada antud vaidluse faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis distsiplinaarkaristuse puhul tähendab seda, et tal peab olema pädevus hinnata, kas karistus on rikkumise suhtes proportsionaalne, ilma et ta peaks piirduma kontrollimisega, kas ei esine ilmselget hindamisviga või võimu kuritarvitamist.

Lepingutega seotud vaidlused

Avaliku Teenistuse Kohus täheldas 27. novembri 2012. aasta otsuses kohtuasjas F-59/11: *Sipos vs. ühtlustamisamet*, et personalieeskirjade artikli 1a lõikest 1 koostoimes muude teenistujate teenistustingimuste artiklitega 2–5 tuleneb, et koosseisulised ametikohad täidetakse põhimõtteliselt ametnikega ja seega saavad lepingulised teenistujad nendel ametikohtadel töötada vaid erandjuhtudel. Muude teenistujate teenistustingimuste artikli 2 punktis b on küll sõnaselgelt sätestatud, et ajutisi teenistujaid võib võtta alalistele ametikohtadele, kuid seal on täpsustatud, et seda võib teha vaid ajutiselt. Peale selle on muude teenistujate teenistustingimuste artikli 8 teises lõigus sätestatud, et ajutise teenistuja teenistuslepingu kestus ei või ületada nelja aastat ning lepingut võib pikendada üks kord maksimaalselt kaheks aastaks. Selle tähtaja möödudes ei saa ajutine teenistuja edasi töötada ja tema teenistus lõpeb või ta määratakse ametnikuks vastavalt personalieeskirjadele.

B. Avaliku Teenistuse Kohtu koosseis

(Protokolliline järjestus 1. jaanuaril 2012)

Vasakult paremale:

kohtunikud R. Barents ja I. Boruta; koja esimees H. Kreppel; president S. Van Raepenbusch; koja esimees M. I. Rofes i Pujol; kohtunikud E. Perillo ja K. Bradley; kohtusekretär W. Hakenberg.

1. Avaliku Teenistuse Kohtu liikmed

(ametisse astumise järjekorras)

Sean Van Raepenbusch

Sündinud 1956; õigusteaduste diplom (Université libre de Bruxelles, 1979); eridiplom rahvusvahelise õiguse alal (Brüssel, 1980); õigusteaduste doktor (1989); Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles'i õigustalituse jurist (1979–1984); Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik (sotsiaalküsimuste peadirektoraat, 1984–1988); Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituse teenistuja (1988–1994); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1994–2005); õppejõud Charleroi ülikoolis (rahvusvaheline sotsiaalõigus ja Euroopa õigus, 1989–1991), Mons-Hainaut' ülikoolis (Euroopa õigus, 1991–1997), Liège'i ülikoolis (Euroopa avaliku teenistuse õigus 1989–1991; Euroopa Liidu institutsiooniline õigus 1995–2005; Euroopa sotsiaalõigus 2004–2005) ning alates 2006. aastast Brüsseli vabas ülikoolis (Euroopa Liidu institutsiooniline õigus); mitu Euroopa sotsiaalõiguse ja Euroopa Liidu institutsioonilise õiguse teemalist publikatsiooni; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005; Avaliku Teenistuse Kohtu president alates 7. oktoobrist 2011.

Horstpeter Kreppel

Sündinud 1945; ülikooliõpingud Berliinis, Münchenis, Maini-äärses Frankfurdis (1966–1972); esimene riigieksam (1972); kohtunikupraktika Maini-äärses Frankfurdis (1972–1973 ja 1974–1975); Collège d'Europe Brugges (1973–1974); teine riigieksam (Maini-äärne Frankfurt, 1976); tööhõiveameti õigusnõunik ning advokaat (1976); töökohtu kohtunik (Hesseni liidumaa, 1977–1993); õppejõud Maini-äärse Frankfurdi Fachhochschule für Sozialarbeit'is ja Wiesbadeni Verwaltungsfachhochschule's (1979–1990); riiklik ekspert Euroopa Ühenduste Komisjoni õigustalituses (1993–1996 ja 2001–2005); sotsiaalküsimuste atašee Saksamaa Liitvabariigi suursaatkonnas Madridis (1996–2001); Maini-äärse Frankfurdi töökohtu kohtunik (veebuar–september 2005); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Irena Boruta

Sündinud 1950; Wrocław'i ülikooli õigusteaduste diplom (1972); õigusteaduste doktor (Łódz, 1982); advokaat, Poola Vabariigi advokatuuri liige (alates 1977); külalisteadlane (Pariisi X ülikool, 1987–1988; Nantes'i ülikool, 1993–1994); Solidarnośći ekspert (1995–2000); Euroopa töö- ja sotsiaalõiguse õppejõud Łódži ülikoolis (1997–1998 ja 2001–2005); Varssavi kõrgema kaubanduskooli professor (2002); tööõiguse ja sotsiaalkindlustusõiguse professor Varssavi Kardinal Stefan Wyszyński ülikoolis (2002–2005); töö- ja sotsiaalasjade abiminister (1998–2001); Poola Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste komisjoni liige (1998–2001); Poola valitsuse esindaja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni juures (1998–2001); mitme Euroopa töö- ja sotsiaalõigusealase teose autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2005.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Sündinud 1956; õigusteaduste õpingud (*licenciatura en derecho*, Universidad de Barcelona, 1981); rahvusvahelisele kaubandusele spetsialiseerumine (Mehhiko, 1983); eurointegratsioonialased õpingud (Barcelona kaubanduskoda, 1985) ja ühenduse õiguse alased õpingud (Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1986); Generalitat de Catalunya ametnik (tööstus- ja energeetikaministeeriumi õigustalitus, aprill 1984–august 1986); Barcelona advokatuuri liige (1985–1987); Euroopa Ühenduste Kohtu teabeotsingu ja dokumentatsiooni osakonna ametnik, hiljem vanemametnik (1986–1994); Euroopa Kohtu õigusnõunik (kohtujurist D. Ruiz-Jarabo Colomeri kabinetis, jaanuar 1995–aprill 2004; kohtunik U. Lõhmuse kabinetis, mai 2004–august 2009); ühenduse menetlusõiguse lektor (Universitat Autònoma de Barcelona, 1993–2000); mitu publikatsiooni ja kursust Euroopa sotsiaalõiguse alal; ühenduse sordiameti apellatsioonikoja liige (2006–2009); Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 7. oktoobrist 2009.

Ezio Perillo

Sündinud 1950; õigusteaduste doktor ja Padova advokatuuri kuuluv advokaat; Padova ülikooli õigusteaduskonna tsiviilõiguse ja võrdleva õiguse assistent ja seejärel koosseisuline teadustöötaja (1977–1982); ühenduse õiguse lektor Parma Euroopa Kolledžis (1990–1998), Padova (1985–1987), Macerata (1991–1994), Napoli (1995) ja Milano (2000–2001) ülikooli õigusteaduskondades; Padova ülikooli teaduskomitee „Master in European integration“ liige; Euroopa Ühenduste Kohtu raamatukogu, teabeotsingu ja dokumentatsiooni direktoraadi ametnik (1982–1984); kohtujurist G. Federico Mancini õigusnõunik (1984–1988); Euroopa Parlamendi peasekretäri Enrico Vinci õigusnõustaja (1988–1993); samas institutsioonis veel: õigustalituse üksuse juhataja (1995–1999); õigusloome ja lepitusmenetluse, institutsioonidevaheliste suhete ja liikmesriikide parlamentidega suhtlemise valdkonna eest vastutav direktor (1999–2004); välissuhete direktor (2004–2006); õigustalituse õigusloome eest vastutav direktor (2006–2011); arvukate publikatsioonide autor Itaalia tsiviilõiguse ja Euroopa Liidu õiguse küsimustes; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2011.

René Barents

Sündinud 1951; õigusteaduste diplom, eridiplom majandusteaduste alal (Rotterdami Erasmuse ülikool, 1973); õigusteaduste doktor (Utrechti ülikool, 1981); teadustöötaja Euroopa õiguse ja rahvusvahelise majandusõiguse alal (1973–1974) ning Euroopa õiguse ja rahvusvahelise majandusõiguse dotsent Utrechti ülikooli Euroopa instituudis (1974–1979) ja Leideni ülikoolis (1979–1981); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1981–1986), seejärel personalieeskirjade õigusküsimustega tegeleva üksuse juht Euroopa Ühenduste Kohtus (1986–1987); Euroopa Komisjoni õigustalituse töötaja (1987–1991); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1991–2000); üksuse juhataja (2000–2009) ja seejärel direktor Euroopa Liidu Kohtu teabeotsingu ja dokumentatsiooni direktoraadis (2009–2011); Maastrichti ülikooli korraline Euroopa õiguse professor (1988–2003) ja auprofessor (alates 2003. aastast); 's-Hertogenboschi apellatsioonikohtu konsultant (1993–2011); Madalmaade kuningliku teaduste akadeemia liige (alates 1993. aastast); arvukate publikatsioonide autor Euroopa õiguse küsimustes; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtunik alates 6. oktoobrist 2011.

Kieran Bradley

Sündinud 1957; õigusteaduste diplom (Trinity Kollidž, Dublin, 1975–1979); senaator Mary Robinsoni abi teabeotsingu alal (1978–1979 ja 1980); Pádraig Pearse'i stipendiaat Collège d'Europe'is (1979); kraadiõpe Euroopa õiguse alal Collège d'Europe'is (1979–1980); magistrikraad õigusteaduses, Cambridge'i ülikool (1980–1981); praktika Euroopa Parlamendis (Luxembourg, 1981); Euroopa Parlamendi õiguskomitee sekretariaadi ametnik (Luxembourg, 1981–1988); Euroopa Parlamendi õigustalituse töötaja (Brüssel, 1988–1995); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (1995–2000); Harvard Law School'i Euroopa õiguse lektor (2000); Euroopa Parlamendi õigustalituse töötaja (2000–2003), seejärel juhataja (2003–2011) ja direktor (2011); arvukate publikatsioonide autor; Avaliku Teenistuse Kohtunik alates 6. oktoobrist 2011.

Waltraud Hakenberg

Sündinud 1955; õpingud Regensburgi ja Genfi ülikooli õigusteaduskonnas (1974–1979); esimene riigieksam (1979); Euroopa Ühenduse õiguse magistriõpingud Collège d'Europe'is, Brugges (1979–1980); õigusteaduste praktikant Regensburgis (1980–1983); õigusteaduste doktor (1982); teine riigieksam (1983); advokaat Münchenis ja Pariisis (1983–1989); Euroopa Ühenduste Kohtu ametnik (1990–2005); Euroopa Ühenduste Kohtu õigusnõunik (kohtunik P. Janni kabinetis, 1995–2005); õppejõud mitmes Saksamaa, Austria, Šveitsi ja Venemaa ülikoolis; Saarimaa ülikooli auprofessor (alates 1999); mitme õiguslase komisjoni, ühenduse ja komitee liige; ühenduse õigust ja ühenduse menetlusõigust käsitlevate arvukate publikatsioonide autor; Avaliku Teenistuse Kohtu kohtusekretär alates 30. novembrist 2005.

2. Muudatused Avaliku Teenistuse Kohtu koosseisus 2012. aastal

Avaliku Teenistuse Kohtu koosseisus ei olnud 2012. aastal muudatusi.

3. Protokolliline järjestus

1. jaanuarist 2012 kuni 31. detsembrini 2012

S. VAN RAEPENBUSCH, Avaliku Teenistuse Kohtu president

H. KREPPEL, koja esimees

M. I. ROFES i PUJOL, koja esimees

I. BORUTA, kohtunik

E. PERILLO, kohtunik

R. BARENTS, kohtunik

K. BRADLEY, kohtunik

W. HAKENBERG, kohtusekretär

4. Avaliku Teenistuse Kohtu endised liikmed

Heikki Kanninen (2005–2009)

Haris Tagaras (2005–2011)

Stéphane Gervasoni (2005–2011)

President

Paul J. Mahoney (2005–2011)

C. Avaliku Teenistuse Kohtu statistika

Avaliku Teenistuse Kohtu üldine tegevus

1. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)

Saabunud kohtuasjad

2. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide kaupa (2008–2012)
3. Kohtumenetluse keel (2008–2012)

Lõpetatud kohtuasjad

4. Kohtuotsused ja -määrused. Kohtukoosseis (2012)
5. Kohtulahendi sisu (2012)
6. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008–2012)
7. Menetluse kestus kuudes (2012)

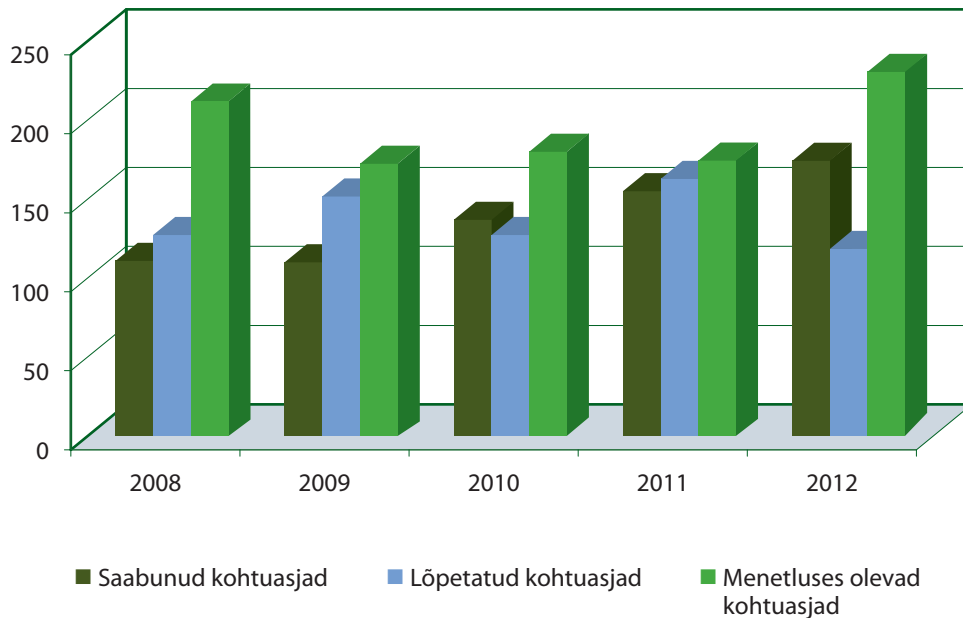
Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga

8. Kohtukoosseis (2008–2012)
9. Hagejate arv (2012)

Muu

10. Üldkohtusse edasi kaevatud Avaliku Teenistuse Kohtu lahendid (2008–2012)
11. Üldkohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2008–2012)

1. Avaliku Teenistuse Kohtu üldine tegevus. Saabunud, lõpetatud ja menetluses olevad kohtuasjad (2008–2012)

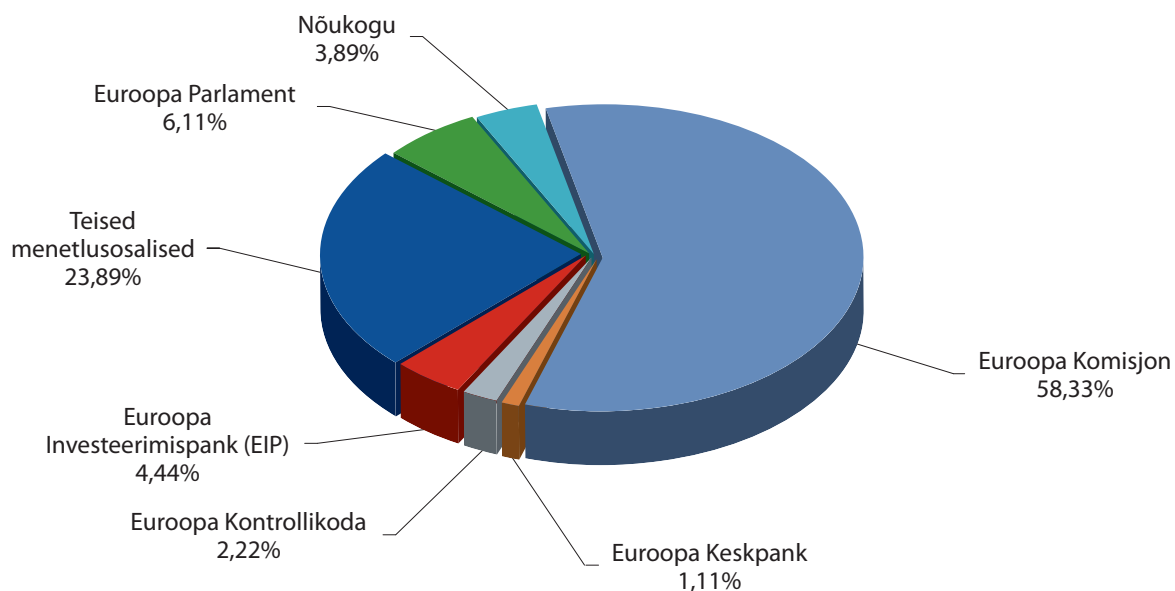
	2008	2009	2010	2011	2012
Saabunud kohtuasjad	111	113	139	159	178
Lõpetatud kohtuasjad	129	155	129	166	121
Menetluses olevad kohtuasjad	217	175	185	178	235 ¹

Mainitud arvud (brutoarvud) näitavad kohtuasjade koguarvu, arvestamata üksteisega seotud liidetud kohtuasju (üks asja number = üks kohtuasi).

¹ Millest 25 kohtuasja menetlus on peatatud.

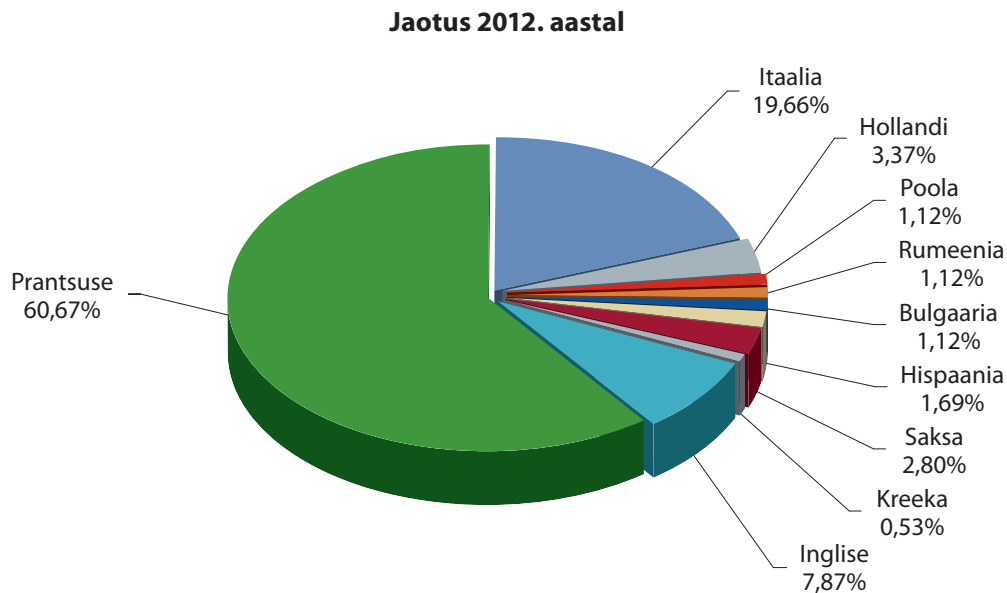
2. Saabunud kohtuasjad. Kohtuasjade arvu protsent kostjaks olevate institutsioonide kaupa (2008–2012)

Saabunud kohtuasjade arvu protsent 2012. aastal

	2008	2009	2010	2011	2012
Euroopa Parlament	14,41%	8,85%	9,35%	6,29%	6,11%
Nõukogu	4,50%	11,50%	6,47%	6,92%	3,89%
Euroopa Komisjon	54,95%	47,79%	58,99%	66,67%	58,33%
Euroopa Liidu Kohus		2,65%	5,04%	1,26%	
Euroopa Keskpank	2,70%	4,42%	2,88%	2,52%	1,11%
Euroopa Kontrollikoda	5,41%	0,88%		0,63%	2,22%
Euroopa Investeeringuspank (EIP)	1,80%	0,88%	5,76%	4,32%	4,44%
Teised menetlusosalised	16,21%	23,01%	11,51%	11,40%	23,89%
Kokku	100%	100%	100%	100%	100%

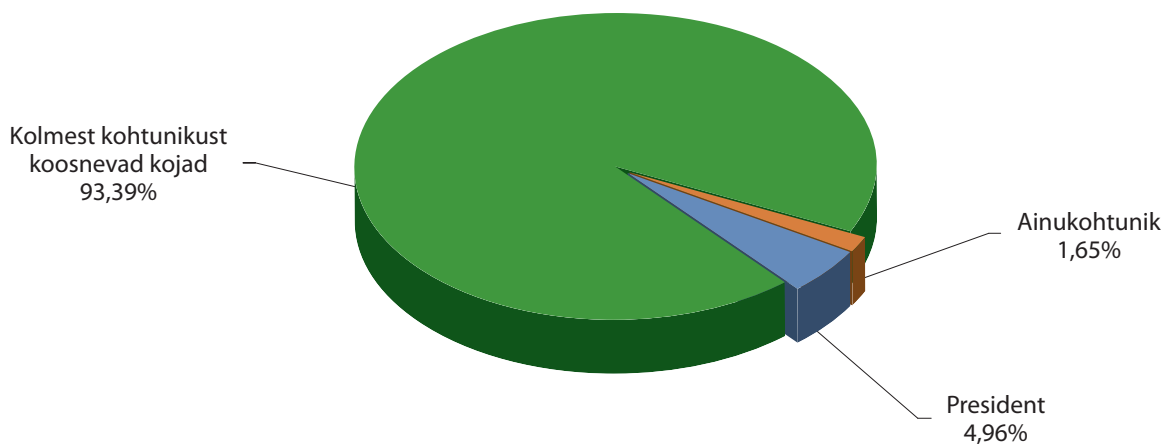
3. Saabunud kohtuasjad. Kohtumenetluse keel (2008–2012)

Kohtumenetluse keel	2008	2009	2010	2011	2012
Bulgaaria					2
Hispaania	1	1	2	2	3
Tšehhi		1			
Saksa	10	9	6	10	5
Kreeka	3	3	2	4	1
Inglise	5	8	9	23	14
Prantsuse	73	63	105	87	108
Itaalia	6	13	13	29	35
Leedu	2				
Ungari	1			1	
Hollandi	8	15	2	1	6
Poola	1			1	2
Portugali	1				
Rumeenia					2
Slovaki				1	
Kokku	111	113	139	159	178

Kohtumenetluse keel näitab kohtuasja esitamise keelt, mitte hageja emakeelt või kodakondsust.

4. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtuotsused ja -määrused. Kohtukoosseis (2012)

	Kohtuotsused	Registrist kustutamise määrused pärast vaidluse lahendamist kompromissiga ¹	Muud menetlust lõpetavad kohtumäärused	Kokku
Täiskogu				
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad			6	6
Ainukohtunik	62	4	47	113
President			2	2
Kokku	62	4	55	121

¹ 2012. aastal püüti veel 18 korral vaidlus Avaliku Teenistuse Kohtu algatusel kompromissiga lahendada, kuid ebaõnnestunult.

5. Lõpetatud kohtuasjad. Kohtulahendi sisu (2012)

	Kohtuotsused			Kohtumäärused				Kokku
	Tervikuna rahuldatud hagid	Osaliselt rahuldatud hagid	Tervikuna rahuldamata jäetud hagid, otsuse tegemise vajaduse äralangemine	[[Imse] vastuvõetamatud või põhjendamatud hagid/taotlused	Kompromiss pärast kohtukoosseisu sekkumist	Registrist kustutamine muudel alustel, otsuse tegemise vajaduse äralangemine või uueks arutamiseks saatmine	Tervikuna või osaliselt rahuldatud taotlused (erimenetlused)	
Ametisse nimetamine / üleviimine	1		2			1		4
Distsiplinaarmenetlused			4					4
Hindamine/edutamine		1	5	4	2	8		20
Konkursid			13	3	1	5		22
Pensionid ja invaliidsustoetused		1	1	1		1		4
Sotsiaalkindlustus/kutsehaigus/õnnetused		1	5	2		4		12
Teenistuja lepingu ülesütlemine või pikendamata jätmine		2	4			1		7
Töölevõtmine / ametisse nimetamine / palgaastme määramine	2	1	4	1	1	1		10
Töötasu ja hüvitised	1		5	2		2		10
Töötingimused/puhkused	1							1
Muu		1	7	7		7	5	27
Kokku	5	7	50	20	4	30	5	121

6. Ajutiste meetmete kohaldamine (2008–2012)

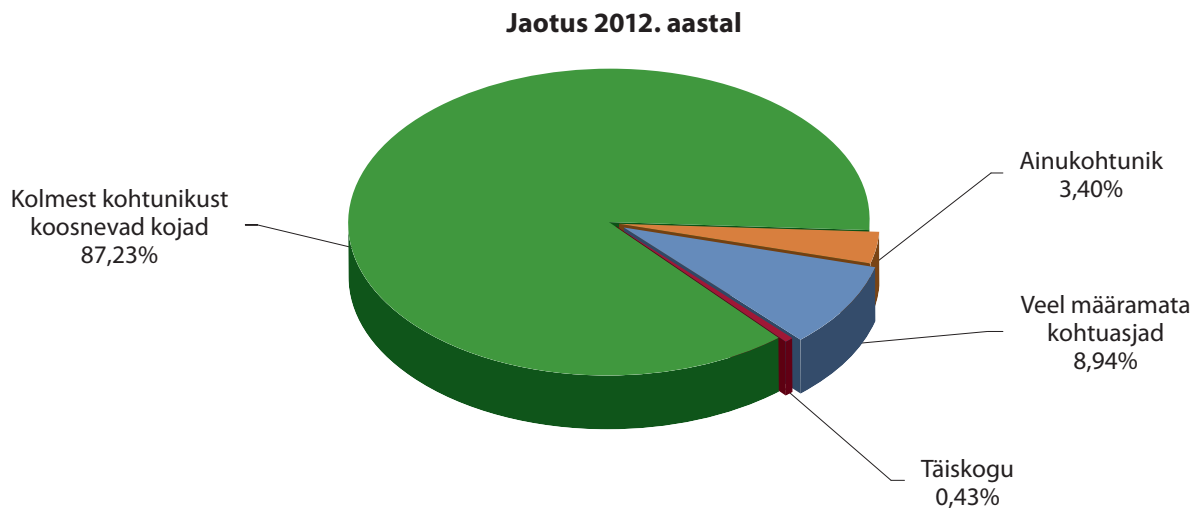
Lõpetatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlused		Kohtulahendi sisu		
		Täielik või osaline rahuldamine	Rahuldamata jätmine	Registrist kustutamine
2008	4		4	
2009	1	1		
2010	6		4	2
2011	7		4	3
2012	11		10	1
Kokku	29	1	22	6

7. Lõpetatud kohtuasjad. Menetluse kestus kuudes (2012)

Saabunud kohtuasjad		Keskmine menetlusaeg	
		Menetluse kogukestus	Menetlusaeg, v.a menetluse võimaliku peatamise aeg
Kohtuotsused	62	19,4	19,3
Kohtumäärused	59	12,3	10,1
Kokku	121	15,9	14,8

Kestust väljendatakse kuudes ja kümnendikkuudes.

8. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Kohtukoosseis (2008–2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Täiskogu	5	6	1		1
President	2	1	1	1	
Kolmest kohtunikust koosnevad kojad	199	160	179	156	205
Ainukohtunik				2	8
Veel määramata kohtuasjad	11	8	4	19	21
Kokku	217	175	185	178	235

9. Menetluses olevad kohtuasjad 31. detsembri seisuga. Hagejate arv

Menetluses olevad kohtuasjad, milles on suurim hagejate arv 2012. aastal

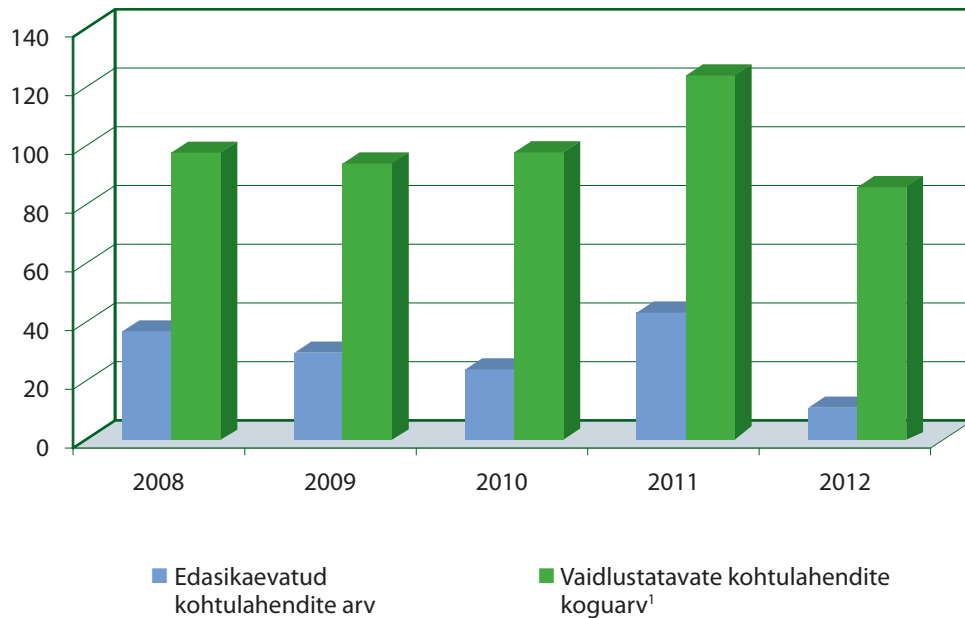
Hagejate arv	Valdkonnad
535 (2 kohtuasja)	Personalieeskirjad – Töötasu – Ametnike ja muude teenistujate töötasu ja pensionite iga-aastane kohandamine – Personalieeskirjade artiklid 64, 65, 65a ja XI lisa – Nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrus (EÜ) nr 1239/2010 – Paranduskoefitsient – Ispras töötavad ametnikud
169	Personalieeskirjad – EKP töötajad – Pensionireform
37 (26 kohtuasja)	Personalieeskirjad – Pensionid – Pensioniõiguste ülekandmist käsitlevad personalieeskirjade VIII lisa artikli 11 lõiked 2 ja 3
33	Personalieeskirjad – EIP – Pensionid – Pensionireform
25	Personalieeskirjad – Edutamine – 2010. ja 2011. aasta edutamised – Edutamiskünnise määramine
19	Personalieeskirjad – Parlamendi personalikomitee – Valimised – Valimisprotsessis ilmnenud rikkumised
16 (3 kohtuasja)	Personalieeskirjad – Töötasu – Peretoetused – Õppetoetus – Määramise tingimused
13	Personalieeskirjad – Abiteenistuja – Ajutine teenistuja – Töölevõtmise tingimused – Lepingu kestus
10	Personalieeskirjad – Lepinguline töötaja – Ajutine teenistuja – Töölevõtmise tingimused – Lepingu kestus
10 (2 kohtuasja)	Personalieeskirjad – Avalik konkurss – Konkursiteade EPSO/AD/204/10 – Konkursi järgmisesse etappi mittelubamine kvalifikatsiooni hindamise tulemuse põhjal
10 (10 kohtuasja)	Personalieeskirjad – Menetlused – Kohtukulude kindlaksmääramine

Mõiste „personalieeskirjad“ all on silmas peetud Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju ja liidu muude teenistujate teenistustingimusi.

Hagejate koguarv kõikide menetluses olevate kohtuasjade kohta (2008–2012)

	Hagejaid kokku	Menetluses olevaid kohtuasju kokku
2008	1161	217
2009	461	175
2010	812	185
2011	1006	178
2012	1086	235

10. Muu. Üldkohtusse edasi kaevatud Avaliku Teenistuse Kohtu lahendid (2008–2012)

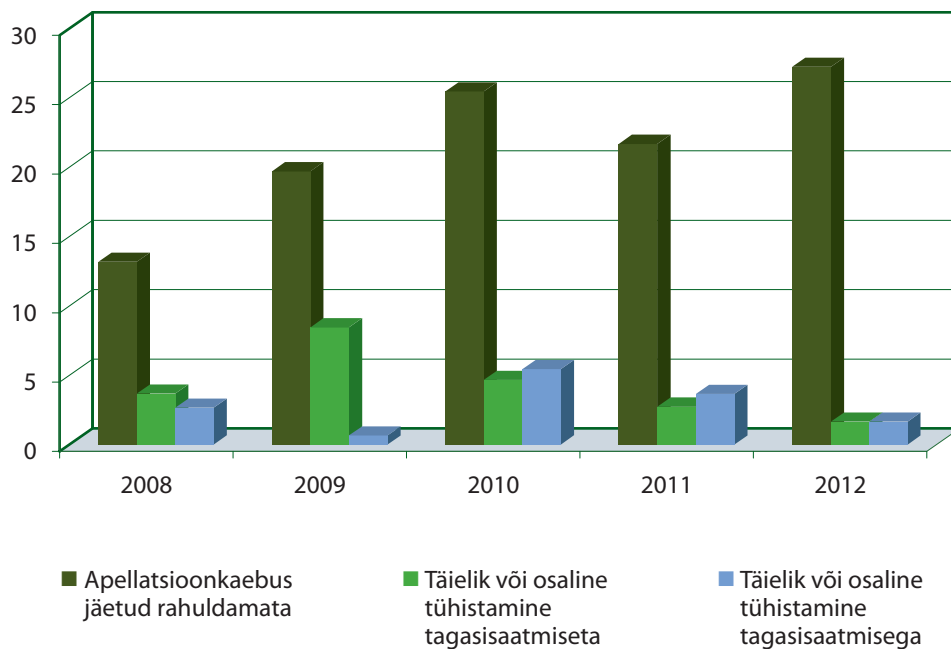

	Edasikaevatud kohtulahendite arv	Vaidlustatavate kohtulahendite koguarv ¹	Edasikaevatud kohtulahendite protsent ²
2008	37	99	37,37%
2009	30	95	31,58%
2010	24	99	24,24%
2011	44	126	34,92%
2012	11	87	12,64%

¹ Vaadeldaval aastal kuulutatud või tehtud kohtuotsused ja -määrused, millega hagi tunnistatakse vastuvõetamatuks, ilmselt vastuvõetamatuks või ilmselt põhjendamatuks, ajutiste meetmete kohaldamise määrused, määrused otsuse tegemise vajaduse äralangemise või menetlusse astumise avalduse rahuldamata jätmise kohta.

² See protsent ei pruugi antud aastal vastata vaadeldaval aastal tehtud edasikaevatavatele kohtulahenditele, kuna edasikaebamise tähtaeg võib ulatuda kahe kalendriaastani.

11. Muu Üldkohtule esitatud apellatsioonkaebuste tulemused (2008–2012)

	2008	2009	2010	2011	2012
Apellatsioonkaebus jäetud rahuldamata	14	21	27	23	29
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmiseta	4	9	4	3	2
Täielik või osaline tühistamine tagasisaatmisega	3	1	6	4	2
Kokku	21	31	37	30	33

IV peatükk

Kohtumised ja külastused

A. Ametlikud külastused ja üritused Euroopa Kohtus, Üldkohtus ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtus 2012. aastal

Euroopa Kohus

12. jaanuar	R. D. Iftimie, Rumeenia suursaadik Luksemburgis
31. jaanuar	J. Peumans, Flaami parlamendi president, keda saatis Flaami parlamendi liikmete delegatsioon
6. veebruar	R. Montgomery, Iirimaa alaline esindaja Euroopa Liidu juures
9. veebruar	Külastus seoses Prantsuse Vabariigi Euroopa regiooni suursaadikute regionaalse kokkutulekuga
9. veebruar	M. Szpunar, Poola Vabariigi Välisministeeriumi aseriigisekretär
9. veebruar	D. Reynders, Belgia Kuningriigi asepeaminister ning välisminister, väliskaubanduse ja Euroopa asjade minister
12.–14. veebruar	Saksakeelsete kõrgeimate kohtute delegatsioonid („Sechser Treffen“)
16. veebruar	M. Němcová, Tšehhi Vabariigi Parlamendi esindajate koja president
16. veebruar	M. Schulz, Euroopa Parlamendi president
27. veebruar	V. A. Tšišov, Vene Föderatsiooni suursaadik Euroopa Liidu juures
1. märts	D. Christofias, Küprose Vabariigi president
5. märts	A. Dastis Quecedo, Hispaania Kuningriigi alaline esindaja Euroopa Liidu juures
7. märts	A. Avello Díez del Corral, Hispaania Kuningriigi suursaadik Luksemburgis
14. märts	P. Kaukoranta, Soome Vabariigi Välisministeeriumi juriidilise osakonna peadirektor
22. ja 23. märts	Rootsi Kuningriigi Kõrgeima Halduskohtu delegatsioon
29. märts	L. Teirlinck, Belgia Kuningriigi suursaadik Luksemburgis ning J. F. Terral, Prantsuse Vabariigi suursaadik Luksemburgis
23. ja 24. aprill	Tšehhi Vabariigi Ülemkohtu delegatsioon
23.–25. aprill	Kesk Aafrika Majandus- ja Valuutaühenduse (CEMAC) kohtu, Lääne Aafrika Riikide Majandusühenduse (CEDEAO) kohtu ning Lääne Aafrika Majandus- ja Rahaliidu (UEMOA) kohtu delegatsioonid
27. aprill	D. Teixeira de Abreu Fezas Vital, Portugali Vabariigi alaline esindaja Euroopa Liidu juures
3. mai	K. Massimov, Kasahstani Vabariigi peaminister
3. mai	X. Bettel, Luxembourgigi linnapea
14. mai	W. Hoyer, Euroopa Investeerimispanga president
30. mai	S. Day O'Connor, Ameerika Ühendriikide Ülemkohtu endine kohtunik
6. juuni	D. Gros, Metz linnapea
11. juuni	D. Vaughan, Euroopa Parlamendi eelarvekomisjoni raportöör
15. ja 16. juuni	Euroopa Liidu Kohtu õigusnõunike ja endiste õigusnõunike sõprusühenduse konverents

25. juuni	Taani Kuningriigi poolt Euroopa Kohtule laenatud J. Birkemose maali ametliku üleandmise tseremoonia, millel osales N. Wammen, Taani Kuningriigi Euroopa asjade minister
25.–27. juuni	Lääne Aafrika Riikide Majandusühenduse (CEDEAO) kohtu delegatsioon
11. juuli	J. U. Hahn, Saksamaa Hessen liidumaa asepeaminister ning justiits-, integratsiooni- ja Euroopa asjade minister
16. juuli	O. Miljenić, Horvaatia Vabariigi justiitsminister, B. Hrvatin, Horvaatia Vabariigi Ülemkohtu president, ja S. Petrović, Zagrebi ülikooli õigusteaduskonna professor
14. september	Euroopa Parlamendi liikmed Küproselt
24. ja 25. september	UK and Ireland Judicial and Academic Visit
25. september	A. Seban, Pompidou keskuse direktor
2. oktoober	C. Gläser, Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Luksemburgis
8. oktoober	„Festschrifti“ üleandmine P. Lindhile, endisele Euroopa Kohtu liikmele
25. oktoober	F. Mulholland, <i>Lord Advocate of Scotland</i>
7. november	Kagu-Euroopa kõrgemate kohtute kohtunike delegatsioon
12. ja 13. november	6. Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts
26. november	Euroopa Inimõiguste Kohtu delegatsioon
30. november	N. Stefanovic, Serbia Vabariigi Riiginõukogu president
3. ja 4. detsember	Kohtunike foorum
4. detsember	Euroopa Kohtu 60. aastapäevale pühendatud postmargi üleandmine Luksemburgi Postilt
12. detsember	M. Entin, Vene Föderatsiooni suursaadik Luksemburgis

Üldkohus

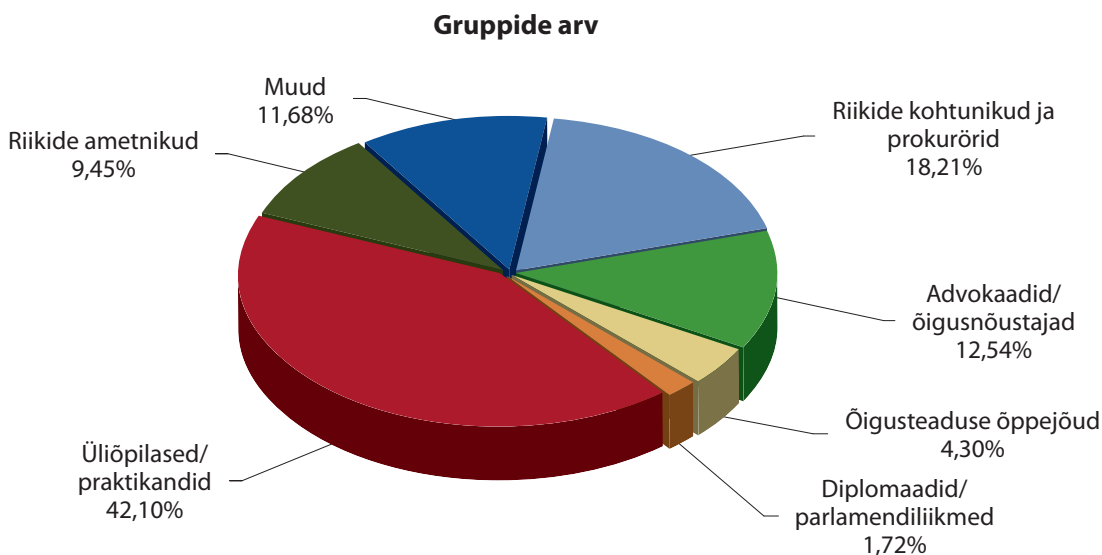
24. jaanuar	Belgia kohtute produktiivsust puudutava delegatsiooni külastus
3. veebruar	Luksemburgi Suurhertsogiriigi Välisministeeriumi delegatsiooni külastus
11. mai	Horvaatia Vabariigi Justiitsministeeriumi delegatsiooni külastus
6. juuni	„Public Law Discussion Forumi“ delegatsiooni külastus
23. oktoober	Delegatsiooni „Groupe RELEX – Sanctions“, mis koosnes liikmesriikide, Euroopa välis teenistuse ning komisjoni ja nõukogu õigustalituste esindajatest, külastus

Avaliku Teenistuse Kohus

12. september	Euroopa Komisjoni ombudsmani M. de Sola Domingo külastus
26. september	Euroopa ombudsmani P. N. Diamandourose külastus

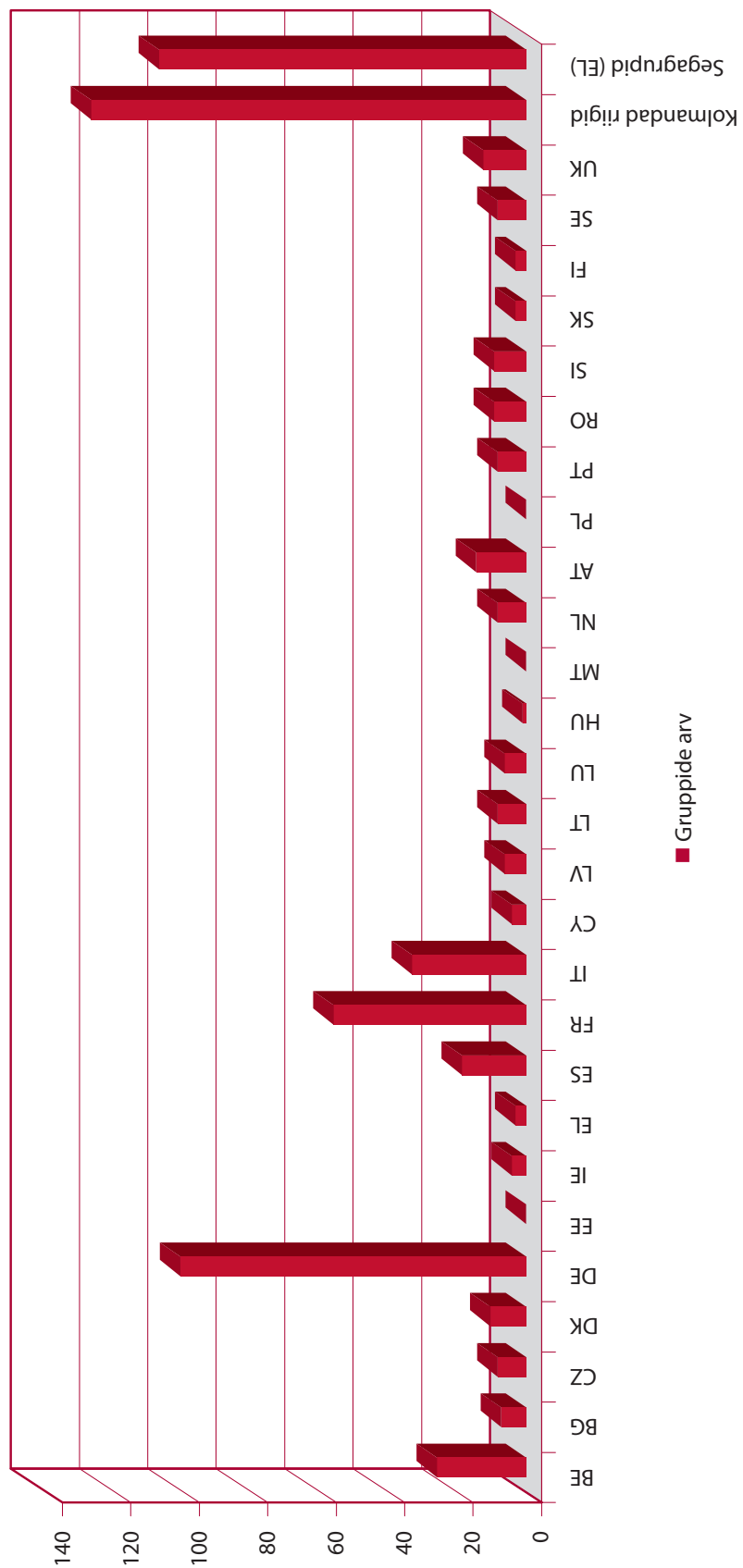
B. Õppekülastused

1. Jaotus gruppide kaupa (2012)

Gruppide arv	Riikide kohtunikud ja prokurörid	Advokaadid/õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud	Diplomaadid/parlamendiliikmed	Üliõpilased/praktikandid	Riikide ametnikud	Muud	Kokku
	106	73	25	10	245	55	68	582

2. Õppekülastused. Jaotus liikmesriigiti (2012)

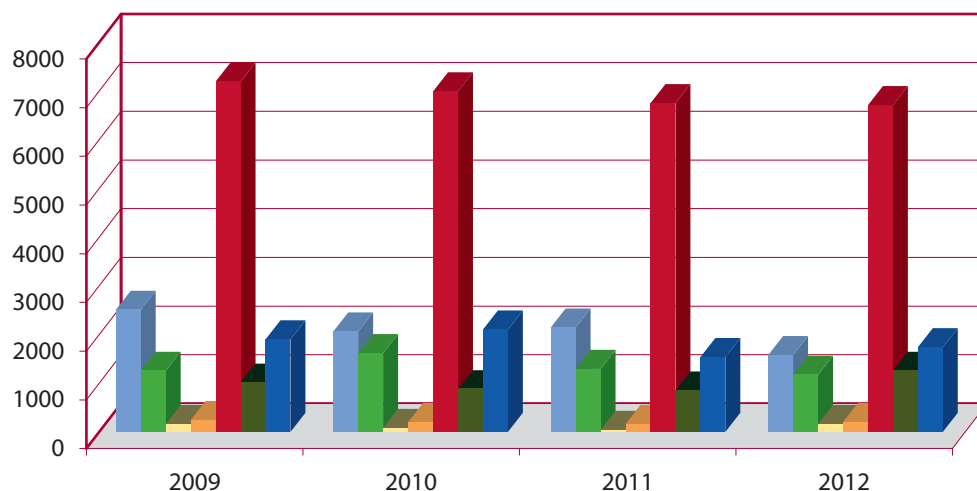
	Külastajate arv										Gruppide arv
	Riikide kohtunikud ja prokurörid	Advokaadid/ õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud	Diplomaadid/ parlamendiliikmed	Üliõpilased/ praktikandid	Riikide ametnikud	Muud	Kokku			
BE	12	72	28		628			84	824	25	
BG	28	52					18	5	103	7	
CZ	4				86		60		150	8	
DK	75	50		13	51		16	23	228	10	
DE	295	191		43	861		172	1 037	2599	97	
EE											
IE	4				45				49	4	
EL	10				28				38	3	
ES	25	95			132			10	262	18	
FR	186			25	743		49	275	1278	54	
IT		20	18		390				428	32	
CY	6				16				22	4	
LV		3			15				18	6	
LT	8				8				16	8	
LU	14	15		19	55			12	115	6	
HU					44				44	1	
MT											
NL		24		40	109		11		184	8	
AT	34	17		48	207			24	330	14	
PL											
PT		48			145				193	8	
RO	10	21			10		16		57	9	
SI			5		128			32	165	9	
SK					45				45	3	
FI	24	6						20	50	3	
SE	85	20	52		49				206	8	
UK	36	32			46			9	123	12	
Kolmandad riigid	436	73	79	33	1169		96	98	815	122	
Segagrupid (EL)	246	434			1556		793	89	3118	103	
Kokku	1538	1173	182	221	6566	1231	1718	12 629	582		

3. Kohtunike kokkutulekud (2012)

BE	6	DK	3	IE	2	FR	8	LV	3	HU	3	AT	3	RO	4	FI	3
BG	2	DE	8	EL	5	IT	3	LT	3	MT	1	PL	5	SI	2	SE	0
CZ	2	EE	1	ES	5	CY	2	LU	2	NL	7	PT	4	SK	3	UK	5

Kokku | 95

4. Külastajate arvu ja liigi muutumine ajas (2009–2012)

- Riikide kohtunikud ja prokurörid
- Advokaadid/õigusnõustajad
- Õigusteaduse õppejõud
- Diplomaadid/parlamendiliikmed
- Üliõpilased/praktikandid
- Riikide ametnikud
- Muud

Külastajate arv

	Riikide kohtunikud ja prokurörid	Advokaadid/õigusnõustajad	Õigusteaduse õppejõud	Diplomaadid/parlamendiliikmed	Üliõpilased/praktikandid	Üliõpilased/praktikandid	Muud	Kokku
2009	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14 023
2010	2037	1586	84	193	6867	870	2078	13 715
2011	2087	1288	47	146	6607	830	1507	12 512
2012	1538	1173	182	221	6566	1231	1718	12 629

C. Pidulikud istungid

14. mai	Pidulik istung Euroopa Kontrollikoja liikmete osalise asendamise puhul
17. september	Pidulik istung G. Berardise Üldkohtu kohtunikuna ametisseastumise puhul
8. oktoober	Pidulik istung Euroopa Kohtu liikmete osalise asendamise puhul – ametiülesannete lõppedes lahkusid ametist koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, peakohtujurist J. Mazák, kohtunik K. Schiemann ja kohtunik Ena Cremona ning ametisse astusid J. L. da Cruz Vilaça kohtunikuna, M. Wathelet kohtujuristina ja C. Vajda kohtunikuna – ning E. Buttigiegi Üldkohtu kohtunikuna ametisse astumise puhul
28. november	Pidulik istung kohtujurist V. Trstenjaki ametiülesannete lõppemise ja ametist lahkumise ning N. Wahli Euroopa Kohtu kohtujuristina ametisse astumise puhul
4. detsember	Pidulik istung Euroopa Kohtu 60. aastapäeva puhul

D. Külastused ja osalemine ametlikel üritustel

Euroopa Kohus

1. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Malta Vabariigi presidendi kutsel uusaastatseremoonial Vallettas
3. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Belgia Kassatsioonikohtu korraldatud uusaastavastuvõtul Brüsselis
9. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Prantsuse Vabariigi Kassatsioonikohtu pidulikul istungil Pariisis
11. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Tema Kuningliku Kõrguse Luksemburgi suurhertsogi korraldatud uusaastavastuvõtul Luxembourgis
12. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Saksamaa Liitvabariigi presidendi korraldatud uusaastavastuvõtul Berliinis
19. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Belgia Kuningriigi alalise esinduse Euroopa Liidu juures korraldatud uusaastavastuvõtul Brüsselis
20. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus ametlikul tseremoonial R. Mellinghoffi Föderalse Finantskohtu presidendina ametisse astumise puhul Münchenis
24. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Taani Euroopa Liidu eesistumise puhul korraldatud õhtusöögil Brüsselis
26. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Corte Suprema di Cassazione uue tööaasta avatseremoonial Roomas
27. jaanuar	Euroopa Kohtu delegatsiooni osalemine pidulikul istungil ja Euroopa Inimõiguste Kohtu korraldatud seminaril „Kuidas tagada siseriiklike kohtute ulatuslikum osalemine konventsiooni süsteemis“ Strasbourgis
30. jaanuar	Euroopa Kohtu esindus Bologna ülikooli kutsel G. Napolitanole, Itaalia Vabariigi presidendile, rahvusvaheliste suhete audoktori tiitli omistamise tseremoonial Bolognas
8. veebruar	Euroopa Kohtu esindus Saksamaa Liitvabariigi justiitsministri kutsel üritusel „Rechtspolitischen Neujahrsempfang“ Berliinis
1. märts	Euroopa Kohtu esindus Soome Vabariigi uue presidendi S. Niinistö ametisseastumise tseremoonial Helsingis
15. ja 16. märts	Euroopa Kohtu esindus Taani eesistumise puhul Taani justiitsministeeriumi korraldatud seminaril teemal „The Practical Application of the EU Charter of Fundamental Rights“ Kopenhaagenis
22. märts	Euroopa Kohtu presidendi osalemine ümarlaul teemal „Euroopa pärast kriisi“, mis oli korraldatud Madalmaade Kuningriigi kuninganna riigivisiidi puhul Luxembourgis ülikoolis
2.–6. aprill	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik külastus Vene Föderatsiooni
4. aprill	Euroopa Kohtu esindus konstitutsioonikohtu peassambleel ja kõne teemal „Konstitutsioonikohtu eelotsuse küsimused“ Varsavis
16.–19. mai	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Second Petersburg International Legal Forum“ Sankt-Peterburgis
16.–20. mai	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik külastus Rumeeniasse

17.–19. mai	Euroopa Kohtu esindus üritusel „The 9th Ibero-American Conference on Constitutional Justice” Cádizis
22. ja 23. mai	Euroopa Kohtu esindus ja kõne teemal „Euroopa Kohtu praktika viimased arengud kodanikke ja riikkondseid puudutava otsese maksustamise valdkonnas” programmi Fiscalis raames, mille korraldas komisjoni maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat koos Küprose rahandusministeeriumiga Nikosias
30. mai–2. juuni	Euroopa Kohtu delegatsiooni osalemine FIDE 25. kongressil Tallinnas
1. juuni	Euroopa Kohtu esindus Itaalia Vabariigi presidendi kutsel rahvuspüha puhul korraldatud tseremoonial Roomas
25. ja 26. juuni	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühenduse 23. kollokviumil Madridis
5. juuli	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Nõukogu Küprose eesistumise avatseremoonial Küprose Vabariigi presidendi kutsel Limassolis
24. juuli	Euroopa Kohtu presidendi osalemine vabariigi taastamise aastapäeva puhul Kreeka Vabariigi presidendi korraldatud vastuvõtul Ateenas
1.–4. september	Euroopa Kohtu delegatsiooni ametlik visiit Küprose Vabariiki
4.–7. september	Euroopa Kohtu esindus üritusel „16th Symposium of European Patent Judges” Dublinis
21. september	Euroopa Kohtu delegatsiooni osalemine üritusel „69. Deutscher Juristentag” Münchenis
28. september	Euroopa Kohtu presidendi osalemine ja lõpukõne European Law Institute'i konverentsil Brüsselis
1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Opening of the Legal Year” Londonis
1. oktoober	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Verfassungstag” Viinis
2. oktoober	Euroopa Kohtu esindus konverentsil teemal „Effective enforcement of the competition rules in the EU”, mille korraldas Küprose Vabariigi konkurentsikaitse komisjon Nikosias
3. oktoober	Euroopa Kohtu esindus ürituse „Tag der Deutschen Einheit” raames korraldatud tseremooniatel Münchenis
26. oktoober	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu liikmesriikide kõrgeimate kohtute presidentide võrgustiku 5. kollokviumil teemal „Kõrgeimate kohtute, Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunike nimetamine” Pariisis
9. november	Euroopa Kohtu esindus üritusel „Roundtable discussion on leading asylum cases” Euroopa Inimõiguste Kohtus Strasbourgis
15. ja 16. november	Euroopa Kohtu esindus Euroopa Liidu Nõukogu Küprose eesistumise raames esitatud kutsel sümposiumil „Fundamental rights in the EU; three years after Lisbon” ning kõne teemal „Fundamental rights in the EU – The Luxembourg perspective” Collège d'Europe'is Brugges
23. november	Euroopa Kohtu esindus seminaril, mille korraldas Euroopa Liidu Riiginõukogude ja Kõrgemate Halduskohtute Ühendus teemal „Kodanike juurdepääs õigusemõistmisele ja keskkonnaalased õigustmõistvad organid – erinevused riigiti ja Euroopa Liidu õiguse mõju” Brüsselis
29. november	Euroopa Kohtu esindus Rumeenia rahvuspühal Brüsselis

6. detsember Euroopa Kohtu esindus Soome Vabariigi presidendi kutsel iseseisvuspäeva puhul korraldatud iga-aastasel vastuvõtul Helsingis
20. detsember Euroopa Kohtu esindus konstitutsioonikohtu presidendi kutsel Sloveenia Vabariigi rahvuspüha puhul korraldatud vastuvõtul Ljubljanas

Üldkohus

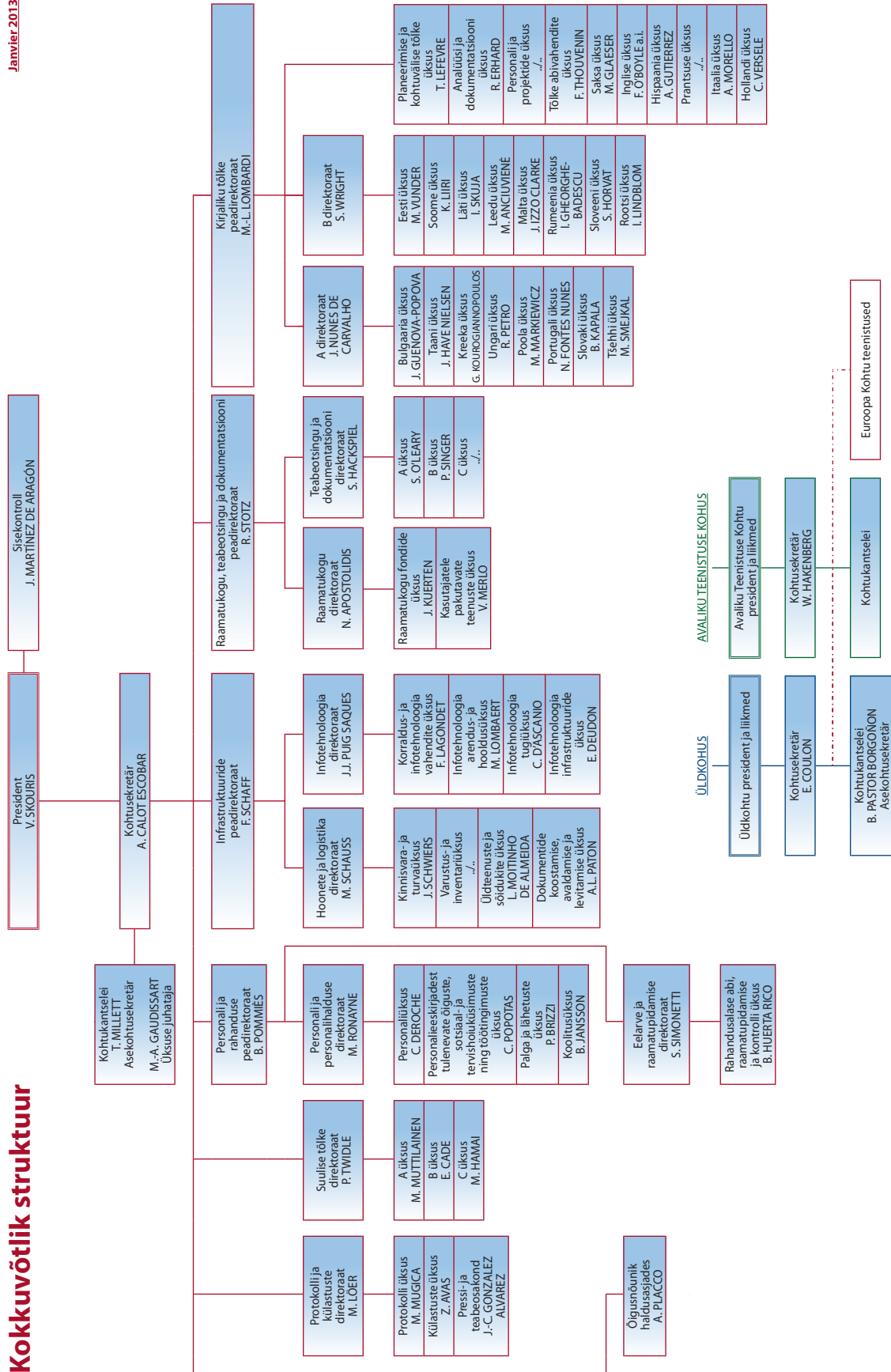
8. veebruar Üldkohtu esindus föderaalsete justiitsministeeriumi vastuvõtul „Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2012“ Berliinis
8. märts Üldkohtu esindus Ühendkuningriigi suursaatkonnas justiitsasjade riigisekretäri visiidi puhul
22. mai Üldkohtu esindus üritusel „Queen’s Royal Garden Party“ Buckinghami palees
- 27.–29. mai Üldkohtu esindus Leedu Vabariigi presidendi kutsel ametlikul külastusel Vilniusesse
30. mai–2. juuni Üldkohtu esindus FIDE 25. kongressil Tallinnas
23. juuni Üldkohtu esindus Luksemburgi rahvuspüha tähistamisel: pidulik Te Deumi ettekanne, seejärel vastuvõtt suurhertsogi lossis
- 8.–10. juuli Üldkohtu esindus tutvumiskülastusel Prantsuse Riiginõukogusse Pariisis
1. oktoober Üldkohtu esindus Austria Vabariigi konstitutsiooni 92. aastapäeva tähistamisel Viinis
1. oktoober Üldkohtu esindus Westminster Abbey’s uue tööaasta avatseremoonial Londonis
3. oktoober Üldkohtu esindus rahvuspüha puhul Saksamaa Liitvabariigi presidendi korraldatud vastuvõtul
- 29.–31. oktoober Üldkohtu esindus Bulgaaria Vabariigi asepresidendi kutsel ametlikul visiidil Sofiasse
6. detsember Üldkohtu esindus iseseisvuspäeva puhul Soome Vabariigi presidendi korraldatud ametlikul vastuvõtul Helsingis
20. detsember Üldkohtu esindus Sloveenia Vabariigi Konstitutsioonikohtu presidendi kutsel põhiseaduslikkuse päeval

Avaliku Teenistuse Kohus

29. ja 30. oktoober Külastus Itaalia Vabariigi Riiginõukogusse Roomas

Kokkuvõtlik struktuur

Euroopa Liidu Kohus

Aastaruanne 2012. Ülevaade Euroopa Liidu Kohtu, Euroopa Liidu Üldkohtu ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu tööst

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2013 – 252 lk – 21 x 29,7 cm

Katalooginumber: QD-AG-13-001-ET-C

ISBN 978-92-829-1268-3

doi:10.2862/8605

ISSN 1831-8428

■ Väljaannete talitus

ISBN 978-92-829-1268-3

9 789282 912683

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Liidu esindustest või delegatsioonidest. Nende kontaktandmed saab veebisaidilt <http://ec.europa.eu> või saates faksi numbrile +352 2929-42758.

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused (nt Euroopa Liidu Teataja aastatellimused ja Euroopa Liidu Kohtu kohtulahendite kogumikud):

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu (http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

